Täysistunto

Torstai 20.9.2018 klo 10.01—21.44

2. Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2019

Hallituksen esitys HE 123/2018 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Paula Risikko: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 2. asia. Asia lähetetään valtiovarainvaliokuntaan, jolle muut valiokunnat voivat antaa työjärjestyksen mukaisesti lausunnon 30 päivän kuluessa siitä, kun esitys on lähetetty valtiovarainvaliokuntaan.

Asian käsittely keskeytettiin 19.9.2018 pidetyssä täysistunnossa. Puhemiesneuvosto edelleen suosittaa, että puheenvuorot kestävät enintään 5 minuuttia.

Tämän asian yhteydessä sallitaan keskustelu myös päiväjärjestyksen 4.—18. asiasta.

Ja nyt meillä on täällä kaksi ministeriä. Esittelypuheenvuorot, ministeri Soini ja ministeri Virolainen. — Ministeri Soini aloittaa. Olkaa hyvä!

Keskustelu

10.02 **Ulkoministeri Timo Soini:** Arvoisa rouva puhemies! Suomen ulkopolitiikan päämäärä on vahvistaa Suomen kansainvälistä asemaa, turvata maamme itsenäisyys ja alueellinen koskemattomuus ja parantaa suomalaisten turvallisuutta ja hyvinvointia. Tätä me teemme ja tätä työtä jatkamme. Kestävällä pohjalla oleva talous, sääntöperusteinen kansainvälinen järjestelmä ja kansainvälinen kilpailukyky tukevat näiden tavoitteiden saavuttamista.

Esitämme ulkoministeriön määrärahoiksi 1,1 miljardia euroa eli hyvin maltillista 2 prosentin korotusta, rahassa 18,6 miljoonaa euroa. Tällä panoksella ulkoasiainhallinto palvelee koko valtionhallintoa, yksityishenkilöitä, yrityksiä, järjestöjä, mediaa ja muita yhteistyökumppaneita. Asettamani painopisteet — arktiset alueet, Itämeren turvallisuus, Suomen ja Ruotsin yhteistyön vahvistaminen, transatlanttinen yhteistyö ja rauhanvälitys — otetaan toiminnassa huomioon johdonmukaisesti.

Suomen asioiden hoitaminen ei ole mahdollista ilman kattavaa edustustoverkkoa. Sen vuoksi hallitus onkin edeltäjästään poiketen avannut kaksi suurlähetystöä, Yangonin ja Bogotán, ja konsulaatin São Pauloon. Kokemukset ovat hyviä. Työtä on jatkettava, ja esitämme nyt, että suurlähetystö Bagdadissa avataan uudelleen. Irakin kehitys vaikuttaa myös Suomeen. Toimimalla paikan päällä voimme tehokkaammin edistää kahdenvälisten suhteiden kehittämistä mukaan lukien kaupallis-taloudelliset mahdollisuudet sekä kielteisten turvapaikkapäätösten saaneiden paluukysymykset.

Arvoisa rouva puhemies! Edustustokiinteistöjen kunto oli kauteni alussa aika lailla retuperällä. Asioita on nyt laitettu järjestykseen ja suunnitelmat tehty. Meillä on nyt perus-

teltu esitys edustustojen turvallisuuden, mukaan lukien tietoturva, ja terveellisten työtilojen varmistamiseksi.

Talousarvioesityksessä panostamme myös viennin edistämiseen muun muassa lisärahoituksella elintarvikeviennin asiantuntijoihin edustustoverkostossa sekä kehitysyhteistyön puitteissa toteutettavaan liikekumppanuusohjelmaan. Kollega Virolainen kertoo enemmän kehitysyhteistyöstä.

Diplomatia on ensimmäinen työkalumme, mutta kriiseihin on myös vastattava. Siksi esitämme kriisinhallintaan 66,5 miljoonaa euroa. Osallistumisemme alueelliset painopisteet ovat Libanon, Irak ja Afganistan. Siviilikriisinhallinnassa olemme mukana muun muassa Ukrainassa, Irakissa, Kosovossa ja Georgiassa. YK:n rauhanturvaoperaatioihin osallistutaan 20—30 poliisilla.

Itämeren, Barentsin ja arktisen alueen yhteistyö on Suomelle tärkeää. Esityksemme onkin kaksinkertaistaa Itämeren, Barentsin ja arktisen alueen hankeyhteistyöhön tarkoitettua IBA-määrärahaa 3,4 miljoonaan euroon. Rahoitus kohdennetaan aloille, joilla Suomella on vankkaa osaamista. Keskeisiä toimialoja ovat ympäristönsuojelu ja ilmastonmuutos — mukaan lukien mustan hiilen päästöjen vähentäminen — jätehuolto ja kiertotalous, digitaaliset palvelut ja älyliikenne, meteorologinen yhteistyö, turvallisuus- ja pelastusyhteistyö, koulutus ja terveys. Tehokas vaikuttaminen edellyttää vahvaa omaa panostusta.

Alueellisen yhteistyön merkitys arktisella ja Itämeren alueella korostuu nykyisessä kiristyneessä kansainvälisessä tilanteessa. Yhteistyö pohjoisen ulottuvuuden ja pohjoisten alueneuvostojen — Arktinen neuvosto, Barentsin euroarktinen neuvosto ja Itämeren valtioiden neuvosto — puitteissa on Suomelle tärkeä keino edistää vakautta, turvallisuutta, kestävää kehitystä ja yhteistyötä lähialueillaan.

EU—Venäjä-yhteistyö on vaikeutunut. Alueellinen yhteistyö on kuitenkin jatkunut ja tarjoaa edelleen toimivan foorumin tehdä käytännönläheistä yhteistyötä Venäjän kanssa omien intressiemme pohjalta EU:n pakotepolitiikan ja valikoivan kanssakäymisen periaatteiden mukaisesti. [Puhemies koputtaa] Tällä on konkreettista merkitystä Suomen ja Euroopan turvallisuuden ja ympäristön tilalle.

Puhemies Paula Risikko: Nyt olisi varmasti hyvä vähän tiivistää.

Arvoisa puhemies! Tiivistän. — Kansallisilla instrumenteilla voimme tehdä hankealoitteita ja osallistua alueellisiin kehittämishankkeisiin.

Vielä aivan lopuksi, arvoisa rouva puhemies: IBA-rahoitus on oleellisen tärkeä myös Arktisen neuvoston puheenjohtajuusohjelman toimeenpanossa. Suomi on ollut aloitteellinen mustan hiilen päästöjen vähentämisessä ja edistää kansainvälistä yhteistyötä ilmastonmuutoksen torjunnassa. Suomen on tärkeätä panostaa vahvasti myös Itämeri-yhteistyöhön, ja olenkin nimittänyt Itämeren asioihin erityisedustajakseni entisen kansanedustajan Christina Gestrinin. [Stefan Wallin: Se oli hyvä ratkaisu!]

Puhemies Paula Risikko: Seuraavaksi ministeri Virolainen. — Olkaa hyvä, enintään 5 minuuttia, jos mahdollista.

10.09 **Ulkomaankauppa- ja kehitysministeri Anne-Mari Virolainen:** Arvoisa rouva puhemies! Keskityn tässä esittelypuheenvuorossani kehityspolitiikkaan ja kehitysyhteis-

työn kokonaisuuteen, joka muodostaa myös ulkoministeriön budjetista leijonanosan. Lopuksi muutama sana ulkomaankaupasta ja viennin edistämisestä.

Ensiksi kehitysyhteistyöbudjetin suuri kuva:

Varsinaiseen kehitysyhteistyöhön, siis ulkoministeriön hallinnoimaan ja yhdessä kumppaniemme, kuten koti- ja ulkomaisten järjestöjen sekä kumppanimaiden, kanssa toteutettavaan kehitysyhteistyöhön, on budjetoitu 583 miljoonaa euroa. Tuosta potista 172 miljoonaa euroa käytetään monenkeskiseen kehitysyhteistyöhön, ennen kaikkea YK-järjestöjen ja Maailmanpankkiryhmän kautta, 149 miljoonaa euroa maa- ja aluekohtaiseen kehitysyhteistyöhön kumppanimaissamme. Humanitaariseen apuun on varattu noin 73 miljoonaa ja vastaavan kokoinen summa kanavoidaan Euroopan kehitysrahaston kautta.

Suomalaisille kansalaisjärjestöille kehitysyhteistyöhön kohdistetaan 65 miljoonaa euroa, ja tästä potista valtaosa menee noin 20 kumppanuusjärjestölle, joiden kanssa meillä on hyvä ja pitkäjänteinen yhteistyö. Sitten vielä näille kansalaisjärjestöille osoitetaan myös hanketukea sekä viestintä- että globaalikasvatusprojekteihin. Meillä on myös maittain kohdistamatonta kehitysyhteistyötä 32,5 miljoonaa euroa, ja näillä rahoitetaan monia erilaisia hankkeita, muun muassa yrityksille ja korkeakouluille suunnattuja liike- ja innovaatiokumppanuusohjelmia. Niin ikään 13 miljoonaa kohdistetaan korkotuki-instrumentilta jo pitkään käytössä olleita korkotukia, mutta myös tällä vaalikaudella käyttöön on otettu kehitysmaille suunnattu investointituki. Ja vielä 6 miljoonaa käytetään kehitysyhteistyön suunnittelutukitoimintoihin sekä tärkeään evaluointiin ja tarkastukseen.

Jotta kehitysyhteistyön rahoituksesta saadaan kokonaiskuvaa, niin otan vielä kaksi lisänäkökulmaa elikkä EU:n kehitysyhteistyön ja meidän omat suomalaiset finanssisijoitukset:

Ensinnäkin Suomi rahoittaa EU-jäsenmaksunsa kautta kehitysyhteistyötä, jota siis hallinnoi unioni. Tämä rahoitusosuus ei kulje ulkoministeriön kautta, mutta kun se lasketaan mukaan, niin Suomen osuus EU:n kehitysavusta on lähes 250 miljoonaa euroa. Olemme tyytyväisiä siihen, että EU-keskusteluissa painotetaan Afrikka-suhteen kehittämistä, työpaikkojen luomista ja muuttoliikkeen perimmäisiin syihin puuttumista.

Toinen huomio on tällä vaalikaudella perinteisen lahja-avun rinnalla käyttöön otetut kehityspoliittiset finanssisijoitukset. Me kaikki tiedämme, että globaalit kehityshaasteet ovat niin suuria, ettei niihin pystytä vastaamaan perinteisen lahjamuotoisen kehitysavun keinoin ja resurssein. Tarvitaan siis uusia kumppanuuksia, innovatiivisia ratkaisuja ja rahoitusta. Tästä esimerkkinä Finnfund, IFC:n ilmastorahasto ja Latinalaisen Amerikan kehityspankki. Ja vielä viime viikolla tehtiin uusi päänavaus antamalla 16 miljoonaa euroa Kirkon Ulkomaanavun vasta perustetulle yhtiölle, joka ryhtyy rahoittamaan työllistävää pienyritystoimintaa Afrikassa ja Aasiassa. Eli kyseessä on ensimmäinen kotimainen järjestötoimija, joka lähtee mukaan sijoitusmuotoiseen kehitysyhteistyöhön.

Arvoisa puhemies! Suomen kehityspolitiikan pitkäjänteinen linja on myös ollut vakaa. Me olemme korostaneet tyttöjen ja naisten oikeuksia, ilmastoa, opetusta ja työpaikkoja. Ne eivät varmaan jatkossakaan häviä mihinkään seuraavilla hallituskausilla. Kehitysyhteistyön osalta haluan vielä todeta, että mehän haluamme jatkuvasti parantaa toimintaamme. Tulosraportti annetaan eduskunnalle loka—marraskuun vaihteessa ja siinä tuodaan näkyvästi esiin se, miten meidän tuloskulttuuri on kehittynyt ja miten me jatkossa pyrimme kehittämään toimintaamme.

No, sitten vielä lopuksi pari sanaa salkun toisesta puolesta elikkä ulkomaankaupasta: Vienti on kasvanut hyvin. Maailmankaupan vahva kasvu luo näkymiä meidän viennille, ja

tässä ensi vuoden budjetissa huomionarvoista on, että viennin edistämisessä on TEMin osastolla Business Finlandin toimintaan saatu lisäresursseja samoin kuin ulkoministeriössä on panostettu lisää vienninedistäjille. Jatkoa tulee seitsemälle viennin edistämisen asiantuntijalle, kolmelle ruokaviennin ammattilaiselle ja kuudelle koulutusviennin ammattilaiselle. Suomen kaltaiselle pienelle, avoimelle, globaaleihin arvoketjuihin hyvin integroituneelle taloudelle on aivan välttämätöntä, että me yhdessä EU:n kanssa edistämme avointa, liberaalia, sääntöperusteista kauppapolitiikkaa, ja tämä työ tulee herkeämättä jatkumaan. — Kiitos.

Puhemies Paula Risikko: Kiitoksia ministereille esittelystä. — Nyt pyydän niitä edustajia, jotka haluavat tästä teemasta esittää lisäkysymyksiä tai kommentteja, painamaan V-painiketta ja nousemaan seisomaan.

10.14 **Matti Vanhanen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! En noussut kyllä seisomaan.

Puhemies Paula Risikko: Mutta saatte puheenvuoron kuitenkin.

Kiitos, arvoisa puhemies. [Naurua — Paavo Arhinmäki: Kaikki on tasa-arvoisia!]

Ensi vuoden talousarvion kannalta aiheet, joihin ulkoasiainvaliokunnassa viime vuosina erityinen huomio on kiinnittynyt, ovat olleet tietysti kehitysyhteistyömäärärahojen taso mutta myös pienempänä yksityiskohtana meidän edustustoverkostomme kehittyminen ja se, että siellä tarvittaisiin mittava määrä investointeja. Tämä on tullut tässä, voisi sanoa, kehysbudjetoinnin aikana ongelmana vastaan, ja voimavarat eivät ole riittäneet niihin investointeihin, joita Suomen ikään kuin näkyvyyden ja edustamisen kannalta tarvittaisiin. Tämä on aihepiiri, johon toivon, että pitkäjänteisesti kyetään huomiota kiinnittämään.

Kehitysyhteistyön kohdalla kyse on tietysti siitä, mihin meidän voimavarat riittävät, minkälaisella aikataululla aikanaan, kun ylijäämätalouteen toivottavasti päästään, kyetään kehitysyhteistyön [Puhemies koputtaa] tasoa nostamaan, ja sen pitää olla tulevien vuosien tavoite.

Puhemies Paula Risikko: Pidämme tässä nyt noin puolen tunnin debatin, ja painotus on nimenomaan ulkoasiainvaliokunnan edustajissa.

10.15 **Pertti Salolainen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On totta, että eduskunnan ulkoasiainvaliokunta on jo monena vuonna kiinnittänyt huomiota tähän kehitysyhteistyörahoitukseen. Siinä on tavoitteena se, että pystyttäisiin asteittain nousemaan sinne lukuun 0,7, joka on kansainvälinen tavoite ja josta me olemme todella pahasti jäljessä. Toisaalta on sanottava, että sen, mitä Suomi tekee kehitysyhteistyössä, se tekee erittäin hyvin. Esimerkiksi se työ, mitä tehdään myöskin Finnfundissa, on erittäin hyvää työtä, ja sitä on syytä kannattaa. On hyvä, että muutama vuosi sitten esitetty kritiikki on nyt laimentunut ja Finnfund on saanut sen aseman meidän kehitysyhteistyössä, minkä se ansaitsee.

Toinen asia, jonka otan mielelläni esille, on se, että kyllä tämä meidän edustustoverkon ylläpitäminen nykyisellään on aika huolestuttavaa sen vuoksi, että me maksamme jättiläisvuokria joistakin kiinteistöistä, jopa sellaisia vuokria, että kymmenessä vuodessa tämä

kiinteistö olisi ostettu. Tämän vuoksi ulkoasiainvaliokunta on kiinnittänyt huomiota siihen, että joka vuosi pitäisi varata yksi tai kaksi määrärahaa sille, että ostetaan joku kiinteistö ulkomailta. Se on taloudellisesti järkevää ja myöskin valtiontalouden kannalta perusteltua. [Paavo Arhinmäki: Silkkaa sosialismia!]

10.17 **Erkki Tuomioja sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri Soini puhui puheenvuorossaan Suomen panoksesta kriisinhallintaan, ja se on kaikki erittäin tärkeätä ja paikallaan. Ministeri Virolainen mainitsi erityisesti panostuksen Afrikkaan samoin kuin siihen, millä lailla on tarpeen puuttua muuttoliikkeen perimmäisiin syihin. Nämä ovat asioita, joista olemme viime aikoina kuulleet paljonkin myös ministeripuheenvuoroja, ja nämä ovat asioita, joista me olemme täysin samaa mieltä.

Mutta en voi kyllä olla ihmettelemättä sitä, ministeri Soini, että kun tämä hallitus perustettiin, niin se oli silloin teidän puolueenne päätavoitteita ja yksi täysin toteutuneita tavoitteita, että Suomen kehitysyhteistyötä leikattiin 40 prosenttia — eli juuri sitä välinettä, jota me nyt tarvitsemme Afrikan ja muuttoliikkeen ongelmien hoitamiseen. Samalla te myöskin saitte aikaan sen, että hallitusohjelman liitteessä sanottiin, että Suomella olisi alle 100 sotilasta kriisinhallintatehtävissä jatkossa. [Puhemies koputtaa] Tästä ei ole voitu onneksi pitää kiinni. Mutta olisiko nyt aika, että myönnätte, että [Puhemies koputtaa] tämä oli jättiläismäinen erehdys ja virhe teiltä?

10.18 **Paavo Arhinmäki vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Lasten ja naisten oikeudet ovat kovaa ydintä suomalaisessa ulko- ja turvallisuuspolitiikassa. Meidän ulkopolitiikassamme, kehityspolitiikassamme me pyrimme edistämään seksuaaliterveyttä, naisten oikeuksia.

Muistan itse elävästi sen, kun esittelin YK:n naisten kokouksessa äitiyspakkausta. Nostin sen esille ja kerroin, että näitä vaatteita ja näitä tavaroita tässä laatikossa käyttävät ja siinä nukkuvat niin ministereiden kuin kaikkien muidenkin suomalaisten lapset. Se herätti suurta hämmennystä ja toisaalta näkymää siitä, että on maita, joita kannattaa seurata.

Mutta yhtä aikaa, kun näin on toimittu, meidän ulkoministeri yhdellä suulla puhuu virallista linjaa ja toisella suulla puhuu täysin meidän ulkopoliittista linjaa vastaan, naisten oikeuksia vastaan. Kysynkin teiltä, ministeri Virolainen: miltä teistä tuntuu tehdä tätä työtä, kun ministeri Soini vetää jatkuvasti mattoa alta [Puhemies koputtaa] teidän työltänne lasten ja naisten oikeuksien puolesta?

10.19 **Stefan Wallin r** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kehitysavun bkt-taso on budjettikirjan mukaan ensi vuonna 0,41 prosenttia, ja bkt kasvaa tänä vuonna 3 prosenttia ja jatkossa vuosittain noin puolitoista prosenttia. Hallituksen budjettikirjassakin lausuttu pidemmän aikavälin tavoite on 0,7 prosenttia bkt:sta. Tilanteessa, jossa bkt onneksi kasvaa, jossa lähtötaso, tämä 0,41 prosenttia, on alhainen, tämän yhtälön ratkaiseminen vaatii ainakin kahta asiaa: rahaa ja poliittista tahtoa. Minä kysynkin ministereiltä: mikä on se tähän 0,7:n päämäärään johtava polku, joka ehkä nyt sitten pidemmällä aikavälillä, mutta kuitenkin, siintää ministereitten silmissä?

10.20 **Lea Mäkipää sin** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnäkin on todettava, että on pöyristyttävää kuunnella, että ministeri Soini vetäisi mattoa naisten ja lasten

alta. Minä olen tuntenut hänet 40 vuoden ajan, ja ministeri Soini, jos kukaan, puolustaa naisia ja lapsia. Joten tällaiset puheet on syytä lopettaa.

Mutta pakolaisuuden juurisyitä autetaan kriisinhallinnalla ja kehitysyhteistyöllä. Ja ollaan päästy hyviin tuloksiin. Kysyisinkin kehitysministeriltä: mitenkä tämä köyhyyden ja eriarvoisuuden poistaminen on toteutunut, ja onko naisille tullut tasa-arvoa? Sitten on myös erilaisia projekteja, esimerkiksi Finnfund on tehnyt paljon hyvää tuolla Afrikassa, että naiset voivat avata pankkitilin ja perustaa pieniä yrityksiä ja viljelijät voivat ostaa näiltä siemeniä. Eli hyvää on tässä kehitysyhteistyössä ollut. Ja kysyisin myös: pitääkö paikkansa, että me saamme loka—marraskuulla [Puhemies koputtaa] tiedotteen näistä tuloksista, kun täällä on aina emmitty, mihinkä [Puhemies: Aika!] ne rahat menevät?

10.21 **Mika Niikko ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tähän Bagdadin suurlähetystön avaamiseen sisältyy omat riskinsä turvallisuustilanteen takia, mutta hyväähän siinä on se, jos sillä tavoitellaan näiden kielteisen turvapaikkapäätöksen saaneiden palauttamista, jotka eivät täältä ole suostuneet sinne palaamaan, ja tämä on kuulemma myös yksi maali, minkä kuulimme hallinto- ja turvallisuusjaostossa tällä viikolla.

Kysymys olisi tästä kansalaisjärjestöjen kehitysyhteistyörahasta, joka on 65 miljoonaa tulevallekin vuodelle, joka ei ole muuttunut miksikään. Jos oikein muistan, niin vaalikauden alussa, kun sitä lähdettiin pudottamaan yli 40 prosenttia, oli puhetta — nämä kehitysyhteistyöministerit ovat tässä vaihtuneet tiuhaan tahtiin — että pyrittäisiin pääsemään parempaan lopputulokseen, koska aikanaan se on ollut yli 100 miljoonaa euroa. Mitä tälle nyt meinataan tehdä, koska suomalainen kehitysyhteistyö on se, joka on läpinäkyvää, tuloksellista ja edistää suomalaisuutta kaikilla tavoilla? Mieluummin se raha pitäisi laittaa sinne suuntaan [Puhemies koputtaa] kuin näihin kahdenvälisiin ja muihin monenkeskeisiin... [Puhemies keskeyttää puheenvuoron puheajan ylityttyä]

10.22 **Seppo Kääriäinen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minulla on vähän yleisempi poliittinen kysymys. EU:n ja Venäjän suhde on erittäin relevantti suhde laajemmin ajateltuna ja totta kai myös Suomen näkökulmasta katsottuna, mutta globaalisti ennen muuta. Suhde on viileä, kylmäkin, tunnetuista syistä. Kahdenväliset suhteet ovat sitten leimanneet tätä suhtautumista Venäjään. Sieltä on kyllä kuulunut myös yksittäisiä puheenvuoroja siihen suuntaan, että Euroopan unionin ja Venäjän pitäisi päästä vähitellen, aikaa myöten, uudelleen kumppanuuden tielle. Herra ulkoministeri, mikä on teidän arvionne tällä hetkellä Euroopan unionin ja Venäjän yhteistyömahdollisuuksista, ei vuoden sihdillä vaan vähän pitemmän päälle? Mitä pitää tapahtua, tehdä, jotta päästäisiin uudelleen rakentamallemme polulle?

10.23 **Antero Laukkanen kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kansalaisjärjestöille on viimeisen muutaman vuoden ajan luvattu lisää tukea. Nyt kuitenkin usean budjetin yhteydessä on ollut edelleen tämä 65 miljoonaa. Ei olisi tarvinnut edes määrärahoja lisätä, jos olisi vaikka finanssirahoista otettu 5—10 miljoonaa ja siirretty se näille kansalaisjärjestöille.

Nyt kun on ollut mahdollisuus KPT:n kanssa yhdessä käydä näissä eri maissa, joissa tätä Suomen aivan loistavaa, järjestöjen kautta tapahtuvaa kehitysyhteistyötä näkee käytännössä, niin se on tuloksellisinta ja raha päätyy juuri sinne, minne se on tarkoitettu. Mikä on, ar-

voisat ministerit, niin vaikeaa tässä, että ei voida tarmokkaammin lähteä kohti tätä 0,7:n tasoa, johon olemme sitoutuneet jo [Puhemies koputtaa] monena, monena vuonna?

10.25 **Krista Mikkonen vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ihmisoikeudet, erityisesti naisten ja tyttöjen oikeudet, ovat suomalaisen ulkopolitiikan keskiössä, ja erityisesti kehitysyhteistyössä ja kehityspolitiikassa Suomi on paljon satsannut näihin. Vaikka kehitysyhteistyörahoja on rajusti leikattu, niin silti on yritetty pitää kiinni siitä, että tämäntyyppisiä hankkeita on, koska me tiedämme, että naisten seksuaaliterveyteen panostaminen on äärimmäisen tärkeää kehittyville maille ja sille, että he pääsevät kehittymään, että naiset pystyvät päästämään irti köyhyydestä.

Kuitenkin abortteja tehdään runsaasti erityisesti kehittyvissä maissa, joissa se on kielletty, ja tämä johtaa siihen, että valtava naisjoukko, 47 000 naista, kuolee ja miljoona vammautuu vuodessa vaarallisten aborttien vuoksi. Sen takia on varsin kummallista, että samasta ministeriöstä tulee kahdenlaista viestiä: toisaalta kehitysyhteistyöministerimme painottaa naisten ja tyttöjen oikeuksia ja seksuaaliterveyttä, samanaikaisesti ulkoministeri [Puhemies koputtaa] virkamatkallaan puhuu abortinvastaisesti. Miten tämä on mahdollista?

10.26 **Paavo Väyrynen kp** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minun puheenvuoroni liittyy samaan aihepiiriin kuin edustaja Kääriäisen puheenvuoro. Suomen ja Venäjän suhteitahan rasittaa erityisesti se, että Euroopan unioni on asettanut kovia pakotteita Venäjää kohtaan. Silloin, kun näistä pakotteista päätettiin, silloinen pääministeri Alexander Stubb sanoi, että Suomi kuului keskikastiin, kun päätöstä tehtiin. Suomen olisi tietysti pitänyt olla niiden joukossa, jotka ajavat lievempiä pakotteita, koska me olemme näistä erityisesti kärsineet, varsinkin Suomen maatalous.

Nythän EU:n piirissä on kasvavaa halukkuutta hakea ratkaisua tähän Ukrainan kriisiin, ratkaisua, joka avaisi uudelleen yhteistyömahdollisuuksia Venäjän suuntaan. Kysyisin edustaja Kääriäisen tapaan ulkoministeriltä: mitä Suomen hallitus aikoo tehdä, että saataisiin tähän Ukrainan kriisiin sellaista kehitystä, joka avaisi mahdollisuuden pakotteitten lieventämiseen ja poistamiseen?

10.27 **Lenita Toivakka kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ulkoasiainvaliokunta on kiinnittänyt huomiota kehitysrahoituksen tasoon — nimenomaan siihen, että saisimme sitä lähemmäs 0,7:n osuutta. Olenkin iloinen, että kehitysministeri Virolainen on käynnistänyt selvitystyön siitä ja tulemme kuulemaan, miten voisimme pitkäjänteisesti edetä tätä tavoitetta kohti.

Suomi on tehnyt pitkäjänteistä työtä naisten oikeuksien puolustamiseksi, ja tällä kaudella naisten oikeudet, mukaan lukien seksuaali- ja lisääntymisterveysoikeudet, ovat prioriteettimme. Monet suomalaiset Suomessa ja maailmalla tekevät työtä tämän tavoitteen saavuttamiseksi ja naisten aseman parantamiseksi. Tätä työtä, jota suomalaiset tekevät, arvostetaan maailmalla, koska näitä puolestapuhujia ja toimijoita on aivan liian vähän. Tästä syystä haluan kysyä molemmilta ministereiltä: kun ensi viikolla New Yorkissa kokoonnutaan YK:n yleiskokoukseen, puhuuko Suomi siellä naisten oikeuksista ja seksuaali- ja lisääntymisterveydestä yhdellä äänellä vai kahdella äänellä?

10.28 **Tytti Tuppurainen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomella on vain yksi ulkopolitiikka, ja Suomella on vain yksi ulkoministeri. ”Suomen ulkopolitiikan linja on tasa-arvo ja naisten ja tyttöjen oikeuksien ja aseman vahvistaminen. Kehitysyhteistyön painopisteenä on seksuaali- ja lisääntymisterveyden ja -oikeuksien vahvistaminen.” Näin lukee, ministeri Soini, tässä teidän eduskunnalle lähettämässänne kirjassa. Ja te olette, ministeri Soini, hämärtänyt tätä linjaa. Ei ole kysymys teidän näkemyksistänne abortista, vaan kysymys on siitä, mitä Suomen ulkoministeri voi virassa ollessaan puhua. Teidän kantanne on kyllä meidän tiedossamme, mutta nyt tässä keskustelussa onkin kysymys siitä, miten eduskunta arvioi ulkoministerin toimintaa, miten hallituspuolueiden edustajat arvioivat ulkoministerin toimintaa Suomen ulkopolitiikan peruslinjan ulostuomisessa, siitä, voiko Suomen ulkoministeri tietoisesti luoda [Puhemies koputtaa] disinformaatiota maamme ulkopolitiikan linjasta.

Puhemies Paula Risikko: Pysytään minuutissa, niin kaikki ehtivät.

10.29 **Leena Meri ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä on puhuttu kehitysyhteistyön vaikuttavuudesta, ja tässä viereinen edustaja puhui, että on tulossa joitain arviointeja. Perusuomalaiset katsovat, että kehitysyhteistyö voisi olla sillä lailla enemmän vaikutusarvioihin perustuvaa, että saataisiin ihan konkreettista tietoa siitä. Ihan oikeasti se rahan määrä ei aina tarkoita tuloksia. Rahaa voidaan lapata jonnekin, eikä tuloksia synny. Elikkä minkälaisia mittareita teillä on, ja miten voitaisiin saada jonkinlaista tulosvastuuta? Esimerkiksi niin, että siirtolaisuuden täytyy olla hallinnassa, ympäristöinfran pitäisi olla kunnossa, tyttöjen hyvinvoinnin ja tasa-arvon pitää oikeasti lisääntyä ja koulutuksen lisääntyä, semmoista konkretiaa. Minusta ja perussuomalaisista me voisimme lähteä kehittämään mallia, jossa olisi konkreettiset mittarit, ja jos niitä ei toteuta, niin silloin ei saa apua. Näinhän se on kaikilla muillakin. Mitä ne mittarit, mitä te esittelette nyt, ovat? Etteivät ne ole vain mitään ympäripyöreitä, sellaisia, että suurin piirtein tällä mennään?

10.30 **Ben Zyskowicz kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kiinnitän huomiota samaan asiaan kuin edustajat Kääriäinen ja Väyrynen mutta lähestyn asiaa päinvastaisesta näkökulmasta kuin nämä suomettumisen ajan sankarit. [Naurua — Eduskunnasta: Ohhoh!]

Venäjän ja Euroopan unionin välit ovat todellakin viileät, mutta missä ovat syyt? Syythän ovat Venäjässä. Venäjä on vastoin kaikkien kansainvälisten sopimusten perusperiaatteita miehittänyt Krimin niemimaan ja liittänyt sen itseensä, Venäjä käy sotaa Itä-Ukrainassa, Venäjä on ampunut alas siviilikoneen Ukrainan yltä, Venäjä on surmannut entisiä omia kansalaisiaan myös EU:n alueella, ja Venäjä tietysti valehtelee suut silmät täyteen näistä tapahtumista. Kysyn ulkoministeri Soinilta: miten voisimme vaikuttaa Venäjään, jotta suhteet EU:n kanssa paranisivat?

10.31 **Sirkka-Liisa Anttila kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomi on Euroopan neuvoston ministerikomitean puheenjohtajamaa marraskuun alusta. Euroopan neuvosto elää tällä hetkellä aikamoisessa tilanteessa sen takia, että puhemies jouduttiin vaihtamaan. Nyt on kuitenkin puhemies valittuna. Osa jäsenmaista ei noudata Euroopan neuvoston tekemiä sopimuksia, ei ole sitoutunut, vaikka ovat jäseniä, niitä toteuttamaan omassa jäsenmaassaan. Tässä mielessä kysynkin ministeri Soinilta: minkälaisia prioriteet-

teja ulkoasiainhallinnolla ja ulkoministerillä on liittyen tähän Euroopan neuvoston puheenjohtajakauteen? Se kestää kuusi kuukautta, ja toivon, että sinä aikana edistetään konkfliktien ja kriisien ratkaisua, jotta myöskin Euroopan neuvosto löytäisi pidemmän aikavälin tavoitteet sillä tavalla, että tilanne rauhoittuisi. Nyt on suurin uhka se, että osa jäsenmaista saattaa jättää neuvoston, ja silloin me emme kykenisi edistämään niitä tärkeitä asioita, joita Euroopan neuvostossa on: ihmisoikeudet, kansanvalta ja demokratian edistäminen ja sitten laillinen yhteiskunnan perusta.

10.32 **Antti Rinne sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri Virolainen, on hienoa, miten olette nostanut esille tätä lisääntymis- ja seksuaaliterveyden kokonaisuutta ja ylipäätään erityisesti Afrikkaa. Afrikan ja Euroopan välillä on kohtalonyhteys pakolaisuuden juurisyissä, ja sen takia on tärkeää löytää asioita, jotka vaikuttavat niihin juurisyihin ja vahvasti. Yksi keskeinen asia on naisten seksuaali- ja lisääntymisterveyden edistäminen ja niiden oikeuksien vahvistaminen ja palveluitten saatavuuden ja kattavuuden kehittäminen parhaina keinoina kehityksen vastaisessa taistelussa ja naisten ja lasten aseman ja terveyden parantamisessa. Näin itse asiassa lukee tässä talousarvioesityksessä, joka eduskunnalle on lähetetty, ja sen takana voivat kaikki seistä hyvin vahvasti.

Ministeri Soini, Suomen ulkopolitiikka on hyvin vakaasti ja pitkän aikaa ollut naisten ja lasten oikeuksien, myös lisääntymis- ja seksuaaliterveysoikeuksien vahvistamisen puolesta taistelua — ulkoministeri Tuomioja ja kaikki hänen jälkeensä. Nyt te olette hämärtänyt tätä linjaa. Onko tämä teidän mielestänne, ministeri Soini, oikein?

10.34 **Aila Paloniemi kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Avainasia on se, että kehityspolitiikka saisi vihdoinkin pysyvän perustan. Suomen kehitysyhteistyön politiikan keskeiset periaatteet ja toimintatavat pitäisi säilyttää ja säilytetään toivottavasti, ja niiden noudattamiseen kiinnitetään toivottavasti entistä tarkemmin huomiota. Nämä periaatteet ovat olennaisia: ihmisoikeusperustaisuus, kehitysmaiden demokraattinen omistajuus, vastuullisuus, avoimuus, tuloksellisuus ja kehitystä tukeva politiikkajohdonmukaisuus. Kehityspolitiikan toteuttamisessa sitä tarvitaan, ja se vaatii kokonaisvaltaista työskentelyä. Hyvä, että sitä tehdään yli sektori- ja toimialarajojen, ja yksityissektorin, kansalaisjärjestöjen ja tutkimuksen vahvaa roolia tarvitaan myös.

Kehitysyhteistyörahoituksessa tulee varmistaa määrärahojen kasvu 0,7:ään. Tiedän, että tätä työtä tehdään koko ajan UM:ssä, tätä varmistamistyötä. Haluaisin tietää, miten UM on edistynyt tässä steppien rakentamisessa kohti 0,7:n tavoitetta.

10.35 **Eva Biaudet r** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Eräs suuresti ihailemani ulkoministeri, entinen ulkoministeri Hillary Clinton, on sanonut, että naisten oikeudet ovat ihmisoikeuksia ja ihmisoikeudet ovat naisten oikeuksia, ja tällä ajatuksella Suomi mielestäni on edustanut maailmalla myöskin meidän ulkopolitiikassa.

Käviessäni Chilessä joku vuosi sitten yhdessä kansainvälisessä naisten kokouksessa sain edustaa Suomea, ja siellä minulle ilmeni se outo tilanne, että siellä heidän senaatissaan vanhemmat miehet keskustelivat siitä, voiko nainen, joka on tullut raskaaksi raiskauksen seurauksena, saada oikeuden raskaudenkeskeytykseen. Koko sen absurdius siitä, että nainen ei itse voi päättää omasta ruumiistaan, tuli minulle tosi silmille. Samalla sain ylpeänä kertoa, että meillä Suomessa ja Pohjoismaissa, missä raskauden keskeyttämien on mah-

dollista suunnilleen rajoittamattomasti, itse asiassa aborttien määrä on laskenut ja että se on viisasta politiikkaa.

Ministeri Soini, te olette ajatteleva ihminen kaikesta huolimatta. Mitä te oikein ajattelitte?

10.36 **Ilkka Kanerva kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri Soini esitti omassa puheenvuorossaan näkemyksen siitä, miten Suomen kahdenkeskistä edustustoverkostoa laajennetaan. Hyvä, mutta onko se ainoa reitti? Sillä tilanteessa, jossa multilateralismi on haasteiden edessä, Suomen tulisi merkittävästi nähdä siihen sisältyvät riskit ja pyrkiä kaikin käytettävissä olevin voimin edesauttamaan monenkeskisen kansainvälisen yhteistyön toimintamalleja. Tässä mielessä meillä on kahdenkeskisen suhdeverkoston lisäksi useita multilateraalisia vaihtoehtoja: YK:ta, EU:ta, Etyjiä, Arktista neuvostoa. Olisiko aihetta pohtia sitä, että näiden kahdenkeskisten suhteiden lisäksi sitä taloudellista resursointia tapahtuisi entistä enemmän tähän monenkeskiseen toimintaan?

Puhemies Paula Risikko: Otetaan kaksi vastauspuheenvuoroa tässä vaiheessa, sen jälkeen ministereitten lyhyet vastaukset.

10.37 **Satu Hassi vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Naisten ja tyttöjen oikeuksien puolustaminen on oikein, ja sen lisäksi se on myös meidän oman etumme mukaista. Konfliktien ja pakolaisuuden juurisyihin voidaan vaikuttaa vaikuttamalla myös siihen, saavatko kehitysmaiden naiset käytännössä päättää siitä, montako lasta ja milloin haluavat. Edustaja Mikkonen jo toi esille, että maailmassa laittomien, turvattomien aborttien vuoksi kuolee vuosittain 47 000 ja vammautuu miljoona naista. Kaikki nämä olisivat ehkäistävissä seksuaali- ja lisääntymisterveystyöllä, valistuksella, ehkäisyvälineiden saatavuudella ja laillisella abortilla. El Salvadorissa naisia pannaan keskenmenon vuoksi jopa vankilaan jopa kymmeniksi vuosiksi. On käsittämätöntä, että Suomen ulkoministeri vastoin Suomen ulkopolitiikan selkeää ja pitkäaikaista linjaa voi puhua tällaisen tekopyhyyden ja julmuuden puolesta.

10.38 **Ari Jalonen sin** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomen ulkopolitiikalla on ehdottomasti yksi ja ainoa linja. Sen ytimessä on naisten ja lasten aseman parantaminen. Se on täysin itsestäänselvää. Mielestäni on mahdollista, että virallisissa yhteyksissä, kuten istuntosalissa, keskustelu siitä, että Suomella olisi mukamas kaksi linjaa, vahingoittaa Suomen ulkopolitiikkaa. [Eduskunnasta: Oho! — Naurua vasemmalta]

Arvoisa ministeri, pidättekö riskialttiina sitä, että näissä virallisissa yhteyksissä esitetään tämmöisiä epäilyjä, että Suomella olisi mukamas kaksi linjaa? Naisten ja lasten aseman parantaminen on ehdottomasti Suomen linja. Voitteko vahvistaa näille epäilijöille, että tämä on se yksi ja ainoa linja?

Puhemies Paula Risikko: Edustaja Laitinen-Pesola vielä, ja sitten ministereitten vastaukset.

10.39 **Jaana Laitinen-Pesola kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Budjettikirjassa todetaan, että kehitysmaiden kansalaisyhteiskunnan kehittämistä tehdään yhteistyössä korkeakoulujen, tutkimusyhteisöjen ja kuntien kanssa. Suomen Ammattiliittojen Soli-

daarisuuskeskus SASK ja siihen kuuluvat monet ammattijärjestöt tekevät kuitenkin erittäin arvokasta työtä kehitysmaissa nimenomaan parantamalla työtä tekevien asemaa ja oikeuksia ja sitä kautta myös muuttavat yhteiskuntaa. Ihan vaikutusarvioinneissa on todettu, että työ on erittäin tuloksellista. Näinpä kysynkin ministeriltä: miten näette ammattijärjestöjen ja SASKin tekemän työn merkityksen kansalaisyhteiskunnan kehittämisessä?

Puhemies Paula Risikko: Ja sitten ministereitten vastaukset. Ministeri Soini, enintään 3 minuuttia.

10.40 **Ulkoministeri Timo Soini:** Arvoisa rouva puhemies! Kiitos hyvistä puheenvuoroista ja analyyttisista kysymyksistä.

Aloitan vastaamalla edustaja Tuomiojalle kriisinhallintatehtävistä: Sitä toteutetaan Suomen ulko- ja turvallisuuspoliittisen selonteon painopisteiden mukaisesti. Osallistumme tällä hetkellä yhdeksään sotilaalliseen kriisinhallintaoperaatioon yhteensä noin 500 sotilaalla ja siviilikriisinhallintaan 110 asiantuntijalla. Osallistumme UNIFILin kautta Libanonissa, Isilin vastaisen koalition kautta Irakissa ja Naton Resolute Supportin kautta Afganistanissa. Ei tämä ole vähän. Tämä on aika paljon. [Erkki Tuomioja: Se on aivan oikein, mutta miksi yritetään hallitusohjelmassa vähentää sitä?] — Edustaja Tuomioja, vastasin teidän kysymykseenne. Tämä oli aivan oikein.

Sitten, edustaja Kanerva, teidän puheenvuoronne oli juuri sitä, mitä toivoin täällä kuulevani. Eli nyt kun kansainvälinen sääntöperusteinen yhteistyö on erittäin kovassa paineessa [Eva Biaudet: Myös naisten oikeudet!] ja Euroopan unionin maat ovat lähes ainoita, jotka puolustavat sitä tällä hetkellä, kun sieltä Kiina, Venäjä ja jopa Yhdysvallat vetäytyvät, niin me paitsi edustustoverkon kautta myös yhdessä sitä puolustamme. Tämä on äärimmäisen tärkeätä.

Sitten Venäjä: Suomi on aktiivinen. Meillä on dialogi jatkuvasti käynnissä. Venäjä on meille tärkeä naapuri ja kaupallinen toimija, mutta on tietenkin aivan selvää, että se, mitä on tapahtunut Ukrainassa, on se syy, miksi meillä pakotteet ovat voimassa. Ja kun nämä syyt Minskin prosessin kautta toivottavasti saadaan korjattua, niin varmaankin silloin päästään eteenpäin. Tässä minun mielestäni on järkevän ja vastuullisen politiikan ydin. [Ben Zyskowicz: Täyttä asiaa!]

Mitä sitten tulee ihmisoikeuksiin, niin ihmisoikeudet kuuluvat kaikille. Ja kun täällä kysyttiin, että mitä on tullut sanottua ja mitä on tullut tehtyä, niin muutama käytännön esimerkki: Ei tahdo löytyä sellaista foorumia, jolla en olisi ulkoministerinä nostanut esille tyttöjen ja naisten asemaa. Viimeksi koulukiertueella Inarissa. Tiistaina naisten oikeuksista puhuttiin kansalaisjärjestökuulemisessa. Puheenvuorot olen käyttänyt EU—CELACissa, YK:ssa, Euroopan neuvostossa, EU:n ulkoministerikokouksessa, Arktisessa neuvostossa, Etyjissä. Nämä kaikki puheenvuorot löytyvät ulkoministeriön sivuilta. Ne ovat viralliset. [Timo Harakka: Ja Ottawassa?] — Ottawassa osallistuin kynttilävigiliaan. Pidin kynttilää pystyssä. En puhunut sanaakaan. [Ozan Yanar: Entä blogissa?] En puhunut sanaakaan. Se on aivan selvä asia, että mielipiteen, sanan ja uskonnon vapaus koskee myös minua, ja sen mukaan olen toiminut, ja sen mukaan te minut saatte punnita.

Puhemies Paula Risikko: Ministeri Virolainen, enintään 3 minuuttia.

10.44 **Ulkomaankauppa- ja kehitysministeri Anne-Mari Virolainen:** Arvoisa rouva puhemies! Täällä monessa puheenvuorossa kannettiin huolta siitä, miten 0,7:n tavoitteeseen päästään ja millä aikataululla. Iloinen olen siitä, että tämä huoli tuntuu olevan yhteinen. Kuten edustaja Wallin sanoi, me tarvitsemme rahaa, me tarvitsemme poliittista tahtoa. Tuntuu siltä, että se poliittisen tahdon ilmaus on nyt hyvinkin vahvasti ilmaistu täällä.

Ulkoasiainvaliokunnan jäsenille: Mehän käymme teidän kanssanne keskustelua 18.10. Kun edustaja Paloniemi kysyi, miten tässä harjoituksessa ollaan edistytty, niin näitä harjoituksia tehdään jatkuvalla syötöllä ja Exceliä pyöritetään niiden rahojen osalta. Varsinaisesti päätöshän kuuluu seuraavalle hallitukselle, mutta teemme pohjatyötä sen mukaan, että edellytykset päätöksentekoon olisivat olemassa.

Finnfundista ainoastaan sellainen huomio, että Finnfundhan toimii niin, että pyritään saamaan kehitysmaihin ja kaikkein heikoimmassa asemassa oleviin maihin kestäviä työpaikkoja ja pyritään saamaan aikaan ilmastovaikutuksia ja myös tyttöjen ja naisten asemaa parantamaan. Ja muistutuksena vielä, että Finnfundin osalta tehdään jatkuvasti ulkopuolista arviota sen suhteen, toteutuuko se toiminta tavoitteiden mukaisesti, ja tähän asti ne arviot ovat kertoneet erinomaisesta toiminnasta.

Muuttoliikkeen perimmäisiin syihin puuttuminen, naisten ja tyttöjen oikeuksien ja aseman edistäminen ja koulutus ovat meidän kaiken toimintamme lähtökohta. Samalla tavalla pyritään myös auttamaan näitä yhteiskuntia kehittymään niin, että niihin maihin syntyy työpaikkoja ja taloudelliset edellytykset toimia olisivat siellä olemassa. Samoin tehdään yhteistyötä, jotta saadaan yhteiskuntia vakautetuiksi, ja pidetään huolta myös luonnonvarojen kestävästä käytöstä.

Seksuaali- ja lisääntymisterveydestä tuli muutama puheenvuoro. Suomen ulkopolitiikan virallinen linjahan on se, että jokaisen naisen ja tytön pitää saada päättää omasta kehostaan. Se linja ei ole muuttunut tämän hallituksen aikana mihinkään, ja toivon, että seuraavakin hallitus jatkaisi tätä linjaa.

Kun esitettiin kyselyjä siitä, onko jonkinnäköinen raportti tulossa, niin minulla on tässä nyt oikolukuversio käsissä. Ja kyllä, edustaja Meri, ihan yksityiskohtaisesti pystytte saamaan tästä raportista selville, paljonko naisia on päässyt meidän yhteistyömme tuella seksuaali- ja lisääntymisterveyden palveluiden pariin tai kuinka paljon suomalaiset ovat kouluttaneet somaleja turvallisiin synnytyksiin. Kaikki on yksityiskohtaisesti tässä, 100 sivua tiukkaa tekstiä.

Sitten vielä kaksi asiaa: SASK tekee äärettömän tärkeää työtä. Olen joskus edustaja Filatovin kanssa pääsyt jopa näkemään, miten Intiassa on saatu vaikutuksia aikaiseksi.

Ja sitten, edustaja Niikko, kun pyysitte lisätukea kansalaisjärjestöille — ja taisi joku muukin siitä puhua — huomautan, että kansalaisjärjestöjen kanssa on yhdessä kehitetty ohjelmatukea, mitkä ne kriteerit ovat. Kaikessa siinä toiminnassa keskitytään vaikuttavuuteen. Vain sellaista toimintaa tuetaan, jolla saadaan tuloksia aikaiseksi.

Puhemies Paula Risikko: Seuraavaksi puhujalistalle. Jos aikaa jää, niin jatkamme debattia sitten vielä.

10.47 **Maarit Feldt-Ranta sd:** Arvoisa puhemies, fru talman! Ihmisoikeuksien edistäminen on viime vuosikymmenet ollut erottamaton osa Suomen ulkopolitiikkaa. Ihmisoikeuksiin kuuluvat tärkeänä osana myös naisten ja tyttöjen oikeudet, myös oikeus päättää omasta ruumiistaan ja lisääntymisestään. Tasa-arvo ja naisten oikeuksien kunnioitus eivät ikävä

kyllä ole kaikissa maailman maissa arkipäivää. Naisten pakottaminen synnyttämään, myös väärinkohtelun, raiskausten ja ihmisen elämän moninaisten vaikeuksien keskellä, on arkipäivää erityisesti monissa kehitysmaissa.

YK:n monet kannanotot tunnistavat naisten ja tyttöjen oikeudet. Suomi on ollut niitä johdonmukaisesti esittämässä ja edistämässä. Ulkoministeri Soinin toiminta naisten oikeuksien osalta ja hänen aborttilausuntonsa ovat kääntäneet asiat päälaelleen. Ministeri Soini on useaan kertaan ja eri yhteyksissä ilmoittanut, suorastaan ylpeillyt sillä, ettei hän hyväksy naisten jakamattomia oikeuksia, joihin kuuluu myös oikeus päättää omasta kehostaan. Abortti on aina lähtökohtaisesti epätoivottava asia, mutta vielä epätoivottavampaa on, että naisilta kielletään oikeus omaan ruumiiseensa ja oikeus päättää raskauden jatkumisesta.

Perustuslain mukaan ulkoministerillä on toimivalta esittää Suomen ulkopoliittisia kannanottoja. Ulkoministeri Soini esittää toistuvasti kantoja, jotka ovat vastoin Suomen vakiintunutta, naisten oikeudet tunnistavaa ulkopoliittista linjaa. On ilmeistä, että linjamme uskottavuus ulkovaltojen silmissä tältä osin kyseenalaistuu.

Ministeri Soini on vedonnut siihen, että hänellä on mielipiteen vapautensa, ja siihen, että hänen esiintymisensä ovat tapahtuneet ikään kuin vapaa-ajalla. Ulkoministerin kannanotot siis tarkoittavat, että hän varaa itselleen oikeuden esiintyä jatkossakin eduskunnan hyväksymän, kansalaisten laajaa tukea nauttivan linjan vastaisesti.

Ulkoministeri Soini on saanut asiassa oikeuskanslerilta oikeudelliset moitteet. Todellakaan ulkoministeri ei ole ulkoministeri vain virka-ajan puitteissa. Ministeri Soinilla on luonnollisesti oikeus omiin mielipiteisiinsä, mutta hän on nyt tuonut ne esiin tavalla, joka on ristiriidassa Suomen ulkopoliittisen linjan kanssa. Ulkoministerin odotetaan erityisesti ulkomailla esiintyvän Suomen linjan esiintuojana, ei sen kumoajana.

Puoluekantaan katsomatta ulkoministerin toiminta on herättänyt huolta ja oikeutettua arvostelua. Kun ministerin lausuntojen perusteella on pääteltävissä hänen jatkavan kyseenalaista toimintaansa, on eduskunnan kannanotto asiassa tarpeellinen. Siksi esitän, että eduskunta hyväksyy seuraavan epäluottamusehdotuksen:

”Ulkoministeri Soinin toiminta ulkomailla kiistää naisten oikeudet ja Suomen ulkopoliittisen linjan. Siksi esitän, että eduskunta toteaa, että ministeri Soini ei nauti eduskunnan luottamusta.”

Fru talman! Utrikesminister Soinis agerande har väckt oro och fått berättigad kritik över partigränserna. Då det på basis av utrikesministerns uttalanden verkar uppenbart att han ämnar fortsätta sitt tvivelaktiga agerande finns det orsak för riksdagen att ta ställning i saken. Därför föreslår jag att riksdagen godkänner följande förslag om misstroende:

”Utrikesminister Soinis agerande utomlands kränker kvinnornas rättigheter och står i strid med Finlands utrikespolitiska linje. Därför föreslår jag att riksdagen konstaterar att minister Soini inte har riksdagens förtroende.”

Puhemies Paula Risikko: Totean, että tämän asian käsittelyn yhteydessä sallitaan keskustelu myös ministeri Soinille esitetystä epäluottamuslauseesta. Muutama debattipuheenvuoro, joka on tässä pyydetty, ja sitten ministeri Soini, mikäli haluaa vielä vastata. Sitten siirrymme toiseen asiaan. Edustajat Elo, Räsänen, Pelkonen, Vanhanen.

10.53 **Simon Elo sin** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! ”Jos Natoon jonain päivänä mennään, se lisäisi meidän turvallisuuttamme yleisesti ja lisäisi päätösvaltaamme.” Näin sanoi pääministeri Alexander Stubb 8. elokuuta 2014 — pääministeri. Hallitusohjelmassa ei ollut kirjausta, että Suomen Nato-jäsenyys lisäisi Suomen turvallisuutta. [Ben Zyskowicz: Jokainenhan sen tietää!] Hän ei toiminut Suomen ulko- ja turvallisuuspoliittisen virallisen linjan mukaisesti tällä kommentillaan, joka on selkeällä suomen kielellä selvä linjaus. [Timo Harakka: Epäluottamuslause Stubbille!] Ei tullut välikysymystä miltään puolueelta, ei tullut tuhinaa eikä puhkumista keneltäkään punaiselta, ei tullut punaista korttia silloiselta ulkoministeriltä, Tuomiojalta. [Kokoomuksen ryhmästä: Prosenttivirheestä tuli!] Näinkö paljon pelottaa palava kynttilä kädessä ja se, että on hiljaa? Poliittisesti me puollamme sinisissä jokaisen suomalaisen uskon-, mielipiteen- ja sananvapautta, oli sitten ulkoministeri Soini tai putkimies Rekanen.

10.54 **Päivi Räsänen kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Toivon, että ulkoministeri Soinin luottamuksen kyseenalaistajat kertoisivat, mikä on täsmällisesti se ulkopoliittinen linja, josta Soinin väitetään poikenneen ja joka aiheuttaa näin voimakkaan paheksunnan. Ulko- ja turvallisuuspoliittisessa selonteossa ei puhuta sanallakaan abortista, ei myöskään tässä budjettikirjassa, jota nyt nimenomaan käsittelemme täällä ulkoministeriön osalta. Puhutaan kyllä naisten ja tyttöjen oikeuksista, puhutaan lisääntymis- ja seksuaaliterveydestä, ja itse allekirjoitan nämä tavoitteet ja uskon, että ministeri Soinikin allekirjoittaa nämä tavoitteet. Ymmärrän sen, että jotkut tässä salissa tulkitsevat vapaan abortin osaksi naisten ja tyttöjen oikeuksia, mutta yhtä lailla toiset tulkitsevat oikeuden elämään myös kohdussa olevan lapsen, tytön ja pojan, kohdalla ensisijaiseksi oikeudeksi.

Edustaja Arhinmäelle haluan vielä todeta, [Puhemies: Aika!] että äitiyspakkausta tarvitaan juuri silloin, kun aborttia [Puhemies: Aika!] ei ole tehty vaan lapsi otetaan vastaan.

10.55 **Jaana Pelkonen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kuten useammassa puheenvuorossa on tänään jo todettu, tyttöjen ja naisten oikeudet sekä tasa-arvo ovat keskeisessä roolissa maailmassa kehityksen kannalta, ja tätä työtä ei ole varaa horjuttaa tippaakaan. Suomen ja edustajiemme on toimittava selkeästi ja puolustettava tyttöjen oikeuksia kaikissa yhteyksissä. Kysyisin ministeri Soinilta: miten voidaan varmistaa jatkossa se, ettei tyttöjen oikeuksien eteen tehtävä äärimmäisen tärkeä työ ja samalla Suomen maine saa jatkossa kolhuja aborttikommenttienne kaltaisten asioiden takia? Tähän emme vastauspuheenvuorossanne saaneet vielä vastausta. Ministeri on ministeri kellon ympäri, 24/7. [Ozan Yanar: Miten äänestää kokoomus?]

10.56 **Matti Vanhanen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä keskustelussa on käynyt selkeästi ilmi se, mikä on Suomen ulkopoliittinen linja tältä osin, [Sinisten ryhmästä: Näin on!] ja ministeri Soini on siihen sitoutunut. En ole pitänyt harkittuina niitä toimia, joita ministeri Soinilla abortin osalta on ollut. Se on ollut hänen henkilökohtainen kantansa. Mutta mitään sellaista vahinkoa Suomen ulkopoliittisen linjan uskottavuudelle tai luotettavuudelle ei ole tapahtunut, että se edellyttäisi epäluottamusta.

Tämä on hyvin identtinen tapaus kuin se, mihin edustaja Elo viittasi, ja samahan tapahtui keväällä 14, jolloin oli hallitus, joka ilmoitti, että hallitus ei hae Nato-jäsenyyttä. Pääministeri Katainen ilmoitti henkilökohtaisena kantanaan haastattelussa, että hän kannattaa Suomen Nato-jäsenyyttä. [Timo Harakka: Epäluottamuslause Kataiselle!] Silloin ei ku-

kaan nostanut epäluottamusta. Sekin oli minusta virhe. Se antoi ristiriitaisen viestin Suomen tahdosta, mutta sitä ei nostettu sille tasolle, että olisi epäluottamuksesta päätetty. [Eva Biaudet: Nämä on kuitenkin naisten oikeuksia!] Tulee mieleen se vanha antiikin ajan sanonta, että se mikä sopii Jupiterille, ei sovi härälle.

Puhemies Paula Risikko: Haluaako ministeri Soini käyttää puheenvuoron?

10.57 **Ulkoministeri Timo Soini:** Arvoisa rouva puhemies! Totean vain lyhyesti sen, että olen ollut politiikassa 30 vuotta, olen katolinen kristitty. Ei se tähän päivään mennessä ole tätä salia eikä Suomea häirinnyt. Toivon, ettei se tästä eteenpäinkään niin tee. [Eva Biaudet: Uskonto ei ole syy syrjintään!]

Tämä on minun vakaumukseni, johonka minulla on oikeus, ja se on aivan selvä asia, ettei se huutelemalla miksikään muutu. Luottamukseni on tämän salin käsissä, ja minä tietysti tyydyn siihen, mitä arvon kollegat päättävät.

Puhemies Paula Risikko: No niin, nyt on valitettavasti aika mennyt siihen pisteeseen, että meillä vaihtuu ministeri ja sektori, elikkä ministeri Niinistö paikalle. Ministeri Niinistö käynnistää oman alueensa keskustelun, enintään 5 minuutin esittelypuheenvuoro.

10.58 **Puolustusministeri Jussi Niinistö:** Arvoisa rouva puhemies! Ensimmäistä kertaa puolustushallinnon pääluokka nousee yli 3 miljardin euron. Aiempina vuosina edustajia on kiinnostanut, miten paljon puolustusministeriön pääluokka on bruttokansantuotteesta. Nyt tehtävän 9 prosentin lisäyksen ansiosta osuus nousee ensi vuonna 1,29 prosenttiin bruttokansantuotteesta. Nousua on 0,6 prosenttiyksikköä verrattuna tämän vuoden 1,23 prosenttiin. Mutta mikäli puolustusmenoihin laskettaisiin Naton laskentakaavan mukaisesti, kuten itse asiassa puolustusvaliokunta on edellyttänytkin, sotilaallisen kriisinhallinnan menot, sotilaseläkkeet sekä osa Rajavartiolaitoksen menoista, niin puolustuksen osuus bruttokansantuotteesta olisi noin 0,2 prosenttiyksikköä suurempi eli 1,5 prosenttia. Hallituksen esitys puolustusbudjetiksi ensi vuodelle on 3 138 000 000 euroa. Se on 451 miljoonaa euroa enemmän kuin mitä edellinen, huono hallitus jätti tälle hyvälle hallitukselle perinnöksi neljä vuotta sitten. Siksi puolustusministerinä voinkin tyytyväisenä esitellä hallituksen esitystä.

Viime vuoteen verrattuna suurimmat lisäykset ovat Merivoimien alushankinnan eli Laivue 2020 -hankkeen käynnistyminen 260 miljoonalla eurolla. Edustaja Kanervan johtaman parlamentaarisen selvitysryhmän mukaisesti tehdään 20 miljoonan euron lisäys materiaalihankintoihin. Tiedustelulaki saa 10 miljoonaa euroa, sekä lähes 6 miljoonaa menee Puolustusvoimien henkilöstömäärän lisäämiseen.

Arvoisa puhemies! Käyn nyt hieman tarkemmin näitä muutoksia läpi.

Hallitusohjelmaa noudattaen Puolustusvoimien materiaalihankintatasoa nostetaan siis 20 miljoonalla eurolla, ja se on näin yhteensä 130 miljoonaa euroa ensi vuonna. Tämän on tarkoitus kasvaa aina 150 miljoonaan euroon vuoteen 2020 mennessä, ja se on tarkoitus pitää sillä tasolla ensi vuosikymmenellä. Näin varmistamme Maavoimien kehittämisen Ilma- ja Merivoimien strategisten hankkeiden rinnalla. Usein kuulee virheellisesti väitettävän, että strategiset hankkeet, siis jo mainittu Laivue 2020 ja Ilmavoimien Hornetien korvaamiseksi tarkoitettu HX-hanke, vaarantavat Maavoimien kehittämisen. Näin ei ole. Stra-

tegisten hankkeiden rahoitus tulee normaalin rahoituksen päälle, kyse on siis erillisrahoituksesta. [Vasemmalta: Ei ole!]

Hallituksen esitys pitää sisällään viime vuonna aloitetun 50 miljoonan euron tasokorotuksen valmiuden parantamiseksi. Saamani selvityksen mukaisesti tuo summa kuluu tänä vuonna viimeistä senttiä myöten ja sille on tarvetta myös jatkossa. Tulevan tiedustelulain edellyttämien uusien toimivaltuuksien lisäämisestä ja siihen liittyvistä henkilöstön lisätarpeista, koulutuskustannuksista sekä laitteiden ja järjestelmien hankinnoista aiheutuvat noin 10 miljoonan euron lisäkustannukset katetaan täysimääräisesti. Tiedustelulakien voimaantulon kiireellisyys ei ole kadonnut, ja hallituksen esityksen mukaisesti rahoitus on nyt siis näiden osalta turvattu.

Hallituksen esitys sisältää 5,7 miljoonaa euroa Puolustusvoimien henkilöstömäärän lisäämiseksi 100 uudella viralla ja 2 miljoonaa euroa sopimussotilaiden palkkaamiseen. Näillä toimilla lievitetään Puolustusvoimien henkilöstöpulaa, josta myös puolustusvaliokunta on ollut huolissaan. Henkilöstöpula on heijastunut henkilöstön jaksamisongelmina. Henkilöstön lisätarvetta on kaikissa puolustushaaroissa, kaikissa henkilöstöryhmissä.

Arvoisa puhemies! Viime vaalikaudella edustaja Kanervan parlamentaarinen selvitysryhmä esitti Puolustusvoimien materiahankintojen rahoituksen kehittämistä, ja tämä hallitus on toteuttanut täysimääräisesti tuon selvityksen esitykset. Mielestäni nyt olisi erinomainen vaihe uudelle parlamentaariselle työryhmälle, lähti sitä sitten vetämään edustaja Kanerva tai joku muu. Se voisi tehdä selvityksen Puolustusvoimien henkilöstömäärästä ja sen mahdollisesta kasvattamisesta ensi vuosikymmenellä. Ensi vuodelle esitetyt 100 uutta virkaa ovat hyvä alku. Todellisuudessa se on kuitenkin vain laastaria Puolustusvoimien henkilöstöpulaan, joka aiheutettiin viime vaalikaudella puolustusvoimauudistuksen 2 400 tehtävän leikkaamisella. Tulevia hallitusneuvotteluja ajatellen olisi erinomainen asia, että parlamentaarisesti löytyisi yhteisymmärrys Puolustusvoimien henkilöstömäärän lisäämisestä ja sen edellyttämistä resursseista. Jos siinä yhteydessä halutaan selvittää myös poliisin henkilöstöresurssit, niin siitä vain.

Puhemies Paula Risikko: Mennään debattiin. Niitä edustajia, jotka haluavat tästä teemasta esittää lisäkysymyksiä tai kommentteja, pyydän nousemaan seisomaan ja varaamaan V-painikkeella puheenvuoron. Debatin aloittaa puolustusvaliokunnan puheenjohtaja, edustaja Kanerva.

11.04 **Ilkka Kanerva kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri kävi tutkalla läpi vähän niitä kehittämismaisemia, joihin pitäisi pysähtyä keskeisemmin miettimään tulevien kehittämistarpeiden suuntaa. On varmasti näin kuin sanotte omassa puheenvuorossanne: henkilöstömäärien kehittäminen on meille välttämätöntä, myöskin siitä syystä, että resurssit ovat tällä hetkellä äärimmäisessä käytössä. Mutta on myöskin se näkymä, että Puolustusvoimilta ikään kuin maanpuolustushengessä edellytetään jatkuvasti uusia toimia. Minun näkemykseni mukaan Suomessa tulisi seuraavan hallituskauden aikana paitsi tehdä ministerin mainitsema selvitystyö myöskin varautua siihen, että maanpuolustusvelvollisuus — joka kuuluu jokaiselle Suomen kansalaiselle, ei vain miespuolisille asevelvollisille vaan jokaiselle Suomen kansalaiselle — kyettäisiin myöskin kehittämään muotoon, jossa jonkun luonteinen suomalainen malli kyettäisiin luomaan siitä, miten kansalaispalvelu voitaisiin toteuttaa koko ikäluokkaa läpikäyvästi koskevana. Se on iso uudis-

tus, joka tulee myöskin tarvitsemaan erityisen poliittisen selkärangan ja taustatuen tälle työlle, ja pyytäisin ministerille tähän suosiota.

11.05 **Mika Kari sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Olen henkilökohtaisesti erittäin tyytyväinen siihen, että hallitus on päättänyt lisätä Puolustusvoimain henkilöstöä 100 aliupseerilla — tai upseerilla, kuinka vain, mutta 100:lla joka tapauksessa. Tämä esitys on hyvä, ja on mieluisaa tässä yhteydessä myös sanoa, että me sosiaalidemokraatit esitimme tätä jo viime vuonna. Hienoa, että hallitus on tähän tarttunut. Sain henkilökohtaisesti paljon positiivista ja kannustavaa palautetta Puolustusvoimain henkilöstöltä viime vuonna, kun tätä esitin, ja silloinkin sanoin, että tämä olisi laastari, niin kuin ministerikin sanoi, tai voi sanoa, että jopa purukumipaikka, siihen ammottavaan aukkoon, joka kouluttajavajeessa meillä Puolustusvoimilla on. Kouluttajavajeen koon on arvioitu olevan noin 400, joten nyt vain neljännes siitä reiästä täytetään.

Mutta haluan antaa myös tukeni ministerin esitykselle siitä, että perustettaisiin parlamentaarinen työryhmä pohtimaan tätä asiaa. Edustaja Kanervan työryhmässä 2014—2015 saatiin paljon aikaan, [Puhemies koputtaa] ja uskoisin, että tämän reiän todellinen paikkaaminen vaatii parlamentaarista tahtoa.

11.07 **Kimmo Kivelä sin** (vastauspuheenvuoro): Puhemies! Viime vuonna tässä samassa keskustelussa toin esille ja kysyin, että kun nyt kertausharjoitukset tauon jälkeen nostettiin ylös, niin onko mahdollista, että tässä on kouluttajapulaa, toisin sanoen kouluttajien tiedot eivät ole ajan tasalla, ja ministerinä myönsitte, että tämä on hyvin mahdollista. Onko korviinne kantautunut tietoja siitä, kun tänä vuonna kertausharjoituksia on saatu onneksi lisättyä, että olisi ollut näitä ongelmia, että kouluttajat eivät olisi olleetkaan aivan tilanteen tasalla?

11.07 **Mikko Savola kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Aivan ensiksi onnittelut ministerille Pohjantähden ritarikunnan suurrististä, Ruotsin ritarikunnan korkeimmasta huomionosoituksesta! Tämä ehkä osoittaa sen, että Suomi—Ruotsi-yhteistyö on tällä vaalikaudella ottanut aimo harppauksia eteenpäin. Merivoimat ja Ilmavoimat harjoittelevat säännöllisesti, suunnittelevat asioita yhdessä, konkretiaa on tullut huomattavasti lisää. Se, mistä on aiempina vuosina puhuttu, on nyt muuttunut käytännöksi. Kaksi samantyyppistä ja samanlaista sotilaallisesti liittoutumatonta maata — tätä yhteistyötä kannattaakin hakea, siinä kannattaa mennä mahdollisimman pitkälle. Hyvä yhteistyö ei kuitenkaan tarkoita sitä, että omasta puolustuksesta voisi karsia. Sen vuoksi koko Suomen yleinen asevelvollisuus ja reservi ovat niitä lähtökohtia. Aivan keskeinen osa oman puolustuksen osalta on se, että meillä on henkilöstöä, joka voi hyvin ja joka jaksaa. Sen vuoksi kannatan myös lämpimästi tätä ministerin esitystä siitä, että tähän parlamentaarisesti puututtaisiin ja tätä ruvettaisiin valmistelemaan eteenpäin.

11.09 **Ozan Yanar vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ministeri Niinistö, olette sanonut, että suomalaisessa asekaupassa ei ole ongelmia ja että suomalaista kalustoa ja aseita ei käytetä siviileihin kohdistuvissa hyökkäyksissä esimerkiksi Jemenissä. Patrian miehistönkuljetusvaunuja on nähty Jemenin taisteluissa. Mitä te, ministeri Niinistö, sanotte tähän? Oletteko edelleen sitä mieltä, että Suomen asekaupassa ei ole ongelmia? Tämä on asia, josta te ette kauheasti ollut kiinnostunut, kun me olemme kysyneet näitten

aseiden käytöstä maailmalla. Nyt kun on tullut uutta tietoa, oletteko te päivittänyt näkemystänne?

11.10 **Jari Ronkainen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Puolustusvoimat on tosiaan jo vuosia paininut henkilöstövajeen kanssa. Puolustusvoimien viesti on ollut se, että henkilöstöä tarvitaan kipeästi muun muassa koulutustehtäviin.

Minä haluan kiittää hallitusta siitä, että se talousarvioesityksessään on lisännyt puolustusministeriön rahoitusta. Erityisesti 100 uuden viran perustaminen Puolustusvoimiin on äärimmäisen tärkeää. Iso osa Puolustusvoimien määrärahoista menee kuitenkin kiinteistökustannuksiin. Tähän on puolustusministeri itsekin ottanut hyvin kantaa. Puolustusvoimien tulisi saada kiinteistömassansa takaisin hallintaansa Senaatti-kiinteistöiltä tai ainakin saada kiinteistöjen kustannukset toteutuneelle tasolle. Asia koskee tietysti muitakin turvallisuuskiinteistöjä, ei yksin Puolustusvoimien osalta. Kysyn kuitenkin ministeriltä: aiotaanko näihin vuosi vuodelta kasvaviin turvallisuuskiinteistöjen kuluihin puuttua?

11.11 **Markus Mustajärvi vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Puolustusministeriössä on ollut käytössä jo vuosia salainen viestintäsuunnitelma. Siitä ovat uutisoineet ainakin STT ja Helsingin Sanomat. Sen tavoitteena on ollut, että kansalaiset, tiedotusvälineet ja poliitikot eivät kyseenalaista strategisia asehankintoja. Elikkä Suomen historian suurinta asehankintaa, lähtökohtatilanteessa vähintään 10 miljardia euroa, ei saisi kyseenalaistaa. Veronmaksajien rahoilla on hallinnon sisälle rakennettu propagandakoneisto, joka yrittää suoraan vaikuttaa muun muassa tähän taloon, että avointa kansalaiskeskustelua ja keskustelua tässä salissa tästä hankinnasta ei käytäisi. Minulla on ainakin vielä semmoinen naiivi kuvitelma, että demokratiassa päättävät siviilit eivätkä sotilaat.

Kun te äsken puhuitte näistä strategisista hankinnoista, te puhuitte erillisrahoituksesta. Mitään sellaista erillisrahoitusta ei ole, vaan kyse on veronmaksajien veroeuroista ja velkarahasta. Ihan samaa rahaa, mitä budjetissa käytetään kaikkiin muihinkin menoihin.

11.12 **Stefan Wallin r** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomen puolustuspoliittisen doktriinin eräs kulmakivi on riittävän iso, hyvin koulutettu reservi ja sen taustalla tietysti yleinen asevelvollisuus, jota pitää jatkuvasti kehittää, ja olisi mielenkiintoista kuulla ministerin ajatuksia niistä kehittämisvaihtoehdoista, joita on esitetty tässä pitkin vuotta.

Mutta tämän koulutetun reservin eräs ominaispiirre on tietysti se, että sitä koulutetaan. Reservin kertausharjoituksien tasoa on perustellusti ja määrätietoisesti saatu nostettua viime vuosina — tämä on erittäin hyvä asia — mutta budjettikirjan erään sarakkeen perusteella tämä kasvu näyttää pysähtyneen vuoden 2017 tasolle. Ehkä numerot tarkentuvat vielä, mutta ainakin sivulla 271 on tämmöinen taulukko, että ensi vuonna olisi 18 000 reserviläistä koulutettavana. Onko tämä taso ministerin mielestä riittävä, vai pitäisikö vieläkin pyrkiä nostamaan sitä kohti sitä tasoa, joka vallitsi ehkä 15 vuotta sitten?

11.13 **Arja Juvonen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kriisinhallinnassa toimivien vakuutusturva korjaantui 1.1.2017, ja he saavat korvauksia, jos sattuu kuolemantapaus tai vammautuminen. Samantyylinen laki tulee voimaan myös varusmiehiä koskettaen ensi vuonna eli 1.1.2019, liittyy tähän budjettiin. 116 kansanedustajaa allekirjoitti lakialoitteen, jonka tein aiheesta, ja kiitän siitä, että laki tulee mahdollisesti voimaan. Kysyn teiltä, hyvä ministeri: miten näette, voisiko lakia soveltaa taannehtivasti esimerkik-

si 1.1.2017 saakka, jolloin ne henkilöt, jotka sinä aikana ovat kokeneet kovia, saisivat mahdollisesti korvauksia? Nostan tässä muun muassa tämän ikävän Raaseporin junaonnettomuuden.

Kysyn varusmiesten päivärahasta. Mitä olette mieltä, onko se riittävä?

Ja sitten varuskuntien sisäilmaongelmat, hyvä ministeri: Tehdäänkö niille mitään? Niille täytyy tehdä jotakin. Pidättekö kirjaa ja lukua sairastuneista varusmiehistä, ja mikä siellä on todellinen tilanne? Kyllä se katastrofaalinen on, sellaista viestiä tulee. Siellä on jopa ollut homeisia patjoja. Pitääkö se paikkansa, [Puhemies koputtaa] ja mitä niille tehdään?

11.14 **Seppo Kääriäinen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kaksi kysymystä ministerille.

Ensinnäkin viittasitte tähän uuteen parlamentaariseen työryhmään, joka tutkisi henkilöstömäärän sopivuuden suhteessa Puolustusvoimien lisääntyneisiin ja lisääntyviin tehtäviin. Se miinus 2 400 on tietysti kova isku, olette siinä ihan oikeassa. Sanokaapa suurin piirtein se haarukka, joka olisi teidän arvionne mukaan sopiva ja riittävä hoitamaan Puolustusvoimien tehtäviä 2020-luvulla — suurin piirtein se haarukka, kertokaapa se.

Toinen kysymys: Puhutaan paljon kansalaispalveluksesta. Tähän viittasi myös puheenjohtaja Kanerva omassa puheenvuorossaan. Paine tämän asian edistämiseen eri puolilta näyttää olevan kasvusuunnassa hiljakseen ja hiljakseen. Mikä on teidän mielestänne paras etenemistapa tämän asian selvittämiseen, niin että se idea, joka siinä on esitetty, voisi toteutua ilman, että Suomen sotilaallinen puolustuskyky heikkenee tai romahtaa?

11.15 **Jaana Pelkonen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Naiset ovat valtava voimavara, joka valitettavasti on vielä suurelta osin Puolustusvoimissamme hyödyntämättä. Tällä hetkellä naisten pakolliselle asevelvollisuudelle ei sotilaallisen maanpuolustuksen näkökulmasta ole tarvetta, eikä siihen myöskään ole resursseja, mutta kutsuntojen laajentamiseen olisi tarvetta, ja täällä on hyvin nostettu esiin kansalaispalveluksen tarve. Naiset ovat ehdottomasti väärä säästökohde, josta ei tule tässä yhteydessä missään nimessä säästää. Mutta kysyisin ministeriltä: miten yhä useampi nainen saataisiin mukaan kantamaan kortensa kekoon maamme puolesta?

11.16 **Matti Torvinen sin** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Vahva tahto vie läpi harmaan kiven, kameli menee neulansilmän läpi. Se kertoo siitä, minkälainen tahtotila pitää olla.

Ministeri Niinistö, te olette ollut tämän vuosituhannen tehokkain puolustusministeri. Teidän toimintanne aikana armeijan itsetunto omasta toimintakyvystä on parantunut merkittävästi, ja nyt puhuu kapteeni evp. Matti Torvinen myös. Te olette luonut erinomaiset yhteydet Natoon, lähinaapuriin Ruotsiin ja myös EU-maihin.

Mutta oleellista on se, että Puolustusvoimien ja armeijan vuokrataso on edelleen erittäin kipeä aihe. Se Senaatin pääomamalli vie yhden kolmasosan puolustusbudjetista vuoteen 2020 mennessä. Mitä te aiotte tehdä tälle asialle, joka saattaa heikentää meidän puolustuskykyä?

11.17 **Timo Heinonen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Haluan antaa kiitosta puolustusministeri Niinistölle. Teidän aikananne on vahvistettu Suomen turvallisuutta ja myös vahvistettu asemaamme osana länttä ja myös merkittävällä tavalla päivi-

tetty meidän lainsäädäntöämme tämän päivän uhkia vastaamaan, niin avun antamiseksi kuin vastaanottamiseksi. On myös tärkeää, että pidämme kalustosta huolta: Laivue 2020, HX kuten myös rynnäkkökiväärien uusimishanke, jossa toivottavasti löytyisi suomalainen tekijä myös tulevaisuuden rynnäkkökiväreille.

Haluan antaa kiitosta myös siitä, että maanpuolustusjärjestöille budjetoidaan se raha, mitä he tarvitsevat. Ei tarvitse enää korjata täällä, sillä puolustusministeri Niinistö on huolehtinut, että raha on nyt budjetissa, niin kuin sen siellä pitää ollakin.

Haluan vielä antaa kiitosta siitä, että pidetään myös vanhoista sotilaistamme huolta. Olette ollut merkittävässä roolissa, että sotiemme veteraanit tuodaan nyt kaikki samalle viivalle ja kannetaan viimeiseen iltahuutoon asti heistä huolta — kiitos siitä.

11.18 **Paavo Väyrynen kp** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Lapin ja koko Suomen kannalta on hyvin tärkeää, että saataisiin avatuksi nopeasti rautatieyhteys Sallan ja Kantalahden kautta Venäjälle. Tällä saataisiin edullisesti ja nopeasti yhteys Jäämeren rannalle, Murmanskin satamaan ja koko Venäjän rautatieverkkoon pohjoisen kautta.

On väitetty, että Puolustusvoimat ja puolustusministeriö vastustavat tämän rautatieyhteyden rakentamista strategisista syistä. Tätä on vaikea ymmärtää, kun meillä on jo kaksi muuta rautatieyhteyttä Venäjälle strategisesti paljon tärkeämmillä alueilla. Haluan tiedustella teiltä, arvoisa puolustusministeri: Pitääkö tämä väite paikkansa? Voisitteko puoltaa sitä, että tämä tärkeä ratayhteys saataisiin rakennetuksi? Nythän monta kertaa asetetaan vastakkain tämä hanke ja Norjan kautta vedettävät rautatieyhteydet. On huomattava, että Salla—Kantalahti-yhteys maksaa niin vähän, että se voidaan joka tapauksessa nopeasti toteuttaa, kunhan siitä saadaan myöskin Venäjä kiinnostumaan.

11.19 **Paavo Arhinmäki vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Suomen asekaupat ja välinekaupat ovat herättäneet paljon kritiikkiä, syystäkin. Suomi on ostanut aseita Israelista, joka käy palestiinalaisten kanssa sotatoimia, ja toisaalta suomalaisia aseita on viety kerta toisensa jälkeen Saudi-Arabiaan ja Arabiemiraatteihin, jotka osallistuvat Jemenin sisällissotaan, tämän hetken verisimpään, karmeimpaan sisällissotaan. Arvion mukaan yli 100 000 lapsen arvioidaan kuolevan Jemenissä tämän vuoden loppuun mennessä, jos mitään ei tehdä — 100 000 lasta — ja suomalaisia Patrian valmistamia miehistönkuljetusvaunuja on nähty näissä sotatoimissa aseistettuna.

Teidän erityisavustajanne vastasi tähän kritiikkiin, että kotimainen työllisyys kärjessä. Onko todella niin, useiden kirjallisten kysymysten jälkeenkin, että teidän mielestänne ei ole mitään ongelmaa siinä, että suomalaisia [Puhemies koputtaa] tarvikkeita viedään maahan, jossa 100 000 lasta uhkaa kuolla? Teidän kätenne ovat veressä.

11.20 **Lasse Hautala kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kiitokset ministeri Niinistölle hyvin jämäkästä tehtävien hoidosta puolustushallinnon alalla. Kaksi vuotta sitten tein kirjallisen kysymyksen koskien Niinisalon varuskunnan sisätilaongelmia, ja tällöin myös osoititte hyvää jämäkkyyttä ja laitoitte monia asioita niiden kiinteistöjen osalta paremmalle tolalle. Mutta nyt tietooni on saatettu, että Niinisalon varuskunnassa raketinheitinkomppanian rakennus kärsii sisätilaongelmista. Kuten täällä aikaisemmin kuultiin, nämä sisätilaongelmat ovat erittäin tärkeitä asioita laittaa kuntoon eri varuskunnissa, ja kuten aikaisemmin olette osoittanut jämäkkyyttä, minulla on suuri luottamus siihen, että myös tämä asia laitetaan Niinisalon varuskunnassa kuntoon.

11.21 **Mika Niikko ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Arhinmäelle täytyy todeta, että Israelilla on oikeus ja velvollisuus suojella ainoana demokraattisena Lähi-idässä olevana valtiona kansalaisiaan terrorismilta ja vihalta ja siltä kaikelta kauheudelta, mikä heidän kansalaisiaan kohtaa ja on kohdannut jatkuvasti. Siinä mielessä on väärä rinnastaa näitä asioita toisiinsa, kuten asevientiä tai aseen ostamista Israelista. Täytyy muistaa se, että Israelilla on maailman parasta teknologiaa. Eivät nämä meidän kännykät ja tietokoneetkaan toimisi ilman heidän antamaansa teknologiaa, kuten ne nyt toimivat, saati sitten ettemme hyödyntäisi sotateollisuudessa heidän teknologista osaamistaan.

Arvoisa puhemies! Kysymys koskee sitä, että kun Suomella on erittäin hyvä, uskottava maanpuolustus, vapaaehtoinen sellainen, niin se tarvitsee myös uskottavat kalustot. Millä tavalla on arvioitu, että HX- ja Laivue 2020 -hankkeet hyödyttävät suomalaista teollisuutta ja suomalaista osaamista ja kehittymistä? Sitten täytyy muistaa vielä se, että meillä on tulossa nyt puolustusrahasto, EU:n sisältä jaettava 11,5 miljardia euroa, joka 2021—2027 jaetaan. [Puhemies koputtaa] Miten suomalaiset yritykset pärjäävät siitä rahastosta [Puhemies: Aika!] saamisessa?

11.22 **Pertti Salolainen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Euroopan puolustus ja turvallisuus on tällä hetkellä erittäin suuressa muutos- ja murrosvaiheessa, jota ei ole ollut pariinkymmeneen vuoteen. On monenlaisia isoja aloitteita, joilla halutaan tehostaa Euroopan puolustusta, ja puhutaan myöskin aivan fundamentaalisista kysymyksistä, kuten Lissabonin sopimuksen artiklan 42.7 tulkinnasta. Mikä teidän mielestänne Suomen rooli nyt on tässä prosessissa, jossa on nyt lisänä vielä tämä Macronin aloite ja monia muita? Millä tavalla te näette, että Suomen tulisi lähestyä tätä kysymystä, ja mitä meidän tulisi siellä teidän mielestänne tavoitella?

Puhemies Paula Risikko: Täällä on pyydetty nyt 11 vastauspuheenvuoroa, ja ne otetaan kaikki siinä järjestyksessä kuin niitä on pyydetty. Sen jälkeen ministerin vastaus, ja sen jälkeen mennään hetkeksi puhujalistalle.

11.23 **Lea Mäkipää sin** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluan myös kiittää ministeriä näistä 100 henkilötyövuodesta. Ne henkilömäärät tulevat tuiki tarpeeseen, koska olemme valiokunnassa keskustelleet tästä henkilöstön jaksamisesta.

Turvallisuusympäristön muutos edellyttää valmiusjoukkojen jatkuvaa kehittämistä ja samoin uusien tiedustelun, kyberpuolustuksen ja kaukovaikuttamisen suorituskykyjen kehittämistä, eli ne vievät aina rahaa. Ministerin kaudella on käynnistetty uusia lakihankkeita, ja kysyisinkin, missä vaiheessa ovat muun muassa Jehovan todistajien vapautuslain kumoaminen, ulkomaalaisten kiinteistöjen omistamista ohjaava lakihanke ja kaksoiskansalaisuus.

Vielä eräs asia, jota olen vuodesta 1980 lähtien ajanut, on kotiuttamisraha. Kysyisin, paljonko esimerkiksi maksaisi, jos jokaiselle annettaisiin 300 euroa, ja tuntuuko se aivan mahdottomalta ministerin näkökulmasta.

11.24 **Eero Reijonen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ministerille täytyy antaa tunnustus, että hän on pitänyt yllä keskeisiä puolustuksen prioriteetteja. Uskottava puolustuskyky ja koko maan puolustaminen ovat olleet varmasti päätöksenteon keskiössä.

Kysyisin minäkin näistä kertausharjoituksista: Se on ollut kuitenkin maanpuolustustahdon näkökulmasta ihan niitä keskeisiä asioita, että kertausharjoitusten määrää on lisätty. Pidättekö tätä 18 500:aa nyt oikeana, niin kuin täällä edustaja Wallin kysyi? Se on tärkeä asia.

Sitten tästä kriisinhallinnasta kysymys: Rauhanturvaaminen maksaa aika paljon, ja Suomi on mukana erittäin monessa maassa, monessa kohteessa mukana. Kannattaisiko hieman miettiä, että keskityttäisiin tiettyihin hommiin tietyille alueille eikä oltaisi joka paikassa maailmaa mukana? Se on aina kallista, kun lähdetään mukaan.

Sitten kysymys: Kun Pohjois-Karjalan prikaati lakkautettiin, niin silloin aluetoimisto Joensuuhun vahvistettiin ja perustettiin. Nyt on kuitenkin maakunnassa huoli siitä, että aluetoimistoa supistetaan. Mikä on ministerin kanta tähän? Onko tosiaan näin käymässä?

11.26 **Jukka Kopra kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Yhdyn näihin ministerille esitettyihin kiitoksiin, joita täällä salissa on esitetty. Olette määrätietoisella toiminnalla pystynyt kehittämään maanpuolustustamme ja Puolustusvoimien toimintaa vastaamaan tämän päivän haasteita ja tilannekuvaa. Pari kysymystä kuitenkin olisi.

Maanpuolustustahto on yksi maanpuolustuksen kulmakiviä, ja jotta sitä tahtoa olisi, pitäisi olla tietoa maanpuolustusasioista. On vähän viitteitä nyt siitä, että erityisesti naisten osalta ei tietoisuutta maanpuolustusasioista ole niin laajalti kuin ennen, johtuen esimerkiksi siitä, että yhä useammalla ei ole kontaktipintaa esimerkiksi veteraanisukupolveen ja niin edelleen. Mitä sen edistämiseksi voisi tehdä, että yhä useampi suomalainen tietäisi, kuinka tarpeellinen asia maanpuolustuksemme on, ja mitä itse voisi sen eteen tehdä?

Edelleen haluaisin kysyä EU:n puolustusyhteistyöstä: varsinaista kovaa puolustusyhteistyötähän ei ole tulossa, mutta mitä pienempiä hankkeita kehitysmielessä siellä voisi olla vireillä, joissa voisimme olla mukana?

11.27 **Li Andersson vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Israel on miehittäjävaltio, jonka miehittämillä alueilla tapahtuu päivittäisiä ihmisoikeusloukkauksia. Israel on myös vastoin Geneven sopimuksia eli kansainvälisen oikeuden pelisääntöjä toistuvasti laajentanut siirtokuntia miehitetyillä alueilla ja sen lisäksi aiheuttanut erittäin vakavan humanitaarisen kriisin Gazassa tämän Gazaan kohdistuvan saarron seurauksena. Vasemmistoliiton näkemys on, että Suomen ei tulisi käydä asekauppaa sellaisten valtioiden kanssa, jotka toistuvasti syyllistyvät kansainvälisen oikeuden vastaisiin toimiin, ihmisoikeusloukkauksiin tai jotka käyvät sotaa. Haluaisin edustaja Arhinmäen tavoin nyt kuulla puolustusministerin näkemyksen Suomen asekaupan nykyisistä linjauksista. Tälläkin viikolla on tullut uutistietoa siitä, että Patrian miehistönkuljetusvaunuja on käytetty Jemenissä taisteluissa. Eli näkeekö ministeri, että tässä olisi linjan tarkistamisen varaa, kun toistuvasti tulee tietoa siitä, että Suomen [Puhemies koputtaa] aseet päätyvät jopa Jemenin sotaan?

11.28 **Eero Lehti kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Puolustusvoimien mitoitus on pienentynyt, jolloin valikoima on tietysti ehkä vähän liian suuri siihen nähden, mitä armeija tarvitsee varusmiespalvelukseen koulutettavaksi. Kuitenkin Puolustusvoimilla olisi mahdollisuus kouluttaa nuoria, jotka saisivat koulutuksen aikana suoritetuksi raskaan kaluston kuljetusluvan, ajokortin. Näillä peruskoulun päättäneillä, joilla ei ole muuta tutkintoa, ajokortti olisi työmarkkinoilla aika hyvä menestystekijä, ja tämäntyyppisille nuorille olisi myös työtä tarjolla. Ymmärrän, että pelkästään Puolustusvoimien määrära-

hoista ei sinänsä tämä asia ole rahoitettavissa, mutta hallituksen sisällä olisi syytä käydä keskustelua, voitaisiinko sitä hyvää koulutusmahdollisuutta, joka Puolustusvoimilla on ajokorttien suorittamiseen, käyttää laajemmin hyväksi ja saada työllisyyttä parannettua niiden nuorten kohdalla, jotka nyt kaikista helpoimmin jäävät työmarkkinan ulkopuolelle.

11.29 **Mika Kari sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On ihan oikein, että puolustusministerille annetaan positiivista palautetta. Moni asia on sellainen, jota eduskunnan puolustusvaliokunnassa olemme vieneet laajalla yhteistyöllä eteenpäin. Hallitus—oppositio on maanpuolustuksen paras rintama, kun töitä yhdessä tehdään. Mutta on tietenkin asioita, joissa olemme myös eri mieltä ja painotukset ovat erilaisia, niin että ihan liian ruusuista kuvaa ei toki pidä antaa.

Yksi tämän vähän niin kuin varjopuolen ruusuista on se, että kun puhutaan, että Puolustusvoimille tulee 100 uutta sotilasta, kouluttajaa, niin todellisuus ei ainakaan minun saamieni tietojen mukaan ihan niin ole. Me luovumme samassa yhteydessä 100 sopimussotilaasta, joten käytännössä — ja haluan nyt varmistaa ministeriltä, onko saamani tieto oikein — silloin ollaan tietenkin tilanteessa, jossa määrällisesti ei lisäystä tule. Lisäys tulee laatuun. Laatu on tietenkin kyllä tarpeellista ja tässä yhteydessä kannatettavaa. Ministeri, miksi tämä kesti näin kauan? Tämä reikä on nähty jo monta vuotta. Kuka tätä paikkausta vastusti? Valtiovarainministeriökö?

11.30 **Mikko Savola kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Materiaalin, henkilöstön ja toiminnanhan pitää perinteisesti olla tasapainossa, ja oikeastaan ministeriltä kysyisinkin, kun nyt seuraavalle vuosikymmenelle mennään, kuinka näette tämän tilanteen. Vaakakupissa ovat kehykset ja niissä suunniteltu niin sanottu JTS-miljardi, joka tulisi leikkaamaan voimakkaasti puolustuksenkin rahoitusta ensi vuosikymmenellä, ja tämä taas suhteessa siihen, että henkilöstömäärää tulisi jopa nostaa ja meillä on isot materiaalihankinnat edessä. Onko tämä ylipäätään mahdollista puolustushallinnon kohdalta toteuttaa, vai tulisiko tästä tehdä uusia päätöksiä ensi vuosikymmenelle mennessä?

Haluan kiittää maanpuolustusjärjestöjen rahoituksesta. Se on nyt sen mukainen, että eduskunnan ei tarvitse täällä talousarvioaloitteiden yhteydessä tätä määrärahaa paikata, vaan siellä pystytään nyt suunnittelemaan ensi vuoden toimintaa oikeiden määrärahojen pohjalta.

11.31 **Eero Suutari kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On mieltä lämmittävää kuulla puolustusministerin kertomus siitä, että hallitus on toteuttanut täysimääräisesti parlamentaarisen työryhmän rahoitusesityksen Puolustusvoimille. Nämä 100 uutta virkaa koulutukseen tulevat tarpeeseen, vaikka ne eivät tietysti vielä täytä kaikkia niitä tavoitteita, mitä siellä koulutuksessa pitäisi olla.

Sitten olisin tiedustellut tästä, kun muutama vuosi sitten puhuttiin Suomen valmiuden tilasta, että se ei täysimääräisesti täytä sitä tasoa, mikä nopeamman valmiuden mailla on tällä hetkellä. Jos Suomea uhataan, on olemassa tämä 50 miljoonan euron lisärahoitus tähän. Onko se mielestänne riittävä?

11.32 **Mika Raatikainen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ihan alkuun sen verran tähän edustaja Niikon kommenttiin, kun hän mainitsi, että Israel on Lähi-

idän ainoa demokratia, että sehän ei tietenkään pidä paikkansa. Siellä on myöskin Libanon, joka on demokratia, mutta tämä nyt tästä.

Kiittäisin puolustusministeriä oikein hyvästä työstä, samoin kuin puolustusvaliokunnan puheenjohtaja Kanervaa. On ollut ilo olla nyt kolme vuotta puolustusvaliokunnassa ja katsoa, miten tämä homma etenee. Täytyy sanoa, että siellä ollaan kyllä puoluekannasta riippumatta Suomen yhteisellä asialla, mikä on tietysti hienoa, ja näin sen pitää ollakin.

Minulla on noin kymmenen vuotta kokemusta Lähi-idästä siviilikriisinhallinnasta ja myöskin rauhanturvaamisesta. On hienoa, että siellä tällä hetkellä panostetaan kouluttamiseen. Ja tässä onkin puolustusministerille ensimmäinen kysymys: onko tätä koulutusvientiä näillä poliisi- ja sotilasalueilla tarkoitus kenties tulevaisuudessa mahdollisesti lisätä ja laittaa siihen rahaa? Me olemme siinä hyvin taitavia.

Ja toinen kysymys: aiotteko pitää kiinni kaksoiskansalaisuusvaatimuksesta, vaikka ilmeisesti julkisuudessa olleiden tietojen mukaan esimerkiksi ministeri Mykkänen ei ole siitä kovin innostunut? — Kiitos.

11.34 **Mia Laiho kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Varusmiesten palveluksen keskeytykset ovat reilu 11 prosenttia, ja suurin yksittäinen syy on mielenterveyshäiriöt ja päihteet. Kysynkin ministeriltä: millä tavalla Puolustusvoimat on huomioinut tämän ongelman ja varusmiesten tuen myös varusmiespalveluksen aikana, niin että mahdollisimman moni pystyisi palveluksen suorittamaan kuitenkin loppuun, ja miten toisaalta sitten niiden varusmiesten, jotka joutuvat keskeyttämään jo siinä alkuvaiheessa, hoitoonohjaus on järjestetty?

11.34 **Paavo Arhinmäki vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Israel todella miehittää laittomasti siirtokuntia ja rikkoo ihmisoikeuksia, ja sen vuoksi tällaisen maan kanssa ei pitäisi käydä asekauppaa. Puolustusministeri itse on perustellut tätä asekauppaa sillä, että ne ovat käytännössä testattuja, mikä kuvastaa minusta aika kylmää ajattelutapaa.

Arvoisa rouva puhemies! Jemenin sisällissota on pitkään ollut käynnissä. Siitä huolimatta Suomi on edelleen antanut vientilupia Arabiemiraatteihin, senkin jälkeen, kun on tullut tietoon jo aikaisemmin Norjan yleisradion kautta, että Patrian miehistönkuljetusvaunuja on käytetty siellä. Sen jälkeen on vielä tänä kesänäkin annettu uusia vientilupia, vaikka tiedetään, että siellä on suuri humanitäärinen kriisi, karmea tilanne päällä, ja kuitenkin meidän asekauppasopimuksen 7.7 §:kin mahdollistaa sen ja oikeastaan velvoittaakin siihen, että jos uutta tietoa tulee, niin lupa arvioidaan uudestaan. Miksi ihmeessä te ette ole sitä tehnyt, kun teille on tehty siitä kirjallisia kysymyksiä, on todisteita, kaikki näkevät, että Jemenin tilanne on täysin katastrofaalinen, humanitäärinen katastrofi?

Puhemies Paula Risikko: Vielä edustaja Pelkonen, ja sitten on ministerin vastauspuheenvuoro.

11.35 **Jaana Pelkonen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Eläkeuudistuksen yhteydessä myös sotilaiden eläkeikä nousi, ja sen vaikutuksena sodanajan joukkojen sotilaskoulutettuihin johtajiin ja asiantuntijoihin syntyi merkittävä vajaus. Tuolloin kun tästä asiasta puhuttiin, esillä oli reservikorvausjärjestelmä, ja kun en ole sen jälkeen tämän asian

valmistelusta kuullut mitään, niin kysyisin ministeriltä, mikä tilanne tämän suhteen tällä hetkellä on.

Puhemies Paula Risikko: Sitten ministerin vastaus. Voi vastata siitä paikaltakin, enintään 5 minuuttia.

11.36 **Puolustusministeri Jussi Niinistö:** Arvoisa rouva puhemies! Kiitos kiitoksista ja kiitos myös tuesta tälle Puolustusvoimien henkilöstömäärän lisäystarvetta mahdollisesti tarkastelevalle parlamentaariselle ryhmälle, joka tosiaan voisi hallitusneuvotteluihin sitten tuottaa materiaalia päätöksentekoa varten.

Aivan samoin — kuten edustaja Kanerva nosti esille, tai itse asiassa muutama muukin edustaja nosti tämän esille — tätä kansalaispalvelusasiaakin voitaisiin hyvin selvittää. Ja kun on kysytty, miten tällainen prosessi etenee, niin lähtökohtana pitää olla tietenkin se, että kaikki ne seikat, jotka liudentavat aseellisen varusmiespalveluksen suorittamista, ovat tuomittavia. Eli lähinnä vapaaehtoisille naisille ja niille miehille, jotka terveydellisistä syistä eivät voi suorittaa varusmiespalvelustaan, voisi olla tämä kansalaispalvelus mahdollinen. Samalla pitää selvittää siviilipalveluksen kehittämistä vastaamaan kriisiajan tarpeita tai sitten luopua kokonaan siviilipalveluksesta. Mutta nämä ovat isoja kysymyksiä, ja varmasti jokainen puolue, nyt kun tekee vaaliohjelmiaan, näihin muodostaa kannan, ja sitten hallitusneuvotteluissa siitä asiasta päätetään.

Edustaja Kivelä kysyi kouluttajapulasta kertausharjoituksissa, ja täällä oli muutama muukin kertausharjoituksiin liittyvä kysymys, edustaja Wallinilta ja edustaja Reijoselta ainakin. Meillä tämä kertausharjoitusten taso on tyydyttävä, tämä reilu 18 000 ei ole hyvä. Olen pyrkinyt sitä määrätietoisesti kasvattamaan, mutta tilanne on se, että kone ei tällä henkilöstömäärällä tuota enempää. Voitaisiinkin jopa pohtia sitä, löytyisikö reservistä koulutusapua, mutta se on oma kysymyksensä. Pyrimme, kun tätä henkilöstömäärää saadaan kasvatettua Puolustusvoimissa, lisäämään myös kertausharjoitusten tasoa. Se on selkeä tavoite.

Asekaupasta oli useampikin kysymys, edustajilta Yanar, Arhinmäki ja Andersson — ei sinällään yllättänyt. Meillähän on linja selkeä, kirkas, jo hallitusohjelmassa määritelty: Suomi ylläpitää laaja-alaisesti keskeisiin suorituskykyihin liittyvää osaamista ja riittävää huoltovarmuutta ja puolustusteollisuutta. Pelkästään Puolustusvoimien hankinnoilla emme voi pitää riittävää puolustusteollisuutta, saati huoltovarmuutta. Eli saamme tätä kautta osaamista Suomeen. Puolustusselonteossa kotimaisen teollisuuden vientiedellytyksiä ja kansainvälistymistä tuetaan, ja Suomi noudattaa kaikessa aseviennissä kansallista lainsäädäntöä ja kansainvälisiä sitoumuksia. Luvan myöntäminen perustuu aina tapauskohtaiseen kokonaisharkintaan, jossa arvioidaan myös loppukäyttäjän luotettavuutta. Emme tiedä esimerkiksi tästä Arabiemiraattien AMV-vaunujen tapauksesta, onko kyse kymmenen vuotta sitten lähetetystä 5 kappaleen AMV-erästä vai onko kyse sitten tästä vuonna 2016 myydystä 40 kappaleen AMV-erästä. [Paavo Arhinmäen välihuuto] Mutta Emiraatteihin ei ole vientikieltoja, ja pitää muistaa, että Saudi-Arabian johtama liittouma, jossa Emiraatit on osana, toimii Jemenissä sen laillisen hallituksen pyynnöstä. Ihmisoikeusrikkomukset ovat tietenkin täysin tuomittavia, mutta käteni eivät ole veressä, edustaja Arhinmäki. [Paavo Arhinmäki: Syyriassakin on laillinen hallitus!]

Senaatti-kiinteistöistä kysyivät edustajat Torvinen ja Ronkainen. Voin ilokseni todeta, että pieniä parannuksia on tulossa lähiaikoina. Niistä tiedotamme, mutta kuitenkin tässä sa-

maan aikaan selvitämme mahdollisuutta pilkkoa Senaatti ja perustaa turvallisuusalan kiinteistöt. Mutta otetaan nämä parannukset ensin — niistä lisää hieman myöhemmin — ja sitten hallitusneuvotteluissa on tämäkin iso asia, tuotamme siihen materiaalia, ja toivottavasti siellä on viisaita ihmisiä, jotka pilkkovat Senaatin.

Edustaja Mustajärvi puhui HX-propagandakoneistosta. Tässä nyt voisi vain vedota tasavallan presidenttiin, joka on Puolustusvoimien ylipäällikkö, hänen linjaukseensa siitä, että tässä Hornetien seuraajahankkeessa, HX-hankkeessa, mennään sotilaallinen suorituskyky edellä, aivan kuten Hornet-kaupoissa aikanaan.

Edustaja Juvonen kysyi tästä varusmiesten tapaturmalainsäädännöstä, jonka nyt ilokseni olemme saaneet yhdessä asiasta vastaavan ministerin kanssa eteenpäin — valitettavasti taannehtivuutta emme voi soveltaa. Varusmiesten päiväraha saamani tiedon mukaan on kohtuullisella tasolla.

Kasarmien kunnosta edustaja Juvonen kysyi, samoin kuin muut. Näitä jatkuvasti tarkkailen, ja pyrimme puuttumaan siihen määrätietoisesti, ja olemme yhdessä Senaatin kanssa yrittäneet tätä hoitaa. Tämä tieto, mikä tuli täältä Niinisaloon liittyen: selvitämme sen totta kai.

Edustaja Pelkonen ja edustaja Kopra kysyivät, miten saadaan enemmän vapaaehtoisia naisia mukaan. Tässä valitettavasti aikani alkaa loppua, mutta totean tähän lopuksi vielä, että varmaan kutsuntoja laajentamalla voisimme saada naisille maanpuolustustietoa, mutta sitten täytyy ottaa huomioon, että tämäkin on myös taloudellinen kysymys. Pelkästään lääkärintarkastukset olisivat noin 3—4 miljoonaa euroa vuotuisella tasolla, ja sitten pitäisi aluetoimistojen henkilökunta käytännössä kaksinkertaistaa.

Edustaja Reijoselle vielä totean, että tiedossani ei ole, että Pohjois-Karjalan aluetoimistoa oltaisiin supistamassa väkimäärän perusteella. Päinvastoin, nyt kun vapaaehtoiseen maanpuolustukseen tulee toivottavasti uuden lainsäädännön kautta lisätehtäviä, pystymme myös kasvattamaan aluetoimistojen henkilökuntaa.

Puhemies Paula Risikko: Ehkä tästä puheenvuorosta vielä heräsi kysymyksiä.

11.42 **Mika Kari sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kysyn vielä näistä sopimussotilaista, kun on ministerinkin suulla täällä sanottu, että henkilömäärä lisääntyy sadalla. Onko tietoni oikein, että sopimussotilaista samassa yhteydessä luovutaan eli 100 sopimussotilaasta luovutaan, kun otetaan 100 koulutettua kouluttajaa, upseeria, aliupseeria, tehtäviin?

Sitten samassa yhteydessä haluaisin kyllä muistuttaa myös tästä puolustustarviketeollisuuden tärkeydestä. Suomi ei myy aseita sotaa käyviin maihin. Tätä asiaa, jota tässä täällä perättiin, on syytä tietenkin käydä läpi tarkkaan, niin kuin ministeri sanoi, katsoa rauhassa ja maltilla, mutta samassa yhteydessä täytyy muistaa, että meillä on kyllä aika kestävä vientilupajärjestelmä valtioneuvoston, ulkoministeriön ja puolustushallinnon yhteistyöllä, jossa katsotaan nämä vientiluvat. Ja jos olen oikein ymmärtänyt, niin käsittääkseni kielteisiäkin vientilupa-asioita tällä kaudella on. Suomi ei osallistu sotaan eikä lähde viemään aseita sotaa käyviin maihin — se on oikein — mutta samassa yhteydessä meidän pitää pitää huolta omasta teollisuudestamme.

11.43 **Mika Niikko ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täytyy nyt perustella tätä väitettäni, miksi Israel on ainoa toimiva demokratia Lähi-idässä. Siellä on uskonnon-

vapaus kaikilla kansalaisilla, siellä on kuitenkin kaikilla etnisestä taustasta riippumatta tai sukupuolisesta suuntautumisesta riippumatta, mistä tahansa riippumatta vapaus ja yhdenlaiset oikeudet ja velvollisuudetkin myös. Siinä mielessä en toivo, että täällä eduskunnassa harjoitetaan sellaista politiikkaa, jossa me pyrimme eristämään Israelia joidenkin asioiden johdosta, mitä täällä vasemmistoryhmät esittävät.

Viime vaalikaudella saimme kuulla, että jopa Israelissa tuotetut hedelmät, kuten Jaffa-appelsiinit, pitäisi heittää boikottilistalle. Tämä boikottiliike, joka maailmalla on syntynyt, on juuri tämmöistä vasemmistoideologiaa siitä, että Israel haluttaisiin sulkea pois kansainvälisistä yhteisöistä ja monista muista toimista. Siinä mielessä toivoisin rakentavampaa lähestymistapaa tähän suhteessa Israel- ja Palestiina-kysymyksiin. Me emme sitä pysty täältä Suomesta käsin ratkaisemaan, kun ei sitä ole pystynyt ratkaisemaan kukaan muukaan tähän mennessä.

11.44 **Ilkka Kanerva kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomi kehittää tällä hetkellä, jos tästä ajasta aikoinaan historiaa kirjoitetaan, omaa sotilaallista suorituskykyään merkittävästi paitsi resursoimalla lisää meidän strategisiin hankkeisiimme myöskin lisäämällä poikkeuksellisen nopeasti ja laaja-alaisesti kansainvälistä yhteistyötä. Molemmat raiteet on luonnollisesti tehtävä tavalla, joka vahvistaa Suomen sotilaallista suorituskykyä. Niiden on lähdettävä meidän kansallisista tarpeistamme. Miten ministeri näkee pitkän päälle, miten kansainvälisen yhteistyön merkittävä laventaminen, lisääminen eri muodoissa verkostumalla on edesauttanut Suomen sotilaallisen suorituskyvyn näkymiä, ja miten tähän peilautuu mahdollisten edessä olevien kansainvälisten sotaharjoitusten Suomen-osanotto?

11.45 **Li Andersson vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä puolustusministeri Niinistö oikeastaan vastasi tähän asekauppakritiikkiin vain puhumalla puolustusteollisuuden tarpeista, mutta Suomellahan on myöskin niin kansallisessa lainsäädännössä, EU-tasolla sovittuja kuin kansainvälisiä velvoitteita, jotka myöskin säätelevät asekauppaa ja joissa hyvin selkeästi linjataan, että aseille ei pitäisi antaa vientilupaa, jos kyseessä on maa, jossa on aseellinen konflikti tai sellaisen todennäköisyys. Ja siinä on myöskin linjattu, että asevientilupia ei pitäisi myöntää maihin, joissa on todettu vakavia ihmisoikeusloukkauksia tai joissa on vaarana, että myytäviä sotatarvikkeita voitaisiin käyttää sortotoimiin.

Haluaisin nyt vielä kysyä ministeriltä: onko tosiaankin niin, että teidän näkemyksenne on se, että nämä ehdot eivät täyty esimerkiksi Arabiemiraattien ja Saudi-Arabian kohdalla? Mehän tiedämme ja olemme nyt toistuvasti saaneet todisteita siitä, että esimerkiksi näitä miehistönkuljetusvaunuja tosiaankin käytetään Jemenin sodassa, joten jonkunlaista ristiriitaa käytännön ja näiden velvoitteiden välillähän näyttäisi kyllä olevan.

11.47 **Arto Pirttilahti kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitokset ministerille tästä esittelystä ja myös tuosta, että täällä on maanpuolustusjärjestöille ainakin oikeansuuntaisesti lievästi annettu lisää rahoitusta.

Tiedustelisin tästä meidän laadusta juuri erikoisjoukkojen osalta — laskuvarjojääkärikoulun ja rannikkojääkärikoulun mutta myös sitten kyberturvallisuuteen liittyvän erikoiskoulutuksen asemasta. Tässä budjetissa on pieniä kirjauksia, että näin tultaisiin jatkamaan. Voitteko te hieman avata tätä ilman sotilassalaisuuden murtamista?

11.47 **Mia Laiho kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kysyn varusmiesten keskeytyksistä: onko varusmieskoulutuksessa kiinnitetty huomiota varusmiesten henkiseen tukeen koulutuksen aikana?

Toinen asia vielä näihin keskeytyksiin liittyen on nämä sisäilmaongelmat. Voisiko miettiä, että Senaatti-kiinteistöt julkaisisi näitten kiinteistöjen kunnosta kiinteistöjen tilanneraportit vastaavalla tavalla kuin moni kunta on tehnyt? Avoimesti kertovat kuntoraportit näistä eri rakennuksista voisivat rauhoittaa tilannetta.

11.48 **Paavo Väyrynen kp** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri ei ehtinyt vastata minun yksinkertaiseen ja lyhyeen kysymykseeni koskien Salla—Kantalahti-rautatieyhteyden avaamista. Pohjoisessahan on rautatiehankkeita Norjan kautta, mutta niiden toteuttaminen vie hyvin kauan, ne maksavat paljon. Tämä Salla—Kantalahti-yhteys maksaa ehkä 10 prosenttia siitä, mitä nämä Norjan kautta menevät hankkeet. Me saisimme nopeasti Murmanskin kautta pääsyn Jäämerelle. Kun pohjoinen meriyhteys Aasiaan avautuu, niin tällä on suuri taloudellinen merkitys. Lisäksi saadaan yhteys Venäjän laajaan rautatieverkkoon, mikä auttaa matkailua. Sieltä voidaan tuoda puutavaraa nouseville puunjalostuslaitoksille. Muutoinkin tällä yhteydellä on suuri merkitys pohjoisen elinkeinoelämän kannalta. Minun on mahdotonta ymmärtää, että olisi strategisia syitä vastustaa tätä hanketta. Voisiko herra ministeri yhtyä kantaani ja ilmoittaa, että hän puoltaa tämän hankkeen toteuttamista?

Puhemies Paula Risikko: Otetaan vielä seuraavat puheenvuorot, nämä ovat viimeiset tässä vaiheessa, ja sen jälkeen ministerin 2 minuutin vastaus: Arhinmäki, Salolainen, Raatikainen, Savola ja Yanar.

11.49 **Paavo Arhinmäki vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Syyrian presidentti Bashar al-Assad on kai laillisesti valittu ja Syyrian laillinen hallitsija edelleen, hirmuhallitsija, karmea hallitsija, tekee karmeuksia omaa kansaansa kohtaan. Mutta tällä teidän logiikallanne, ministeri Niinistö, kun sanoitte, että ovat siellä laillisen hallinnon kutsusta, Suomi voisi viedä aseita ilmeisesti Syyriaankin, koska Bashar al-Assad on kuitenkin laillinen hallitsija.

Arvoisa rouva puhemies! Saudi-Arabian johtama liittouma, jossa Arabiemiraatit on toinen vahva tekijä, on Jemenissä syyllistynyt pommituksiin siviileitä kohtaan, ilmapommituksiin, kouluun meneviä lapsia on kuollut pommituksissa. Toistan sen, että arvion mukaan jopa yli 100 000:ta lasta uhkaa kuolema tämän humanitäärisen kriisin takia vielä tänä vuonna. Voitteko todella, todella käsi sydämellä sanoa, että ei ole mitään ongelmaa Jemenissä, että sinne voidaan viedä jatkossakin aseita, [Puhemies koputtaa] niin kuin te päätitte vielä kesän aikana?

11.50 **Pertti Salolainen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ministeri ei ehtinyt vastata siihen kysymykseen, joka koski eurooppalaista puolustus- ja turvallisuuspoliittista yleiskehitystä, jossa lähdetään syventämään nyt puolustuspoliittista yhteistyötä toisella tavalla ja kovemmalla kiireellä kuin tähän asti. Ymmärrän, että se vaatisi aika pitkän tarinan, mutta jos voitte lyhyesti luonnehtia pääpointteja tässä teidän ja Suomen tavoitteissa.

11.51 **Mika Raatikainen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ministeri ei ehtinyt ilmeisesti vastata kunnolla minunkaan kysymykseeni. Kysymyshän koski tätä mahdollista koulutusvientiä liittyen sotilastaitoihin ja tietysti poliisitaitoihin, vaikka se nyt ei suoraan puolustushallinnolle kuulukaan, eli olisiko näissä kenties mahdollista laajentaa tätä toimintaa, koska me oikeasti olemme siinä hyviä? Minä tiedän sen kokemuksesta.

Toinen kysymys koski tätä kaksoiskansalaisuusvaatimusta, sitä, aikooko ministeri pitää siitä kiinni, mikä ainakin minusta olisi suotavaa.

Kolmas ihan kommenttina. Edustaja Niikko totesi taas tästä Israel-asiasta. Kyllä nyt Libanon kuitenkin on ihan demokratia. Vaimoni kävi siellä muutama kuukausi sitten äänestämässä — siellä taitaa olla puolueitakin enemmän kuin Israelissa. Olen asunut Gazassa. Täytyy sanoa, että näissä asioissa edustajat Arhinmäki ja Andersson tuntuvat olevan aika hyvin tietoisia, mitä niillä nurkilla tapahtuu.

11.52 **Mikko Savola kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Pakko kysyä tähän Suomen puolustusteollisuuteen ja puolustustuotteiden vientiin liittyen, onko Suomi jollain tavalla poikkeus EU-maiden sisällä. Viemmekö me jotenkin enemmän, tai viemmekö ainoastaan me näihin maihin, mihinkä nyt vasemmisto ja vihreät muun muassa täällä omissa puheenvuoroissaan viittaavat? Kun peilataan esimerkiksi Ruotsiin, ymmärtääkseni Ruotsin asevienti on moninkertainen, ja myöskin näihin samoihin maihin. Samoin EU:n sisällä Ranska, Saksa ovat suuria aseviejiä suuren aseteollisuutensa vuoksi.

Tähän samaan peilaten kysyisin myös siitä, mihinkä oikeastaan edustaja Salolainenkin viittasi, EU-puolustuksen kehittämisestä. Materiaaliyhteistyö on siellä yhtenä keskeisenä osana EU:n puolustuksen kehittämisessä. Kuinka varmistetaan se, että Suomen puolustusteollisuus pärjää näillä EU-markkinoilla, etteivät nämä suuret teollisuusjätit, suuret maat syö meidän teollisuuttamme ja etteivät heidän tuotteensa mene aina edelle, vaan että meidänkin puolustusteollisuutemme, [Puhemies koputtaa] laadukas sellainen, pärjää tuolla EU:n sisällä?

11.53 **Ozan Yanar vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Savola otti esille, että muut maat myisivät jotenkin enemmän aseita tiettyihin maihin, ja alkoi myös puhumaan EU-ulottuvuudesta. Siis se ei ole mikään argumentti, tai se on aika kylmä ajattelutapa, että jos muut tekevät, niin meidän pitäisi tehdä.

Haluaisin kysyä puolustusministeriltä, ymmärränkö siis ihan oikein, että puolustusministeri ei aio tehdä minkäänlaista selvitystä näistä tämän viikon uutisista liittyen Jemenistä uutisoituihin kuljetusvaunuihin. Siis te ette ymmärtääkseni aio tehdä yhtään mitään asialle — näinkö se oikeasti on? — koska äskeinen puheenvuoronne oli aikamoista keskustelun sumuttamista. Puhuitte siitä, että me emme voi tietää, ovatko nuo vaunut [Puhemies koputtaa] vuodelta 2006 tai 2016. Kai teidän pitäisi olla vastuussa sen selvittämisestä?

Puhemies Paula Risikko: Ja sitten ministeri vastaa. Riittääkö 3 minuuttia? — Parasta onkin.

11.54 **Puolustusministeri Jussi Niinistö:** Arvoisa puhemies! Valitettavasti en pystynyt edellisellä kerralla kaikkiin kysymyksiin vastaamaan. Yritän nyt hieman paikata.

Edustaja Kari kysyi jo toistamiseen näistä sopimussotilaista. Niistä ei luovuta, vaikka saamme ensi vuonna — puolustushallinto saa — 100 uutta virkaa puolustusvoimiin. Ensi

vuodelle on sopimussotilaisiin varattu 2 miljoonaa euroa, se tulee siis tämän 5,7 miljoonan euron, 100 uuden viran lisäksi.

Asekauppa tässä kiinnosti edustajia Arhinmäki, Andersson ja Yanar. Tähän totean, että Jemenin tilannetta tarkkaillaan jatkuvasti ulkoministeriön ja puolustusministeriön puolesta. Jemeniin ei viedä aseita toisin kuin edustaja Arhinmäki väittää — käsittämätön väite. [Paavo Arhinmäen välihuuto] Kielteisiä päätöksiä on tehty. Esimerkiksi viime kesäkuussa tein päätöksen, että tarkkuuskivääreitä ei viedä Arabiemiraatteihin. Suomi on vienyt Arabiemiraatteihin viime aikoina lähinnä suojaa, ei aseita.

Edustaja Kanerva kysyi kansainvälisestä yhteistyöstä — joka on kieltämättä kasvanut viime aikoina ja jatkuu — ja harjoitteluyhteistyöstä. On tärkeää, että harjoittelemme yhdessä. Silloin voimme myös kriisin hetkellä pystyä toimimaan yhdessä. Kaiken tämän kansainvälisen yhteistyön tarkoitus on kehittää kansallisia suorituskykyjä ja nostaa kynnystä hyökätä Suomeen.

Edustaja Niikolle totean, että Israel on jatkossakin tärkeä kumppani puolustusmateriaaliasioissa. Esimerkiksi meritorjuntaohjuksia ostimme viimeksi. Se oli kustannustehokkain ja paras saatavilla oleva järjestelmä.

Edustaja Salolainen ja itse asiassa myös edustaja Kopra kysyivät Suomen roolista EU:n puolustusulottuvuuden kehittämisessä. Tämä on itse asiassa niin monipolvinen kysymys, että on parempi, etten mene tähän, mutta kerron sen, että olen parhaillaan valmistelemassa laajempaa kirjoitusta Kanava-lehteen tästä EU-puolustusyhteistyöstä. Toimitan sen mielelläni edustaja Salolaiselle.

Edustaja Mäkipää kysyi eräästä lakihankkeesta. Nyt voin sanoa, että esimerkiksi tämä Jehovan todistajien vapauttaminen, tai vapauttamista koskeva lainsäädäntö, tulee jo ensi viikolla eduskuntaan. Ja toivottavasti nämä kiinteistökauppa- ja kaksoiskansalaisuusasiat saadaan syksyn aikana myös eduskuntaan.

Kotiuttamisrahasta: kannatan sen palauttamista, mutta se on eri ministeriön asia.

Edustaja Väyrynen kysyi jo toistamiseen Sallasta Kantalahden kautta Venäjälle mahdollisesti tehtävästä rautatiestä. En tunne asiaa, en voi sitä sen kummemmin kommentoida, ja liikenneverkot eivät myöskään kuulu puolustusministeriön toimialaan.

Edustaja Pirttilahti kysyi kyberkoulutuksesta. Sitä kehitetään ja otetaan entistä paremmin huomioon varusmiesten osaaminen. Meillä on todella taitavia varusmiehiä, ja pyrimme näitä kybertouhuissa hyödyntämään.

Edustaja Raatikainen, en tunne tätä koulutusvientisarkaa, mutta olen samaa mieltä, että siinä Suomi on kyllä hyvä. Siinä voisi olla potentiaalia edelleen kehittää. Ja kaksoiskansalaisuudesta: Totta kai pidän kannastani kiinni. Kyseessä on kansallinen turvallisuus. En ajatellut tinkiä.

Edustaja Savola myös kysyi aseviennistä, ja on aivan niin kuin sanoitte. Suomi on EU:n valtavirtaa, ellei sitten EU:n mallioppilas.

Puhemies Paula Risikko: No niin, melkein kolme minuuttia, oikein hyvä. Kiitoksia ministerille ja hyvästä keskustelusta. Nyt me ehdimme ottamaan yhden varsinaisen puheenvuoron.

11.58 **Satu Hassi vihr:** Arvoisa puhemies! Kannatan edustaja Feldt-Rannan tekemää ehdotusta. Ministeri Soini on ulkomailla hämärtänyt Suomen linjaa ja heikentänyt luottamusta sitä kohtaan. Monien maiden kokemus ja lukuisat tutkimukset osoittavat, että naisten

aseman, koulutuksen ja itsenäisten ansiomahdollisuuksien parantaminen sekä seksuaali- ja lisääntymisterveysoikeuksien takaaminen kuuluvat tehokkaimpiin tapoihin koko yhteiskunnan kehittämiseen. Tämähän on myös Suomen oma kokemus.

Edustaja Feldt-Ranta totesi, että abortti on lähtökohtaisesti ei-toivottava asia. Edustaja Biaudet toi esille sen Suomen oman kokemuksen, että laillistaminen on vähentänyt abortteja. Näin todella on. Vuonna 1966, jolloin abortti oli laiton, ellei sitten ollut tarpeeksi rahaa lahjoa lääkäreitä, arvioitiin, että laittomia abortteja tehtiin 18 000 kappaletta vuodessa. Nykyisin aborttien vuotuinen määrä on noin 10 000. Eli siis mahdollisuus tehdä abortti laillisesti ja turvallisesti yhdistettynä sukupuoli- ja ehkäisyvalistukseen ja ehkäisyvälineiden saatavuuteen on niitä keinoja, joilla abortteja kyetään vähentämään.

On myös yleisesti ymmärretty asia, että siellä, missä on niin sanottu nuorisopullistuma, paljon työttömiä nuoria miehiä suhteessa väestöön, on otollisin kasvualusta terrorismille. Tämän on todennut myöskin entinen presidenttimme Ahtisaari. Tällaista tilannettahan ei synny sellaisissa maissa, joissa naisilla on oikeus päättää omasta lapsiluvustaan, montako lasta haluaa ja missä vaiheessa elämäänsä. Tällä tavalla naisten seksuaali- ja lisääntymisterveysoikeuksien edistäminen on myös osa konfliktien ja pakolaisuuden juurisyiden estämistä, josta tässä salissa on paljon puhuttu ja josta ministeri Soinikin mielellään puhuu. Mutta näillä naisten ja tyttöjen oikeuksien vastaisilla puheillaan hän on paitsi kieltänyt Suomen oman kokemuksen myös hämärtänyt Suomen ulkopolitiikan linjaa ja luottamusta siihen.

Puhemies Paula Risikko: Sitten me vaihdammekin ministeriasioita, elikkä ministeri Mykkänen, olkaa hyvä, sisäasiainministeriön hallinnonalasta katsaus. Esittelypuheenvuoro, enintään 5 minuuttia.

12.00 **Sisäministeri Kai Mykkänen:** Arvoisa puhemies! Ensinnäkin koetan lyhyesti selventää sisäministeriön osalta viestiä koskien kaksoiskansalaisten virkakysymyksiä, koska pidän tärkeänä, että kansallisen turvallisuuden asioista meillä on selkeä asetelma, ja koska eilisillan televisiouutisten perusteella saattoi saada aika vääristyneen kuvan tästä tilanteesta.

Se, mikä on aivan selvää, on, että Rajavartioston ja sotilaiden virkoihin nimitettävien turvallisuustaustat on kaikissa oloissa pystyttävä tarkistamaan ja taattava. Siitä meillä on laaja yksimielisyys niin puolustusministerin kuin koko hallituksen kesken, ei suinkaan kiistaa.

Toiseksi, ainakin hallituksessa kaikkien tavoite on, että turvallisuustaustat tarkistetaan ja taataan maksimaalisesti ja samalla erikastisuuden tunne minimoidaan. Tältä pohjalta kun on sekä sisäministeriössä että puolustusministeriössä valmisteltu tarpeellista ymmärrettävän huolen kohtaamista koskien erityisesti kaksoiskansalaisten ulkomaansidonnaisuuksia, niin Rajavartioston osalta tulimme valmistelussa siihen tulokseen, että turvallisuusselvityksen tehostettu käyttö antaa riittävät eväät puuttua niihin ulkomaansidonnaisuuksiin, jotka aiheuttavat vaarallisia tilanteita Suomelle tai erityisesti tälle viran tulevalle haltijalle. Puolustusministeriö totesi etenevänsä kaksoiskansalaisten kiellon ja erivapausmenettelyn kautta, ja tämä todettiin yhdessä jo kesäkuussa, että tältä osin tarve on erilainen ja valmistelu etenee eri reittiä. Tästäkään ei ole minkäännäköistä kiistaa puolustusministerin ja allekirjoittaneen välillä.

Kolmantena sanon, että nämä kaksi mallia, jos eduskunta niin päättää, toimivat rinnakkain. Sotatieteiden ylempään korkeakoulutukseen päästessä tulisi puolustusministeriön valmisteleman ehdotuksen pohjalta käytännöksi kaksoiskansalaisuuden kielto mutta erivapausmenettely, ja se toki silloin vaikuttaisi myös Rajavartiolaitoksen upseerin virkoihin nimitettäviin, jotka pätevöityvät nimenomaan sotatieteiden korkeakoulutuksen kautta. Tästä on tulossa myös selventävä blogikirjoitus sisäministeriön sivuille tuota pikaa.

Budjettiin: 1,4 miljardia euroa, siitä reilu puolet poliisille, Rajavartiostolle vajaa viidennes, maahanmuuttokysymyksiin 13 prosenttia, pelastukseen 5 prosenttia — tämä on kakku.

Painotuksista: Poliisille tämä hallitus ensi vuoden budjettiin, suhteessa kehyksiin, lisää rahaa 36 miljoonaa euroa, noin 20 miljoonaa euroa enemmän ensi vuonna käytössä tämän vuoden talousarviotasoon verrattuna. Tästä siis 18 miljoonaa euroa perustoimintoihin Poliisihallituksen eli poliisilaitosten puolelle ja 2,5 miljoonaa euroa suojelupoliisiin plus sitten tiedustelulain mukaisiin toimenpiteisiin 10 miljoonaa euroa suojelupoliisiin. Nyt budjettiriihessä näiden mainittujen lisäksi halusimme erityisesti kohdentaa muutamia kymmeniä lisävirkoja lähiöpoliisityöhön ja vielä hieman useampia kymmeniä virkoja haja-alueiden vaikeiden vasteaikojen poliisityöhön. Kaksi pääpainotusta siis näissä täsmälisäyksissä, toisaalta ennalta ehkäisevä työ, erityisesti siihen suuntaan, että osaamme ottaa oppia ajoissa Ruotsin kehityksestä. Meille ei saa syntyä lähiöitä, joissa oikeuskäsitys tai ulkopuolisuus yhteiskunnan instituutioiden suhteen menee liian pitkälle, ja meillä on onneksi hyviä malleja siitä, että lähiöpoliisityöllä pystytään tähän yhdessä muiden viranomaisten, sosiaalityöntekijöiden, koulujen, järjestöjen kanssa puuttumaan, ja siihen nyt tulee kymmeniä jalkoja, käsiä, suita ja silmiä.

Toisaalta oikeusvaltio on Suomessa koko valtakuntaa koskeva, ja vaikka voin sanoa, että Utsjoella tai Enontekiössä ei ole montaa ihmistä eikä siellä hälytyksiä ole siinä määrin kuin Rovaniemellä tai Oulussa, niin on lähdettävä siitä, että oikeusvaltion täytyy kohtuudella olla toimeenpantavissa koko valtakunnan rajojen sisäpuolella. Tästä syystä tulemme panostamaan kymmenkunta uutta virkaa Lappiin, kymmeniä uusia virkoja muille haja-asutusalueille, ja tätä kriteeristöä luodaan, miten tämä tapahtuu.

Rajavartioston osalta on reilu 4 miljoonaa euroa isompi kehys kuin kuluvana vuonna, ja siitä leijonanosan syö Helsinki-Vantaa, joka on tavallaan positiivinen haaste, eli matkustajamäärät toistuvasti ylittävät ennustetun kasvun, mikä tuo tietysti Suomeen rahaa, mutta se vaatii myös passintarkastajia kentälle, ja se syö sitten muualta toki resursseja.

Maahanmuutossa vähennämme 24 miljoonaa euroa tämän vuoden tasoon vastaanottomenoissa ja maksettavissa tuissa. Uusintahaun rajoittaminen on tänä talvena keskeinen lakiesitys, jolla jatkossa pystytään nopeuttamaan tätä maahanmuuton kulujen vähenemistä.

Pelastustoimessa on hieman pientä kasvua, erityisesti Pelastusopiston [Puhemies koputtaa] resursseja pyritään viimein vahvistamaan ja hätäkeskuskoulutus varmistamaan.

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Avataan debattikeskustelu. Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat käyttää debatissa puheenvuoron, painamaan V-painiketta ja nousemaan seisomaan.

12.06 **Timo V. Korhonen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallintovaliokunta on perinteisesti tässä talossa arvioinut sisäistä turvallisuutta, ennen kaikkea sisäistä turvallisuutta hyvin, voisiko sanoa, yli hallitus—oppositio-rajojen. Nyt sitten viime vuon-

na, kun arvioimme tätä sisäisen turvallisuuden tilannetta selonteon pohjalta, hallintovaliokunta oli hyvin huolestunut tilanteesta. Katsoimme, että tässä useitten vaalikausien aikana tapahtuneet erilaiset taloudelliset leikkaukset ovat vaarantamassa tietyllä tavalla Suomen sisäisen turvallisuuden, ja katsoimme, että hyvinkin pienillä taloudellisilla panostuksilla pystytään saamaan apua aikaan, ja nyt on annettava kiitosta siitä, että muun muassa poliisille ja Rajalle on lisäresursseja annettu.

Ministeri aloitti tällä kaksoiskansalaisuudella. Päätän tämän puheenvuoron siihen, että kun nyt ollaan menossa puolustuksen ja Rajan osalta erilaiseen kaksoiskansalaisuuden tulkintaan näissä viroissa, niin [Puhemies koputtaa] pakko sanoa, että se on hiukan hämmentävä tulkinta ja tätä täytyy tarkastella [Puhemies koputtaa] hiukan tarkemmin.

12.07 **Juho Eerola ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Poliisien määrän jyrkkä väheneminen on tällä hallituskaudella onneksi saatu vähän vaimenemaan, mutta paljon on kuitenkin vielä matkaa edes pohjoismaiselle tasolle. Hallintovaliokunta, kuten tuossa veli Korhonen jo todistikin, on jo aikoja sitten esittänyt huolensa tästä asiasta, ja on puhuttu poliisien määrän nostamisesta 7 800:aan, eikä oikeastaan tuhannenkaan poliisin palkkaaminen maksaisi kuin noin 60 miljoonaa euroa. No, nyt ei toki poliiseja ole työttöminä, vaan raha pitäisikin kohdentaa ennen kaikkea koulutuspaikkojen aloittamiseen.

Paitsi että poliiseja on vähän, ne tuntuvat keskittyvän yhä enemmän sellaisiin asioihin, jotka monasti eivät veronmaksajia palvele. Karrikoiden sanottuna: Jos uussuomalainen tulee vanhasuomalaisen pihalle ja vohkii pyykit narulta, niin poliisilla ei ole resursseja tällaista tutkia. Sen sijaan sitten, jos tämä sama vanhasuomalainen vihapäissään menee kirjoittamaan asiasta nettiin ja laittaa vielä kuvan todisteeksi, poliisi kyllä hyvinkin nopeasti siihen puuttuu. Tämä, kuulkaas, [Puhemies koputtaa] risoo kansalaisia ja myös työtä tekeviä poliiseja.

12.08 **Mika Kari sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Arvoisa ministeri, olen usein puhunut liikenteen asioista tässä poliisitoimen kohdalla ja varmaan jo vähän väsymiseen asti automaattisesta liikennevalvonnasta, jota lähtökohtaisesti kyllä kannatan, mutta en kannata tätä hallituksen linjaa, että automaattista liikennevalvontaa lisätään samaan aikaan, kun poliisin tekemän, ammattilaisten tekemän, liikennevalvonnan määrää vähennetään. Vaikka tilastot sanovat poliisin puolelta, että liikennevalvontaa poliisin toimestakin tehdään, tiedän kyllä sen, että näitä työvuorolistoja merkataan liikennevalvonnaksi, vaikka kyse on enemmänkin paikasta B paikkaan C siirtymisestä.

Mutta kysyisin ministeriltä, kun Helsingin Sanomat uutisoi elokuun puolessavälissä, että ulkomaalaisten kuljetusyritysten toiminta Suomessa ei täytä Suomen lakia — tehdään keikkaa Suomessa ja lähdetään ulkomaille, ja kaikki lepoaikarikkomukset ja muut jäävät viranomaisilta hoitamatta — että eikö meillä ole syytä nyt lisätä niitä poliiseja sinne tien varteen katsomaan ajoneuvojen kuntoa [Puhemies koputtaa] ja kuljettajien kuntoa ja näitä lepoaika-asioita. [Puhemies koputtaa] Tolpat eivät niitä ota kiinni.

12.10 **Kari Tolvanen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On toki hienoa, että hallitus on sisäistä kokonaisturvallisuutta tässä lisärahoittanut, poliisille 36 miljoonaa lisää rahaa sekä Rajavartiolaitokselle, koska liian suuria leikkauksiahan viime kaudella tehtiin. Nyt poliisikoulutus esimerkiksi toimii täysillä, 400 uutta poliisia valmistuu vuosittain. Tämä linja täytyy pitää. Vielä kun pelastustoimi ja myös VM:n alaisuuteen kuu-

luva Tulli resursoidaan riittävästi, niin sisäinen turvallisuus toivottavasti paranee näillä lisäyksillä. On hienoa, että lähiöpoliisin Ankkuri-toimintaan panostetaan näissä pehmeissä keinoissa, se on tärkeää, ja samoin ehkä, sanotaan, kovissa keinoissa tiedustelulainsäädäntöön.

Mutta huolenaiheeni liittyy tämmöiseen päivittäisrikostutkintaan. Kun tavalliseen ihmiseen kohdistuu rikos, miten hän saa asiansa esille, niin että se tutkittaisiin, kun nyt se on se suuri huolenaihe? Onko esikäsittelyä tarkoitus tehostaa, onko sarjoittamista tarkoitus tehostaa? Jos tämä rapautuu, niin silloin suuri kansa menettää luottamuksensa poliisiin sekä myös oikeusvaltioon.

12.11 **Matti Semi vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kyllähän tässä budjetissa hyviä seikkoja on: ainakin tuonne alueille nyt saadaan vähän lisää poliiseja. Mutta jäin itse kaipaamaan, että olisivat vähän tuntuvampia ne korotukset olleet sinne, koska tarve on iso ja välimatkat ovat pitkiä. En niinkään kaipaa näitä pylväspoliiseja elikkä näitä liikenteenvalvonnan pylväitä, mitkä syttyvät, ainakin minulla on syttynyt pari kertaa tämän vuoden aikana, [Naurua — Keskustan ryhmästä: Mites kortti?] — kortti on vielä hyvin tallessa, ei mitään hätää — vaan minä kaipaan enemmän sitä oikeata poliisia sinne, mikä tekee sitä liikennevalvontaa, katsoo ja pitää yllä sen moraalin siellä liikenteessä. Kun itse ajelen suhtkoht rauhallisesti kuitenkin tuolla liikenteessä, niin tuppaa olemaan näitä tämmöisiä väkisinohittajia ja -pyyhkijöitä ja näitä liikenteen häirikköjä, mitkä aiheuttavat vaaratilanteita. Toisaalta kun edustaja Kari otti esille tämän muun valvonnan, [Puhemies koputtaa] raskaaseen liikenteeseen liittyvät asiat, niin itse jäin miettimään sitä, että koska me saamme tällaisen raskaan liikenteen [Puhemies: Aika!] valvontayksikön tänne.

12.12 **Eva Biaudet r** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minäkin kiitän tästä kaksoiskansalaisuutta koskevasta puheenvuorosta, koska kaksoiskansalaisuushan on luottamusta herättävä eikä sitä vähentävä asia. Eikä voi olla kahden eri tason kansalaisia. Silloin sillä ei ole mitään merkitystä, silloin voi yhtä hyvin jättää sen koko jutun sikseen.

Mutta itse asiassa halusin puhua ihmiskaupasta ja siitä poliisitutkinnasta, joka liittyy ihmiskauppaan. Poliisi on yli kymmenen vuotta kehittänyt erittäin paljon toimintojaan tosi kiitettävästi ja pyrkinyt parantamaan tutkintaa ja niin edelleen. Mutta silti, jos katsoo tätä ihmiskaupparaportoijan viimeistä raporttia eduskunnalle, näkee, että 10—15 vuodessa aloitettujen tutkintojen määrä on kasvanut huomattavasti, mikä tarkoittaa todennäköisesti sitä, että ikään kuin tunnistetaan se rikos. Mutta sitten ne eivät kuitenkaan päädy syytteeseen, puhumattakaan tuomioista. Jossain kuitenkaan se rikostutkinta ei onnistu. Se ei todellakaan ole helppoa, en sano sitä, mutta monta vuotta on ehdotettu, että pitäisi tapahtua erikoistumista poliisissa ja siihen pitäisi allokoida resurssit. Tämä on kuitenkin hyvin vakava rikollisuuden ala. Onko tässä näköpiirissä muutoksia?

12.13 **Antti Kurvinen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Olen erittäin tyytyväinen siihen, että nyt tässä ensi vuoden budjetissa näkyy meidän keskustalaisten pitkäaikainen tavoite siitä, että tuolla harvemmin asutuilla alueilla myös poliisi näkyisi, että ei ajauduta näihin oman käden käytön tilanteisin, ja siitä sisäministerille kiitos.

Vielä kuitenkin haluaisin tietää vähän tarkemmin, mitenkä nämä harva-alueen virat nyt sitten olisi tarkoitus jakaa. Mitä ne kriteerit tulevat olemaan, joita nyt mietitte? Me olemme, ainakin keskustalaiset, hyvin huolissamme näistä poliisin kylmäasemista. Teimme po-

liittisen päätöksen hallituksessa, myös eduskuntaryhmät mukana, että tiettyjä poliisiasemia ei suljeta, vaikkapa Enontekiön poliisiasemaa, ja nyt se on niin sanottu kylmäasema. Rakennuksessa on poliisin logo, mutta siellä ei konstaapeleja näy. Mitä mieltä olette tästä?

Arvoisa sisäministeri, millä aikavälillä me pääsisimme tästä poliisimäärästä ylöspäin? On hienoa, että se on 7 200 nyt, mutta kyllähän lähemmäksi 8 000:ta pitäisi päästä. Mikä se tulevaisuus on, että päästään pohjoismaiselle tasolle poliisimiesmäärässä?

12.15 **Mia Laiho kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Uudellamaalla on reilut 1,6 miljoonaa asukasta. Nyt on esitetty, että myös pelastusalan tutkintoon johtava koulutus siirrettäisiin Kuopioon täältä Helsingistä. On kestämätön tilanne, jos metropolialueella ei ole omaa tai edes sivuyksikköä. Se tulee aiheuttamaan haasteita pelastukselle ja ensihoidolle. Pelastuskoululla on myös tiivis yhteistyöverkosto metropolialueella, ja se voisi murentua siirron yhteydessä. Kysyisinkin ministeriltä: eikö ole mahdollista jättää Uudellemaalle oma sivuyksikkönsä Uudenmaan tarpeisiin kuitenkin niin, että hallinto keskitetään Kuopioon?

Sitten haluan kiittää myös tästä panostuksesta ennaltaehkäisevään työhön, Ankkurityyppiseen moniammatilliseen työhön, jossa poliisi, sosiaalityö ja terveydenhuolto tekevät yhteistyötä. Se on sitä nimenomaista tärkeää ennaltaehkäisevää työtä, jolla saadaan nuoria poimittua, ennen kuin he joutuvat sinne rikosten teille.

12.16 **Joona Räsänen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täytyy todella kiitellä hallitusta, että ensi vuodelle poliisille on kohdistettu lisärahaa, mutta siitäkin huolimatta tosiasiahan on, että tälläkin kaudella poliisimäärä on laskenut 160 henkilön verran. Tämä jatkaa sitä kehitystä, mikä valitettavasti on useamman vaalikauden osalta tapahtunut, ja nyt se kysymyshän kuuluukin, niin kuin kaikki täällä eduskunnan isossa salissa toteavat, että pitäisi päästä kuitenkin lähemmäksi pohjoismaista tasoa. Tämä vaatii pitkäjänteisempää suunnittelua mutta myös pitkäjänteisempää yhteistyötä parlamentissa eri ryhmien välillä, että tähän sitten päästäisiin.

Mutta, arvoisa ministeri, sitten olisin kysynyt yhdestä asiasta. Niin kuin tiedämme, meidän oleskelulupajärjestelmä ja sen uskottavuushan vaativat, että voidaan antaa myös kielteisiä päätöksiä ja näitä kielteisiä päätöksiä voidaan panna toimeen. Nyt tiedämme, että näissä on haasteita niin Suomessa kuin muissakin maissa. Kysyisin: mitä hallitus on nyt tekemässä sen suhteen, että myös noita kielteisiä päätöksiä todella voidaan laittaa toimeen, jotta meille ei pääse syntymään tänne sellaista paperittomien henkilöiden joukkoa, jota esimerkiksi muissa [Puhemies koputtaa] Euroopan maissa valitettavasti on syntynyt?

12.17 **Mika Niikko ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Arvoisa ministeri, kiitos siitä, että olette lisänneet poliisien määrärahaa. Se on tervetullut kuten myös suojelupoliisin määräraha.

Haluaisin nostaa erään näkökulman esille. Hallinto- ja turvallisuusjaosto oli viime viikolla vierailulla Italiassa, ja me tutustuimme Roomassa rajavartiolaitoksen toimintaan ja vastaanottokeskustoimintaan. Italiallahan on ollut paljon haastetta Välimeren muuttoliikkeen kanssa, ja he ovat saaneet hyvin sen hoidettua, koska nytten tulijoiden määrä on romahtanut. Siinä on poliittista linjamuutosta tehty ja hyvää yhteistyötä niitten lähtömaiden kanssa. Mutta eräs mielenkiintoinen näkökulma oli se, että jos Italiasta turvapaikanhakija pääsee pakenemaan, tavallaan lähtee vastaanottokeskuksesta luvitta tai tulee maahan luvit-

ta jonkun järjestön toimesta, niin hän ei pääse esimerkiksi Ranskaan eikä Eurooppaan jatkamaan matkaa. Siellä kun he menevät rajalle ja sanovat ”asylum”, niin heidän hakemuksensa käsitellään saman tien ja seuraavana päivänä heidät palautetaan takaisin Italiaan. Tämä on uusi linja, mitä olen kuullut, että tehdään, ja minä olisin kysynyt [Puhemies koputtaa] ministeriltä, voisitteko tutustua tähän linjaan, josta Suomi voisi ottaa mallia, koska meillä on 193 miljoonan euron kulut tästä vastaanottotoiminnasta [Puhemies: Aika!] ensi vuonnakin. Jos voitaisiin tehdä säästöä sen 4 000 uuden hakijan arvioimisen kohdalla, jos tulisi vähemmän.

12.18 **Ari Jalonen sin** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Luonnollisesti olemme keskustelleet useita kertoja muun muassa pelastustoimen asioista, ja yksi iso asia on hallitusohjelman kirjaus koulutusuudistuksesta. Näkisin hyvänä, että se olisi jo lähtökohtaisesti isompi koulutuskokonaisuus koko turvallisuussektorille, otettaisiin viranomaisyhteistyö paremmin huomioon ja tehtäisiin tästä AMK-tasoista koulutusta. Miten tämä koulutusuudistuksen kehitys etenee?

Toinen asia on tämä ensihoitajien oikeusturva, mikä on nyt eriarvoisessa asemassa. Onko tähän löytymässä jotain lääkettä?

Sitten tämä liikenteen osuus, mitä edustaja Kari nosti esille: Moni kaipaa liikkuvaa poliisia. Resursseja tarvitsee lisätä. Harmaa talous on vaarassa rehottaa. Ja muun muassa tämä taksiuudistus on herättänyt [Puhemies: Aika!] asiaan. Miten tähän liikenneturvallisuuteen puututaan?

12.19 **Sari Tanus kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kiitän siitä, että poliisi on saanut lisää määrärahoja, mutta peräänkuulutan kyllä ja kysyn, eivätkö nämä määrärahat ja poliisien määrä kaiken kaikkiaan ole edelleenkin aivan, aivan liian matalia. Täällä teksteissä sanotaan suoraan, että poliisin suorituskyky ei vastaa kaikilta osin olemassa olevia uhkia, turvallisuusriskejä ja muuttuneen toimintaympäristön vaatimuksia. Poliisin vaste ja kyky reagoida äkillisiin vakaviin tilanteisiin on suoraan verrannollinen kentällä olevien poliisien määrään.

Jos ajatellaan pohjoismaista tilannetta, niin meillähän pitäisi olla reilusti enemmän poliiseja, puhutaan muutamasta tuhannesta poliisista enemmän. Minä kysyisinkin: toisaalta kun nettirikollisuus on lisääntynyt ja poliisit toimivat myös siellä mutta eivät tarvitse samanlaisia valmiuksia kuin esimerkiksi kentällä työskentelevät, niin ollaanko mietitty, kuinka tämä voitaisiin mahdollisesti poliisikoulutuksessa huomioida ja saada myös ehkä houkuttelevammaksi osalle nuorista poliisikoulutus, [Puhemies koputtaa] jos ajateltaisiin vähän erilaista koulutuslinjaa näille netissä toimiville poliiseille?

12.21 **Veera Ruoho kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä hallitus on tosiaankin nostanut sisäisen turvallisuuden keskiöön, ja ymmärtää hyvin, että turvallisuus on kaiken perusta ja edellytys kaikelle elinkeinotoiminnalle ja muullekin.

Ensi vuonna RVL saa 4,35 miljoonaa enemmän kuin kuluvana vuonna, ja siitä hieman yli puolet kohdennetaan Helsinki-Vantaan rajatarkastuksen sujuvuuden turvaamiseksi. Lentoasema on myös paikka, jossa nämä ammattitaitoiset rajavalvojat tunnistavat ihmissalakuljetusta ja ihmiskaupan uhreja. Kuten olemme saaneet havaita, nykyinen turvapaikkasysteemi on semmoinen, mikä käytännössä hyödyttää vain ihmissalakuljettajia ja rikollisia, ja monetkin näistä turvapaikanhakijoista ovat erilaisten hyväksikäyttöjen uhreja. Tie-

dustelisinkin ministeriltä: mikä on nyt tällä hetkellä tilanne EU-maiden kanssa keskustelussa yhteisten turvapaikkapaikkojen luomisesta rajojemme ulkopuolelle?

12.22 **Lasse Hautala kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Nyt tässä talousarvioesityksessä tehdyt määrärahalisäykset ovat hyvää jatkoa keväällä kehysriihessä tehdyille päätöksille. Hyvin myönteisenä pidän sitä, että poliisille lisätään tämä 3,3 miljoonaa euroa, jolla mahdollistetaan noin 60 poliisin lisävirat, ja olennaista tietysti tässä nyt on se, mitkä tulevat ne kriteerit olemaan, miten nämä jaetaan. Eri puolilla Suomea on poliisilaitoksia, joissa niin sanotusti viikon hiljaisimpina päivinä isoissakin maakunnissa on vain 3—4 poliisipartiota. Täytyykin katsoa sitten, mitkä ne ovat, että saadaan sinne lisää tarvittavia resursseja.

Raskaan liikenteen valvonta on yksi sellainen, johon pitäisi myöskin kiinnittää yhä kasvavampaa huomiota, ja toivottavasti nyt sitten ensi vuonna tähän päästään.

Kun täällä puhutaan lähiöpoliisi- ja Ankkuri-poliisitoiminnasta, niin niiden lisäksi koulupoliisitoiminta [Puhemies koputtaa] on yksi semmoinen, mikä pitää edelleen pitää valikoimassa.

12.23 **Matti Torvinen sin** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tämän hallituksen sisäisen turvallisuuden ohjelma on ollut tyydyttävä, ja siitä suuri kiitos sisäministeriölle, että nuo 60 lisäpoliisivirkaa maahan saatiin sisäistä turvallisuutta parantamaan. Lähiöt tarvitsevat poliiseja, me tiedämme sen tuolta Ruotsista.

Mutta jos ajatellaan ihan koko turvallisuustilannetta, niin otan toisen näkökulman. Eli sisäinen turvallisuus on myös tiedustelun osalta kiristynyt. Maahamme kohdistuu sekä elinkeinoelämään, viranomaisiin että sotilastiedusteluun voimakasta tiedustelua, voimakkaammin kuin ennen. Ja nyt siihen tärkeään asiaan, että rajavartijat ovat osa tätä turvallisuuspalvelua. Kerron vielä, että tiedämme yleisesti sen, että yksi rajavartija saatiin värvättyä kaksoiskansalaisuuden vuoksi vieraan vallan palvelukseen ja hän pääsi arkaluontoisiin tietoihin käsiksi. Minkä vuoksi te olette katsonut, että te ette näe tarpeellisena estää kaksoiskansalaisten pääsyä rajavartijan virkoihin? Mikä on se todellinen peruste?

12.25 **Pia Viitanen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Myös minä olen sitä mieltä, että poliisien määrärahat täytyy saada kestävälle, pitkäjänteiselle, ennakoitavalle tasolle, ja siinä on meillä vielä tekemistä tulevaisuudessakin.

Mutta, puhemies, haluan nostaa tässä myös omalta osaltani esille lähiöpoliisiasian, koska se on meille hyvin läheinen. Viime kaudella meillä toimi lähiöasiain neuvottelukunta, jossa oli edustettuna muun muassa viisi eri ministeriä, ja kaikki omilla toimintasektoreillaan miettivät niitä toimia, joilla lähiöt saadaan paremmiksi paikoiksi tai pidettyä ne ihmisille mieluisina, viihtyisinä asumisympäristöinä. Tuolloin monia toimia tehtiin, ja jo silloin heräsi ajatus tällaisista lähiöreinikaisista, eli tarvittaisiin näitä. Itse muistan nuoruudestani korttelipoliisin, joka oli todella hieno asia.

Kyllä haluaisinkin kysyä ministeriltä: Näitä lähiöreinikaisia tarvitaan ja tarvitaan myös kokonaisvaltaista lähiöiden kehittämistä. Tarvitaan hyviä kouluja, palveluja, viihtyisää ympäristöä, yhteisöllisiä tiloja, osallisuutta, kaikkea tätä. [Puhemies koputtaa] Miten näette, että eri hallinnonalojen välinen yhteistyö tästä näkökulmasta [Puhemies: Aika!] voisi kehittyä?

12.26 **Hanna Halmeenpää vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kyllä lähiöreinikaiset ja lähipoliisiin panostaminen kiitoksen ansaitsevat. Mutta on tässä budjettikirjassa ainakin sisäministeriön osalta eräs aika iso häpeätahra, ja se on pakolaiskiintiö. Ministeri Mykkänen, te vielä kesäkuussa julkisesti puhuitte pakolaiskiintiön kymmenkertaistamisesta omana tavoitteenanne, mutta pakolaiskiintiö kuitenkin toistaiseksi pidetään vuoden 2018 tasolla — se on 750 kiintiöpakolaista — ja hallitus sanoo varautuvansa tarkastelemaan pakolaiskiintiön kokoa uudelleen, jos EU tekee ratkaisuja, jotka siirtävät turvapaikanhakua EU:n yhteisiin keskuksiin rajan yli tapahtuvan hakeutumisen sijaan. Ei tämä nyt oikein linjakkaalta kuulosta, ministeri Mykkänen.

Lisäksi kysyisin, kun määrärahat turvapaikanhakijoiden osalta on mitoitettu 4 000 uuden hakijan mukaisesti mutta kiire ja paine ovat kuitenkin tuolla Migrissä kovia: kuinka olette varautuneet budjetissa siihen, että varmistetaan Migrin päätösten laatu ja työntekijöiden hyvinvointi ja jaksaminen?

12.27 **Eero Reijonen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Rajaturvallisuus on tärkeässä roolissa näinä epävarmoina aikoina. Rajavartiolaitos on tässä vuosien mittaan, kun on ollut leikkauksia, hyvin tehokkaasti sopeuttanut toimintaansa taloudellisiin resursseihin. Nyt tietysti on erinomainen asia, että keskustavetoinen hallitus on lisännyt Rajavartiolaitokselle resurssia ja rahaa. Erittäin tärkeässä roolissa on minusta se, että henkilötyövuosia on muistaakseni 156 lisätty ensi vuodelle. Se mahdollistaa minusta sen, että tehokas rajavalvonta säilyy, mikä on ihan keskiössä. Ja totta kai tietysti toivon pohjoiskarjalaisena kansanedustajana, että osa niistä henkilötyövuosista voidaan ohjata Niiralaan. Onko näin, että ei ihan kaikki kuitenkaan tule tänne? Tarpeessa tietysti on Helsinki-Vantaakin, mutta me tarvitsemme resurssia myös muualle.

12.28 **Timo Heinonen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Turvallisuusselvitys on hyvä keino selvittää taustoja, kun erilaisiin tehtäviin valitaan henkilöitä, mutta on toki muistettava se, että tilanne saattaa muuttua tämän selvityksen jälkeen, ja pitää myös olla keinoja tehdä uudestaan päivityksiä näihin. Myös kaksoiskansalaisuustilanne itse asiassa voi muuttua. Ihmisen ei tarvitse olla syntymästään lähtien kaksoiskansalainen, vaan hän voi valita sen vasta vaikkapa 35-vuotiaana tai 50-vuotiaana, ja siinäkin tilanteessa täytyy olla sitten vähintään tämä turvallisuusselvityskeino.

Hämmästelen edustaja Biaudet'n sinisilmäisyyttä kaksoiskansalaisuuksiin nähden. [Eva Biaudet'n välihuuto] Esimerkiksi Venäjä kaksoiskansalaistilanteissa ei tunnista kuin henkilöt, jotka ovat vain Venäjän kansalaisia. Heidän lojaliteettivelvoitteensa kohdistuu vain ja ainoastaan Venäjään, edustaja Biaudet. Heillä ei ole minkäänlaista lojaliteettivelvoitetta Venäjän näkökulmasta vaikkapa [Puhemies: Aika!] toista isänmaataan kohtaan. [Eva Biaudet: Puhut nyt Venäjän valtiosta etkä näistä ihmisistä!]

12.29 **Mika Kari sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Haluaisin — samalla kun vastaan edustaja Heinosen ponnekkaaseen puheenvuoroon — esittää kysymyksen ministerille: eikö tämä kaksoiskansalaisuuskysymys ole vielä laajempi kysymys?

Viittasitte turvallisuusselvityksiin turvallisuustehtävissä olevien kaksoiskansalaisten osalta. Meillä kuitenkin täällä eduskunnassa valtioneuvoston jäsenenä voi olla kaksoiskansalainen, jonka ministerinä ei tarvitse olla edes kansan valitsema, niin kuin hyvin tiedätte — ei siis kansanedustaja. Tulisiko näin ollen myös teidän mielestänne tehdä laaja turvalli-

suusselvitys tasavallan ministereille tai ainakin niille ministereille, jotka eivät tule kansan valitsemina? Ja arvoisa ministeri, sama kysymys teille.

12.30 **Olli Immonen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Silloin kun perussuomalaiset istui vielä hallituksessa, solmimme yhdessä muiden puolueiden kanssa tällaisen kahdeksankymmentäkohtaisen turvapaikkapoliittisen toimenpideohjelman. Kysyisinkin ministeriltä: Mikä tämän ohjelman suhteen on tilanne tällä hetkellä? Onko se haudattu, vai aiotaanko nämä asiat nyt sieltä ohjelmasta saattaa käytäntöön?

Suomellahan on tällä hetkellä Pohjoismaiden löysin turvapaikkapolitiikka, mitä tulee esimerkiksi perheenyhdistämiskäytänteisiin. [Eva Biaudet: Hyvä vitsi!] Perussuomalaiset on pitkään peräänkuuluttanut sitä, että perheenyhdistämisen kriteereitä tiukennettaisiin täysimääräisesti EU-direktiivin puitteissa. Onko hallitus näin tekemässä?

Mitä sitten näihin lähiöpoliiseihin tulee, niin itse kyllä näen vahvasti, että lähiöpoliiseilla pyritään vain paikkailemaan hallitsemattomasta maahanmuutosta syntyviä ongelmia, eli toisin sanoen tarve lähipoliiseille on suoraa seurasta hallitsemattomasta maahanmuutosta. Aikooko hallitus ja ministeri puuttua ongelmien juurisyihin eli tähän hallitsemattomaan maahanmuuttopolitiikkaan maahanmuuttopolitikkaa tiukentamalla [Puhemies: Aika!] sen sijaan, että pyritään paikkailemaan pelkkiä ongelmia?

12.31 **Aila Paloniemi kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Turvapaikanhakijoiden kohtelusta ja turvapaikkapäätösten teosta keskustellaan edelleenkin vilkkaasti. Vähemmälle huomiolle mielestäni tässä keskustelussa on jäänyt tasa-arvonäkökulma: Miehet saavat helpommin työlupia, naiset ja lapset jäävät laittomiksi maassaolijoiksi ja ovat näin täysin miehestään riippuvaisia. Työnteon kieltäminen naisilta vie pohjan toiveelta saada valitusteitse lupa koko perheelle jäädä Suomeen. Jossain vaiheessa Migri myös ohjeisti, että turvapaikanhakijataustaiset henkilöt saavat tehdä töitä niin kauan kuin he ovat Suomessa, mutta ilmeisesti tämä ohjeistus on nyt muuttunut — tällaista tietoa tuolta kentältä tulee.

Ja vielä yksi asia: 2 500 euroa kuukaudessa pitäisi ansaita, jotta on kelpoinen olemaan suomalaisessa työelämässä. Pienissä kunnissa kantasuomalainenkaan ei tienaa 2 600:aa euroa nettona kuukaudessa.

12.32 **Maria Tolppanen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Poliisien määrä on myöskin minulla huolenaiheena. Tulen isosta maakunnasta Pohjanmaalta, ja siellä saattaa sitten varsinkin viikonlopun aikana, jos on kaksi partiota liikkeellä, kestää puolesta tunnista tuntiin, että päästään tapahtumapaikalle.

Toinen ongelma on sitten sellainen, joka tulee muuten Pohjanmaan poliisin neuvottelukunnasta: me haluaisimme kuorma-autoihin vastaavanlaisen kääntymisäänen kuin tulee silloin, kun peruutetaan, koska raskas liikenne aiheuttaa paljon onnettomuuksia ja siellä jää lapsia ja varsinkin pyöräilijöitä alle.

Ja sitten vielä kolmas asia on tämä maahanmuuttajien palkan määrä, haluaisin siihen kommentoida lisää. Arvoisa ministeri, oletteko tietoinen siitä, että suurin osa suomalaisista tienaa bruttona alle 2 000 euroa kuukaudessa? Silti me vaadimme muilta ihmisiltä, jotka tulevat tänne, 2 500 euron palkkaa. Esimerkiksi kokkipoika tienaa, [Puhemies koputtaa] kun on valmis ja pääsee töihin, 1 500 euroa [Puhemies: Aika!] kuukaudessa.

12.33 **Markku Eestilä kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Päinvastoin kuin edustaja Kari, joka on huolissaan pikkutarkasta liikennevalvonnasta, itse olen todella huolissani järjestäytyneestä rikollisuudesta, huumausainerikollisuudesta ja siitä, että nämä nuoret, jotka huumausaineitten koukkuun sitten joutuvat, eivät pääse ajoissa hoitoon silloin, jolloin tuloksia vielä olisi. Se vaatii rahaa, ja nyt menee raha vähän väärään paikkaan. On hyvä, että poliisit saavat lisää resursseja, mutta se ei riitä. Johtajien tehtävä on määritellä yhteiskunnan pahimmat ongelmat. Ne eivät suinkaan ole pikkuinen ylinopeus, enemmänkin pitäisi valvoa sitä, missä kunnossa ihmiset yleensä ajavat autoa.

Mutta se ongelma on — ja tämä viesti tulee nyt poliisilta itseltään ja valveutuneilta kansalaisilta — että poliisit eivät enää jouda selvittämään omaisuusrikoksia, siihen liittyy bulvaanien käyttö normaaleissa liiketoimissa, joita pyörittää järjestäytynyt rikollisuus. He eivät enää jouda ihmisten varkauksia ja muuta selvittelemään, mutta näyttää siltä, että susien perässä heillä on aikaa mennä, ja sitten liikennevalvontaan kyllä resursseja [Puhemies: Aika!] riittää.

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Nyt annetaan ministerille vastaus, 2 minuuttia. — Ministeri Mykkänen, olkaa hyvä.

12.35 **Sisäministeri Kai Mykkänen:** Arvoisa puhemies! 22 puheenvuoroa, ei varmasti kaikkiin ehdi vastata. — Ensinnäkin vielä tähän kaksoiskansalaisuuskysymykseen, jonka useampi teistä nosti esiin. Toistan selvyyden vuoksi, että maali on sama: ne henkilöt, joilla on vaaraksi oleva ulkomaansidonnaisuus, joka voi olla muun muassa kaksoiskansalaisuus, eivät ole sopivia sotilasvirkoihin Rajalla eivätkä Puolustusvoimissa. Se voidaan todeta turvallisuusselvityksellä tai sitten kiellolla, jolla on erivapaus. Rajan osalta olemme todenneet, että turvallisuusselvityksellä päästään eteenpäin ja sen signaalivaikutus Suomen kansalaisiin, joilla on myös toinen kansalaisuus, on pienempi, ja tämän takia valmistelemme sitä. Mutta ei missään nimessä kompromissata sitä turvallisuuspuolta tässä asiassa. [Mika Kari: Mutta ministeriksi sopii!] — Ministerin määritelmät tai pätevyysvaatimukset ja nimityskäytäntö tulevat suoraan perustuslaista, ja en lähde puuttumaan nyt siihen, miten sen kanssa pitäisi toimia, mutta varmasti ministereihin kohdistuu voimakas huomio, jolla kyllä läpivalaistaan myös nämä asiat.

On aivan totta, että poliisin pitkän aikavälin kehys ei riitä tämän maan turvallisena pitämiseen, jos katsotaan pidemmälle. Tämä hallitus on nyt lopettanut poliisien määrän pienenemisen — kiitos kommenteista siihen liittyen — mutta kysymys, joka varmasti ensi keväänä täällä on, riippumatta siitä, ketkä istuvat aitiossa ja ketkä tällä puolella, on, että miten seuraavat viisi vuotta turvataan kehys edes 7 200 poliisimiehen tasolle, johon nyt on myös Poliisiammattikorkeakoulun koulutusmäärät laskettu. Sitä pitäisi kasvattaa siitä tietysti useilla sadoilla ylöspäin, se on selvä, mutta se on meidän kaikkien yhteinen haaste.

On myös niin, että tarvitaan uudenlaista teknistä valvontaa, tarvitaan ennaltaehkäisevää työtä, tarvitaan sitä, että kytketään vaikkapa täällä metron ja kauppakeskusten valvontakamerat poliisin johtokeskukseen, ja näin poispäin. Tarvitaan nettipoliisityötä, ja on ihan hyvä kysymys, pitäisikö tälle puolelle kouluttaa myös muunlaisia rekrytointikanavia pitkin kuin pelkästään Poliisiammattikorkeakoulun normaalipuolta pitkin.

Tulorajat täällä muutama nosti esiin maahanmuuton osalta. Sanoisin ensinnäkin, että nehän määritellään sosiaali- ja terveysministeriön johdolla ja riippuvat siitä perheen koosta ja tilanteesta. Ja kun väitetään, että Suomi olisi tässä eri kastissa muihin Pohjoismaihin näh-

den, niin kyllä meillä nykylainsäädännön pohjalta — joka pitkälti tämän hallituksen myötä myös vielä tarkistettiin — on sinänsä edellytys, että henkilö pystyy myös elättämään [Puhemies koputtaa] sen oman perheensä, ja se on sinänsä minusta ihan kohtuullinen tässä kohtaa. [Eva Biaudet: Se raja on kyllä korkeampi meillä!]

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Jatketaan debattia.

12.37 **Maria Guzenina sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minullakin oli asiaa näistä lähipoliiseista. Itse kasvoin 80-luvun Espoossa, jossa lähipoliisi oli hyvinkin läsnä, ja silloin ei ollut tätä valtaisaa maahanmuuttoaaltoa, joka muutama vuosi sitten tänne Suomeen ulottui.

Lähipoliisi voi todellakin läsnäolollaan vaikuttaa hyvin merkittävästi ihmisten turvallisuudentunteeseen, toimia ennalta ehkäisevänä tekijänä myöskin siellä yhteisöissä. Paljon tulee tällä hetkellä yhteydenottoja etenkin ikääntyneiltä ihmisiltä mutta myöskin nuorten ja lasten vanhemmilta, että mihin on lähipoliisi kadonnut. Lähipoliisilla on aidosti vaikuttavuutta siellä, missä he liikkuvat. He paitsi luovat siihen yhteisöön eräänlaista liimaa myös kiertävät myöskin kouluja ja valistavat, eli tämä työ on äärimmäisen arvokasta. Nyt kysyisin ministeriltä: miten varmistatte, että tämä tärkeä ja vaikuttava lähipoliisin työ saadaan jälleen kunniaan ja näkymään siellä ihmisten piirissä?

12.38 **Juho Eerola ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Muutama päivä sitten silmiini sattui Maikkarin uutinen, jonka mukaan, jos oikein muistan, melkein 40 prosenttia Saksassa tehdyistä murhista on ulkomaalaistaustaisten tekemiä. Saksan asukkaista ei kuitenkaan lähellekään 40 prosenttia ole tällaisia, joten melkoinen yliedustus heillä on. Samanlaisia lukemia seksuaalirikoksista on ympäri Eurooppaa. No, Ruotsissa puolestaan paloi viime kesänä paitsi metsiä myös autoja, joita näissä maahanmuuttajalähiöissä poltettiin enemmän kuin koskaan. Joka puolella läntistä Eurooppaa on islamistisen terrorin uhka kohonnut, ja näitä maahanmuuttajien, toisen polven maahanmuuttajien, tekemiä terroritekoja on tällä vuosikymmenellä tapahtunut enenevässä määrin. Ja edelleen joka vuosi kasvavat Suomessakin maahanmuuttoon liittyvät kustannukset, jos eivät suorat, niin epäsuorat kustannukset. Sen sijaan sitten sellaisissa maissa, mitä kovasti paheksutaan, niin kuin vaikka Puolassa ja Unkarissa, tämäntapaista ongelmaa ei ole ollenkaan. [Puhemies koputtaa] Mistä arvelette, arvoisa ministeri, että tämä johtuu?

12.39 **Ulla Parviainen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jatkan vielä tuosta ennaltaehkäisevästä työstä — täällä ovat jo useat edustajat siitä maininneet. Poliisi on erittäin arvokas oppilashuoltotyön mukana ja myöskin laillisuuskasvattajana kouluissa. Tämä koulupoliisijärjestelmä oli aivan mainio ja kannatettava järjestelmä, mutta resursseja valitettavasti on siitä jouduttu siirtämään pois. Toivoisin, että se palautuisi.

Mutta sitten palaan vielä näihin kylmäasemiin. Tuossa en äsken huomannut ministeriltä vastausta siihen, tuleeko nyt nämä niin sanotut kylmäasemat miehitettyä uudelleen, kun saatiin lisää resursseja. Ja toinen on sitten näihin pitkiin etäisyyksiin liittyvä: minua on aina mietityttänyt, kun pelastushelikopteriasia on tuonut ratkaisua näihin pitkiin etäisyyksiin, onko missään vaiheessa harkittu, että Suomen Lapissa olisi poliisihelikopteri käytössä, niin että nämä etäisyydet lyhenisivät tai ainakin nopeutuisivat sitten helikopteritoiminnan kautta.

12.41 **Jukka Kopra kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Täytyy osoittaa ministerille kiitokset siitä, että hän on tarmokkaasti hoitanut tehtäväänsä ja saanut merkittäviä parannuksia talousarvioon, kehityshankkeisiin ja lainsäädäntöhankkeisiin, muun muassa lisää poliisin virkoja.

Erityisen kiinnostavaa oli kuulla ministerin avauspuheenvuorosta turvapaikkahakemusten uusintahakujen rajoittamisesta. Meillähän on tällä hetkellä tuhansia, kai yli 4 000, uusintahakemusta, ja jotkut kuulemma hakevat jo seitsemättä kertaa turvapaikkaa. On selvää, että jos tällainen ruljanssi pyörii, niin siinä väärällä tavalla käytetään hyväksi meidän turvapaikkajärjestelmää ja väärällä tavalla nämä hakijat käyttävät hyväksi meidän hyväntahtoisuuttamme. Olisi hyvä kuulla yksityiskohtia, millä tavoin tämä rajoittaminen etenee.

Edelleen tästä kaksoiskansalaisuusasiasta toteaisin, että, edustaja Biaudet, tämä ei ole ideologinen kysymys vaan tämä on hyvin pragmaattinen kysymys, [Eva Biaudet: Ei todellakaan ole!] kuten edustaja Torvisen puheenvuorosta kuulimme käytännön esimerkin. Esimerkiksi Venäjän rikoslaki ei tunnista kaksoiskansalaisuutta. Venäjän rikoslain mukaan Suomen valtion turvallisuuselimissä työskentelevä henkilö syyllistyy maanpetokseen ja näin ollen on siellä rangaistustoimenpiteiden ja tutkinnan kohteena välittömästi ottaessaan viran vastaan. [Eva Biaudet: Tämä ei ole kaksoiskansalaisuuskeskustelun ydin vaan sivuasia!]

12.42 **Timo Harakka sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kysyisin ministerin kantaa harmaan talouden selvittelyyn ja ohjelmaan. Niistähän ei tässä budjetissa oikeastaan ole sanaakaan, joten puhutaan sitten ehkä mieluummin jo seuraavan hallituksen toimenpiteistä. Kuten muistatte, ne eivät ole olleet tämän hallituksen tärkeysjärjestyksessä kovin korkealla. Määrärahoja aluksi jopa supistettiin mutta sitten kovan paineen alla palautettiin. Ja sitten vähän pitkin hampain perustettiin harmaan talouden seurantaryhmä, jonka vetovastuu tuli sisäministeriölle. Siinä ei ole sinänsä mitään pahaa, mutta siinä vaiheessa, kun on talousrikostutkinta- ja poliisiasia, on menetetty jo paljon. Itse asiassa suurin osa niistä 21 toimenpiteestä, joita esimerkiksi SDP on esittänyt harmaan talouden torjuntaan, sijoittuu jo paljon ennen tätä vaihetta. Siksi kysyisin ministeriltä, miten näette, että tämä toiminta pitäisi tehokkaammin organisoida, minkälaisia resursseja pitäisi antaa ja kuuluisiko se jonkun muun kuin sisäministeriön vetovastuulle.

12.43 **Katri Kulmuni kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Olisi erittäin tärkeää, kuten monet kollegat ovat täällä todenneet liittyen poliisiresursseihin, että nyt haasteellisille ja harvaan asutuille alueille saataisiin resursseja lisää. Minäkin kyllä nyt peräänkuulutan: Esimerkiksi Enontekiön kunnassa tällä hetkellä mielestäni siis perustuslaillinen takaus turvallisuudesta ei toteudu, kun siellä ei ole poliisipartiota olemassa. 8 000 neliökilometrin kokoisella alueella ei ole yhtään poliisia. Meillä on Lapissa useita kuntia, joissa ei viikonloppuisin ole poliisia. [Mika Kari: Keskustahallituksen aikana!] Miten näiden alueiden tilannetta nyt pystytään parantamaan lisämäärärahalla?

Sitten tähän kaksoiskansalaisuuskysymykseen: ei ihminen syntyperälleen voi mitään, ja on varmasti myös niin, että ei ole syytä vaikkapa länsirajan tai pohjoisrajan partiointia vaikeuttaa sen takia, että sattuisi olemaan kaksoiskansalainen, joten arvostan kyllä ministerin linjaa tässä asiassa. [Mika Kari: Pitää puhua pääministerin kanssa!]

12.44 **Jari Ronkainen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Minäkin haluan yhtyä kiitoksiin siitä, että poliisien määrää ollaan lisäämässä. Kentälle saadaan kymmeniä uusia virkoja, joista erityisesti haja-asutusalueiden virat ovat kipeästi kaivattuja. Kuitenkin tiedetään tämä Suomen turvallisuustilanne, se on muuttunut. Talousarvioesityksen lisävirat eivät riitä, ja olemme edelleen kaukana pohjoismaisesta tasosta.

Kesällä sosiaali- ja terveysministeriö lähetti lausuttavaksi luonnoksen hallituksen esityksestä uudeksi asiakas- ja potilaslaiksi. Luonnoksessa esitetään ensihoitajille sellaisia voimankäyttöoikeuksia, jotka ovat aiemmin kuuluneet vain poliisille. Ensihoitajat olisivat kuitenkin edelleen jäämässä ilman sellaista lainsuojaa, mikä esimerkiksi poliisilla on. Kysynkin ministeriltä: onko tässä kyse sisäministeriön ja sosiaali- ja terveysministeriön yhteisestä projektista, jolla helpotetaan poliisin kenttätyötä tekemällä ensihoitajista eräänlaisia varttipoliiseja?

12.45 **Ari Jalonen sin** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä ensihoitajien oikeusturva oli minunkin ensimmäisessä kysymyksessäni, ja ymmärrän, että kahdessa minuutissa ei 22 puheenvuoron kysymyksiin keretä vastaamaan, mutta toivottavasti tulee pelastustoimen alalle vastauksia.

Minimit ovat harvinaisen usein käytännössä muuttuneet normaaliksi. Pelastustoimen ohjeistuksen mukaan hyvin moni kunta toimii sillä minimivahvuudella, mikä on esimerkiksi savusukellusohjeessa määritelty — kemikaalisukellusohje olisi tietenkin parempi ja niin edespäin. Pitäisikö pelastustoimelle nyt tässä muutoksessa määritellä kuitenkin minimi, millä nostettaisiin tätä kokonaismäärää?

Ja toistan kysymykseni siitä koulutusuudistuksesta, sen, jonka ytimenä on [Puhemies koputtaa] AMK-tasoinen koulutus.

12.46 **Matti Semi vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Jäin miettimään asiaa, mistä nyt ei tässä ole vielä pahemmin puhuttu, eli hätäkeskuksen tilannetta. Itse pääsin kesällä kuuntelemaan hätäkeskuksen puheluita, liittyen tiettyyn rikosasiaan, ja tunnistamaan sieltä soittajaa. Kun kuulin niitä puheluita siitä, mitä oli tapahtunut, niin jäin miettimään sitä henkilömäärää, millä he tekevät töitä, ja sitä, minkälaisessa ahdingossa ne työntekijät ovat siellä. Minulla on semmoinen muistikuva, että heillä oli tarve 360 työntekijälle, ja työntekijämäärä siellä hätäkeskuksessa on huomattavasti alle sen tällä hetkellä. Sitä tässä ei ole mainittu yhtään. Jäin miettimään sitä, kuinka he jaksavat tehdä sitä työtä alimiehityksellä, kun he joutuvat myös oikeassa hätätilanteessa antamaan ensitietoa, ensiohjetta ja ensiapua ja neuvomaan hädässä olevia ihmisiä. On todella raskasta ja kovaa työtä olla ensimmäisenä siinä antamassa se ensimmäinen apu paikan päälle. Mitenkä ja missä vaiheessa tähän asiaan meinataan ministeriön kautta puuttua?

12.48 **Juha Pylväs kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minäkin liityn kiittelijöihin tästä poliisien lisämäärärahasta. Aika oleellisesti poliisien näkyvyys vaikuttaa kansalaisten turvallisuudentunteeseen, ja mitä enempi poliisit näkyvät, sitä oleellisemmin myös tämmöinen yhteiskuntarauha säilyy.

Minäkin jäin kuuntelemaan sitä vastausta liittyen näihin kylmäasemiin, siihen, miten ihan oikeasti tämä lisämääräraha ja poliisimäärien lisääntyminen saadaan näkymään myös siellä harvaan asutuilla alueilla ja miten ne kylmilleen jääneet poliisitalot ihan oikeasti saavat sitä miehitystä.

12.48 **Veera Ruoho kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Viranomaistyö ja tiedonvaihto on olennaista, kun halutaan ennaltaehkäistä esimerkiksi syrjäytymistä tai itse rikoksia. Samoin yhteistyö eri hallinnonalojen välillä on tärkeätä.

Joskus kuitenkin kulkeutuu meidän kansanedustajienkin tietoon tapauksia, että sosiaaliviranomaisilla tai terveysviranomaisilla olisi jo semmoista tarpeellista tietoa, minkä kuuluisi olla poliisilla, mutta tieto ei vain kulje. Mistähän tämä johtuu? Onko se vain sitä, ettei uskalleta kertoa, vai onko siinä sitten muu luottamuspula kysymyksessä? Pidän äärimmäisen tärkeänä, että viranomaisten välillä tieto kulkisi.

12.49 **Joona Räsänen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun käydään nyt tätä keskustelua poliisien määrästä, on hyvä pohtia myös sitä, mihin sitä määrää tarvitaan. Siihen on kaksi tärkeintä asiaa. Ensimmäinen on ennaltaehkäisy eli se, että rikoksia ei tehdä ja että yleinen turvallisuudentunne on suuri. No, sitten on tämä toinen, mikä liittyy siihen, että joka tapauksessa kun rikoksia tehdään, niin miten ne selvitetään. Ja tässähän niitä muutoksia on tapahtunut. Jos me katsomme näitä selvittämisprosentteja, niin mehän olemme tulossa siihen, että noin puolet rikoksista jää selvittämättä. Puolet rikoksista jää selvittämättä — kun otetaan rikoslakirikoksista lukuja ja otetaan siitä liikennerikokset pois — ja tämä on aika pysäyttävää. Jopa nämä perinteisesti korkean selvittämisprosentin rikokset, mitkä ovat liittyneet vaikkapa henkeen ja terveyteen ja mitkä on sataprosenttisesti selvitetty, nyt tulevaisuudessa enää 90-prosenttisesti selvitetään. Tämä kertoo sen, minkä takia poliisien määrää pitää pystyä nostamaan lähelle pohjoismaista tasoa, ja tässä toivottavasti löytyy nyt semmoista yhteistä tahtoa myös tämän talon sisältä, [Puhemies koputtaa] että riippumatta ensi vaalien tuloksista tämä sitten etenee ensi vaalikaudella.

12.50 **Leena Meri ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Olisin kysynyt ministeriltä tästä Irakin passidelegaatiosta. Saan siitä edelleen paljon kysymyksiä, kuten koko perussuomalaisten ryhmä, ja erityisesti hämmästystä aiheuttaa se, että meillä on ollut aikaisemmin kielteisen turvapaikkapäätöksen saaneiden palautusten esteenä se, että henkilöillä ei ole ollut passia. Olisin nyt kysynyt: voisiko tämä sama delegaatio tuoda passit myös näille henkilöille? Sitten on ollut myös julkisuudessa kannanottoja, että Suomen viranomaiset eivät osallistu tähän, mutta kai meillä nyt joku sananvalta on siihen, keitä tänne tulee mitäkin toimia tekemään?

Toinen kysymykseni koskee sitä, että meillä oli perustuslakivaliokunnassa käsittelyssä laillisuusvalvojien kannanotto ja vuosikertomus, ja esitutkinnan laadusta on tullut paljon kanteluita, että ei välttämättä tule tutkinnan aloittamisesta kunnollisia päätöksiä. Onko tämä saavuttanut ministerin?

12.51 **Markku Eestilä kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Joona Räsänen piti minun mielestäni hyvän puheenvuoron juuri siitä, mihin pitäisi kiinnittää huomiota: mihin poliisin resurssit kohdennetaan? Ja niin kuin äsken puheenvuorossani totesin, ihmiset ja poliisit itse ovat jo osittain turhautuneita siitä, että kun tulee omaisuusrikoksia, niin niitä ei oteta edes tutkittavaksi, kun ei ole resursseja, mutta jossakin muualla poliisilla kuitenkin on aikaa olla. Ja raskin tämän ihan suoraan eduskunnan täysistunnossa sanoa, että ministerin pitäisi kiinnittää huomiota tähän, että mitä siellä poliisin sisällä tapahtuu. Ei sitä voi pelkästään Poliisihallituksen määrättäväksi antaa, koska siellä näkyy olevan omat arvot.

Mutta kysyn ministeriltä: kun täällä lukee liikennevalvonnan tuottavuudesta, että sehän nousee tämän kirjan mukaan 25 prosenttia, ja kun jo nyt tiedetään, että hyvin suuri osa kansalaisista kokee pienet ylinopeudet rahastuksena, niin onko tarkoitus entistä enemmän mennä semmoisille tietyömaille, missä liikennemerkki ilmoittaa, että täällä on tietyö käynnissä, mutta siellä ei ole ketään ja ihmiset luonnollisesti ajavat vähän kovempaa, niin saadaan taas suoritteita lisää? [Puhemies koputtaa] Jos se siihen suuntaan menee, niin lain kunnioitus laskee entisestään.

12.53 **Timo V. Korhonen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuten todettua, tämä moniulotteinen turvallisuusympäristömme muuttuu monella tavalla, ja on pakko todeta, että koko ajan entistä haastavammaksi. Ministeri viittasi tässä omassa äskeisessä puheenvuorossaan tuleviin vaaleihin. Olette hoitanut tätä ministerin tehtävää ansiokkaasti, ja kun tiedetään, että sisäisen turvallisuuden työ on hyvin pitkäjänteistä, rohkenen kysyä tässä vaiheessa: kun ajatellaan nyt tulevia vaaleja ja tulevaa hallitustyötä, mitkä olisivat teidän terveisenne tulevalle hallituskaudelle tämän sisäisen turvallisuuden työn hoitamisesta?

12.53 **Mika Kari sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Eduskunnan hallintovaliokunta on parlamentaarisessa yksimielisyydessä esittänyt huolensa poliisimäärärahoista ja poliisimäärästä ja vaikuttavuudesta, niin kuin edustaja Eestilä hienosti tässä toi esiin vaikuttavuutta, poliisityön vaikuttavuutta, tuloksellisuutta. Sitä näkökulmaa on tuotu esiin, että jollain parlamentaarisella tavalla meidän pitäisi pystyä varmistamaan sellainen silta yli vaalikausien, etteivät poliisien määrärahat olisi joka eduskunnassa se meidän kaikkien yhteinen huoli vaan että me voisimme yhdessä ratkaista jonkunlaisen tulevaisuuskuvan poliisille.

Valitettavasti joudun olemaan vähän negatiivisella tuulella sanoessani sen, että ihan kaikki kehut tälle hallitukselle poliisin määrärahoista eivät nyt osu ihan oikeaan kohtaan. Täällä jo aikaisemmin tuli esiin, että meillä on 159 poliisia vähemmän kuin silloin, kun tämä hallitus aloitti. Siihen on omat syynsä. Alkoholilaki vei meiltä poliiseja 130 htv:tä alkoholilain tuomiin ongelmiin, ja näin ollen käytännön tasomäärässä vaikuttavuuden näkökulmasta on miinusta lähes 300. [Puhemies koputtaa] Arvoisa ministeri, pitäisikö meidän tehdä parlamentaarisesti jotain?

12.55 **Sami Savio ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallituksen päättämättömyys syksyllä 2015 maahanmuuttokriisin hoidossa aiheutti miljardiluokan lisälaskun. Tätä laskun todellista loppusummaahan meistä kukaan ei varmasti tiedä, mutta varovaisestikin arvioituna se on ollut satoja miljoonia euroja joka vuosi, [Timo Harakka: Kuka oli hallituksessa?] ja tämä kaikki näkyy edelleen valtion budjetissa muun muassa vastaanottokeskusten menoina, samoin muillakin momenteilla. [Timo Heinonen: Perussuomalaiset oli hallituksessa! — Timo Harakka: Oltiinko me siellä hallituksessa?] Tilanne on rauhoittunut toki kolmessa vuodessa jonkin verran, mutta julkisuudessa olleiden tietojen mukaan sisäministeriössä varaudutaan peräti 100 000 turvapaikanhakijan tuloon Suomeen. Määrä on todella huikea verrattuna ennätysvuoden 2015 yli 32 000 turvapaikanhakijaan. Tämän sisäministeriön kauhuskenaarion toteuttaminen kriisiyttäisi Suomen talouden, monenlaisista kerrannaisvaikutuksista puhumattakaan. [Eva Biaudet: Kukahan sen talouden kriisiyttää?] Sisäministeri Mykkänen, pelkän kriisin jälkihoidon sijaan, johon edeltäjänne, ministeri Orpo, valitettavasti vuonna 2015 tyytyi, teidän tulee kiireesti [Puhemies koputtaa] oh-

jeistaa virkamiehiänne ryhtymään ennaltaehkäiseviin [Puhemies: Aika!] toimiin. Oletteko siihen [Puhemies: Aika!] valmis?

12.56 **Timo Heinonen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! En ota siihen kantaa, pitääkö poliitikoille ja kansan valitsemille henkilöille tehdä turvallisuusselvityksiä, mutta on totta, että lojaalisuus on toki paljon laajempikin asia kuin pelkästään kansalaisuuskysymys. Mutta niin kuin edustaja Kopra hyvin toi esille sen ongelman ennen muuta Venäjän suhteen, niin se on sellainen, jota täytyy vakavasti pohtia, ja täytyy miettiä esimerkiksi vastavuoroisuusperiaatetta, että voisiko se olla se ratkaisu tässä.

Meillä on pitkä itäraja EU:lla mutta ennen muuta myös Suomella. Kun EU on nyt tekemässä 10 000 hengen rajavalvontajoukkoja, joissa pääpainona näytti ainakin Junckerin puheissa olevan Välimeri, niin kysyisin teiltä, arvoisa sisäministeri: tekeehän Suomi kaikkensa sen eteen, että näistä joukoista ja niiden varusteista osa varataan myös maarajavalvontaan?

12.57 **Maria Tolppanen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nyt vähän aikaisempaan asiaan, mistä täällä puhuttiin, elikkä huumausaineisiin. Ihmettelen suuresti, että rikostorjunnan puolella ei ole minkäänlaista tavoitetta ensi vuodelle laitettu huumausainerikosten selvittämiseen tai paljastamiseen. Huumerikosten määrä on joka tapauksessa kasvamassa, addiktien määrä on kasvanut, ja he ovat nuorentuneet, jo jopa 11-vuotiaat käyttävät suonensisäisiä aineita. Sen lisäksi ovat muuntohuumeet, joita me emme valitettavasti kunnolla tunne. Huumepuolella asia on niin, että me emme tiedä kaikkea, mitä tapahtuu, me tulemme jälkijunassa. Nyt me olemme tilanteessa, missä meidän olisi pitänyt olla viisi vuotta sitten. Ja tämähän on ongelma, kun nämä muuntohuumeet tulevat pääsääntöisesti ulkomailta ja ne voidaan tilata netistä. Arvoisa ministeri, toivoisin, että löytyisi rahaa siihen, että pystyttäisiin ainakin tämä nettitilaaminen lopettamaan. Se on aivan yksinkertaista — niin yksinkertaista, että jopa minä osaisin tehdä sen.

12.58 **Kari Tolvanen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Muutama sana pelastustoimesta. Kun nyt valitettavasti tehtiin päätös, että täältä pääkaupunkiseudulta pelastuskoulutus siirretään sinne Kuopioon, niin haluan varmistaa, että onhan nyt kehitteillä se, että ensihoitokoulutus säilyy sillä korkealla tasolla, millä se täällä on, työssäoppiminen säilyy samalla tasolla, erityisolosuhteisiin perehdyttäminen säilyy samalla tasolla. Edustaja Jalonen jo kysyi tästä pelastusalan koulutusuudistuksesta. Onko tämä ammattikorkeakoulu-uudistus millä tasolla, ja onko tarkoitus muiden turvallisuusviranomaisten kanssa yhdistellä moduuleja?

Toinen asia on pelastusalan johtaminen. Nyt, kun tai jos maakuntauudistus tulee, tulee maakunnallinen pelastuslaitos, ja nythän ollaan jo hakeutumassa tuolla pelastuspuolella yhteistyöhön ilman tätä uudistusta, yhteisiä tilannekeskuksia ynnä muita. On huomattu, että yhdenmukaisuus on valttia pelastusalalla, muun muassa toimintamallien, kaluston ja toiminnan suhteen. Mikä tulee olemaan jatkossa ministeriön rooli tässä ohjaajana, jotta saadaan yhdenmukaiset toimintamallit, yhdenmukainen [Puhemies koputtaa] vahva ammattitaitoinen toiminta koko Suomeen?

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Tässä on vielä kaksi debattipuheenvuoroa, ja sitten ministerille vastaus.

12.59 **Sari Tanus kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Myös minä olisin halunnut kysyä ministeriltä: minkälaisia panostuksia tässä liian pienin resurssein toimivassa ja varsin haasteellisessa toimintaympäristössä toimiville poliiseille on satsattu nimenomaan poliisien jaksamisen parantamiseksi? Edustaja Semi nosti tässä jo aiemmin tätä kysymystä esiin. Paitsi siellä puhelimen päässä myös kentällä tilanteet ovat hyvin haasteellisia tänä päivänä, mutta sen lisäksi on nettirikollisuus ja sen parissa työskenteleminen. Tässä ajattelen seksuaalirikosasioita ja esimerkiksi lapsiin kohdistuvaa rikollisuutta, seksuaalista rikollisuutta, jota poliisit selvittelevät siellä netissä. Esimerkiksi kuvamateriaali on erittäin raastavaa, ja ei ole niin kovaa poliisia, etteikö se ihon alle menisi, ja kun he tekevät tämänkin tyyppistä työtä, niin millä tavalla on ajateltu, että panostetaan paremmin poliisien jaksamiseen? Tiedän, että tälläkin hetkellä on paljon poliisin vahvuudessa heitä, jotka suunnittelevat alan vaihtoa, [Puhemies koputtaa] ja ammattitaidon hävittäminen olisi huono asia.

13.00 **Pia Viitanen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Kari muistutti kyllä ihan oikeasta asiasta: kun muutenkin poliisien määrä on liian alhainen, niin samaan aikaan tätä ongelmaa on vielä lisätty sillä, että hallitus teki tämän alkoholiuudistuksen, [Ari Jalonen: Mistä ei ne kauhuskenaariot ole toteutuneet!] ja esimerkiksi taksiuudistus ja kaikki tämä lisäävät kyllä tarvetta poliisien voimavaroille. Se on varmasti aivan selvää.

Puhemies! Pyysin tämän puheenvuoron vielä korostaakseni sitä lähiöasiaa ja nimenomaan siinä mielessä, että lähiöt ovat kuitenkin 1,5 miljoonan ihmisen koti ja jokaisella näistä ihmisistä on oikeus hyvään, miellyttävään ympäristöön ja olla ylpeä omasta asuinalueestaan. Haluaisinkin puhua tästä asiasta nimenomaan myönteisessä lähiöhengessä: kehitetään myönteistä lähiöhenkeä. Siihen liittyvät nimenomaan nämä lähiöreinikaiset juuri siitä näkökulmasta, että he ovat tuttuja ja turvallisia ja tarvittaessa vähän jöötäkin pitävät, jos siltä tuntuu, että sellaista tarvitaan. Siksi korostan, että on tärkeää se henki [Puhemies koputtaa] ja lähestymiskulma on tärkeä ja myös yhteistyö niiden muiden hallinnonalojen kanssa.

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Nyt annamme ministeri Mykkäselle vastauspuheenvuoron. 5 minuuttia, olkaa hyvä.

13.01 **Sisäministeri Kai Mykkänen:** Arvoisa puhemies! Kiitoksia sekä runsaista että asiallisista, relevanteista, osuvista huomioista kaikin päin.

Tässä edustaja Korhonen kysyi, mitkä ovat terveiset seuraavaa kautta ajatellen. Se on tietysti isompi tehtävä, mutta kyllä minä nostaisin ensimmäiseksi, jos aidosti puhutaan, sen, mihin moni teistäkin puuttui, että meidän täytyy tässä turvapaikkaperusteisessa maahanmuutossa pystyä siirtymään hallittuun järjestelmään, jossa me maksimoimme sinänsä aidosti vainoa pakenevien auttamisen, ja pystyä minimoimaan hallitsematon, väärinkäytöksiä ja salakuljetusta lietsova järjelmä, jollainen valitettavasti tämä nykyinen rajan yli tapahtuva monessa lieveilmiössään on.

Tähän liittyen edustaja Ruoho tässä kysyikin, miten EU toimii. No, tällä hetkellä, kun me täällä keskustelemme, Salzburgissa pääministeri Sipilä ja muut päämiehet keskustelevat samasta asiasta. Kesäkuun lopussa onneksi saatiin yllättävän selkeä linjaus, jossa ensimmäistä kertaa Eurooppa-neuvosto linjasi, että siirrytään hakuun, joka tapahtuu Euroopan ulkopuolella olevissa maihinnousukeskuksissa ja Euroopassa jo olevien tai sinne pää-

tyvien osalta kontrolloiduissa eurooppalaisissa keskuksissa sen sijaan, että ihmiset itse hakeutuvat eri maihin ja syntyy erilaisia eroja maiden välillä ja niin edelleen. Mutta helpommin sanottu kuin tehty. Nyt on aivan keskeistä, että tämän talven aikana Eurooppa pystyy sen tekemään yhdessä, muuten tämä kaatuu kansallisvaltiokohtaiseksi, mikä Suomen tapaiselle maalle, erityisesti itään päin katsoen, on ehdottomasti huonompi ratkaisu, jos yksin olemme sen edessä. Mutta voi olla niin, että hallitusneuvotteluiden vaiheessa meidän täytyy kansallisesti myös katsoa ihan uusin silmin tätä rajan yli tapahtuvaa turvapaikanhakua ja siirtyä enemmän siihen, että emme todella rajan yli nykyiseen tapaan hakumenettelyä mahdollista ja otamme paljon suuremman määrän sitten pakolaiskiintiön kautta. [Eva Biaudet: Kun Suomeen tulee niin hirveesti turvapaikanhakijoita!] Tästä olen myös puhunut. Kun täällä edustaja Halmeenpää viittasi allekirjoittaneen puheisiin, niin koskaan en ole puhunut, että Suomi kymmenkertaistaisi kiintiöpakolaisensa, vaan EU, jossa siis Ranska ja Saksa eivät tällä hetkellä ota juuri mitään, ja aina olen sitonut sen kiintiöpakolaisuuden kasvattamisen siihen, että meillä päästään tästä rajan yli tapahtuvasta eroon. Ja kuten siinä edustaja Halmeenpää siteerasi kirjoittamaamme hallituksen budjettiriihipöytäkirjaa, niin aivan oikein, siinäkin sidoimme sen siihen, että jos EU pystyy toimeenpanemaan rajan ylittävän haun siirtymisen pakolaisleireiltä tapahtuvaan kiintiöpakolaisuuteen, niin silloin me myös Suomena olemme valmiita tarkastelemaan sitä pakolaiskiintiön määrää.

Tämä liittyy myös palautuksiin. Eli kyllähän meidän budjettivälys on sellainen, että helposti 100 miljoonaa euroa ensi vuonnakin olisi vähemmän menoja maahanmuuttoon ja enemmän käytettäväksi sitten vaikkapa poliisin, Rajan menoihin, jos meillä pystyttäisiin siirtymään siihen, että otetaan nimenomaan ne vainoa pakenevat jo alusta lähtien. Meillä on henkilöitä uusintahakemuskierteessä, valituskierteessä — en syyllistä hakijoita, heillä on varmasti perusteltu oma syynsä, monella vaino, joillakin joku muu syy siihen, että tänne hakeutuvat ja käyttävät kaikki keinot, mitä meidän oikeusjärjestelmämme suo. Mutta jos tämä järjestelmä olisi toisenlainen, niin se olisi myös keino siihen kestävään poliisin kehyksen nostamiseen, kestävään rajojen suojelemiseen ja niin edelleen. Siihen meitä kaikkia kannustan kiinnittämään huomiota. [Eva Biaudet: Silloin prosessien pitää olla parempia!]

Edustajat Viitanen, Guzenina, Parviainen, kiitos lämpimistä huomioista korttelipoliisi-, lähipoliisitoimintaan. Kävin Varissuolla Turussa, jossa lähipoliisi Jauhiainen erityisen esimerkillisenä tapauksena käyttää suuren osan päivästään 1 200 oppilaan koulussa, jossa muuten vieraskielisten osuus on jo 60 prosenttia, ja toimii yhteisöjen kanssa ja on vaikuttanut merkittävästi siihen tilanteeseen, että se on pysynyt varsin rauhallisena. Pansiosta on kuulemma paljon enemmän keikkoja kuin Varissuolta, vaikka tilanne on muuttunut tähän suuntaan. [Pia Viitanen: Varissuolla minäkin kävin aikoinaan!] Tämä on todella konsepti, josta myös pitkälti lähti se, että me lähdimme panostamaan tähän lähipoliisiin ne muutamat kymmenet virat, joilla ensi vuonna nyt laajennetaan tätä kokeilua. Tämän osalta, kun meillä on täällä ihmisiä, jotka toimivat myös sosiaali- ja terveyssektorilla, on erittäin tärkeää, että tämä tiedonvaihto sitten myös pykälien tasolla olisi nykyistä mahdollisempaa suhteessa lastensuojeluun, suhteessa sosiaalityöhön ja terveydenhuoltoon ja kouluihin. Tällä hetkellä turhan usein opettaja ei oikein tiedä, voiko kertoa poliisille, jos oppilasryhmä oireilee, ja meidän pitää kääntää tämä turvallisuus tässä kyllä ykköseksi.

Edustaja Harakka viittasi harmaaseen talouteen. Tältä osin sanon vain, että ulkomaisen työvoiman hyväksikäyttöriskihän meillä kasvaa, kun yhä useampia on vailla oleskelulupaa Suomessa. Tämän osalta työnantajarikkomusten voimistaminen — minusta aika suo-

raviivaisesti 3—5 vuoden liiketoimintakielto, jos jää kiinni ulkomaisen työvoiman hyväksikäytöstä. Tätä hallitus nyt valmistelee mahdollisuuksien puitteissa.

Tämän lisäksi täällä moni edustaja nosti esiin harva-alueiden kysymykset. Todella valmistellaan kymmenien virkojen lisäyksiä niin Lapissa kuin monella muulla alueella. Aivan varmasti samalla kaikkia ongelmia ei tulla ratkaisemaan, niin että ei voida yliodotuksia nostattaa, mutta jokaisen Suomen kunnan alueella pitää pystyä vasteajat pitämään kohtuullisina. Siellä, missä tällä hetkellä tuntuu, että ne ovat erityisen korkeita, ne tulevat ensi vuonna laskemaan.

Ja koptereista Lapissa kysyttiin. Satuin itse pääsemään Rajavartioston kopterilla muun muassa Enontekiön poliisitilannetta katsomaan, ja siellä onneksi sinänsä virka-apu toimii. Meillä on sisäministeriöllä ilmavoimat, joita kutsutaan Rajavartiostoksi, ja poliisi toimii yhtenä joukkueena Rajan kanssa. Tässä ei ehkä suurta ongelmaa ole, etteivätkö meillä ole resurssit onneksi ristiin käytettävissä.

Vielä viimeiseksi: Edustaja Heinonen nosti Frontexin, joka on myös iso asia, jos se lähtee toteutumaan näin isona, 10 000 henkilön ja rahassa mitattuna 6 miljardin euron joukkona seuraavassa EU-kehyksessä. On erittäin tärkeää, että silloin se palvelee Suomen itärajaa ja toimii delegoitujen, lähetettyjen virkojen pohjalta, jotka ensisijaisesti esimerkiksi ulkorajavartiossa toimivat kunkin kansallisen rajavartioston palveluksessa, ja silloin kun on tarvetta painopistesuuntiin, niin EU yhdessä puolustautuu uhkia vastaan.

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Näin ollen sisäministeriön hallinnonala on käsitelty. Keskustelu ja asian käsittely keskeytetään.

Istunto keskeytetään, ja sitä jatketaan kello 16.

Keskustelu keskeytettiin kello 13.08.

Keskustelua jatkettiin kello 17.04.

Puhemies Paula Risikko: Siirrytään takaisin 2. asiakohtaan, ja siellä meillä on seuraavan ministerin esittely.

Ministeri Saarikko, olkaa hyvä, enintään 5 minuuttia. [Hälinää] — Sopiiko ministerille aloittaa?

17.04 **Perhe- ja peruspalveluministeri Annika Saarikko:** Arvoisa rouva puhemies! Pahoittelut tästä tilanteen vaihtumiseen liittyvästä kohinasta. Vasta nyt huomasin pyyntönne. — On ilo saada esitellä, arvoisa puhemies, eduskunnalle oman vastuualani osalta sosiaali- ja terveysministeriön pääluokkaa, jonka toisen osion esittelee tietysti kollega Mattila. Jos keskityn nyt pelkästään osioon, joka liittyy peruspalveluministerin vastuualueeseen, ja teen siitä muutaman noston. Sopiiko, arvoisa puhemies, vielä tiedustella, montako minuuttia olette varannut tälle? [Puhemies: Viisi.] — Kiitos.

Ensinnäkin yksittäisinä nostoina on hyvä tuoda esiin kaikkein ajankohtaisin, tänä päivänä annettu valtioneuvoston esitys, joka liittyy ensi vuoden budjettiin valmisteluvarojen osalta, eli korkeakouluopiskelijoiden terveydenhuoltojärjestelmän muutokseen, joka tarkoittaa meidän monien pitkään esillä pitämää ammattikorkeakouluopiskelijoiden pääsyä

samojen opiskelijaterveydenhuollon palveluiden piiriin. Ensi vuoden budjetin osalta tähän toiminnan laajennukseen on varattu valmistelurahaa 3 miljoonaa euroa, Kelan toimintakuluihin vielä pieni osuus lisäksi. Tarkoitus on, että samaan aikaan sote- ja maakuntauudistuksen kanssa myös tämä niin kutsuttu uusi YTHS-lainsäädäntö astuu voimaan.

Mitä tulee sote-uudistukseen laajemminkin — jota parhaillaan eduskunta ansiokkaasti ja perusteellisesti käsittelee — niin olen hyvilläni siitä, että hallitus teki budjettiriihessään päätöksen, että valmistelurahat käytännön sote-työhön 18 maakunnassa on varattu alkuperäisten suunnitelmien mukaisesti siitä huolimatta, että aikataulun viivästymisestä johtuen sote pääsee aloittamaan maakuntien vastuulla vasta vuodesta 21 eteenpäin, ja siitä liukuen tulee voimaan valinnanvapauden osuus.

Arvoisa puhemies! Äskeisessä kyselytuntikeskustelussa viitattiin myös toiseen pitkään esillä olleeseen eduskunnan yhteistä tahtotilaa osoittavaan päätökseen, joka liittyy rintamaveteraanien asemaan. Veteraaneille tuetaan ensi vuoden budjetissa yhteensä 218,7 miljoonaa euroa, ja osana tätä ratkaisua on ensi vuoden loppupuolella voimaan astuva uusi lainsäädäntö, joka liittyy rintamaveteraanien saattamiseen yhdenvertaiseen asemaan sotainvalidien kanssa. Kyseessä on minusta merkittävä parannus veteraanien palveluihin. Tällä myös vähennetään tämän hetkistä tilannetta, joka liittyy kotipaikasta riippuvaan eriarvoisuuteen. Rintamaveteraaneilla on siis oikeus palveluihin samalla tavalla kuin invalideilla, ja kunnilla on oikeus laskuttaa kustannukset Valtiokonttorilta vastaavasti kuin sotainvalidien osalta. Tämä on budjettilaki eduskunnan syksyohjelmassa.

Arvoisa puhemies! Nostan esiin vielä pari tärkeää teemaa. Toinen liittyy täällä maa- ja metsätalousministeriön pääluokan yhteydessä keskusteltuun maatalouden tilanteeseen. Olen hyvilläni siitä, että tämän vaalikauden aikana on käynnistetty niin kutsuttu Välitä viljelijästä -hanke, jolle nyt budjettiriihi ja ensi vuoden talousarvio tekivät esityksen jatkorahoituksesta. Tällä viitataan ennen kaikkea käytännönläheiseen tukeen tukalassa tilanteessa oleville maanviljelijöille esimerkiksi ohjaamalla heitä terapiaan ja auttamalla sosiaaliturvakysymysten tai velkaantumiseen liittyvien huolten kanssa. On tärkeää, että kuivuuteen ja maatalouden kannattavuuskriisiin pystymme vastaamaan myös sosiaalipolitiikan keinoin, muutenkin kuin perinteisen lomitusjärjestelmän kautta, jota toki myös ensi vuodelle rahoitetaan.

Arvoisa puhemies! Tasa-arvoministerin salkun osiosta nostan esiin kokonaisuuden, joka liittyy tämän vaalikauden isoon painopisteeseen tasa-arvotyössä: lähisuhdeväkivallan torjuntaan ja auttamistyöhön tilanteissa, joissa henkilö kohtaa väkivaltaa omassa kodissaan. Haluamme tälle Suomessa nollatoleranssin, ja niin kauan kuin tämä tavoite on saavuttamaton, on arvokasta, että turvakotitoiminnan rahoitusta vahvistetaan korottamalla määrärahaa ensi vuonna taas pari miljoonaa euroa ylöspäin, niin että se nousee nyt jo liki 20 miljoonaan euroon ja palveluiden saavutettavuus paranee.

Lisäksi nostan, arvoisa puhemies, esiin rokotusohjelman. Rokotteet puhuttavat meitä kaikkia paljon myös siksi, että rokotekriittisyys on kasvanut ja sitä kautta rokotekattavuus on valitettavalla tavalla alentunut. Tätä emme mielestäni voi hyväksyä. Influenssarokotteiden osalta me jatkossa rahoitamme lasten influenssarokotukset kuuteen ikävuoteen asti.

Arvoisa puhemies! Viimeisimpänä kokonaisuutena tiiviisti tutkimus. Suomalaisen sosiaali- ja terveydenhuollon tulevaisuuden, meidän kaikkien paremman hoidon lähtökohta on tutkimustyö. Siksi on tärkeää, että me rahoitamme uuden sosiaali- terveydenhuollon tietojen käyttöä hallinnoivan lupaviranomaisen perustamista, perustamme ensi vuonna uuden lääkekehityskeskuksen, laitamme sen liikkeelle. Nämä liittyvät terveysalan kasvustrategi-

aan. Erityisen ilahtunut olen päätöksestä, joka liittyy sosiaalialan osaamiskeskusten rahoitukseen, ja valtion rahoituksesta niin sanottuun evoon, jossa terveydenhuollon yksiköiden yliopistotasoista tutkimusta rahoitetaan ensi vuonna 21 miljoonalla eurolla.

Puhemies Paula Risikko: Tässä ihan tiedustelen semmoista, että haluaisiko ministeri Mattila pitää nyt tässä esittelypuheenvuoron. Olisiko sille estettä, että kuultaisiin Mattila myöskin? Ainakin omasta kokemuksestani tiedän, että tässä sosiaali- ja terveysministeriön sektorissa menee aina vähän sekaisin, että mikä kuuluu kenellekin. Joten jos teille, hyvät kollegat, vain sopii, niin tehdään näin. — Ministeri Mattila, olkaa hyvä.

17.10 **Sosiaali- ja terveysministeri Pirkko Mattila:** Kiitoksia, arvoisa puhemies, nopeasta reagoinnista!

Hallinnonalan osuus valtion talousarvioesityksessä vuodelle 2018 on 15 miljardia euroa, joka on runsas neljäsosa valtion talousarviosta. Määrärahaesitys on 6 miljoonaa euroa vuoden 2018 varsinaista talousarviota pienempi, ja menojen lasku aiheutuu pääosin työllisyyden kasvusta.

Sosiaali- ja terveysministeriön talousarvioesitys puuttuu eriarvoistumiseen. Tämä näkyy muun muassa vähimmäismääräisten päivärahojen ja takuueläkkeen korotuksena sekä adoptio- ja monikkoperheiden, rintamaveteraanien sekä yrittäjien perheenjäsenten aseman parannuksena.

Eriarvoisuuden vähentämiseksi ja ensisijaisen etuuden painottamiseksi korotetaan vähimmäismääräiset sairaus- ja vanhempainpäivärahat, kuntoutusraha ja erityishoitoraha työmarkkinatukea vastaavalle tasolle. Päivärahat nousevat arviolta 80 euroa kuukaudessa. Tästä aiheutuvat kokonaiskustannukset valtiolle ovat noin 18,9 miljoonaa. Takuueläkettä korotetaan arviolta 9 euroa kuukaudessa. Lisäksi eläketukea, nuorten kuntoutusrahaa sekä ammatillisen kuntoutuksen vähimmäismääräistä päivärahaa korotetaan, ja eläkkeen lepäämään jättämisen raja nousee vastaavasti takuueläkkeen tasolle. Nämä kustannusvaikutukset ovat noin 10 miljoonaa euroa.

Sairauspäivärahan 55 päivän omavastuu poistetaan ja sairauspäivärahaa maksetaan kaikille vähintään vähimmäismääräisenä, mistä menoja koituu 4,4 miljoonaa euroa. Sairauspäivärahassa on vuosia ollut sääntö, jonka mukaan tuloton tai hyvin pienituloinen ihminen on voinut saada sairauspäivärahaa vasta 55 päivän omavastuuajan jälkeen. Sairauspäiväraha on kuitenkin perustuslain mukaista perustoimeentulon turvaa, jonka pitäisi olla ensisijaista sairauden aikana. Se, että henkilö ei työkyvyttömyytensä 55 ensimmäisen päivän aikana ole saanut lainkaan sairauspäivärahaa, lisää myös toimeentulotuen tarvetta. Tämä omavastuusäännös on ollut epäyhdenvertainen ja epälooginen, sillä muita sairausvakuutuslain mukaisia päivärahoja maksetaan aina vähintään vähimmäismääräisenä ilman tätä 55 päivän omavastuuta. Perusteluita tälle poikkeamiselle on siis ollut vaikea löytää. Jo SATA-komitea kiinnitti tähän epäkohtaan huomiota, ja nyt se jää historiaan. Tämä on myös järjestelmän näkökulmasta askel oikeaan suuntaan. Kansalaisten olisi tärkeä päästä oikeiden etuuksien ja palvelujen piiriin mahdollisimman varhaisessa vaiheessa.

Vaikeassa asemassa olevien nuorten opiskelun ja työllisyyden tukemiseksi lievennetään nuorten ammatillisen kuntoutuksen kriteerejä. Nuorten kuntoutusrahaa maksetaan jatkossa niin sanottuna osallistumistulona koko kuntoutuspäätöksen ajalta. Näin nuori voi keskittyä kuntoutumiseen eikä jää byrokratian hampaisiin.

Lääkekorvausten vuosiomavastuurajaa alennetaan kymmenillä euroilla. Valtionosuus tästä on 5 miljoonaa euroa.

Arvoisa puhemies! Eläketuen piiriä eli Lex Lindströmiä ehdotetaan laajennettavaksi koskemaan uusia ikäluokkia, ja näin eläketukea voisi halutessaan hakea 60 vuotta täyttänyt ja 5 vuotta työttömänä ollut henkilö. Tämän Lex Lindström -kakkosen ehdot ovat samat kuin ensimmäisen.

Lisäksi sairausvakuutuskorvauksen maksamista julkisissa tiloissa annettuun yksityiseen hoitoon ja maatalousyrittäjien eläkevakuutusmaksujen viivästyskoron väliaikaista alentamista jatketaan. Kilpailukykysopimukseen liittyen työnantajan sosiaaliturvamaksua alennetaan. Asumisperusteisen sosiaaliturvalainsäädännön uudistuksessa ehdotetaan useita selkeytyksiä, joissa säädetään maahan ja maasta muuttavien Suomen kansalaisten ja ulkomaalaisten sosiaaliturvan määräytymisestä. Muutokset vähentäisivät valtion menoja puolella miljoonalla eurolla.

Sairausvakuutuslain vanhempainpäivärahojen määräytymistä koskevia säännöksiä täsmennetään siten, että ansiotyönä ei jatkossa pidetä kunnallisen luottamustehtävän hoitamista. Muutoksen johdosta vanhempainpäiväraha voitaisiin maksaa täysimääräisenä niiltä päiviltä, kun vanhempi on luottamustehtävissä.

Lisäksi yrittäjien perheenjäsenten oikeutta työttömyysturvaan helpotetaan muuttamalla niin kutsutun ei-omistavan perheenjäsenen asema yrittäjästä palkansaajaksi.

Lyhytkestoisen työn vastaanottamista helpotetaan. Työttömyysetuuden sovittelussa siirrytään nykyisestä tulon ansainta-ajankohdan mukaisesta sovittelusta tulon maksatusajankohdan mukaiseen sovitteluun.

Ja kuten kollega totesi, veteraaneja tuetaan yhteensä 218,7 miljoonalla eurolla. Jatkossa rintamaveteraaneille kohdennetaan samat kotiin vietävät palvelut kuin sotainvalideille.

Lisäksi asevelvollisuutta suorittaessa vammautuneille sekä asevelvollisuutta suorittaessa kuolleen lähiomaisille säädetään uusi lisäkorvaus.

Puhemies Paula Risikko: No niin, arvoisat edustajat, nyt meillä on debattimahdollisuus. Pyydän niitä kansanedustajia, jotka haluavat esittää näille ministereille kysymyksiä tai kommenttia, nousemaan seisomaan ja painamaan V-painiketta. Aloitetaan sosiaali- ja terveysvaliokunnan puheenjohtajalla. — Edustaja Kiuru, olkaa hyvä.

17.15 **Krista Kiuru sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos mahdollisuudesta kommentoida ensi vuoden budjettia. Uskon, että tilanne on vielä vakava talouden tasapainottamisen suhteen, mutta kyllä on pakko sanoa tässä salissa, ja ihan kovaan ääneen, se, että jos talouskasvu kuitenkin on selkeästi kohenemaan päin, niin kyllä jonkinlainen kädenojennus olisi pitänyt tehdä niille ihmisille, jotka hyvin pienestä ovat antaneet.

Perusturvaan liittyvät heikennykset ja säästöt tällä hallituskaudella aivan varmasti horjuttavat ihmisten uskoa siihen, näemmekö me täällä eduskunnassa, kuinka tiukilla ihmiset tosiasiallisesti ovat. Siltä osin, ministeri Mattila, uskon, että te olette kyllä meille täällä eduskunnassa selityksen velkaa siitä, miksi talouskasvun hedelmiä tälläkin kertaa budjetin yhteydessä tässä nimenomaisessa keltaisessa kirjassa tuntuu menevän moniin muihin paikkoihin. Niille ihmisille, jotka vähistään antoivat tämän hallituskauden alussa, pääministeri Sipilä lupasi, että ne vähätkin pienet jyvät palautetaan takaisin, kun talous taas vetää. Miksi näin ei tehty?

17.17 **Lea Mäkipää sin** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä on hyviäkin esityksiä — kuten ministerit Saarikko ja Mattila kertoivat — niin kuin se, että vähimmäispäivärahaa ja takuueläkkeitä korotetaan, otetaan toisen asteen oppimateriaalilisä ja varusmiehille maksettaisiin kertaluontoinen haittakorvaus, mikäli hän vahingoittuu, tai sitten omaisille, mikäli hän kuolee. Ministeri Saarikolla on myös päihteitä käyttäville äideille tämä 3 miljoonaa, se on erittäin tärkeätä, ja myös turvakotitoimintaan muutama miljoona.

Erittäin ahdistuneena olen lukenut näistä lastensuojelun toimenpiteistä. Viime vuonna oli kodin ulkopuolelle sijoitettuna 17 000 lasta, ja nyt on lehdistä ja joka puolelta luettu, mitä meidän lapsemme ja nuoremme saavat kohdata tuolla koulukodeissa tai yksittäisissä palvelukodeissa. Voisitteko, ministeri Saarikko, sanoa, mitenkä tähän voidaan puuttua? Että jos pitäisi saada hoitoa, niin monet lapset elävät siellä niin kuin vankilassa. Tämä on järkyttävää lukea ja tunnistaa.

17.18 **Anneli Kiljunen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri Saarikolle: On aivan totta, että te olette panostanut omaishoitoon kärkihankkeitten muodossa ja olette kehittänyt myös perhehoitoa tukemaan omaishoitoa. Minulla on ollut mahdollisuus seurata sitä, ja perhehoidon tukeminen omaishoidossa on ollut aivan huikea menestys.

Mutta nyt minun täytyy todeta se, että nyt ongelmaksi on tullut se, että sote-alueilla on rakennettu yhteisiä omaishoitoon liittyviä kriteereitä, ja tämän seurauksena on syntynytkin aivan uudenlainen ongelma eli se, että nämä kriteerit ovat tulleet tiukemmiksi, minkä seurauksena nyt omaishoitosopimuksia ei enää jatketakaan, vaan niitä irtisanotaan, minkä seurauksena meillä on suuri joukko omaishoitajia, jotka ovat pudonneet tämän tukijärjestelmän ulkopuolelle. Tämä on harmillinen asia. Tästä syystä olen vaatinut esimerkiksi sitä, että omaishoitajille pitäisi antaa vahvempi juridinen asema, jotta he eivät joudu tällaiseen tilanteeseen, mikä nyt on syntymässä. Siinä mielessä haluaisin teille antaa palautetta tästä, mistä tässä äsken kyselytunnillakin puhuttiin.

17.19 **Heli Järvinen vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Oli ilo kuulla kyselytunnilla, että, ministeri Saarikko, pidätte tärkeänä sitä, että vanhustenhuoltoon saataisiin sekä lisää käsiä että lisää rahaa. Kuitenkin, jos ajatellaan tulevaa sote-uudistusta, asiantuntijat uskovat ja arvioivat, että vanhustenhuollosta ja sen kustannuskehityksestä joudutaan leikkaamaan jopa miljardi euroa. Sen takia olisi nyt tärkeää saada nopeasti lisärahoitusta sinne, jotta olisi mistä leikata. Eli miten te huomioitte tämän kustannuskehityksen? Meillä nimittäin on maakuntia, joissa jopa kolmasosa väestöstä on yli 65-vuotiaita jo seitsemän vuoden kuluttua.

Arvoisa puhemies! Haluan tämän puheeni ja tämän pöytäkirjalausunnon myötä pahoitella sitä, että olen aiemmin puheessani käyttänyt väärää lukua, mikä aiheutui siitä, että Yleisradion uutisessa oli virhe sekä radiolähetyksessä että nettikirjoituksessa. Se on sittemmin pyynnöstäni [Puhemies koputtaa] sinne korjattu ja oikaistu, mutta nyt sanomani lukema on oikea, eli kolmasosa väestöstä Etelä-Savossakin tulee olemaan yli 65-vuotiaita.

Mutta miten tämä rahoitusongelma hoidetaan, jottei se leikkaus [Puhemies: Aika!] tule liian kovaksi?

17.21 **Aino-Kaisa Pekonen vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Talous kasvaa, ja siitä on tässäkin salissa iloittu tällä viikolla monessa puheenvuorossa, mutta kasvun hedelmiä ei ole jaettu mielestäni reilusti, ja monet ihmiset ovat syystäkin pettyneitä ja su-

rullisia hallituksen päätöksiin. Teillä olisi ollut nyt kaikki mahdollisuudet perua indeksijäädytykset, jotka olette tehneet, ja se olisi hyödyttänyt edes vähän kaikista pienimmillä tuloilla elävien ihmisten arkea, mutta siihen teidän tahtonne ei valitettavasti riittänyt. Hallituksen kehysriihen päätösten mukaan lääkkeiden omavastuurajan alentamiseen kohdennetaan nyt 5 miljoonaa euroa vuonna 2019, ja tämä vaikuttanee lääkekorvauksen omavastuuseen muutamilla euroilla, jos oikein olen ymmärtänyt. Mutta hallitus on kuitenkin kuluneella vaalikaudella kohdistanut lääkekorvausjärjestelmään jo 150 miljoonan euron leikkaukset, ja lääkkeiden vuosiomavastuun alentamiseen käytetyt 5 miljoonaa ovat nyt 3 prosentin kompensaatio tehtyihin leikkauksiin. Onko tämä teidän mielestänne reilu korvaus lääkkeitä paljon käyttäville?

17.22 **Sari Tanus kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ministerille kiitos ensinnäkin siitä, että sotaveteraanit ovat viimein päässeet saman palvelun piiriin kuin sotainvalidit. Se on kauan odotettu uudistus. Monia muitakin mukavia uutisia siellä tuli, muun muassa pienempiin vanhempainpäivärahoihin ja muihin tämmöisiin etuuksiin on pieniä nostoja tullut. Mutta haluaisin kysyä: Miten muutoin esimerkiksi ikäihmisiin satsaamisen laita on? Miten on paljon puhutun laadukkaan saattohoidon laita ja siihen satsaamisen laita, että kaikille sitä tarvitseville kaikkialla Suomessa on tarjolla laadukas saattohoito? Entä sitten toisaalta: Mitkä ovat mielestänne satsaukset siihen, että syntyvyys saataisiin nousemaan? Me tarvitsemme maassa enemmän vauvoja, tulevia työntekijöitä ja veronmaksajia. Mitä ajattelisitte vauvabonusrahasta, 1 000 euroa syntyvälle vauvalle kertasatsauksena? Saisimmeko tällä esiin nostamallani ehdotuksella nuoremmat vanhemmat [Puhemies koputtaa] hankkimaan aiemmin ja enemmän vauvoja?

Puhemies Paula Risikko: Pysytään minuutissa, niin saadaan mahdollisimman paljon näitä.

17.23 **Pekka Puska kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Hallituksen budjetti on hyvä ja tähtää velanoton loppumiseen, mikä turvaa jatkossa sosiaaliturvan ja koulutuksen vahvistamisen. Samalla on voitu jonkin verran parantaa kaikista heikoimmassa asemassa olevien etuuksia ja tehdä eräitä muita uudistuksia. Tätä pääluokkaa koskee tietysti eniten sote-uudistus, jonka toteuttaminen on nyt välttämätöntä, jotta seuraavalla kaudella voidaan tehdä tarpeellinen sosiaaliturvan kokonaisuudistus, entistä oikeudenmukaisemmin ja vahvemmin hyödyttää tarpeessa olevia. Tämä sote-uudistus on siitäkin syystä syytä saada pois pöydältä, että päästäisiin taas toteuttamaan muutakin terveyspolitiikkaa kuin palvelujen kehittämistä. Tämä on erityisen tärkeää koko väestön ja myös ikääntyvien terveyden edistämisen kannalta.

Lopuksi haluaisin korostaa tutkimuksen ja asiantuntemuksen merkitystä, mikä koskee erityisesti THL:n ja kliinisen tutkimuksen rahoitusta ja terveystietojen tehokkaampaa hyödyntämistä. Loppukommenttina erityiskiitokset kunniavelan maksusta veteraaneille ja YTHS-uudistuksesta, [Puhemies koputtaa] joka on tänään hallituksessa edennyt.

17.24 **Sari Raassina kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hyvät ministerit, haluan kiittää vahvasta panostustyöstä erityisesti lääkealan kehittämiskeskuksen perustamiseksi. On tärkeää, että suomalainen osaaminen ja siihen liittyvä vahva tutkimus- ja tuotekehitystyö saavat arvoisensa panostuksen myös valtion erityistoimenpiteinä. Tältä alueel-

ta meille on syntynyt uusia kansainvälisiä vientituotteita, muun muassa hormonikierukka kerää kiitosta ympäri maailmaa, ja uskon, että alueelta voi löytää myös uusia vastaavanlaisia menestystarinoita. On tärkeää panostaa myös kansalliseen genomikeskukseen, ja myös biopankkitoiminnan koordinointi on tärkeää. Haluan kuitenkin tuoda esille myös sen, että nämä kolme edellä mainittua kansallista keskusta ovat saaneet vahvasti huomiota mutta kansallinen neurokeskus on jäänyt vähemmälle huomiolle ja myös painoarvolle budjettikirjassa. Muistisairauksien ja muiden neurologisten sairauksien edetessä, lisääntyessä väestön ikämuutoksen kautta olisi tärkeää myös, [Puhemies koputtaa] että tuo toiminta saataisiin vakiinnutettua.

17.25 **Veronica Rehn-Kivi r** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies, värderade talman! Hallituksen painopiste sosiaali- ja terveydenhuollossa on muun muassa ennaltaehkäisyssä ja lasten ja perheiden hyvinvoinnissa, hyvä niin. Neuvoloissa tehdään Suomen parasta sosiaali- ja terveydenhuollon ennalta ehkäisevää työtä, ja neuvolat vastaavat myös siitä, että lapset saavat kansalliseen rokotusohjelmaan kuuluvat rokotteensa. Mutta viime aikoina kuitenkin on tullut ilmi, että rokotuskattavuus on joillakin alueilla Suomessa laskenut alle laumasuojan tason.

För att vi ska uppnå en god vaccinationsnivå i hela landet behövs upplysning och effektiverad information. Med hjälp av detta kunde vi få en bredare vaccinationsbenägenhet bland familjerna. För att erbjuda information och kunskap kring vaccinationer och barnhälsa borde ett vaccinationsupplysningsprojekt sättas igång.

Arvoisa ministeri, onko hallitus varannut resursseja tälle tärkeälle tiedotus- ja valistustoiminnalle?

17.26 **Arja Juvonen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tove Jansson kirjoitti aikoinaan kirjan Näkymätön lapsi. Lastensuojelun tilanne on Suomessa huolestuttava. Kirjoittaisiko Tove Jansson tänä päivänä kirjan Näkymätön vanhus? Millä tavalla, arvoisa ministeri ja ministerit, annatte resursseja sinne kotihoitoon? Tuntuu, että vanheneminen on synti tänä päivänä ja ikäihmisiä syyllistetään: kun te vanhenette, niin Suomikin joutuu maksamaan ennätyksellisesti siitä.

Ensihoitolääkäri Teuvo Määttä on jäämässä eläkkeelle, terveisiä hänelle. Hän nosti Helsingin Sanomissa esiin teeman saattohoito ja oli huolissaan siitä, että hoivakodeissa ei useinkaan tunnisteta saattohoitotilannetta. Millä tavalla tuette sitä, että hoivakodit pystyvät myös hyvää saattohoitoa tulevaisuudessa järjestämään?

Arvoisat ministerit, varusmiehiä koskeva uudistus — todellakin se, että he saavat vakuutusturvan — astuu voimaan ensi vuoden alusta, ja kiitos siitä. Tein lakialoitteen, ja kiitos, kaikki kansanedustajat, jotka allekirjoititte sen. Hienoa, että laki etenee, mutta voisiko sitä soveltaa taannehtivasti? Tein siitä myös toimenpidealoitteen. Toivoisin, että voisimme huomioida ne varusmiehet, jotka ovat vammautuneet, loukkaantuneet, tai jos on ollut vaikkapa kuolemantapaus, koska lakihan on [Puhemies koputtaa] myös sysäys siitä Raaseporin tapauksesta.

17.27 **Harry Harkimo liik** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kysyisin ministeri Mattilalta: Ongelma on, että vakuutuslääkäreiden päätöksistä valitetaan korkeim-

paan oikeuteen ja korkein oikeus ei saa lausuntoja lääketieteellisiltä asiantuntijoilta. Tämän takia vääristä vakuutuspäätöksistä tehdyt valitukset roikkuvat. Sairaanhoitopiirit kieltäytyvät antamasta lääkärinlausuntoja korkeimmalle oikeudelle. Mikään muukaan taho ei tällä hetkellä niitä anna. Esimerkiksi Valvira on jäävi näitä antamaan. OM:n mukaan asiaan ei voi nyt puuttua, koska hallituskausi on vaihtumassa, mutta eiväthän nämä oikeuteen valittavat potilaat voi odottaa, että hallitus vaihtuu ja ehkä jossain vaiheessa joku tekee jotain. Tilanne on ollut retuperällä 10 vuotta. Nyt on korkea aika puuttua asiaan. Talousarviossa on STM:n hallinnonalalla varauduttu 189 miljoonaan virastojen ja laitosten toiminnan ehtoihin. Allokoidaanko tästä tarpeellinen määrä asiantuntijoille, joita korkein oikeus käyttää?

17.29 **Johanna Ojala-Niemelä sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Silloin kun on kiitoksen paikka, niin se on tehtävä, ja haluan lämpimästi kiittää ministeri Saarikkoa Mehiläisen Länsi-Pohjan yhteisyrityksen saamasta synnytysten jatkoluvasta. Meillä on iso ongelma Lapissakin, ei lapsia tahdo enää syntyä, ja nyt sitten jatkossa myös Lapin keskussairaala varmaan tulee tämän poikkeuslupamenettelyn piiriin. Mutta on hyvä asia, että saimme nyt jatkoaikaa neuvotella tämä asia kuntoon.

Mutta sitten huolenaiheita on myös: Nämä koelaskelmat soten ja maakuntauudistuksen osalta osoittavat, että Lapista lähtee rahaa 33,6 miljoonaa euroa eli 187 euroa per asukas, ja tämä on kyllä niin suuri määrä, että me emme oikein tiedä, miten me tällä jäljelle jäävällä rahalla tulemme pärjäämään ja saamme nämä palvelut hoidettua laajassa Lapin maakunnassa.

Lisäksi haluan ottaa esille tämän saamelaisten erillismäärärahan, joka on ollut STM:n momentilla, 480 000 euroa, ja jolla on hankittu sote-palveluita saamenkielisille. Voitteko luvata, että tämä erillisraha kuitenkin säilyisi?

17.30 **Ilmari Nurminen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Monet leikkaukset, niin indeksileikkaukset kuin asiakasmaksujen korotukset kuin lääkekorvausten leikkaus, ovat kohdistuneet samoihin ihmisiin. Nyt erityisesti haluaisin kuulla teiltä ministereiltä kakkostyypin diabeetikkojen tämän hetken tilanteesta ja korvausleikkauksesta. Katsoin noita tilastoja, ja noin 15 000 ihmistä käytti näitä kalliimpia diabeteslääkkeitä, joista heidän omavastuuosuutensa nousi jopa 200—400 euroa eli hyvin merkittävästi. Ja omien kokemuksieni mukaan monet ovat saattaneet jopa jättää näitä lääkkeitä pois tai ovat pienentäneet annostaan omatoimisesti. Tämä tietenkin lisää eriarvoisuutta eikä ole tietenkään hyvä, jos taloudelliset syyt aiheuttavat sen, ettei ole varaa näitä lääkkeitä ostaa. Monet diabeetikot kokevat sen hirveän harmittavana. Koska he ovat usein monisairaita ja muuta, he kokevat, että miksi tästä sairaudesta rangaistaan vielä tällä tavalla. Oletteko seuranneet näitä ja oletteko arvioineet kokonaisvaikutuksia kakkostyypin diabeetikkoihin tämän leikkauksen johdosta?

17.31 **Antti Kaikkonen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä on muutamaan kertaan jo kiitelty tätä veteraaniratkaisua, ja itsekin haluaisin tässä kohtaa tuon kiitoksen esittää kaikille ryhmänjohtajakollegoille mutta myös kaikille eduskuntaryhmille ja kansanedustajille ja myöskin hallituksen ministereille hyvästä yhteistyöstä tässä asiassa. Täällä kovin harvoin ja vähän liiankin harvoin saadaan aikaan päätöksiä, mistä ollaan kaikki yksituumaisia, mutta tässä meidän kunniakansalaisia koskevassa asiassa semmoinen

saatiin, ja se on hieno ja tyylikäs asia. Veteraanijärjestöt ovat jo vuosia toivoneet tätä ratkaisua, ja nyt se viimeinkin saadaan toteutettua. Jokainen ymmärtää, että jos tätä ei nyt hoideta, niin muutaman vuoden päästä alkaa olla kyllä sitten jo liian myöhäistä. Että lämmin kiitos kaikille asiaan myötävaikuttaneille.

Puhemies Paula Risikko: Otetaan noin kymmenen minuuttia vielä debattia, ja sen jälkeen ministereitten vastaus, ja sitten vielä debatti jatkuu.

17.32 **Mats Löfström r** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Käypä hoito -suositukset ovat kansallisia hoitosuosituksia, joita suomalaisten lääkäreiden tulee Valviran direktiivin mukaan käyttää työssään. Suositukset laaditaan ja kehitetään sosiaali- ja terveysministeriön rahoituksen avulla. Hoitosuosituksia ei kuitenkaan ole käännätetty ruotsiksi. Sama pätee Pharmaca Fennica -käsikirjaan, joka on kaupallinen tuote. Tämä ruotsinkielisen aineiston puute vaarantaa tänä päivänä konkreettisesti potilasturvallisuuden Ahvenanmaalla. Eduskunnan oikeusasiamies totesi siksi vuonna 2015, että kansalliset hoitosuositukset pitää kääntää ruotsiksi. Eduskunnan oikeusasiamiehen päätöksestä on kulunut nyt kolme vuotta, mutta ruotsinkieliset käännökset tästä aineistosta puuttuvat edelleen. Kysyn siksi ministeri Saarikolta: milloin hallitus aikoo määrätä varoja Käypä hoito -suositusten ja valmisteyhteenvetojen kääntämiseen ruotsiksi?

17.33 **Jaana Laitinen-Pesola kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vuonna 2017 naisten keskiansiot olivat noin 83,4 prosenttia miesten keskiansioista ja euroissa tämä tarkoitti 600:aa euroa. Täällä budjettikirjassa lukee: ”Kolmikantaisen samapalkkaisuusohjelman toteutus työmarkkinaosapuolten kanssa jatkuu.” Mitä tämä käytännössä tarkoittaa? Kysyn ministeri Saarikolta.

Ymmärrän erittäin hyvin kokemuksesta, että varsinaiset palkka-asiat kuuluvat työmarkkinajärjestöjen hoidettaviksi, mutta miten ministeri näkee esimerkiksi perhevapaauudistuksen tarpeen naisten työmarkkina-aseman parantamisessa?

17.34 **Niilo Keränen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olen varsin tyytyväinen toimenpiteisiin kaikkein vähäosaisimpien puolesta. Näitä ovat esimerkiksi tulottomien sv-päivärahan omavastuupäivien vähentäminen 55 päivästä muitten sairastavien tasolle, samoin pienimpien äitiys-, vanhempain- ja sv-päivärahojen nosto noin 80 eurolla kuukaudessa. Yksinhuoltajaäitien vanhempainpäivärahapäivien lisäys isyysrahaa vastaaviksi on myöskin hieno asia.

Mutta, arvoisa puhemies ja arvoisat ministerit, Suomessa on kuitenkin huolestuttavaa lapsiköyhyyttä, johon esimerkiksi lapsiasiainvaltuutettu on toistuvasti puuttunut. Olemme varmaan yhtä mieltä siitä, että isänmaa tarvitsee lapsia. Kysynkin ministereiltä: oliko budjettiriihessä ollenkaan esillä muita toimenpiteitä lapsiperheitten hyväksi, esimerkiksi lapsilisien korjaamista?

17.35 **Päivi Räsänen kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Haluan antaa hallitukselle kiitoksen yhdestä yksityiskohdasta, jota ministerit eivät tuoneet esiin, ainakaan en huomannut sitä. Nimittäin tässä budjettikirjassa kerrotaan, että sairauspäivärahan 55 päivän omavastuuaika poistetaan, mikä on todella hyvä uutinen ja korjaa sen loukun, johon esimerkiksi kotiäidit tai opiskelijat ovat saattaneet joutua.

Tämä vähimmäispäivärahan poistaminen tulottomilta tuli Paavo Lipposen hallituksen toimesta. Sitä korjattiin sitten myöhemmin niin, että omavastuuaika lyhennettiin 55 päivään, mutta se on kyllä aiheuttanut aivan kohtuuttomia tilanteita eräille tulottomille henkilöille, kiitos siitä, että tämä nyt poistuu.

Toivon, että vastaisitte tuohon edustaja Tanuksen kysymykseen — [Puhemies koputtaa] siis odottaisin hallitukselta toimia siihen, että reagoitaisiin tähän heikkoon väestökehitykseen ja syntyvyyteen.

17.36 **Toimi Kankaanniemi ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Meillä on todella yli satatuhatta lasta, jotka elävät köyhyydessä. Ruokajonoissa on viikoittain tuhansia ihmisiä, ja myös eläkeläisköyhyys koskettaa valtavaa määrää suomalaisia. Kysynkin nyt, arvoisat ministerit: pystyttekö vastaamaan, mikä on vuoden kuluttua, vuoden 2019 lopussa, tilanne tältä osin? Onko tilanne tämän budjetin ansiosta parantunut? Jos nyt ette pysty vastaamaan, niin me aloitamme jaostossa ensi tiistaina virkamiestemme kuulemisen, ja toivon, että näihin kysymyksiin tulee heiltä vastaus — siis lapsiköyhyys, nälkäjonot ja eläkeläisköyhyys, mitä toimenpiteitä aiotte tehdä näissä? — ja että tulee vastaus siihen, kuuluuko hyvinvointi kaikille.

Etuudet vai palvelut? Niitä ei voi erottaa, vaan molempia tarvitaan. Vanhuksille erityisesti tarvitaan etuuksien parantamista ja palveluja.

Sitten hallitus on valinnut [Puhemies koputtaa] kohdennetut tukitoimet eikä indeksejä, ja pidän sitä [Puhemies: Aika!] kyllä aika perusteltuna.

17.38 **Jari Myllykoski vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Äskeisellä kyselytunnilla oltiin kovasti huolissaan vanhuspalveluista. Tässä on tuotu esille omaishoitajien murheet. Olisinkin kysynyt, keskusteltiinko hallituksessa siitä olennaisesta ongelmasta, joka liittyy omaishoitajiin, jotka ovat esimerkiksi myös edunvalvojia tälle vanhukselle.

Nämä ihmiset joutuvat juoksemaan terveyteen liittyvissä asioissa jalan, niin sanotusti, lääkkeiden haussa, kun Omakanta-palveluun ei pystytä kirjautumaan. Se haittaa nimenomaan juuri tätä omaishoitajien työtä, se vie turhaa aikaa. Eli kysymys kuuluu: onko hallituksen sisällä mietitty sitä, kuinka sinne Kelan järjestelmään saataisiin riittävästi voimavaroja eli rahaa, niin että tämä tietohallinto-ongelma voidaan poistaa ja tehdä sujuvaksi ihmisten ja vanhusten hoitaminen siltä osin?

17.39 **Merja Mäkisalo-Ropponen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tällä viikolla vietetään Muistiviikkoa, joten kaikille kollegoille hyvää Muistiviikkoa. Muistiliitto kannustaa kaikkia meitä tekemään muistiystävällisiä tekoja. Hallituksen toimet eivät valitettavasti aina sitä ole, ja viimeisin esimerkki tästä on se, että käsittääkseni hallitus ehdottaa ensi vuoden talousarviossa, että säästettäisiin vanhustenhoidosta yli 4 miljoonaa euroa laatusuosituksia tarkistamalla. Olenko minä nyt ymmärtänyt tätä keltaista kirjaa oikein? Käytännössä — jos tämä on näin — tämähän tarkoittaisi henkilöstömitoitusten laskemista tai ammattitaitovaatimuksista tinkimistä, ja tämä taas tarkoittaisi palveluasumisessa ja yhteisökodissa ikäihmisten elämänlaadun heikentymistä. Tilanne on tällä hetkellä jo monessa yhteisökodissa ja palveluasumisessa huono, ja oikeusasiamieshän on toistuvasti ottanut kantaa siihen, että tilanteelle pitäisi jotain tehdä.

Lopuksi vielä, arvoisa ministeri Saarikko: Yhteisökotikin on koti. Eli tehostettu palveluasuminen ei ole laitosasumista, se on kotiasumista, [Puhemies koputtaa] ja sen takia minä esimerkiksi olen aina sanonut, että välimuotoista asumista pitää olla, [Puhemies: Aika!] laitosasumista me emme tarvitse.

17.40 **Martti Talja kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Terveydenhuollon hyvät hoitotulokset vaativat kehittämistä, ja eri tietolähteiden yhdistäminen on sitä, millä sitä kehitystä saadaan vietyä eteenpäin.

Budjetissa on kasvustrategian osalla genomi- ja syöpäkeskuksen ja lääkekehityskeskuksen määrärahat. Toisaalta eduskunnassa on nyt sitten paljon keskusteltu terveydenhuollon tietojen toissijaisesta käytöstä. Näettekö, ministeri Saarikko, että uuden lupaviranomaisen avulla saadaan turvallisuutta nykyisenkaltaiseen tutkimustoimintaan, uusien tietolähteiden yhdistämiseen nykyisiin tietojärjestelmiin? Ja miten näette, eli tapahtuuko tutkimustoiminta sitten tulevaisuudessa suomalaisten tutkijoiden toimesta, vai näettekö, että tietoja voitaisiin hyvin käsittelemättömästi viedä esimerkiksi ulkomaille ja antaa ulkomaisen tutkijan käyttöön?

17.41 **Mia Laiho kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olen erityisen iloinen, että osaamiseen ja tutkimukseen saatiin rahoitusta yli 100 miljoonaa. Erityisesti nuoret tutkijat on siinä huomioitu ja myöskin ammattikorkeakoulut ja erilainen innovaatiotoiminta.

Tutkimuksella on välittömiä parannuksia tautien tunnistamiseen tai potilashoitoon. Vaikuttavampi hoito on sekä potilaan että yhteiskunnan etu, ja näin saavutetaan myös suoria kustannussäästöjä. Myös leikkausten tehon ja vaikuttavuuden tai uusien hoitomuotojen toimivuuden arviointi on tutkimustyön tuloksia.

Ei voi olla kuitenkaan niin, että kliinisen tutkimuksen rahoituksen merkitys on perusteltava syksystä toiseen. Tarvitsemmekin pitkän aikavälin sitoutumista lääketieteelliseen kliiniseen ja perustutkimukseen, ja tähän pitäisi valmistella askelmerkit. Onko tämäntyyppistä suunnitelmaa tehty?

17.42 **Anna-Maja Henriksson r** (vastauspuheenvuoro): Värderade talman, arvoisa puhemies! Ensinnäkin kiitosta ministeri Saarikolle siitä, että hän pitää rokotuspolitiikan korkealla. Se on erittäin hyvä, ja me tarvitsemme vielä parempaa rokotepolitiikkaa ympäri maatamme ja tarvitsemme myös sen ymmärryksen meidän nuorilta vanhemmilta, että he näkevät, kuinka tärkeätä on rokottaa lapsensa.

Mutta, arvoisa puhemies, olen erittäin huolissani siitä tilanteesta, mikä nyt tällä hetkellä vallitsee meidän maassamme. Kun tehdään uudistuksia, niitä pitäisi tehdä niin, että kansalaiset kokevat, että ne ovat oikeudenmukaisia. Nyt kuitenkin sairaalaverkkoa on ajettu sillä tavalla alas, että pienemmissä sairaaloissa ei saa enää tehdä yksinkertaisia päiväkirurgisia leikkauksia. Sellainen toiminta, joka on toiminut hyvin ja johon potilaat ovat olleet tyytyväisiä, on nyt kielletty. Ja samalla tulee myös hätähuuto tietyiltä keskussairaaloilta. Tämä keskittämisasetus on viemässä meidät tilanteeseen, jossa myös keskussairaaloissa tulee ongelmia tiettyjen leikkausten osalta. Heiltä vaaditaan, että heillä on päivystysmahdollisuus, mutta samalla sanotaan, että ette saa päiväsaikaan leikata, jos ette pääse tiettyyn määrään asti. [Puhemies koputtaa]

Arvoisa puhemies! Toivon, että hallitus vielä näkisi, [Puhemies: Aika!] että nyt tämä uudistus on mennyt liian pitkälle. Vielä on mahdollisuus muuttaa politiikkaa.

17.43 **Reijo Hongisto sin** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Hallitus on tehnyt hyvää työtä, ja olisi monta asiaa ja kohtaa, joista hallitusta voi kiittää. Tällä kertaa nostan esille turvakotitoiminnan. Haluan kiittää hallitusta siitä, että se on löytänyt rahaa tähän erittäin tärkeään toimintaan. Rahaa lisätään 2 miljoonaa euroa, ja se kokonaissumma taitaa nyt olla 19,6 miljoonaa elikkä lähes 20 miljoonaa euroa. Kokemuksesta tiedän, että monissa akuuteissa väkivaltatilanteissa turvakoti on joskus ainoa vaihtoehto väkivallan kohteeksi joutuneen henkilön auttamiseksi ja suojelemiseksi. Valitettavasti näyttää siltä, että lähisuhdeväkivalta ei vähene vaan lisääntyy. Tämän takia on erittäin hyvä, että hallitus on huomannut tämän ongelman, reagoinut tähän ongelmaan ja kohdentaa nimenomaan akuuttiin tarpeeseen määrärahoja. Kiitoksia hallituksen toiminnasta.

17.44 **Satu Taavitsainen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiinnitin aivan samaan huomiota kuin edustaja Mäkisalo-Ropponen. Täällä talousarviokirjassa sivulla 346 on todellakin -4 300 000 euroa vanhuspalvelujen laatusuositusten tarkistamiseen. Tähän toivoisi kyllä saavan vastausta, että aiotteko todella leikata yli 4 miljoonaa euroa vanhustenhoidon laadusta? Hoitohenkilökunnalla ja lääkäreillä ei ole riittävästi aikaa vanhuksille olla läsnä edes nykyisillä mitoituksilla. Erityisesti läsnäoloa tarvittaisiin saattohoidossa oleville. Tästä saattohoidosta toivoisi, että saisimme tänne eduskuntaan käsiteltäväksi saattohoitolain. Kysynkin arvoisalta ministeriltä: oletteko valmistelemassa sitä ja tuomassa sen tänne eduskuntaan päätettäväksi?

17.45 **Silvia Modig vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Nostan esille saman asian kuin edustaja Hongisto. Suomi on siis naisille erittäin vaarallinen maa. Lähes joka kolmas nainen on kohdannut väkivaltaa parisuhteessaan, siis joka kolmas naisista.

Kesällä pääministeri Sipilä kertoi havahtuneensa vihdoin tähän luettuaan sisäministeriön raportin, jossa näitä karuja lukuja kerrattiin. Hänen ulostulonsa ja kommenttinsa vaikuttivat niin aidoilta, että uskalsin toivoa, että tässä budjetissa tehdään merkityksellisiä tekoja.

Tässä lisätään 2 miljoonaa euroa turvakotien rahoitukseen, mikä on erittäin hyvä asia, siitä kiitos hallitukselle. Sama kuin edellisenä vuonna: trendi on nyt oikea, suunta on oikea. Mutta silti en voi olla kokematta pettymystä sen eteen, että eikö enempään pystytty, koska me olemme allekirjoittaneet Istanbulin sopimuksen ja siinä me olemme sitoutuneet siihen, että meillä on tarvittava määrä turvakotipaikkoja. Euroopan neuvoston suosituksen mukaan Suomen kokoisessa maassa pitäisi olla yli 500 paikkaa, kun tämän vuoden lisäyksellläkään me emme pääse vielä edes 200 paikkaan. Eli me olemme aivan liian kaukana. Tällä rahoituksen tahdilla me pääsemme tähän suositukseen vuonna 20—29. Onko tämä teidän mielestänne riittävää?

Ja onko hallituksessa pohdittu sitä — koska turvakodithan ovat vain yksi palvelu, jota me voimme väkivallan uhreille [Puhemies koputtaa] tarjota — että pitäisi olla yksi taho, joka koordinoisi ja ennalta ehkäisisi väkivallan kohtaamista ja sen hoitoa?

17.47 **Eva Biaudet r** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä on hyviä kysymyksiä, enkä toista erityisesti esimerkiksi edustaja Modigin kysymystä. Tarve on erittäin suuri, ja tuemme ministeriä siinä, että lisämäärärahoja tarvittaisiin myös esimerkiksi ihmiskaupan uhrien turvakotipaikkojen saamiseksi.

Minunkin kysymykseni liittyy köyhyyteen, joka kohdistuu erityisesti naisiin, yksinhuoltajaperheisiin, pienten lasten yksinhuoltajaäitien perheisiin ja sitten vanhoihin naisiin, hei-

dän elämäntilanteeseensa, ja vanhoihin naisiin kohdistuu myös suuri osa muistisairausongelmasta. Haluaisinkin kysyä: Me tiedämme, että myöskin varhaislapsuudessa koettu köyhyys vaikuttaa erittäin haitallisesti lapsen kehitykseen. Olisiko mahdollista, että voisimme löytää nyt vihdoinkin jonkun ratkaisun siihen, millä tavalla lapsilisien ja toimeentulotuen yhteensovittaminen katkaistaan? Koska kaikkien lapsilisien [Puhemies koputtaa] pitäisi olla tasoitusta ei-lapsellisten perheiden tulonmuodostukseen [Puhemies: Aika!] eikä niin, että kaikkein köyhimmät eivät saisi tukea.

Puhemies Paula Risikko: Otetaan kolme vastauspuheenvuoroa tähän ja sitten ministereitten vastaukset.

17.48 **Sirkka-Liisa Anttila kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitukselle kiitos ensin siitä 70 miljoonan euron paketista, jolla korjataan niitä leikkauksia, joita tehtiin silloin vaalikauden alussa — sitä työtä toki pitää vielä jatkossa jatkaakin.

Oikeastaan kaksi kysymystä:

Ensimmäinen on se, että itseäni on hämmentänyt kovasti viime aikoina rokotuksista saamani palaute. Onko ministerillä vastausta siihen, mistä tämä johtuu, että niin moni pelkää nyt sitten tätä rokottamista? Vai onko vain käynyt niin, että olen sattumalta henkilö, jolle sitä palautetta tulee tavallista enemmän? Mutta poikkeuksellisen paljon on nyt tullut.

Sitten Kansaneläkelaitoksen Kela-kuljetuksiin. Arvoisa ministeri Mattila, todella toivon, että se asia saadaan sillä tavalla järjestykseen, että henkilö voisi jatkossa saada käyttää samaa taksia myöskin paluumatkalla. Minä tiedän tämän kilpailutuksen ongelman ja tiedän tahon, joka on siihen vaikuttanut. Minä uskon, että Kela etsii ratkaisuja — olen sielläkin käynyt neuvottelemassa tästä — löytääkseen sen keinon, että voisi meno-paluutaksa olla olemassa. Se säästää myöskin ilmastonmuutosta ajatellen turhia ajoja. Tämä tulee Kelalle kalliimmaksi, se tiedetään jo nyt.

17.49 **Kristiina Salonen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Mietin äsken kyselytunnilla, — ja nyt kun katselen ympärille salin kollegoita — että mitä me ihan aidosti, oikeasti, voisimme tehdä näiden vanhusten palveluiden tilanteen hyväksi. On turha mennä hokemien tai mantrojen taakse, tai ikään kuin puolustautua tässä asiassa, kuka mitäkin on tehnyt. Tilanne on tällä hetkellä sen suuntainen, että muutos on saatava ja muutos on saatava pian. Minä luulen, että me kaikki tunnistamme tämän asian.

Toinen asia on tämä eriarvoisuus, joka nostetaan tässä budjettikirjassakin ensi vuoden yhdeksi teemaksi: eriarvoisuuden vähentäminen. Pitääkin kysyä ministeri Mattilalta: Mihin perustuvat nämä sosiaalietuuksien indeksijäädytykset tässä tilanteessa, jossa kaikki hallituksen ministerit sanovat, että talous kasvaa ja yksityistalouksien tilanne kohenee? Ei se ole kyllä sosiaalipolitiikkasuosituksia, eikä ole edes valtiontalouden politiikkasuosituksia. Viisautta, edes talousviisautta, ei ole lisätä eriarvoisuutta Suomessa — se on vain ja ainoastaan ideologista.

Puhemies Paula Risikko: Edustaja Mikkonen vielä ja sitten ministerit.

17.50 **Krista Mikkonen vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On ollut hienoa kuunnella tässä salissa, kuinka hyvin yksimielisiä olemme siitä, että meidän täytyy tähän köyhyyteen puuttua, sillä todellisuutta tämän päivän Suomessa on, että meillä on kasvava

joukko köyhiä ihmisiä ja köyhiä lapsia. Kuitenkin tässä budjetissa ne teot köyhyyden torjumiseksi... — On hyvä, että vähimmäispäivärahoja korotettiin, mutta sinne jäävät indeksileikkaukset perusturvaan, perusturvan tasoa ei nostettu, opintotukea on laskettu. Ja kun me tiedämme, että köyhyys ja sairaus usein kulkevat käsi kädessä, niin sitä ei näissä maksukatoissa ole huomioitu niin, että yhdistettäisiin.

Olen miettinyt, miksi nämä hyvät puheet eivät konkretisoidu. Ajattelen itse, että yksi syy voi olla se, että meillä ei ole kunnollisia mittareita siihen. Meillä on mittarit työllisyyteen, meillä on mittarit velkaan, ja niiden suhteen yleensä pääsemme eteenpäin. Mutta meidän pitäisi luoda kunnolliset mittarit siihen, miten me mittaamme köyhyyttä, jotta me voimme varmistaa, että me pääsemme köyhyydestä eteen, ja vuosi toisensa jälkeen, budjetti toisensa jälkeen, tämä tilanne parantuisi.

Puhemies Paula Risikko: Ja sitten ministeri Saarikko. Lähdetään 3 minuutista, mutta tarvittaessa voi vähän pidentääkin. Ja sitten jatketaan debattia.

17.52 **Perhe- ja peruspalveluministeri Annika Saarikko:** Arvoisa puhemies! Kiitos hyvin laaja-alaisesta ja arvokkaasta keskustelusta, jossa löysimme minusta myös paljon yhteisiä nimittäjiä. Yritän vastata ensiksi muutamaan pienempään täsmäkysymykseen.

Aloitan rokotteista. Niistä kysyivät ainakin edustajat Anttila, Henriksson ja Rehn-Kivi. Meillä on siis budjetissa esitys siitä, että laitetaan pikkusen lisää rahaa influenssarokotteisiin niin että lapsijoukkoa, joka kuuluu julkisesti rahoitettujen rokotusten piiriin influenssarokotuksissa, kasvatetaan. Tältä vaalikaudelta on jo hyvä päätös vesirokkorokotteesta, joka niin ikään otettiin osaksi rokotusohjelmaa. Ja on aivan totta, että kannan syvää huolta rokotekattavuudesta. Se ei ole vain suomalainen ongelma vaan erittäin kansainvälinen kysymys, johon liittyy paljon myös vääristynyttä tietoa, jota sosiaalinen media levittää. Rokotteet ovat suomalaisen kansanterveyden yksi keskeinen kulmakivi.

Mitä tulee ehkä sitten näihin palautteisiin, jotka ovat liittyneet paljolti sote-henkilöstön yhteydenottoihin ja rokotepakoksi koettuun lakipykälään tartuntatautilaissa. Tätä ministeriö tarkastelee nyt huolella työntekijöiden ja työnantajien kanssa. Laki ei tälläkään hetkellä mahdollista sitä irtisanomisperusteeksi, ja erityisesti hoitohenkilöstön huoli on liittynyt influenssarokotuksiin. Nyt käymme tarkastelemaan tätä pykälää, ja toivon suuresti, että valiokunta, jos tällaiseen muutokseen nyt ryhdytään — näin ministeriössä olemme linjanneet — voisi tuon pykälän sitten nopeasti käsitellä, jos alan henkilöstö, työnantajat ja ministeriö pääsevät tässä nopeasti hyvään yhteisymmärrykseen. Eli tuo huoli siltä osin on kuultu.

Sitten yksittäiskysymys. Edustaja Löfström esitti perustellun huolen Käypä hoito -suosituksista ja vastaavista, joita Duodecim käytännössä toteuttaa, ja niiden ruotsin käännöksestä. Olen siinä käsityksessä, että muistisairauksiin liittyvistä Duodecimin Käypä hoito -suosituksista on käännös, mutta muista ei vielä tarpeeksi. En tunne tätä kysymystä tarpeeksi tarkasti ja toivon, että voisimme yhdessä siihen perehtyä. Käypä hoito -suositusta on rahoitettu erillisrahalla tälle vuodelle itsemurhan kohdanneiden omaisten tai itsemurhaa yrittäneiden hoitoon suomen kielellä, mutta emme ole pystyneet rahoittamaan laajennusta ylipäätään ottaen käännöstyöhön ruotsiksi, ja tuo huoli on aiheellinen.

Toinen vähemmistökysymys liittyi edustaja Ojala-Niemelän huoleen saamelaisten asemasta. Nostan esiin sen kahdella tavalla:

Ensinnäkin saamelaisten historiassa koettuihin traumoihin ikään kuin osana kenties laajempaa sovintoprosessia valtioneuvoston kanslian määrärahojen alle lisättiin psykososiaa-

liseen tukeen rahoitusta puolitoista miljoonaa tähän asiaan. Siinä on myös siis sosiaali- ja terveyspalveluiden vahva ulottuvuus psykososiaalisen tuen ikään kuin historiaulottuvuudessa.

Sitten kysymänne tarkempi sote-palveluihin kohdennettu erillisrahoitus, se vajaa puoli miljoonaa euroa: se säilyy STM:n budjetin alla erillisenä rahoituksena, kuten tarkalleen ottaen kysyitte.

Edustaja Laitinen-Pesola, te puolestaan tiedustelitte samapalkkaohjelmasta. Se on korkean tason neuvottelukunta, ikään kuin keskustelutoimielin, jolle toivoisin vahvempaa roolia. Se on tällä vaalikaudella keskittynyt erityisesti koulutukselliseen segregaatioon, joka on merkittävä seikka palkkatasa-arvon taustalla. Tuo kirjaus budjettikirjassa on tärkeä siksi, että hallituksen vaihtuessa ja vaalien ollessa ohi ei syntyisi minkäänlaista taukoa, vaan ikään kuin uusi hallituskin jo tuon kirjauksen puitteissa toivottavasti sitoutuisi tätä toimikuntaa jatkamaan.

Sitten, arvoisa puheenjohtaja, täällä oli erittäin paljon puheenvuoroja, jotka liittyivät vanhuuteen — se kysymys on hyvin laaja-alainen, vastaukset eivät myöskään ole lyhyitä — samoin lapsiperheköyhyyteen ja lastensuojeluun. Yritän nostaa muutaman teeman esiin.

Mitä voisin arvella budjetissa olevan vastauksia perhepoliittisesti syntyvyyteen ja lapsiperheköyhyyteen? Vähimmäispäivärahojen nosto vastuuministerikollegan salkussa. Erilaisten perheiden asettaminen samaan asemaan, muun muassa adoptioperheet suhteessa perhevapaajärjestelmään. Lastensuojeluun ja lapsiperheiden sosiaalihuoltolain mukaisiin perhepalveluihin hallitus kohdistaa ensi vuodelle 15 miljoonaa euroa lisärahaa. Pidän tätä merkittävänä.

Puheenjohtaja! Jos muodostuu mahdollisuus, niin jatkan tietysti mielellään tarvittaessa myös tästä vanhusaiheesta.

Puhemies Paula Risikko: Haluatteko vielä jatkaa tässä vai?

Voin, kiitos, mielelläni. Kyllä se sopii.

Puhemies Paula Risikko: Jos otetaan minuutti tähän vielä lisää, niin saatte vastattua niihin. Ja sitten ministeri Mattila.

Kiitos. — Edustaja Kiljunen nosti esiin omaishoidon kriteerit. On aivan totta, että silloin kun ikään kuin tehdään yhdenvertaisuutta, asetetaan raja jonnekin, ja voi olla, että jonkun asema yksiselitteisesti huononee. Mutta silti puolustan yhdenvertaisuutta isommissa rakenteissa.

Edustaja Järvinen myöskin nosti esiin vanhusasian. Tulette maakunnasta, joka vanhenee Suomen nopeiten, ja sinänsä asia on hyvin oleellinen. Se jossain määrin asettuu siihen samaan kontekstiin kuin edustaja Henrikssonin kysymys vaikkapa sairaaloista ja erikoissairaanhoidosta. Tulevat maakunnat saavat samaan rahapussiin erikoissairaanhoidon, sosiaalipalvelut ja terveyspalvelut. Toivon, että alueilla, joissa nyt on voimakasta debattia erikoissairaanhoidon työnjaosta, vahva painopiste keskusteluissa siirtyisi ennen kaikkea [Puhemies koputtaa] ikäihmisten palveluiden turvaamiseen. Niin moniulotteinen se kysymys on.

Ja vielä, arvoisa puhemies, turvakotitoiminnasta totean, se liittyy osaltaan myös perhepolitiikan otsakkeen alle: Tällä hallituskaudella rahoitus on noussut useita kymmeniä prosentteja. Me olemme sitoutuneet Istanbulin sopimukseen — työtä tulee jatkaa. Mutta jos haluaa puuttua Suomessa lähisuhdeväkivaltaan, turvakodit eivät ole ainoa vastaus, vaan pitää kyetä tekemään myös ennalta ehkäisevää asennemuokkaustyötä, ja siitä paljolti vastaavat myöskin järjestöt ministeri Mattilan STEA-rahoituksen alla.

Puhemies Paula Risikko: Seuraavaksi ministeri Mattila. Aloitetaan 3 minuutista ja katsotaan tilanne siinä vaiheessa.

17.58 **Sosiaali- ja terveysministeri Pirkko Mattila:** Kiitoksia, rouva puhemies! Aloitetaan siitä kysymyksestä, mitä täällä on käsitelty paljon, eli kuuluuko kasvu kaikille. Edustaja Kankaanniemi esitti kysymyksen, perustellun kysymyksen, että mikä paranee, paraneeko tilanne. Jos näitä hallituksen täsmätoimia tässä ajatellaan ja päiväraha nousee 80 euroa kuukaudessa, niin mielestäni se on merkittävä parannus. Tai jos ajatellaan Lex Lindströmiä, joka on tuonut enimmillään jopa 200 euroa kuussa eläketukea, se on mielestäni parannus. Samoiten nämä esiin nostetut tässä jo käsitellyt asiat: 55 päivän omavastuu, takuueläkkeen nosto, lääkekaton alentaminen — lääkeostojen vuosiomavastuun eli lääkekaton laskeminen — ne ovat juuri niitä täsmätoimia, jotka mielestäni parantavat tilannetta. Tämä on tehty tietenkin sen menokehyspäätöksen mukaisesti. Olen vastuuministerinä tuonut nämä lait, mukaan lukien sen indeksijäädytyksen, mutta kokonaisuudessaan budjettia voi tulonjakovaikutukseltaan luonnehtia neutraaliksi, jos mietitään veroratkaisuja tai esimerkiksi Yle-veron poistoa kaikkein pienituloisimmilta.

Edustaja Nurminen, esititte hyvän kysymyksen diabeteslääkkeistä. Kelan tutkimusblogeista löytyy myös näistä tietoa. Hallitustahan edellytettiin juuri valiokunnan lausumalla seuraamaan sitä tilannetta, minkä diabeteslääkkeitten lääkekorvauksen muuttaminen aiheuttaa. Täällä esimerkiksi vuodelta 2017 tilastotieto: kulutus on vähentynyt 1,4 prosenttia Kelan tilastojen mukaan. Toimeentulotukeen tällä ei ole ollut tutkimuksen mukaan vaikutusta eli että tämä muutos olisi vaikuttanut toimeentulotuen lisääntyneeseen hakemiseen. Itsessään tähän lääketieteeseen en kauhean pitkälle voi tietenkään mennä, mutta myöskin hoitokäytännöt ovat varmaan jonkun verran muuttuneet.

Edustaja Harkimo, esititte tärkeän kysymyksen tästä korkeimman oikeuden lausunnosta, joka on ollut STM:ssä esimerkiksi kesäkuussa keskustelussa. Eli STM:n alustavan näkemyksen pyysin tästä, ja STM pitää tätä aloitetta aiheellisena. Kesäkuussa on käyty sairaanhoitopiirien kanssa keskusteluja, ja silloin on näyttänyt siltä, että tämä ongelma ei olisi aivan yhtä akuutti kuin korkeimman oikeuden aloitteessa todetaan.

Lainsäädäntöprosessista: Tämä ei ole siitä kiinni, että tämä hallitus ei ehtisi tätä antaa, mutta hyvään lainsäädäntöön ja sen säätämiseen myös kuluu aikaa, ja se täytyy mielestäni suoda, kun tämmöistä esitystä valmistellaan — mitä siihen sitten liittyykään, analyysia ja muuta, mitä liittyy lainvalmisteluun muutenkin. Sekin on totta, että tiukka lakilista on olemassa eduskunnassa, mutta pääsääntöisesti tähän tulee kyllä suhtautua positiivisesti.

Voinko, arvoisa puhemies, jatkaa vielä hetken?

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Yliajalla ollaan, mutta otetaan puoli minuuttia.

Oikeastaan vain toteaisin edustaja Anttilalle näistä Kela-kyydeistä, että ymmärtääkseni tällä hetkellä Kela-kyytien meno-paluu-kyydin tilaaminen on ohjeistuksella mahdollista. Kela toimivaltaisena viranomaisena on onneksi löytänyt tähän työkaluja, ja heillä on se toimivalta etsiä ratkaisuja heidän aiheuttamiin ongelmiin. Tällä hetkellä tiedetään, että puheluiden jonotusajat ovat lyhentyneet ja autoja on ollut riittävästi, mutta tilanne ei ole vielä se, mikä sen pitäisi olla, eli 100 prosenttia. Kyllä, näiden kyytien pitäisi tulla, kun asiakas kyytiä tarvitsee. Tämä on sitä, mitä on säädetty perustuslaissa, ja meillä on peruspalveluihin oikeus.

Mutta nyt, arvoisa puhemies, jatketaan seuraavassa.

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Sitten jatketaan debattia. Pyydän edelleen niitä, jotka haluavat osallistua keskusteluun, nousemaan ylös ja painamaan V-painiketta.

18.03 **Kristiina Salonen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri Mattila, te ette vastannut mitään siihen, mihin perustuvat nämä indeksileikkaukset tässä tilanteessa. Siis tilanteessa, jossa muiden talous kohenee ja kasvaa, indeksileikkaukset lisäävät maassamme eriarvoisuutta. Me tiedämme, että sosiaalipolitiikan teorioihin tällaiset indeksileikkaukset tässä tilanteessa eivät kyllä perustu, eivät myöskään talouspolitiikan teorioihin. Siksi haluaisin kysyä teiltä vastausta siihen, mihin tämä perustuu: miksi olette päätyneet tässäkin tilanteessa tekemään indeksileikkaukset?

Lisäksi olisin myös kysynyt, miten voidaan kehuskella sillä, että lääkkeiden vuosiomavastuurajaa alennetaan. 5 miljoonaa euroa on hätäinen paikkaus sille, että 2017 leikattiin 20 miljoonaa kakkostyypin diabeteslääkityksestä, 2016 lääkekorvausten omavastuuta nostettiin 12,5 miljoonaa ja keliakiakorvaus poistetiin, miinus 10 miljoonaa. Siis sairaat ja pienituloiset ovat edelleen pahasti pakkasen puolella hallituksen leikkausten johdosta tämänkin esityksen jälkeen.

Vielä kolmantena kysyisin vanhusten tilanteesta, mihin emme saaneet vastausta. Eli minkä takia — ja onko todella näin — vanhusten laatusuosituksista ollaan leikkaamassa? Mitä nämä leikkaukset käytännössä tarkoittavat [Puhemies: Aika!] siellä arjessa?

18.04 **Pekka Puska kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluaisin myöskin palata tähän vanhuskeskusteluun, joka on ollut tässä ja myöskin kyselytunnilla. Mehän tietysti olemme kaikki sitä mieltä, että vanhustenhuollossa on paljon ongelmia ja me tarvitsemme tilanteen korjaamista sote-uudistuksen myötä. Mutta olisin kiinnittänyt huomiota siihen, että kaikessa keskustelussa puhutaan siitä, kuinka ikäihmisten määrä lisääntyy. Ministeri Saarikko taisi mainita tämän huoltosuhteen, joka on siis matemaattinen yli 65 vuotta täyttäneiden osuus. Tässä keskustelussa usein unohdetaan, että myöskin ikäihmisten terveys paranee koko ajan. 70-vuotiaiden terveys on noin samanlainen kuin 60—65-vuotiaiden terveys 30 vuotta sitten.

Eli ongelmat koskevat yhä iäkkäämpiä ihmisiä. Olisin kysynyt ministeri Saarikolta, miten tämä ikäihmisten rakennemuutos huomioidaan ja — ehkä taustalla vielä enemmän — miten voitaisiin ikäihmisten toimintakykyä vielä edistää.

18.06 **Sari Sarkomaa kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vietämme nyt Muistiviikkoa. Suomessa vuosittain sairastuu muistisairauteen noin 15 000 ihmistä. Meil-

lä on 200 000 muistisairasta ihmistä, ja vahva tahto meillä hallituspuolueilla on, että jokainen ikäihminen myös muistisairaudesta huolimatta voi elää omannäköistään elämää.

Hallituksella on mainio kärkihanke, jolla kehitetään kotihoitoa. Siitä on tullut erittäin hyviä tuloksia: kotikuntoutusta, yhden luukun periaatteella ikäihminen saa apua, erilaisia asumisvaihtoehtoja halutaan kehittää — malleja, joita te voitte sitten kuntapäättäjinä omassa kunnassanne viedä eteenpäin. Tarkoitus olisi, että nämä hyvät käytännöt otettaisiin käyttöön sitten, kun sote- ja maakuntauudistus tulee, mutta nythän se siirtyy ja kärkihankkeen rahat loppuvat. Kysynkin ministeri Saarikolta: Mihin toimiin te ryhdytte, jotta nämä hyvät käytänteet jalkautuisivat, kun nyt sote-uudistus tulee siirtymään, kun sitä rytmitetään uudestaan? Eikö nyt valtakunnan tasolla pitäisi ministeriön tästä huolehtia? Jos se jää vain kuntien harteille, niin en usko, että siinä onnistutaan. [Puhemies koputtaa] Toivon todellakin, että tähän tulee toimia.

18.07 **Arja Juvonen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Vanhustenhoiva on erittäin tärkeä asia. Tämä teemahan ei vanhene meillä koskaan — täällä tuntuu siltä. Soten myötä erityisesti ikäihmiset ovat siellä keskiössä ja me tarvitsemme hoivapalveluyrittäjiä, pieniä toimijoita, toki myös niitä suurimpia. Millä tavalla turvaatte nyt sitten tämän soten keskellä, että myös pienet toimijat pystyvät esimerkiksi perhehoivakotia ylläpitämään? Se on kuitenkin vaativa homma, sinne tarvitaan myös hoitajaresurssia, ja kuitenkin yrittäjälle hoiva-ala on harvoin suurta bisnestä.

On hyvä, että tämä rokotusasia, mihinkä suomalaiset hoitajat ovat joutuneet, selvitetään kyllä pohjia myöten, koska niin paljon tulee palautetta ja niin pahalle se tuntuu, että ollaan irtisanomisuhan edessä, koska ei tätä vastausta eikä ratkaisuja löydy.

Saattohoidosta kysyisin samaa kuin edellinenkin edustaja. Saattohoitolaistahan perussuomalaiset tekivät lakialoitteen. Lakiahan ei ole olemassa, se pitäisi kirjoittaa alusta loppuun. Turvaavatko nämä hallituksen toimet nyt yhdenvertaisen saattohoidon [Puhemies koputtaa] ympäri Suomen?

18.08 **Johanna Karimäki vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kesällä, kun Kela-taksiuudistus astui voimaan, meille kansanedustajille tuli valtavasti viestejä hätääntyneiltä ihmisiltä, sairailta ihmisiltä, vanhoilta ihmisiltä: Kela-taksia ei tule, sitä joutuu odottamaan kohtuuttoman kauan, ei pääse tarvitsemaansa hoitoon, vammaisille ei ole löytynyt sopivaa määrää invakyytejä. Esimerkiksi Keski-Uudellamaalla yrittäjiä on aivan liian vähän, koska Kelan kilpailutukset ovat menneet aivan pieleen ja ovat olleet kohtuuttomia myös näille taksialan yrittäjille. Nyt olisi se hetki, että ministerin pitäisi puuttua tähän tilanteeseen vakavammin. Ei voi vain todeta, että ollaan menty parempaan suuntaan, kun selvää viestiä tulee vieläkin eri puolilta Uuttamaata, Lapinjärveltä viimeksi, että eivät nämä kyydit vieläkään toimi. Mitä te, ministeri, teette, että nämä Kela-kyydit saadaan toimimaan ja kuntoon?

18.09 **Kari Kulmala sin** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On hyvä muistaa, ettei indeksijäädytys koske toimeentulotukea, ja indeksijäädytyksestä huolimatta vähimmäismääräiset päivärahat nousevat ja takuueläke nousee ja lääkekatto laskee. Indeksijäädytysten vaikutukset ovat mielestäni hyvin minimaalisia, kun otetaan huomioon hallituksen tekemät tasokorotukset päivärahoihin ja takuueläkkeeseen sekä verotuksen muutokset. Myös uusi oppimateriaalilisä parantaa erityisesti heikossa taloudellisessa asemassa

olevia kotitalouksia. Nämä kaikin osin staattiset laskelmat eivät kuitenkaan ota huomioon talouspolitiikan työllisyysvaikutuksia, jotka muuttavat talouspolitiikan tulonjakovaikutuksia positiivisempaan suuntaan. Kaiken kaikkiaan kuitenkin hallituskauden päätökset ovat olleet joko hieman tuloeroja lisääviä tai neutraaleja riippuen oletuksista ja niissä käytettävistä mittareista.

18.10 **Veronica Rehn-Kivi r** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies, värderade talman! Jag vill ännu lyfta upp frågan om de ersättningar som beviljas om det under beväringstiden skett en olycka där beväringar invalidiserats eller omkommit.

Hallitus on antanut eduskunnalle esityksen, jossa varusmiehille ja heidän omaisilleen maksettavia korvauksia nostetaan, mikä on hieno asia. Jokainen ihminen on samanarvoinen. Tilanne on ollut hyvin epäoikeudenmukainen, kun Suomessa varusmiehille maksettavat korvaukset ovat olleet mitättömiä verrattuna esimerkiksi rauhanturvaajille maksettaviin korvauksiin. Hallitus ehdottaa, että tämä tilanne korjataan, mutta vasta sitten, kun laki tulee voimaan. Eikö ministeri ole sitä mieltä, että myös tänä ja viime vuonna aiheutuneista vammoista ja kuolemantapauksista tulisi maksaa kunnollinen korvaus varusmiehelle tai tämän perheelle? Eikö se olisi oikeudenmukaista?

18.11 **Timo Heinonen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Oikeastaan tästä samasta asiasta: Eli on hienoa, että asevelvollisuutta suorittaneille, joille tässä tärkeässä isänmaan palveluksessa sattuu joku vammautuminen tai jopa kuolemantapaus, jatkossa voidaan suorittaa lisäkorvaus. Ja edustaja Juvonen on tehnyt tässä erittäin hyvää työtä, eli näin asiat voivat edetä hyvällä yhteistyöllä yli hallitus—oppositio-rajojen.

Haluan antaa meidän sosiaali- ja terveysministeriömme ministereille kiitosta myös tästä rintamaveteraanien asiasta. Se on hieno asia, että nyt lopulta saamme kaikki meidän kunniakansalaisemme samalle viivalle. Ovat he sitten sotainvalideja tai rintamalla palvelleita miehiä tai naisia, niin he tulevat nyt saamaan kaikki samat palvelut. Haluan tästä antaa kiitoksen teille mutta myös kaikille edustajakollegoille, jotka ovat olleet asiaa eteenpäin viemässä.

18.12 **Sari Essayah kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Täällä edustaja Karimäki otti esille Kela-kyytien onnettoman tilanteen tämän kilpailutuksen johdosta, ja olen ministeri Mattilalle henkilökohtaisesti toimittanut tiedot viimeisimmistä käänteistä, mitä tuolla Ylä-Savon alueella on tapahtunut. Elikkä kun näitä sopimuskuljettajia ei tämä välityskeskus ole saanut tarpeeksi, niin se on lähtenyt oppisopimuksella — oppisopimuksella — kouluttamaan uusia kuljettajia, joitten ainut vaatimus on ollut B-ajokortin hallinta. Herää kysymys, ovatko nämä oppisopimuksella koulutukseen otettavat kuljettajat sellaisia, jotka pistetään ajamaan vammaiskuljetuksia, pitkäaikaissairaitten kuljetuksia, sellaisia heikommassa asemassa olevien henkilöitten kuljetuksia, joihin tarvitaan varmasti ammatillista osaamista ja kokemusta. Siinä mielessä toivon, että todellakin ministeriössä tehtäisiin nyt kaikki mahdollinen, tutkittaisiin, mikä tässä kilpailutuksessa meni näin pahasti pieleen. Ja on todella väärin niitten paikallisten yrittäjien kohdalta, että tällä tavalla sitten tuodaan ikään kuin häiriö tähän markkinatilanteeseen näitten oppisopimuskoulutettujen [Puhemies koputtaa] kautta.

18.13 **Anneli Kiljunen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuihin liittyy tärkeä oikeudenmukaisuuskysymys. Me tiedämme, että asiakasmaksuja on nostettu tällä hallituskaudella 30 prosenttia. Valitettavasti tätä ovat kunnat noudattaneet eri puolilla Suomea. Me tiedämme myös sen, että palveluita käyttävät kaikkein eniten yli 85-vuotiaat, joittenka kohdalla voidaan todeta, että yli 85-vuotiaista eläkeläisistä 32 prosenttia kuuluu kaikkein pienituloisimipiin. Sitten myös nämä hallituksen asettamat leikkaukset, indeksileikkaukset, kohdistuvat myös tähän samaan väestöryhmään. Nyt näillä ihmisillä on ollut pelko siitä, onko heillä mahdollisuutta saada palveluita, onko heillä asiakasmaksukykyä saada näitä palveluita. Meillä on mahdollisuus saada myös kohtuullistamista näihin. Nyt tätä ei kuitenkaan millään tavalla toteuteta missään, vaan käytännössä se on kuollut kirjain. Nyt kysyisin, ministeri Mattila: mitä tulette tekemään sen eteen, että tätä asiakasmaksujen kohtuullistamista lähdettäisiin aidosti toteuttamaan eri puolilla Suomea?

18.14 **Pertti Hakanen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Pari asiaa liittyen tuohon maatalouden raskaaseen tilanteeseen, haluan esittää siitä huoleni.

Ammattitaitoisten työntekijöiden saamisessa lomitukseen tänä päivänä on iso haaste kehittyvillä tiloilla, ja budjetissa onkin myöskin oppisopimukseen vajaa 200 000 euroa nyt varattu. Onko tämä missään suhteessa ministereiden mielestä siihen, että me voimme turvata myös sen, että jatkossa ne viljelijät ja yrittäjät pääsevät ammattitaitoisen lomittajan voimin myöskin vapaalle? Ja entistä tärkeämpää tänä päivänä on myös se, että kun lomittajaa tarvitaan sijaisaputarpeeseen silloin kun yrittäjä sairastuu, niin sen ammattitaidon pitää olla silloin äärimmäisen kohdallaan.

Toinen huoli on tässä velanmaksujen kohdalla. Nyt viivästyskorkojen alentamiseen tuli myöskin budjettiin määräraha. Voisiko tässä olla vielä tehtävissä jotakin, niin että nämä velanmaksut eivät menisi niin nopeasti yrittäjältä ulosottoon vaan että viivästyskoron rahoituksella myöskin voitaisiin maksuaikaa laajentaa?

18.16 **Sari Raassina kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hyvät ministerit! Olen harmissani, kuten useimmat meistä tässä salissa, sote-uudistuksen viivästymisestä. Tästä syystä useat terveydenhuollon kehittämishankkeet joutuvat nyt odottelemaan.

Miesten ja naisten terveyserot ja erot elinajanodotteessa ovat edelleen merkittäviä. Samoin eroja on terveyspalveluiden käytössä. Naiset käyttävät terveyspalveluita miehiä enemmän, ja naiset elävät myös keskivertoisesti kuusi vuotta miehiä pidempään. Erityisen huolestuttavia ovat erot elinaikaennusteen osalta maakuntien välillä. Pohjanmaalla syntyvät poikavauvat elävät ja voivat odottaa elävänsä 3,8 vuotta Etelä-Savossa syntyneitä ikäkavereitaan pidempään. Mitä toimenpiteitä ministeriössä nyt ja tulevana vuonna tehdään terveys- ja elinaikaerojen kaventamiseksi sote-uudistuksen toimeenpanoa odotellessa?

18.17 **Arja Juvonen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kiitos edustaja Heinoselle ja edustaja Rehn-Kivelle, että mainitsitte tämän varusmiehiin liittyvän asian. Siksi tulin takaisin, koska kuulin, että tästä ruvettiin keskustelemaan. Kiitän siitä.

Ja toistan sen kysymykseni: Minä uskon, että oikeus ja kohtuus ja jokaisen sydämen asia täällä eduskunnassa on se, että suomalainen varusmies saa myös sen vakuutusturvan, minkä kriisinhallinnassa toimiva silloin 1.1.2017 sai. Se on erittäin hyvä asia, että nyt huomi-

oidaan myös nämä vapaaehtoisesti armeijaan menevät naiset ja lakisääteistä varusmiespalvelusta suorittavat henkilöt ja siviilipalvelushenkilöt.

Mutta voisiko lakia soveltaa taannehtivasti? Elikkä ne, jotka ovat jo vammautuneet, tai jos on tullut kuolemantapaus, olisivat oikeutettuja korvauksiin. Minä uskon, että se on sellainen asia, että se olisi kaikille tahtotila ja siinä osoittaisimme kyllä sen, että olemme oikeuden ja kohtuuden asialla. Siitä teen toimenpidealoitteen ja toivoisin, että, ministerit, käytte sen läpi. [Puhemies koputtaa] Toivon todellakin, että katsotte, olisiko mahdollista kohdistaa sinne se resurssi, se ei varmasti kovin paljoa olisi.

18.18 **Merja Mäkisalo-Ropponen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kotihoidossa, palveluasumisessa ja yhteisökodeissa suurimpia ongelmia tällä hetkellä on se, että siellä ei pystytä toteuttamaan toimintakykyä ylläpitävää ja edistävää hoitotyötä — siis kuntouttavaa työtä. Kuntouttava hoitotyö edellyttää riittävää ja ammattitaitoista henkilöstöä, ja olen saanut viime aikoina sellaisia surullisia viestejä, että moni yhteisökoti on muuttunut vuodeosaston kaltaiseksi paikaksi, jossa ihmisiä hoidetaan enimmäkseen vuoteessa, koska henkilöstön vähyyden vuoksi päivittäistä kuntouttavaa hoitoa ei voida enää toteuttaa. Sen takia uusinkin tämän kysymykseni, kun siihen ei ministeri varmaan ennättänyt äsken vastata: aiotteko todella säästää laatusuosituksia tarkistamalla? Koska kyllä tämä laatusuositusten tarkistaminen tarkoittaa käytännössä, että mitoituksia tarkistetaan alaspäin. Jatkossa on silloin entistä vaikeampi toteuttaa kuntouttavaa hoitotyötä.

18.19 **Lea Mäkipää sin** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä on paljon puhuttu Kela-takseista, ja suurin osahan näistä toimii. Minulle hyvin läheinen ihminen soittaa viikkoa aikaisemmin, ja ainakin tähän asti sieltä maakunnan kolkasta taksit ovat saapuneet ajallansa, mutta tässä on varmaan vielä parantamisen varaa.

Sitten: Meistä jokainen vanhentuu ja minäkin, ja tiedetään, että yhä vanhemmat ovat terveempiä ja eletään pitkään. Sitten täällä on puhuttu vanhusten kotihoidosta, ja paljon on niitä muistisairaita, ja lehdissä lukee näistä vanhusten kotikuolemista ja kaikesta.

Mutta muistan myös sen ajan, kun itse olen hoitanut vanhempia, niin kuin Saksassa ja muissa Euroopan maissa omaiset hoitavat vanhuksia. Tämähän lopetettiin Suomessa 70-luvulla. Puhun omasta kunnastani: Siellä jokaiselle annetaan tämä omaishoitomahdollisuus, jos halutaan. Sitten on paljon eri järjestöjä ja seurakunnat, ystävyystoiminta, jotka käyvät katsomassa vanhuksia, [Puhemies koputtaa] koska vanhuksien suurin ongelma on yksinäisyys ja turvattomuus. Myös meidän jokaisen, lasten ja omaisten, pitäisi ottaa osaa vanhustenhoitoon.

18.20 **Hannu Hoskonen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On aivan erinomainen asia, että sotiemme veteraanien tilannetta olennaisesti parannetaan ensi vuoden alusta. Kotiin järjestettävät palvelut tulevat samalla tavalla kuten sotainvalideille tähän asti ovat tulleet. Tätä parannusta pidän erittäin hyvänä, ja se on erittäin hienoa, että kaikki eduskuntaryhmät ovat tässä yhtä lailla mukana ja että se on meille ollut yhteinen asia. Siitä kaikille tulee antaa suuri kiitos.

Toinen asia on sitten tämä, jota haluaisin kysyä ministereiltä, kun tämä päivystysasetus on tullut mainituksi tässä keskustelussa parikin kertaa: Tiedän, että esimerkiksi Pohjois-Savo—Karjala-alueella tässä on se ongelma, että kun Kuopiossa on yliopistollinen sairaala ja Joensuussa on tämmöinen alueellinen sairaala, niin syntyy minun mielestäni tällaista

ihan turhanaikaista tukkanuottasilla oloa, jossa lääketieteellisesti kilvoitellaan eri toimenpiteistä, vaikka esimerkiksi Joensuun sairaalassa on aivan erinomaiset syöpähoitopalvelut ja sieltä löytyy myös erittäin vaativaa kirurgista hoitoa ja sitten taas Kuopion yliopistosairaalasta löytyy se huippuosaaminen. Löytyisikö tähän joillakin keinoin tasapaino? Eduskunta tuskin siihen puuttuu, tämä on operatiivista toimintaa.

18.22 **Krista Kiuru sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tänään jo kyselytunnilla pääsinkin kysymään mieltä askarruttavista asioista ainakin sen osalta, että tässä ajassa on myös paljon sellaista pelkoa ja turvattomuutta ilmassa, johon meidän pitäisi pystyä eduskunnassa paremmin vastaamaan. Tämä liittyy sekä ikäihmisten huoleen siitä, voiko tässä maassa vanhentua niin, että saa apua ja tukea jatkossa, että toisaalta niihin nuoriinkin, jotka yhteiskunnan ulkopuolelle saattavat helposti tipahtaa. Näin ollen minusta on paljon sparrauksen paikkaa siinä, millä tavalla näillä alueilla voitaisiin tehdä paremmin.

Koska keskustelua on tässä jo käyty, ajattelen, että kysyn, nyt kun on mahdollisuus, ministereiltä lähinnä siitä, oletteko jo tässä sote-työssä pohtineet, millä tavalla me tosiasiassa voisimme vastata ihmisten todellisiin palvelutarpeisiin. Palvelulupauksesta on paljon puhuttu ja on pohdittu, että syksyllä sitten tehtäisiin siitä viimeisiä poliittisia linjauksia, mutta voisiko ajatella, [Puhemies koputtaa] että puhuttaisiin tällaisesta palvelutakuusta, joka tänäkin päivänä on voimassa, ja parannettaisiin sitä?

18.23 **Juha Pylväs kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Luin jokin aika sitten lehdestä artikkelin, jossa viljelijä meni talosta toiseen ja osoitti toimittajille taloja, miten oli oman käden kautta talosta viljelijä lopettanut itsensä tai muuten henkisesti erittäin raskaassa tilanteessa, jossa tilan talous oli joutunut huonolle tolalle. Olen kuullut projektityöntekijöiden järkyttäviä kertomuksia siitä, kuinka maatiloilla voidaan huonosti ja miten tilan talous ja eläintenhoito ovat vieneet viimeisetkin voimavarat.

Kiitän hallitusta ja ministeri Saarikkoa siitä, että budjettiin on osoitettu 3 miljoonan lisämääräraha Välitä viljelijästä -projektiin, jossa näihin ongelmiin ollaan puuttumassa. Kysyisinkin ministeriltä: onko tämä määräraha riittävä, ja millä mahdollisilla keinoilla tämmöinen tärkeä projekti saataisiin jatkumaan pysyvämpänä toimintana?

18.24 **Simon Elo sin** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Täällä on sinänsä aiheellisesti otettu esiin nämä indeksijäädytykset. Niistä täytyy muistaa, että perusta niillehän on se taloudellinen tilanne, missä oltiin vuonna 2015. Jos taloutta sopeutetaan — korostan: tämän hallituksen oli pakko sopeuttaa edellisen hallituksen jäljiltä Suomen taloutta — niin pakkohan meidän on tällaisiin isoihin kokonaisuuksiin puuttua. Ja niin puututtiin. Nyt talous on sopeutettu, työllisyys kasvaa, yli 100 000 työllistynyttä. Täytyy muistaa, että indeksijäädytyshän ei koske toimeentulotukea ja vähimmäismääräiset päivärahat nousevat siitä indeksijäädytyksestä huolimatta ja takuueläke nousee ja lääkekatto laskee. Hyviäkin päätöksiä siis on voitu tehdä, kun talous on saatu kuntoon.

Mutta se, mistä haluan erityisesti hallitusta kiittää, mistä olen keskustellut järjestöjen kanssa, on tämä adoptio- ja monikkoperheiden aseman parantaminen. Isille myönnetään isyysraha pidennettynä, ja lapsen yksinhuoltajaäidille myönnetään oikeus isyysrahaa vastaaviin vanhempainrahapäiviin. Tämänkaltaiset ratkaisut ovat niitä, joita pitää katsoa myös ensi hallituskaudella. Täsmätoimenpiteitä [Puhemies koputtaa] tällaisille erityisryhmille, niin kuin tämä on.

18.25 **Krista Kiuru sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Sen verran debattia taitaa syntyä, että on pakko todeta tähän puheenvuoron perään, että kyllä se on poliittinen valinta ja tahdon asia, mistä vaikeina aikoina halutaan säästää, ja kyllä sivistystä monesti mitataan sillä, miten me kohtelemme heikoimpiamme. Tältä osin olisin vielä sen ymmärtänyt, että vuonna 2015 hätäjarrutusta jatkettiin siltä osin, että jouduttiin tekemään ankariakin säästöjä. Mutta sitä ei ymmärrä kukaan, että silloin, kun talous vetää, niin sille porukalle, joka on vähistään kaikkein eniten antanut, ei millään saada takaisin niitä taloushedelmiä, niitä suuria kasvun hedelmiä. Näistä pienistä puroista ei koostu sellaista uskottavaa polkua, että me tietäisimme, ja uskoisimme siihen, että hallitus tosissaan ajattelee, että näin voitaisiin tehdä. Minä pidän sitä sanojen syöntinä. Pääministeri vetosi 2015, että jokainen vähän antaisi omistaan ja sitten niitä, mitä on ikään kuin velaksi annettu valtiolle takaisin näinä vaikeina aikoina, [Puhemies koputtaa] maksettaisiin takaisin, kun on talouskasvua. Näin ei käynyt. Miksi?

18.26 **Sari Sarkomaa kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kun katsomme tätä valtion talousarvioesitystä 2019, mieltäni kyllä lämmittää tietenkin se, että työpaikkoja tulee lisää, se on parasta, mitä suomalaiset voivat saada, mutta myöskin se, että on määrärahalisäyksiä. Vähimmäispäivärahoja korotetaan 80 eurolla ja vielä 50 senttiä päälle. Tämä on mittava parannus. Se, että vähimmäispäivärahat nousevat työmarkkinatuen tasolle, on erittäin hyvä uudistus. Takuueläkettä korotetaan. Takuueläkettä korotetaan, edustaja Kiuru. [Timo Heinonen: Hän karkasi!] Ministerinä Kiuru puhui paljon siitä, miten vaikeaa ja kallista on toisella asteella rahoittaa oppimateriaalimaksuja. Mitään ei tapahtunut. Me olemme tästä olleet huolissamme, ja hallitus on tuonut nyt esityksen, että alle 20-vuotiaat toisen asteen opiskelijat pienituloisissa perheissä saavat oppimateriaalilisän. Tämä on erittäin hyvä teko. Tämä on tasa-arvoteko. [Puhemies koputtaa] Ja jos te katsotte oppositiossa [Puhemies: Aika!] tätä kirjaa, täällä on paljon parannuksia pienituloisille ihmisille, [Puhemies koputtaa] kiitos siitä. Pidän kovin kummallisena edustaja Kiurun puheenvuoroa, [Puhemies: Aika!] ehkä hän lähti salista miettimään puheenvuoroaan.

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Edustaja Salonen, ja sitten annan puheenvuoron ministeri Saarikolle.

18.28 **Kristiina Salonen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallituksen esittämät korotukset pienimpiin etuuksiin ovat hyvinkin tarpeellisia, ja näistä korotuksista on kyllä esitettävä kiitos. Mutta ei se poista sitä, että ne ovat vain murto-osa tällä hallituskaudella sosiaaliturvaan kokonaisuudessaan tehdyistä leikkauksista. Ei tätä siis voi kääriä kiiltävään pakettiin ja ikään kuin esitellä vain sitä kiiltävää pakettia ilman, että myös sisältö katsotaan auki. Myös sisältö on katsottava auki.

Mitä tulee takuueläkkeisiin, on totta, että takuueläkkeisiin on tehty korotuksia. Mutta eikö ole niin, ministerit, että nämä korotukset hädin tuskin peittävät sen ostovoimassa olevan aukon, joka on ollut jo aikaisemmin? Edustaja Kulmala sanoi täällä, että no sitten on se toimeentulotuki. On järjen köyhyyttä ajatella, että siirretään ihmiset toimeentulotuelle, jos ensisijaiset etuudet ovat liian alhaiset. Toimeentulotuki on viimesijainen etuus. [Puhemies koputtaa] Ensisijaisesti pitää ensisijaiset etuudet laittaa kuntoon.

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Nyt annan vastauspuheenvuoron ministeri Saarikolle, 3 minuuttia, olkaa hyvä. Paikalta voi esittää.

18.29 **Perhe- ja peruspalveluministeri Annika Saarikko:** Arvoisa puhemies! Kiitos tästä jatkuvasta keskustelusta. Vastaan myös joihinkin sellaisiin kysymyksiin, jotka jäivät aiemmalla kierroksella toteamatta.

Ensiksi tämä vanhuuden laaja ja tärkeä teema, jota jo kyselytunnilla sivuttiin. Täällä kysellään, mikä on se budjettikirjasta löytyvä 4 miljoonan euron summa. Se liittyy siihen 35 miljoonan euron kokonaisuuteen, joka päätettiin vanhuspalveluiden valtionosuuksien kautta säästää, ja ikään kuin sen yksi osa toimeenpantuna vuodesta 2017 eteenpäin on nyt tuo summa. En ole siitä mitenkään erityisen ylpeä ja siksi avoimesti vastaan.

Mutta samalla haluan todeta kaksi asiaa. Ensinnäkin on vaikea laskea, paljonko rahaa vanhuspalveluihin nykyään käytetään. Meillä on kauhean huonosti kykyä tilastoida ja taulukoida niitä euromääriä, mitä vanhuuteen Suomessa käytetään. Mutta yksi luku ainakin on sellainen, että valtionosuuksia yli 65-vuotiaiden perusteella annetaan 6 miljardia euroa kuntiin. Ja siihen kun suhteuttaa 4 miljoonaa, niin nämä asettuvat johonkin mittakaavaan.

Toinen, minkä haluan nostaa esiin, on se, että me emme heikentäneet henkilöstömitoitusta. Täällä annettiin ymmärtää, että no sehän vaikuttaa henkilöstömitoitukseen. Laatusuosituksissa ei alennettu henkilöstömitoitusta siitä, mitä se aiemmin oli ollut. Kysymys on siis muista tavoista hakea toiminnan tehostamista vanhuspalveluissa. Ymmärrän, että se ei ole erityisen helppoa, ja tässä joudutaan katsomaan muun muassa teknologiaan liittyviä kysymyksiä. Ymmärrän, että kunnat ovat tässä tiukilla, ja onneksi kuntien parantunut taloustilanne vaikuttaa positiivisesti niin, että tämä summa jaettuna kaikkiin suomalaisiin kuntiin ja vanhuksiin ei voi olla käänteentekevä heikennys siinä isossa kuvassa, paljonko vanhuspalveluihin rahoitusta kohdennetaan.

Olen myös iloinen siitä, että, hyvät kollegat, nostatte esiin saattohoidon teemaa. Viime vuonnahan budjetissa tuli saattohoitoon rahaa, joka oli niin kutsuttua siirtomäärärahaa eli käytettävissä vielä ensi vuodelle. Samaan yhteyteen liittyy täällä eduskunnassa tehty yhteinen, hyvin pitkälti yhteiseksi muodostunut, näkemys eutanasia-kansalaisaloittesta ja sen jatkotyöstä niin, että saattohoitoa ja palliatiivista hoitoa käsitellään ikään kuin saman otsakkeen alla. Tästä ministeriössä on perustettu erittäin laajapohjainen asiantuntijatyöryhmä, ja sen tehtävä on ottaa kantaa muun muassa näihin lakipykäliin, joihin olen itse suhtautunut aika myönteisesti siksi, että siellä ei ole esimerkiksi pelkästään palveluasumisessa tapahtuva arvokas kuolema vaan myös parhaimmillaan kuolema ihmisen omassa kodissa niin, että kipuun ja hoitoon liittyvät seikat olisivat tuotavissa mahdollisimman lähelle.

Ja mitä tulee ikääntymiseen käytettäviin rahoihin vielä ylipäätään ottaen, hyvät kollegat, niin ikääntymiseen tullaan käyttämään Suomessa seuraavina vuosikymmeninä ihan älyttömän paljon enemmän rahaa kuin nyt johtuen ikääntyvien määrän lisääntymisestä, niin että puhe siitä, että vanhuspalveluista leikataan, ei ole totta. Vanhuksiin käytetään yhä enemmän rahaa vanhenevassa Suomessa, koska niin meidän vain täytyy ja me haluamme tehdä, jotta ikääntyminen voi olla arvokasta. [Simon Elon välihuuto] Tämä mittakaava on tärkeä havaita. [Kristiina Salonen: Kustannus per vanhus!] — Kustannus per vanhus riippuu siitä, missä vaiheessa ollaan. Ikähän ei tuo automaattisesti tarvetta palveluihin vaan se, miten vanhenemme ja miten huolehdimme esimerkiksi ennaltaehkäisystä.

Ja jos, arvoisa puhemies, sallitte, aivan lyhyesti totean vielä seikan, joka liittyy tähän. Täällä aikaisemmin nostettiin esiin lääkealan ja terveysalan kasvustrategiat: neurokeskus,

biopankkitoiminta, genomikeskus, syöpäkeskus, nyt tämä terveystiedon toissijainen käyttö, mikä taisi tulla edustajien Talja ja Raassina puheenvuoroissa. Neurokeskus on yhteistyötä opetus- ja kulttuuriminiteriön ja STM:n välillä. Tämä on kokonaisuus, joka tulee jäämään tästä vaalikaudesta pitkälle elämään hyvässä suomalaisen terveysalan kasvun, investointien ja potentiaalin hyväksi, myös suomalaisten oman järjestelmän parantamiseksi. Tämän jäljet ovat pitkät hyvässä, koska me tunnistamme isoja kansainvälisiä kilpailuvaltteja myöskin siinä mittakaavassa, että Suomi olisi kiinnostava kohde investoida.

Haluan omalta osaltani kiitää keskustelusta ja todeta, että joudun tässä kohdin poistumaan.

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Haluaako ministeri Mattila tässä vaiheessa vastata vai lopuksi? — Ministeri Mattila, olkaa hyvä, 2 minuuttia.

18.33 **Sosiaali- ja terveysministeri Pirkko Mattila** (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Tämän budjetin täsmätoimet ovat nimenomaan niitä, jotka tuovat kansalaisia ensisijaisen, oikean etuuden piiriin, ja tätä työtä tehdään myös muissa ministeriöissä. Esimerkiksi sosiaali- ja terveysministeriöllä on työ- ja elinkeinoministeriön kanssa yhteinen projekti, jossa selvityshenkilöt Oivo ja Kerätär etsivät ratkaisuja pitkäaikaistyöttömyyden kovaan ytimeen niin, että siellä myös työttömät ovat oikean etuuden piirissä mukaan lukien esimerkiksi kuntoutus.

Edustaja Hakanen, nostitte esiin maatalousyrittäjien eläkevakuutusmaksujen viivästyskoron väliaikaisen alentamisen. Näinhän tämä työ nyt jatkuu, ja on äärimmäisen tärkeää, että edes tätä kautta pystytään sitten sosiaali- ja terveysministeriöstä omalta hallinnonalaltani tukemaan viljelijöitten jaksamista.

No, sitten tämä taksikysymys: Kyllä, juuri näin, sataprosenttisesti pitäisi näiden kyytien kulkea. Vammaispalvelulain mukaiset kuljetuksethan kilpailuttaa kunta, niin että tässä osin on sitten mennyt vähän sekaisin myöskin se, mitkä ovat näitä vammaispalvelukuljetuksia. Mutta ministeriöllä ei täydellisesti kyllä sellaista mahtikäskyä ole, jolla mennä äkkiä järjestelemään näitä kuljetuksia — eikä ministerin ehkä pitäisikään mennä niitä järjestelemään — vaan kyllä se toimivalta on siellä Kelalla. Kelalla on myös toimivalta etsiä vaihtoehtoisia ratkaisuja, jos nämä niin sanotut Kela-kyydit eivät kulje, ja sitten myöskin puuttua siihen kilpailutustilanteeseen. Siellä on sopimuksissa mainittu myöskin purkuehdot, ja sitä ennen tietysti on käytetty näitä sanktioita, joita on asetettu palveluntuottajille.

Toisaalta kyllä minä ajattelen myös niin, että Kelahan hoitaa valtavan määrän tehtäviään hyvin. Kaikkien suomalaisten arjessa Kela jollakin tavalla näkyy, ja moni etuus meidän huomaamattamme suorastaan sujuu itsestään.

Mutta tässä on ollut ongelmia. Toisaalta haluan luottaa Kelaan. [Puhemies koputtaa] Haluan luottaa suomalaiseen virkamieheen, joka etsii ratkaisuja toimivaltansa puitteissa ja on myös löytänyt niitä oikeita työkaluja, joilla tilannetta on parannettu.

18.36 **Merja Mäkisalo-Ropponen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri Saarikko ennätti lähteä, mutta kiitin jo häntä tuossa äsken, että on hienoa, että hän myönsi reilusti sen, että vanhustenhoitoon on tulossa nyt yli 4 miljoonan säästöt tavalla tai toisella toteutettavaksi. Tämä on siinä mielessä surullinen asia, niin kuin ministeri itsekin myönsi, että hoidon ja hoivan tarpeet kasvavat ja siitä huolimatta resurssit pienenevät. Tämä on huono yhtälö.

Sitten minulla on vielä ministeri Mattilalle kysymys. Aiemmin täällä puhuttiin noista kakkostyypin diabeteslääkkeistä, ja sanoitte, että sitä seurantatietoa on nyt sitten niistä kasaantunut. Miten te tulkitsette niitä tuloksia, esimerkiksi sitä — jos ymmärsin oikein — että siellä näkyy, että diabeteslääkkeiden käyttö on vähentynyt? Voisiko yksi selitys olla se, että ihmisillä ei ole varaa ostaa niitä diabeteslääkkeitä? Ainakin minä saan jatkuvasti nimenomaan niitä viestejä, että lääkkeet on jäänyt ostamatta sen takia, että rahat ovat loppuneet kesken.

18.37 **Johanna Karimäki vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Nyt kun taloudessakin menee paremmin, niin hallitus antaa rikkaille parempia etuuksia mutta toisaalta näitä kaikkein köyhimpien indeksijäädytyksiä ei ole palautettu. Meillä on 120 000 köyhää lasta, eläkeläisköyhyys lisääntyy, lääkekorvauksia on leikattu. Kyllä tässä on paljon ihmisiä hätää kärsimässä. Monet vanhukset miettivät, voivatko he ostaa lääkkeitä vai leipää, kun raha ei riitä kaikkeen.

Sanoitte, ministeri, että Kelalla on vastuu näistä Kela-taksikyydeistä. Kyllä tämä Kela-taksi-sotku juontuu teidän omista lainsäädäntömuutoksistanne. Teillä on vastuu tarkistaa, että lainsäädäntö on kohdillaan, että kaikki sairaat pääsevät hoitoon ajoissa.

Ja lopuksi haluan nostaa positiivisena asiana: Olen iloinen, että nyt ryhmät yhdessä voivat tukea kunniakansalaisiamme, sotaveteraaneja. Vuosia tehtiin työtä, että kaikki sotainvalidit saivat kotiin vietävät palvelut, [Puhemies koputtaa] ja nyt saadaan sama myös rintamaveteraaneille.

18.38 **Simon Elo sin** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Karimäki lopetti erittäin hienosti, mutta alkuun täytyy hieman puuttua. Jos ajatellaan tätä yleistä taloustilannetta, meidän on tarvinnut tehdä taloussopeutuksia, niin kuin sanoin, ja tämä indeksijäädytys siihen liittyy. Mutta toisaalta, jos ollaan tuloverotusta kevennetty yli 1,4 miljardia euroa, tutkitusti se on nimenomaan suhteellisesti painottunut pieni- ja keskituloisiin eli sinänsä myös köyhiin, jos pienituloisia näin ajattelee. Sitten on tietysti kysymys siitä, että jos yli 120 000 työpaikkaa näyttää syntyvän tämän hallituskauden aikana, niin kyllä minun maalaisjärjelläni varmasti köyhiäkin, pienituloisia, sitten nousee sosiaalisella asteikolla esimerkiksi keskituloisiksi työn kautta ja varsinkin heidän perheensä asema nousee.

Ja tietysti ministeri Mattilan esityksestä ja sinisten aloitteesta tässä budjettiriihessä päätettiin sairauspäivärahan 55 päivän omavastuun poistosta, ja sitten aikaisemmin jo kehysriihessä päätettiin näiden vähimmäismääräisten sairaus- ja vanhempainpäivärahojen korotukset. Ollaan saatu ihmisiä töihin ja ollaan tehty täsmätoimenpiteitä nimenomaan vähävaraisten hyväksi.

18.39 **Kristiina Salonen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Elolle: Kyllä, se on hieno asia, että joku nousee sieltä työhön ja ikään kuin sitä kautta talous paranee pikkuhiljaa. Usein siellä on takana niin pitkä alhaisen talouden aika, että talouden kuntoon saaminen kestää vaikka kuinka kauan. Mutta entäs ne, jotka edelleen jäävät sinne etuuksille? Heistähän me nyt olemme huolissamme.

Ja mitä tulee näihin vanhuspalveluihin, niin on sanottava, että vanhuspalveluihin käytetään määrällisesti enemmän. No, näin toki voi todeta, kun katsotaan koko summaa, mutta on muistettava kaksi seikkaa: Vanhusten määrä kasvaa, mutta me ihmiset myös elämme pidempään, mitä kautta on luonnollistakin, että nämä summat kasvavat. Siksi pitää katsoa

kustannus per ikäihminen. Ovatko ne nousseet? Eivät ole nousseet. Ja mitä nyt kunnissa tehdään? Sote-menoja halutaan alentaa sote-uudistusta ennakoiden, koska tiedetään, että se lisää valtio-osuuksien määrää sitten jäljelle jääviin kuntiin. Mikä järki tässä on, ministeri Mattila? [Puhemies koputtaa] Sehän aiheuttaa leikkauksia jo ennestään alhaisiin, esimerkiksi vanhuspalveluiden, resursseihin.

18.41 **Simon Elo sin** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tuossa edustaja Salonen kysyi hyvin oleellisen kysymyksen: mitä pitäisi tehdä? Käsitykseni on se, että sosiaalidemokraateillakin on oma mallinsa sosiaaliturvan uudistamisesta, hyvä niin, ja monen muunkin puolueen on siihen syytä tarttua ja esittää oma mallinsa.

Sinisetkin ovat esittäneet oman perusturvamallinsa, joka lähtee vastikkeellisuudesta, siitä, että jokaisen pitää aktiivisesti töitä hakea. Esimerkiksi pienituloisella — joka tällä hetkellä töitä saa — ongelma on usein pääkaupunkiseudulla se, kannattaako työtä ottaa vastaan, onko siitä työstä saatava palkka riittävän hyvä suhteessa siihen sosiaaliturvaan, mitä tällä hetkellä voi saada. Meillä täytyy olla sellainen perusturva, että työnteko kannattaa aina. Eli tavallaan sen pienen palkan päälle saisi sitten tätä perusturvaa, ja kun se palkkataso nousee riittävästi, niin sitä perusturvaa ei enää saa. Tämä korvaisi sitten tietysti tiettyjä nykyisiä tukijärjestelmiä.

Uskon, että tämä on seuraavan hallituksen suurin uudistus, mutta tietysti uudistuksen läpivientiä auttaisi se, jos tämä sote- ja maakuntauudistus saataisiin jo tällä hallituskaudella eteenpäin. Kahdessa näin isossa uudistuksessa, sote- ja maakuntauudistus ja vielä sosiaaliturvauudistus päälle, olisi kyllä erittäin suuri haaste seuraavalle hallitukselle.

18.42 **Niilo Keränen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ajattelin ottaa vielä yhden näkökulman tähän vanhustenhuoltoon. Minä olen tehnyt työni, 35 vuotta, terveyskeskuksessa ja olen nähnyt, mihin tämä palveluasumisbuumi on menossa. Se alkoi noin 25 vuotta sitten, ja tänä aikana, 25—35 vuoden aikana, palveluasunnot ovat kasvaneet valtaviksi laitoksiksi. Siellä on pitkiä käytäviä monessa kerroksessa. Mummuille ja papoille on hienot huoneet, joissa on omat huonekalut ja omat ryijyt seinillä mutta ei ketään muita. [Kristiina Salonen: Juuri näin!] Mikään henkilökuntamäärä ei riitä siihen, että nämä mummut eivät olisi siellä yksin.

Minä kerron vertailun vuoksi, minkälaisia olivat nämä vanhat vanhainkodit ja laitokset ennen. Siellä oli kaksi tai kolme mummua tai pappaa samassa huoneessa ja heistä oli koko ajan seuraa toisilleen. Kumpikaan ei ollut yksin. Ja minä otin tämän esille sen takia, että minusta meidän kannattaa rehellisesti miettiä, onko tämä tehostetun palveluasumisen lisääminen nykysysteemillä enää ollenkaan paikallaan vaan kannattaako meidän miettiä, että mummut ja papat voivat todellakin olla siellä jopa yhdessä. — Kiitos.

18.43 **Anneli Kiljunen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ajattelin keliakiaryhmän jäsenenä ottaa keliakiaan kantaa. Olisin kysynyt nyt arvoisalta ministeriltä siitä, kun tämän hallituskauden aikana keliakiakorvaus on poistettu. Se on herättänyt hyvin paljon huolta ja pahaa mieltä eri puolilla Suomea. Me tiedämme, että keliakia on sairaus, johon ihminen ei voi itse vaikuttaa ja että toisaalta se edellyttää nollatoleranssia ruokavaliossa eikä siinä näillä ihmisillä ole valinnanvaihtoehtoja. Nyt meillä on korkeimman hallinto-oikeuden päätös siitä, että täydentävässä toimeentulotuessa tämä keliakiakorvaukseen liittyvä summa pitää huomioida. Mutta siitä ei ole tehty päätöksiä perustoimeentulo-

tuessa. Nyt kysyisin teiltä: koska keliakia on sairaus, johon ei ole muuta hoitoa kuin ainoastaan tiukka, ehdoton ruokavalio, niin minkä takia tätä ei huomioida perustoimeentulotuessa, vaan ihminen joutuu sen takia [Puhemies koputtaa] hakemaan itselleen toimeentulotukea kunnasta täydentävänä toimeentulotukena?

18.44 **Pertti Hakanen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Täällä ministeri hyvin jo vastasi lomituksen tilanteeseen. Osittain jäi vastaamatta, kun minä kysyin myös sitä, onko tähän koulutusmäärärahaan 180 000 nyt riittävä satsaus, jotta oppisopimuksella saadaan päteviä lomittajia.

Toinen kysymys liittyy siihen, minkä edustaja Pylväs otti hyvin esille, eli tähän Välitä viljelijästä -hankkeeseen. Me tiedämme kaikki, että se on äärimmäisen tärkeätä ja arvokasta työtä ja näillä projektityöntekijöillä on kädet täynnä töitä. Mutta meillä toimii myöskin niin sanottuja ely-hankkeita tuolla maakunnissa ihan samalla konseptilla, ja nyt tämä menee Melan Välitä viljelijästä -hankkeen rahoitukseen. Onko tässä mahdollisuutta löytää sellaista yhteensopivuutta, että tämä lisämääräraha ensi vuodelle tukee yhteismitallisesti näitä molempia toimijoita siellä kentällä, esimerkiksi niin, että entistä enemmän pidettäisiin yhteisiä tapahtumia, tilaisuuksia, joissa viljelijät pystyisivät sosiaaliseen kanssakäymiseen ilman erityistä huolta tai hätää, myöskin verkottumaan, [Puhemies koputtaa] tämän ruuhkaisen elämänvaiheen aikana?

18.45 **Sari Tanus kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kiitos vastauspuheenvuorosta vielä. Edustaja Kiljunen otti tärkeän keliakia-asian jo esille. Minä haluaisin kysyä vielä köyhyyteen liittyen: Suomihan on hyvinvointivaltio monella tapaa, mutta köyhyyttä on edelleen, lapsiköyhyyttä, eläkeläisköyhyyttä, köyhyyttä kaikissa ikäluokissa. Leipäjonot ovat edelleen pitkiä. Monet avustusjärjestöt saavat leipää ja muita elintarvikkeita lahjoituksina jaettavaksi tarvitseville, mutta myös perustoimintakuluihin tarvitaan paljon euroja. Aiemmin näiden hyväntekeväisyysjärjestöjen toimintakuluihin oli jaettavana miljoona euroa, mutta tuota tärkeää avustusta ei nyt näy.

Kysyisinkin ministeriltä: olisiko mahdollista ajatella ja arvioida vielä toisin? Perustoimintakuluihin tarvittavat eurot ja sellainen avustus on erittäin tärkeää, jotta nämä hyväntekeväisyysjärjestöt voisivat jatkaa toimintaansa ja jakaa edelleenkin tarvittavia ruoka-avustuksia.

18.47 **Arja Juvonen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! En tiedä ihan, ymmärsinkö oikein ministeri Mattilan edellisestä puheenvuorosta, kun Kela-kyyteihin viittasitte ja sanoitte, että teillä ei ole sellaista mahtikäskyä, että voisitte asiaan puuttua. Toivoisin, että viette ainakin terveisiä sinne Kelaan, että vastaavia tapauksia ei saa enää tapahtua.

Kun kilpailutetaan ja kun kehitetään uutta ja lähdetään ihmisten kustannuksella tekemään asioita, niin täytyyhän niiden hommien ja asioiden toimia. Kyllä Kela-kyytien tilanne on ollut katastrofaalinen siinä mielessä, että jos ihminen menee hoitoon sinne sairaalaan, saamaan vaikkapa syöpähoitoa, niin hän joutuu odottamaan, hän ei pääse taksikeskukseen läpi eikä taksia koskaan tule. Se ei ole kuskin vika, ei se ole sen vika, joka on siinä penkin ja ratin välissä, koska heille ei ole kannattavaa ottaa niitä kyytejä. Myös monet taksikuskit ovat olleet yhteydessä ja sanoneet, että se on valtavan iso prosentuaalinen menetys

ansioissa, mitä tämä uudistus on aiheuttanut heille. 25—30 prosenttia oli tämä viimeisin arvio, kun juttelin taksikuskin kanssa.

Ihmistä kuunnellen — kyllä teillä on mahdollisuus antaa mahtikäsky, jos te niin haluatte — [Puhemies koputtaa] Kela-kyydit kuntoon.

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Sitten edustaja Mäkisalo-Ropponen, ja sen jälkeen ministeri.

18.48 **Merja Mäkisalo-Ropponen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallituspuolueiden edustajille haluan tähän loppuun ikään kuin yhteenvetona todeta, että kukaan ei varmastikaan kiistä, etteivätkö nyt talousarvioon tehdyt korjaukset heikoimmassa asemassa olevien asemaan olisi todellakin tarpeen, mutta tähän vain sopii niin hyvin vertaus siitä, että ensin hallitus on kauhalla ottanut kaikkein vähävaraisimmilta ja nyt sitten lusikalla antaa pikkaisen takaisin. Tähän mennessä ihmisten toimeentuloon on tehty jo yli 700 miljoonan euron verran heikennyksiä, joten ei voi mitään, mutta pakko on todeta, että pieniä murusia ovat nämä seuraavan vuoden korjaukset täällä talousarviossa. Mutta ne kyllä kaikki tulevat tarpeeseen, se on myönnettävä.

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Ja nyt annan sitten lopuksi vastauspuheenvuoron ministeri Mattilalle, 3 minuuttia.

18.49 **Sosiaali- ja terveysministeri Pirkko Mattila:** Arvoisa rouva puhemies! Aloitetaan tuosta edelliseltä kierrokselta, jossa oli montakin kysymystä tästä sotilastapaturmalaista. Tässä hallituksen esityksessä sitä taannehtivuutta ei ole. Taannehtivuudet ovat ehkä aina haasteellisia, mutta mikä tässä estää puolustusministeriön kanssa yhteistyön ja jatkotyön tekemisen.

Sitten, edustaja Juvonen ja edustaja Karimäki, näistä Kela-kuljetuksista: Niin, kyllä minä sanoin myös, että näitten pitää ja pitäisi toimia sataprosenttisesti. Ja ihan oikeasti minulla ei ole sitä mahtikäskyä lähteä sinne kentälle sanomaan, että nyt se auto liikkeelle. Sitä ei ole. Mutta minä uskon myös, että tämä on tehty parhaalla mahdollisella tavalla liikennepalvelulain tullessa voimaan, STM asetuksen antaessaan ja sitten Kela sen kilpailutuksen tehdessään. Haluan luottaa siinä suomalaiseen työhön, että Kela tekee parhaansa, että nämä kuljetukset saadaan kuntoon. Meillä on myöskin ministeriössä välitön valmius esimerkiksi asetusta jatkamaan, jos niin vaaditaan.

Sitten, edustaja Mäkisalo-Ropponen, tästä diabeteshoidosta, yleensä kakkostyypin diabeteksen lääkehoidosta: Tutkimustietoa on, elikkä Kelalla on nämä tutkimusblogit, ja ne ovat juuri niin kuin on edellytetty siinä valiokunnan lausumassa, eli tätä täytyy seurata. Enkä epäile, ettettekö ole todella saanut viestiä näistä lääkemenoista. Meidän täytyy samalla huolehtia paitsi kakkostyypin diabeteksen kuluista mutta myös kaikkien kansalaisten lääkehoidosta ja siihen liittyvistä menoista. Tämä tapahtuu muun muassa rationaalisen lääkehoidon ohjelman kautta, mutta toisaalta olen myös tyytyväinen siihen, että pystymme tätä lääkeostojen omavastuuta alentamaan.

Sitten arvokasta on todellakin mielestäni se, että kansalaisia autetaan pois työttömyydestä, ja tämä kantaa pitkälle tulevaisuuteen myöskin esimerkiksi työeläkkeen kautta.

Edustaja Tanus, tämä miljoonan euron avustushan näille järjestöille, jotka antavat ruoka-avustusta ja tekevät sitä työtä, oli sitä kalustoa varten [Simon Elo: Se on kertaluontei-

nen!] elikkä sitä varten, että he pystyvät hankkimaan sitä kalustoa, jota elintarvikelainsäädäntökin edellyttää, kun ruokia jaetaan. Uskon — minulla on vilpitön usko siihen — että se on mennyt oikeaan käyttöön ja on käytössä edelleenkin. Ja arvostan suuresti sitä avustustyötä, mitä tehdään, vaikka toisaalta taas on se kysymys, kuuluvatko leipäjonot hyvinvointiyhteiskuntaan.

Sitten vielä: Täällä oli vanhuspalveluista kysymyksiä ja hyviä puheenvuoroja, kiitos niistä, edustaja Salonen ja edustaja Keränen. Vanhuspalveluista vastaa ministeri Saarikko.

Sitten lopuksi, edustaja Kiljunen, tämä keliakiakorvausten huomiotta jättäminen on nyt siis viranomaispäätös, johon minulla ei ole vastausta tässä ja nyt. Mutta ymmärsinhän oikein [Anneli Kiljunen: Se odottaa lainsäädäntöä!] — joo — että te olette eduskunnan keliakiaryhmän puheenjohtaja? Eli mielelläni tästä jatkan keskustelua kanssanne.

Tässä, arvoisa puhemies.

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Näin ollen sosiaali- ja terveysministeriön luokka on keskusteltu. Nyt mennään puhujalistaan. — Edustaja Biaudet.

18.53 **Eva Biaudet r:** Arvoisa puhemies! Anteeksi, tämä tuli melkein yllätyksenä, mutta sitkeästi on odotettu. Tuntuu ehkä vähän oudolta hypätä aiheesta, mutta tällaista se on. Palataan siis aborttikeskusteluun.

Arvoisa puhemies! Eduskunta ja eduskuntakollegat, tahdon itse puhua teille tänään en ainoastaan kansanedustajana enkä vain Naisjärjestöjen Keskusliiton puheenjohtajana vaan ennen kaikkea naisena. Oikeus omaan kehoon on rikkomaton ihmisoikeus. Tähän oikeuteen sisältyvät olennaisesti seksuaali- ja lisääntymisterveysoikeudet. Oikeus turvalliseen aborttiin on Suomen ulkopolitiikan naisten oikeuksien keskeisen painopisteen kulmakivi. YK:n CEDAW-komitea edellyttää jäsenmaitaan sitoutumaan kaikkeen naisten ja tyttöjen syrjinnän lopettamiseen ja ehkäisyyn. Komitean vuonna 2017 julkaiseman suosituksen 18 artiklan mukaan abortin kriminalisointi, pakotettu raskaus ja turvallisen abortin kieltäminen tai pitkittäminen ovat sukupuolistuneen väkivallan muotoja.

On siksi käsittämätöntä, että ulkoministerimme Timo Soini on abortin vastaisilla ulostuloillaan kyseenalaistanut Suomen yhtenäisen naisten ja tyttöjen oikeuksia ajavan linjan ja vahingoittanut mainettamme maailmalla ihmisoikeuksien puolustajana. Ulkoministerin kanta on laajasti tiedossa kansainvälisessä naisliikkeessä, ja se liitetään äärikonservatiivisten arvojen, sukupuolten tasa-arvoa ja naisten täysiä oikeuksia riisuvien liikkeiden nousuun.

On kohtuutonta, että naisten elämää ja terveyttä uhkaavat miehet, jotka eivät salli naisille täyttä oikeutta päättää omasta elämästään ja omasta kehostaan. Tällainen politiikka on naisvastaista. Alaikäisten raskaudet lopettavat tyttöjen lapsuuden, ja nuorten tyttöjen mahdollisuutta suunnitella omaa elämäänsä rajoitetaan. Tämä naisvastaisuus puetaan elämää suojelevaan retoriikkaan samaan aikaan, kun tuhannet alaikäiset tytöt kuolevat synnytyksiin ja laittomiin abortteihin.

Maailman terveysjärjestön, WHO:n, mukaan maailmassa tehdään vuosittain noin 25 miljoonaa turvatonta aborttia. Niissä maissa, joissa abortti on kokonaan kielletty tai sallittu ainoastaan synnyttävän terveyden ollessa vaarassa, vain yksi neljästä raskaudenkeskeytyksestä tehdään turvallisesti. Abortin kieltäminen ei vähennä aborttien määrää. Se kasvattaa laittomien ja turvattomien aborttien seurauksesta johtuvia komplikaatioita ja kuolemia.

Seksuaali- ja lisääntymisoikeudet ovat ratkaiseva kestävän kehityksen mahdollistaja, myös YK:n Agenda 2030 mukaan. Ehkäisymenetelmien ja raskaudenkeskeytysmahdollisuuksien kiistaton yhteys perheiden toivoman lapsiluvun ylittymiseen, varsinkin köyhimmissä maissa, on tunnustettava. Seksuaali- ja lisääntymisoikeuksilla on siten keskeinen rooli myös maailman väestökehityksessä.

Ministerin asema on yksi politiikan vastuullisimmista. Tämä vastuu tulee kantaa Suomen linjan mukaisesti. Valtionjohdolta tulee edellyttää yhtenäistä ja tinkimätöntä linjaa. Ylimmän päätösvallan omaavana on eduskunnan tehtävä valvoa, että hallitus toteuttaa Suomen virallista poliittista linjaa. Tahdonkin kysyä, hyvät kansanedustajakollegat, haluaako Suomi polkea naisten ihmisoikeuksia ja haluaako Suomi erityisesti polkea maailman kaikkein köyhimpien naisten ja tyttöjen ihmisoikeuksia.

Kannatan ja koko RKP:n eduskuntaryhmä kannattaa ehdotusta, että ministeri Soinin toiminta ei nauti eduskunnan luottamusta.

18.57 **Hanna Sarkkinen vas:** Arvoisa puhemies! Pelkästään tänä vuonna ulkoministeri Soini on osallistunut työmatkallaan Kanadassa abortin vastustajien tilaisuuteen, kehunut Argentiinan päästöstä olla laillistamatta aborttia ja arvostellut Irlannin kansanäänestyksen tuloksena syntynyttä päätöstä höllentää maan äärimmäisen tiukkaa aborttilainsäädäntöä. Voikin sanoa, että ulkoministerimme on toistuvasti ottanut kantaa muiden maiden aborttilainsäädäntöön ja kannanotoillaan toiminut globaaleja naisten oikeuksia vastaan.

Ulkoministeri on puolustautunut oikeutettua kritiikkiä vastaan vetoamalla mielipiteenvapauteen. Aivan oikein, myös ministerillä on sanan- ja mielipiteenvapaus. Ulkoministerillä on kuitenkin myös sananvastuu siitä, että hän edustaa hallitusta ja Suomea erityisesti, kun kyse on muiden maiden asioista ja niiden kommentoinnista. Ulkoministerin asemassa hän edustaa aina paitsi itseään myös Suomen valtiota ja sen virallista linjaa. Virallinen Suomi haluaa edistää naisten ja tyttöjen oikeuksia, joihin lukeutuu myös seksuaali- ja lisääntymisoikeudet ja niiden osana mahdollisuus turvalliseen aborttiin. Ulkoministerin toiminta on ollut siis Suomen ulko- ja kehityspoliittisen linjan vastaista toistuvasti, ja siitä on kannettava myös vastuu — ja tänään keskustelemme nimenomaan siitä.

Sukupuolten välinen tasa-arvo on ollut jo kauan tärkeä osa Suomen ulko- ja kehityspolitiikkaa. Suomi on toiminut uranuurtajana naisten ja tyttöjen oikeuksien ja sukupuolten välisen tasa-arvon edistämisessä, ja työ jatkuu. Suomen kehityspolitiikan keskeinen tavoite on ihmisoikeuksien toteutuminen. Tähän kuuluu myös naisten aseman parantaminen ja sukupuolten välisen tasa-arvon edistäminen. Viime aikoina seksuaali- ja lisääntymisterveysoikeudet ovat nousseet erityisen keskeiseksi osaksi Suomen kehityspolitiikkaa. On käsittämätöntä, että Suomen ulkoministeri puhuu Suomen pitkällistä ja kunniakasta linjaa vastaan. Erityisen raskauttavaa on, että ulkoministeri on osallistunut virkamatkalla abortin vastaiseen tapahtumaan eikä edes näe siinä mitään väärää.

Arvoisa puhemies! Ulkoministeri pukee retoriikkansa elämän suojelemiseen. Kuitenkin tilastollisesti maissa, joissa aborttilainsäädäntö on hyvin tiukka, tehdään enemmän abortteja kuin sallivamman aborttioikeuden maissa. Niissä maailman 82 maassa, joissa aborttilaki on kaikkein rajoittavin, tehdään eniten vaarallisia abortteja. Abortin vastustamisessa ei ole siis kyse elämän suojelusta vaan naisten oikeuksien rajoittamisesta. Abortin kieltäminen ei lopeta abortteja, se ainoastaan tekee niistä turvattomia. Se vahingoittaa naisten terveyttä ja elämää ja johtaa vuosittain noin 50 000 naisen kuolemaan ja miljoonan vammau-

tumiseen. Abortin kieltävät lait vahingoittavat naisten tasa-arvoa ja itsemääräämisoikeutta omasta ruumiistaan ja elämästään sekä altistavat heidät julmalle ja epäinhimilliselle kohtelulle sekä terveyden ja jopa elämän menetyksille.

Sukupuolten tasa-arvon lisäksi kyse on taloudellisesta tasa-arvosta. Abortit kieltävissä maissa varakkailla on varaa matkustaa toiseen maahan toteuttamaan abortti tai mennä yksityisklinikalle. Köyhillä tätä mahdollisuutta ei ole. Esimerkiksi Argentiinassa, jonka päätöstä olla sallimatta abortti, Soini ylisti, vaarallisiin abortteihin kuolee ennen kaikkea maaseudulla elävät ja köyhät naiset ja tytöt. Rajoittava aborttilainsäädäntö siis lisää eriarvoisuutta ja köyhyyden kierrettä.

Arvoisa puhemies! Kehittyvissä maissa jopa 43 prosenttia raskauksista on suunnittelemattomia. Tämä tarkoittaa 89 miljoonaa suunnittelematonta raskautta joka vuosi. Suunnittelemattomat raskaudet ovat yhteydessä nopeaan väestönkasvuun, lisääntyvään köyhyyteen ja naisten heikentyneisiin mahdollisuuksiin päättää elämäänsä koskevista valinnoista. Monen tytön koulutie päättyy ennenaikaisesti suunnittelemattomaan raskauteen. Seksuaalioikeudet ovat siis myös kehityskysymys. Aborttioikeus on osa ihmisoikeuksia ja naisten oikeuksia. Se on osa oikeutta määrätä omasta kehostaan.

Suunnittelemattomien raskauksien ja aborttien määrää pitää kuitenkin pyrkiä vähentämään, sillä vastentahtoinen raskaus ja abortti on usein raskas asia. Abortit eivät kuitenkaan lopu niitä kieltämällä, mutta abortteja voidaan vähentää vahvistamalla naisten ja tyttöjen seksuaalista itsemääräämisoikeutta, lisäämällä seksuaalikasvatusta, tarjoamalla ehkäisypalveluja kaikille niitä haluaville ja suojelemalla naisia ja tyttöjä väkivallalta. Vaarallisia abortteja vähennetään turvaamalla kaikille heidän ihmisoikeuksiinsa kuuluvat kattavat seksuaali- ja lisääntymisterveyspalvelut, mukaan lukien turvalliset aborttipalvelut.

Arvoisa puhemies! Edellä mainituilla perusteilla kannatan edustaja Feldt-Rannan epäluottamuslause-esitystä ulkoministeri Soinille.

19.02 **Maa- ja metsätalousministeri Jari Leppä:** Arvoisa rouva puhemies! Hyvät kollegat! Ensimmäiseksi terveisiä Etelä-Afrikasta, tulin sieltä hetki sitten vienninedistämismatkalta. Jälleen kerran voi sanoa, että suomalaisilla puhtailla, turvallisilla elintarvikkeilla ja juomilla on kysyntää maailmanmarkkinoilla. Sen osoitti tuokin matka.

Puhemies! Ajattelin näin, että tässä esittelypuheenvuorossa käyn läpi lähinnä niitä asioita, joita me olemme tehneet ensi vuoden budjettiin lisäyksinä verrattuna kuluvan vuoden budjettiin.

Aloitetaan tuosta vienninedistämisestä. Sinne me osoitamme miljoonan euron lisämäärärahan, jolla me pystymme palkkaamaan kolme henkilöä, kolme myyntiattaseaa, maailman tärkeimmille markkina-alueille vienninedistämistä tekemään. Samoin lisärahoitusta tulee miljoonan euron verran vienninedistäjäkoulutukseen, joka nyt on tämän vuoden aikana alkanut, sillä myöskin koulutuksen tarvetta vienninedistämisen osalta meillä kosolti on.

Puhemies! Hallitus päätti budjettiriihessään noin 85 miljoonan euron lisäpanostuksesta liittyen erittäin tukalaan kannattavuustilanteeseen, joka suomalaisessa maataloudessa tällä hetkellä on. Se on ollut jo pitkään sitä, ja nyt näiden kahden erittäin hankalan satovuoden jälkeen se on vain kärjistynyt, ja siksi oli välttämätöntä osoittaa määrärahoja tähän hankalaan tilanteeseen ja siitä yli pääsemiseksi. On selvää, että tämä panostus tuntuu isolta, mutta kun se jaetaan tilaa kohti, niin tuo rahasumma ei todellisuudessa iso ole. Kun vahingot

tiedetään satojen miljoonien arvoisiksi tänäkin vuonna, niin tämä on vain välttämätön ja tähän hetkeen oleva kriisiapu. Pitkäjänteistä kannattavuutta tällä ei pystytä turvaamaan missään tapauksessa, vaan se muodostuu ainoastaan markkinatoimenpiteistä.

Tämä lisäpanostus jaetaan sekä ensi vuoden budjetin että tämän vuoden viimeisen lisäbudjetin välillä. Miksi näitä kahta mekanismia siinä käytetään? Siksi, että me haluamme nyt kohdistaa nuo lisämäärärahat mahdollisimman hyvin sekä tuotantosuuntien että -alueiden välillä ja myöskin varmistaa sen, että maksatukset tapahtuvat mahdollisimman nopeasti. Siksi on valittu kaksi elementtiä, joilla tämä raha tullaan nyt sitten jakamaan.

Tässä totta kai on paljon kiinni myöskin siitä, minkälaisia toimenpiteitä Euroopan unioni vaatii. Osa näistä toimenpiteistä on sen kaltaisia, että ne vaativat myöskin unionin hyväksynnän, mutta olemme hallituksessa lähteneet siitä, että nyt on niin poikkeuksellinen tilanne useammassa muussakin Euroopan unionin jäsenmaassa, että nyt käytetään niitä kuuluisia joustoja, mistä myös komissio ja komissaari ovat puhuneet, ja uskon, että niitä myöskin saadaan. Yhteydenpito komissioon ja muihin jäsenmaihin on olut erittäin tiivistä tämän asian tiimoilta, ja siksikin uskallan tässä olla toiveikas tämän asian osalta.

Elikkä on useampia elementtejä, mistä tämä paketti koostuu, useampia menettelytapoja, mistä tämä koostuu, ja me saamme myöskin mahdollisimman nopeasti rahat liikkeelle. Tilat kaipaavat näitä rahojaan.

Puhemies! Sitten näitä muita asioita noiden lisäksi, mitä jo luettelin, on se, että kyläkaupoille me myöskin annamme miljoonan euron lisämäärärahan monipalvelukeskuksina kokeiluhankkeiden toteuttamiseen. Tiedämme kaikki, että kyläkaupat ovat vahvasti vähentyneet, vaikka ne ovat palvelupisteitä, joita me Suomessa myöskin tarvitsemme.

Talousarvioon sisältyy määräraha myös Ruokaviraston toimintaan, ja kun uusi elintarvikemarkkinavaltuutettu aloittaa vuoden alusta, niin tuohon perustettavaan toimistoon ja hänen palkkaukseensa on myöskin rahat myönnetty.

Sitten luonnonvaratalouden puolella me panostamme biotalouteen liittyvien innovaatioiden edistämiseen reilun yhden miljoonan euron lisäpanostuksen. Samoin me kohdistamme läntisen Suomen susikannan seurantaan 300 000 euron lisämäärärahan, siksi, että me toivomme, että me saamme mahdollisimman monta susilaumaa pantaan, niin että seuranta on jatkuvaa ja me tiedämme, missä ne liikkuvat, jolloin me pystymme koiravahinkoja tällä tavoin torjumaan.

Metsästyksestä tulee toinenkin asia. Siellä nuorten metsästysharrastusta tuetaan niin, mikä oli myös eduskunnan tahto, että puolitetaan alle 18-vuotiaiden riistanhoitomaksu. [Kari Kulmala: Oikein!]

Sitten Metsähallitukselle tulee retkeily- ja virkistysalueiden, luontokohteiden kunnostamiseen myöskin lisämääräraha. Se tulee myöskin ympäristöministeriön puolelle. Tilusjärjestelyille tulee lisärahoitus, samoin tulva- ja kuivuusriskien hallintaan ja sen tietojärjestelmien kehittämiseen lisämääräraha.

Sitten tuolla STM:n puolella on Välitä viljelijästä -hankkeeseen myöskin varattu määrärahoja sekä tehty myöskin muita lomituspalvelun toimia, jotka täällä varmasti ovat jo esillä olleetkin. Satovahinkovakuutuksen vakuutusmaksuvero poistuu nyt ensi vuonna, ja energiaveron palautukseenkin varataan 20 miljoonan potti.

Elikkä tämä on kolmen ministeriön yhteinen tämä kriisipaketti, kuivuuspaketti paremminkin: maa- ja metsätalousministeriön, valtiovarainministeriön ja sosiaali- ja terveysministeriön. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Avataan keskustelun debattiosuus, ja pyydän niitä edustajia, jotka haluavat käyttää puheenvuoron, painamaan V-painiketta ja nousemaan seisomaan.

19.09 **Anne Kalmari kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Nyt tuntuu, että syvän keskustan lisäksi viimeinkin koko Suomi on suomalaisen elintarviketuotannon turvaamisen asialla ja huolissaan siitä, että myöskin alkutuottaja saisi reilun osuuden sieltä elintarvikemarkkinasta. Siksi on todella hienoa, että nyt myöskin elintarvikemarkkinalainsäädännöllä tullaan tässä asiassa tekemään tekoja ja tässä budjettiesityksessä myös elintarvikemarkkinavaltuutettu saa rahat.

Sen lisäksi on erittäin merkittävää, että teemme noita ministerin mainitsemia vientiponnisteluja, koska uskon, että antibioottijäämättömyydellä ja elintarvikkeiden turvallisuudella tullaan vielä valtaamaan vientimarkkinoita, kun teemme pitkäjänteistä työtä ja brändäämme meidän loistavia tuotteitamme.

Kysyn tuosta kriisipaketista: oletteko neuvotelleet valtiovarainministeriön kanssa siitä, että energiaveron palautus toimisi vähän paremmin kuin edellisellä kierroksella?

19.10 **Kari Kulmala sin** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri juuri kertoi näistä susiin liittyvistä toimista, ja pidän näitä kyllä erittäin tärkeinä. Esimerkiksi meillä tuolla Pohjois-Karjalassa ei ole enää hirviä Ilomantsissa ja Lieksassa metsästettäväksi tänäkään syksynä, ja suurin syyllinen on juuri susi.

Mutta toinen asia, mikä on erinomainen asia myös, on tämä nuorten metsästäjien riistanhoitomaksun puolittuminen. Hallitus esittää, että nuorten, alle 18-vuotiaiden metsästäjien riistanhoitomaksu puolitetaan ensi vuoden alusta lukien. Tämä on erinomainen vastaantulo nuorille metsästäjille. Tällä toimella annetaan positiivinen signaali nuorison huomioimisesta hyvän harrastuksen parissa. Metsästysseuroissa porukka ukkoutuu, ja sinne tarvitaan ehdottomasti nuoria metsästäjiä lisää joukkoon, ja tämä on varmasti yksi keino, mikä edesauttaa tätä asiaa.

19.11 **Harry Wallin sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies ja ministeri! Uskon, että Suomen eduskunnassa on yksimielinen kanta siihen, että maanviljelijöitä pitää auttaa tämän kriisin aikana. On hyvä, että hallitus on ryhtynyt toimenpiteisiin, ja sosiaalidemokraatit tukevat sitä. Nämä kaikki lisäykset, mitä ministeri esitti, ovat oikein paikallaan.

Mutta yksi, joka on maatalousjaostossa ollut koko tämän vaalikauden, on järjestöjen harkinnanvaraiset tuet. Jälleen kerran ne leikataan, ja sitten taas jaosto palauttaa. Me lausuimme siitä aika jyrkästi, että näin ei voi toimia. Kysyisin ministeriltä: miten jälleen, neljännen kerran, toimitaan? Tiedän, että ennen sinun ministerikauttasi on toimittu näin, mutta kun arvostetaan yli puoluerajojen erittäin paljon ministeri Leppää ja hän on huippuministeri, niin miten jälleen kävi niin, että nyt sitten 4H:n ja näiden neuvontajärjestöjen valtionosuuksia on leikattu ja jälleen pitäisi maatalousjaoston ne palauttaa?

19.12 **Markku Eestilä kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Täytyy ministeriä kiittää siitä, että tämä maatalouden kriisipaketti hoidettiin hienosti ja että siitä ei julkisuudessa tullut huutokauppaa, mikä olisi joidenkin taitamattomien ministereitten käsissä saattanut näin vaalivuonna tulla. Se on hieno asia, että löydetään yhteinen sävel, nimittäin tämä meidän oma elintarviketuotanto on osa turvallisuuspolitiikkaa, ja se on sen

verran arvokas asia, että siitä myös huolehditaan yhdessä. Arvostan myös edustaja Wallinin puheenvuoroa, että SDP tukee tätä. Se on hieno asia.

Toinen juttu, pieni juttu sinänsä, tai kaksi pientä juttua:

Ensinnäkin on hienoa, että ministeri mainitsi tämän Välitä viljelijästä, 3 miljoonaa. Ne eivät tule kolmen M:n tasolta, mutta ne ovat erittäin tärkeitä tässä tilanteessa.

Lopuksi pyytäisin ministeriä arvioimaan, mihin menee Euroopan unionin yhteinen maatalouspolitiikka, ja avaatteko hieman näitä tukineuvotteluja, että missä mennään — ykköspilari, kakkospilari — koska se on tärkeätä, että me eduskunnassa olemme tietoisia siitä, mihin suuntaan nämä ovat menossa?

19.13 **Pertti Hakanen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ministeriä pitää kiittää siitä, että laajasti yhdessä STM:n, valtiovarainministeriön kanssa löysitte budjettiriihessä hyvän kuivuuskriisipaketin, ja sillä on vaikuttavuutta paljon enemmän kuin pelkästään nämä miljoonat eurot, jotka nyt sitten myöskin jaetaan eri tavalla jyvitettynä eri tiloille. Siellä on tosi isoja vaikuttavuuksia, mitkä vaikuttavat pitkään, ja ne on myöskin tärkeää huomioida.

Kysynkin vielä yhtä yksittäistä asiaa, joka on vielä vähän jäänyt keskustelussa vähemmälle: Millä aikataululla hallituksen esitys valtion takauslainoista on tulossa? Tuleeko siitä semmoinen elementti, josta viljelijät myöskin ensi keväänä pystyvät sitten rahoittamaan tuotantopanoksiaan, kun taas uuteen satokauteen ollaan lähdössä?

Ja toiseksi vähän globaalimpi, isompi asia: Ilmastonmuutos on tosiasia, me näemme sen kaiken aikaa, ja meidän satovahingot tulevat olemaan ääriolosuhteiden armoilla myöskin jatkossa. Tätä ajattelua tarvitsee miettiä myöskin siitä lähtökohdasta, että nämä olosuhteet tulevat olemaan rajumpia tulevaisuudessa. [Puhemies koputtaa] Mitä ratkaisua tähän on mietitty?

19.14 **Hanna Halmeenpää vihr** (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Ilmastonmuutos ja sään ääri-ilmiöt todella näkyvät myös Suomessa oikein voimakkaasti, ja on tietysti aivan oikein auttaa ja tukea nyt niitä, jotka ovat maatilataloudessa vaikeuksissa. Mutta samalla tarvitaan kyllä kipeästi pitkän tähtäimen järjestelmätason muutoksia, jotta saadaan kestävää ja kannattavaa maataloutta, ja sitä muutosta tarvitaan siis sekä EU-tasolla että kansallisella tasolla. Meidän ruoantuotantomme ei voi perustua kriisistä ja kriisipaketista toiseen rämpimiseen. Näitä vuosia on nyt ollut useita, ja sen takia peräänkuulutan niitä pitkän tähtäimen rakennemuutoksia.

Kysyn kuitenkin tästä kriisipaketista, kun siellä on 20 miljoonan euron potti energiaverojen palautuksina korotetusti vuodelta 2018: Oletteko varmistunut siitä, että muun muassa tämä pakettiin sisältyvä potti jakaantuu nyt oikein? Meneekö se juuri niille, jotka ovat eniten satovahinkoja kärsineet? Itse en ole siitä ollenkaan vakuuttunut, [Puhemies koputtaa] koska sehän määräytyy sen perusteella, mitä energiaa käyttää.

19.16 **Jari Myllykoski vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tämä nyt rupeaa olemaan melko yksitoikkoista, kun yksi toisensa jälkeen kehuu ministeriä, niin että hän ei oikein hykertelyltään pysty kirjoittamaankaan. [Naurua]

Toki täytyy sanoa, että nyt pitkällisten ponnistelujen jälkeen on erityisen tärkeätä, että me olemme huomanneet sen, että me haluamme Suomessa ruoan kallistuvan, mikä tarkoittaa, että me edistämme vientiä. Ainakin henkilökohtaisesti uskon, että on erityisen tärkeä-

tä, että nyt satsataan viennin ponnisteluun, mitä me olemme vasemmistoliitossakin halunneet edistää.

Mutta haluaisinkin kysyä ministeriltä, mikä tämä koulutukseen tarkoitettu miljardi on? Onko joku suunnitelma, mitä sillä tehdään, kuinka sillä koulutusta edistetään? Kohdennetaanko se sinne toisen asteen ammatilliseen koulutukseen, niin kuin jossakin vaiheessa asiantuntijakuulemisissa puhuttiin? Lista olisi pitkä, mutta Länsi-Suomi kiittää susien pannoitukseen mahdollisesti tähtäävistä toimista, [Puhemies koputtaa] sillä me tarvitsemme nyt yhteyttä luonnonvaraisen suden ja ihmisen välille.

19.17 **Juha Pylväs kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Maatalous on kärsinyt useamman huonon vuoden. Pohjoisempana on ollut kolme märkää vuotta perävilkkaa, ja nyt tuli sitten yksi kuiva vuosi, elikkä monelta maatilalta on puskurit syöty todella vähiin. Niin kuin täällä on peräänkuulutettu, maatalous tarvitsee semmoisia pitempiaikaisia ratkaisuja. Ne pitempiaikaiset ratkaisut eivät varmaankaan perustu kriisipaketteihin eivätkä muihin vastaaviin, koska se potti, mitä sieltä voidaan tiloille antaa, on äärimmäisen pieni loppujen lopuksi.

Yksi keskeinen tekijä on maatalouden kustannusrakenteen muuttaminen, ja tähän kustannusrakenteeseen kuuluvat myös nämä tilusjärjestelyt. Pienet lohkot ympäri kylää aiheuttavat valtavasti siirtokustannuksia, ja on hienoa, että tähän tilusjärjestelyyn on nyt saatu lisää rahaa. Miten tämmöinen tilusjärjestely voidaan jatkossa ottaa pitempiaikaisesti huomioon, niin että se ei olisi aina vuosi kerrallaan vaan se olisi todellakin useamman vuoden projekti?

19.18 **Peter Östman kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Viime vuosina ja erityisesti viimeisen vuoden aikana olemme kuulleet huolestuttavia viestejä kasvavasta susikannasta, joka aiheuttaa ongelmia eri puolilla maata ja erityisesti länsirannikolla. Uudessa susikannan hoitosuunnitelmassa keskitytään siihen, että perustetaan alueellisia yhteistyöryhmiä, joiden tehtävä on opettaa ihmisille, miten eletään susien kanssa. Ministeriössä on näköjään paljon susiasiantuntijoita. En kuulu siihen porukkaan, mutta väitän tuntevani ihmisiä, ja Pohjanmaalla on aika paljon ihmisiä, jotka ovat aidosti huolissaan.

Arvoisa ministeri, me emme tarvitse enempää susipantoja. Tarvitaan kaksi asiaa: Ensinnäkin suurempi määrä susia täytyy välittömästi kaataa poikkeusluvalla. Susien pelottelu ja karkottaminen naapurikuntaan ei ratkaise ongelmaa. Toiseksi seuraavalle metsästyskaudelle täytyy myös myöntää enemmän kaatolupia. Muutoin käsissämme on kahta suurempi ongelma, kun nyt kesällä syntyneet pennut alkavat etsiä itselleen reviiriä.

19.19 **Reijo Hongisto sin** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tiukan kesän jälkeen yhä useampi pientila lopettaa toimintansa. Eletään todellisissa vaikeuksissa. Vaikka maidon- ja lihantuotanto ei välttämättä olekaan vähentynyt samassa suhteessa — kun on nämä tuotantolaitokset, on ryhdytty tuottamaan maitoa ja lihaa suuremmissa yksiköissä — niin reserviläisen ja maanpuolustuksen kannalta minä näen tässä lähinnä huoltovarmuuskysymyksen. Luulen, että mitä pienemmissä yksiköissä ruokaa tuotetaan hajallaan koko valtakunnan alueella, sitä parempi se on turvata, jos sattuu niin, että joku osa maasta joutuisi ehkä vaikka vieraan vallan alaisuuteen. Kysynkin ministeriltä: onko hallituksessa pohdiskeltu tätä tilojen lopettamista ja nähty sitä riskinä nimenomaan maanpuolustuksen kannalta, huoltovarmuuden kannalta? Ei ikään kuin kaikkia tuotantotiloja laitettaisi saman

maakunnan alueelle eikä näin otettaisi riskiä siitä, että tuotanto voi vaarantua kriisitilanteessa.

19.20 **Timo Harakka sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On siis selvää, että kaikki ovat valmiita tukemaan maataloutta sen kriisissä. Mutta ei ole kovin pitkä aika siitä, kun kävimme läpi tätä satovahinkoasiaa tässä samassa salissa, mahtoiko se olla maaliskuun lopussa, huhtikuun alkupuolella. Muistutan siitä, että silloin sanottiin, että tämä satovahinkokompensaatio on ainutkertainen asia tämän energiaveron palautuksen korottamisen myötä. Silloin jo rohkenimme ehkä epäillä, ettei se viimeiseksi kerraksi jää — ikävä kyllä.

No nyt on niin, että tämä kuivurien lisääntyneen polttoöljyn käytön kompensoiminen oli perusteltua, vaikkakin hakekuivurit, joita oli kuitenkin viidesosa, jäivät ilman. Mutta nyt kun kyseessä on päinvastainen ongelma, niin onko tässä enää mitään ikään kuin asiallista syytä nimenomaan tähän polttoöljyn energiaveron palauttamiseen vai onko tämä nyt vain käytännön syistä, jotka ymmärrän, [Puhemies koputtaa] nopein ja käytännöllisin veromenettely, johon joudutaan ikävästi turvautumaan?

19.21 **Eerikki Viljanen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Sipilän hallituksella on hyvä hallitusohjelma, ja sitä on toteuttamassa erinomainen ministeri. Hallituksen aloittaessa taloudellisia ja työllisyystavoitteita epäiltiin monien toimesta. Nyt olemme päässeet toteamaan hallituksen useimpien kunnianhimoisten tavoitteiden joko toteutuneen tai olevan toteutumassa tai ainakin aikataulussa.

Hallitusohjelma on hyvä myös biotalouden, maa- ja metsätaloudenkin osalta. Viime vuodet biotalouden, maa- ja metsätalouden mahdollisuudet on nähty, niihin on panostettu, ja biotalouden kasvulla onkin ollut oma roolinsa Suomen talouden kääntymisessä kasvuuralle. [Jari Myllykosken välihuuto] Suuri osa tästä positiivisesta biotalouden kasvusta on tapahtunut metsäalalla — alalla, joka on jo moneen kertaan leimattu auringonlaskun alaksi; alalla, joka on jälleen keskeisimpiä kasvu- ja vientialojamme. Myös energia-alalla on päästy eteenpäin. Oikeastaan ainoita biotalouden toteutumattomia kirjauksia on maatalouden kannattavuuden kääntäminen kasvu-uralle. Kysynkin arvoisalta ministeriltä: [Puhemies koputtaa] onko vielä uusia keinoja tulossa tällä vaalikaudella kannattavuuden parantamiseksi?

19.23 **Timo Harakka sd** (vastauspuheenvuoro): No, kyllä tämä tietenkin oli varsin merkittävä ylistyslaulu biotalouskärkihankkeelle, mutta muistetaan nyt ainakin pöytäkirjoihin se, että merkittävät biotalousinvestoinnit oli tehty jo hyvän aikaa ennen kuin hallitus näitä biotaloushankkeitaan laittoi liikkeelle, ja siinä kaikki ei nyt suinkaan ole ihan niin loisteliasta kuin äskeinen edustaja tässä huomautti. Siis kaikkein merkittävin, Suomen metsäteollisuuden suurin, investointi, 1,4 miljardia euroa Äänekoskelle, toteutettiin täysin riippumatta tämän hallituksen biotalousohjelmasta. Ja itse asiassa edellisen hallituksen satsaukset, yli 130 miljoonaa euroa, ja vielä epävarma investointi tiehankkeisiin ja muuhun infrastruktuuriin, olivat ehkä kuitenkin vaikuttamassa asiaan.

19.24 **Sirkka-Liisa Anttila kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Yhdyn niihin kiitoksiin, joita täällä on esitetty ministerille. Ja totean, että tämän hetken kurja tilanne maatalouselinkeinon kannattavuuden osalta on, niin kuin edustaja Pylväs täällä oikein to-

tesi, useamman vuoden kehityksen tulosta. Ja nyt tosiaan ne puskurit on syöty ja ollaan tilanteessa, että on oltava keinoja, niin kuin hallitus nyt esittääkin, joilla tästä mennään eteenpäin ja saadaan kovaa maata jalkojen alle — toivottavasti seuraava satovuosi on toisenlainen.

Täällä eduskunnassa on elintarvikemarkkinalaki, se antaa mahdollisuuksia. Sitten selvityshenkilö Karhinen tekee omaa työtään. Mutta se, mihin haluaisin nyt erityisesti kiinnittää huomiota, on Kataisen hallituksen 13. syyskuuta 2013 tekemä päätös tutkimusrahojen siirrosta tutkimuslaitoksilta Suomen Akatemian alle. Maatalouden tutkimus tarvitsee jatkossa aivan oman rahoituksen ja päätösvallan ministeriölle, ja neuvottelukunta siellä sitten ohjaa sitä, millä voidaan tehdä juuri sitä tutkimustyötä, jolla teknologiaa, digitalisaatiota ja vastaavaa voidaan tuoda maatalouden elinkeinoon kannattavuuden lisäämiseksi. [Jari Myllykoski: Tässä on ollut muutama vuosi aikaa korjata!]

19.25 **Simon Elo sin** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Jopa tällainen espoolainen kaupunkilaismies voi kannattaa suomalaista elinvoimaista maataloutta, niin vahvaa on Suomessa kannatus elinvoimaiselle maataloudelle.

Olen kuitenkin huolissani samoista asioista, mitä täällä keskustankin edustajat ovat tuoneet esille tästä pidemmästä juoksusta tässä kysymyksessä. Nyt kannattaa miettiä sitä, minkälainen vaikutus olisi sillä, jos Suomessa useat — tai jo sitä on tapahtunut — lihantuottajat ja maanviljelijät joutuvat laittamaan pillit pussiin. Tuskinpa palautuu samalle tasolle tuotanto, jos näin käy, ja osittain valitettavasti on käynyt. Onneksi tämä kriisitilanteen tukipaketti hyväksyttiin lisäbudjettina.

Yksi asia, jonka haluan nostaa esille ministerille, on se, miten maataloustukea jaetaan. Toki kansallinen maataloustuki on tärkeä, sen osuutta siniset haluaisivat lisätä — vähemmän tukea EU:lta, enemmän kotimaasta. Kun maksetaan EU:lle euro, niin tällä hetkellä siitä saadaan tavallaan vain osa Suomeen takaisin. Miten ministeri suhtautuu siihen, että jatkossa, esimerkiksi ensi hallituskaudella, saataisiin tilanne siihen, [Puhemies koputtaa] että kansallisesti jaetaan enemmän tukea ja vähemmän EU:n kautta?

19.26 **Krista Mikkonen vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ilmastonmuutos ja monimuotoisuuden häviäminen, kuudes sukupuuttoaalto, ovat merkittäviä tämän päivän kriittisiä ongelmia, ja molemmissa näissä metsä on aika lailla avainasemassa. Metsä toisaalta kasvaessaan sitoo hiiltä, mutta metsä on myöskin merkittävä hiilivarasto. Sen takia raju metsänhakkuiden lisääminen on ongelma, koska silloin lähivuosina hiiltä vapautuu, kun varastot pienenevät. Metsät ovat myös monimuotoisuuden kannalta äärimmäisen merkittävä ekosysteemi, koska valtaosa Suomen uhanalaisista lajeista elää metsissä. Sen takia tämä Metsähallituksen tulostavoitteen nosto on tässä huolestuttava, samoin kuin se, että Metso-rahat eivät edelleenkään ole edes puoliksi sillä tasolla kuin mitä ne olivat tämän hallituksen aloittaessa.

Toinen monimuotoisuuteen liittyvä huoli on vaelluskalat. On hienoa, että hallituksella oli kärkihanke sen suhteen, mutta vielä tämä kärkihanke ei ratkaissut asiaa, ja siksi [Puhemies koputtaa] se, että rahoitus nyt tippuu 3 miljoonaa euroa, on erittäin huolestuttavaa.

19.27 **Timo V. Korhonen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämänkin syksyn monissa keskusteluissa viljelijöitten kanssa on tullut ilmi se, että he ovat hyvin mielissään siitä, että tämän päivän Suomessa on hyvin tällainen myönteinen suhtautuminen

maatalouteen, suomalaista viljelijää arvostetaan. Mutta totta kai he samassa sitten myös toteavat sen, että jotenkin se myönteinen arvostus pitäisi saada näkymään siellä kannattavuudessa. Kaikki tiedämme, mitä ongelmia suomalaisen maatalouden kannattavuudessa nyt on.

Suomalaisen maatalouden tulevaisuus on tietysti kiinni siitä, millä tavalla nuoret viljelijät näkevät tämän alan kannattavuuden ja uskovatko, luottavatko he tähän alaan. Kysyn jälleen kerran tämän perinteisen kysymykseni: arvoisa ministeri, mikä teidän viestinne on näille nuorille, jotka pohtivat viljelijäksi ryhtymistä?

19.28 **Matti Semi vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tuossa äsken oli keskustelua metsäteollisuuden ongelmista ja siitä hyvinvoinnista, mitä heillä nyt on, eli siitä, mitenkä hyvin heillä menee. Pitää muistaa se, että suomalaisen metsäteollisuuden ongelmat olivat pitkälti siinä tekniikan kehityksessä, mitä se teki.

Itse olen paperipaikkakunnalta lähtöisin, niin olen nähnyt sen muutoksen, mitä siellä aikanaan on tapahtunut. Siihen mennessä, ennen näitä kriisejä, suomalaisessa metsäteollisuudessa mietittiin, kuinka nopeasti pyörä pyörii ja kuinka nopeasti kiekko pyörii ja kuinka leveätä paperia tulee ja kuinka monta kilometriä sitä saadaan kerralla tehtyä. Toiminnan hyödyntäminen ja kehittäminen jäi tavallaan pelkästään siihen kierroksen laskemiseen, että kuinka nopeasti se paperi tulee sieltä ulos. Siinä vaiheessa jäivät tämmöiset tuotannolliset kehittämiset huomioimatta kokonaan. Minun mielestäni nyt ollaan viisaammalla tiellä oltu ja päästy sitä kehitystä viemään eteenpäin. Ja ne ratkaisut on tehty huomattavasti ennen tätä hallitusta, ne kaikki. Ne hyvät tulokset ovat sieltä kautta tulleet.

Mitä tulee tuohon maatalouteen ja maatalouden kannattavuuteen, niin oli yllättävää tässä kuulla erään maatalousneuvojan kertovan, että hänen pitää tehtävänään nyt tällä hetkellä jo laskea, kuinka paljon pitää [Puhemies: Aika!] tuottaa hömppäheinää, että se maanviljely on kannattavaa ja siitä saa toimeentulon. Minusta [Puhemies: Aika!] tekemättömälle työlle ei pidä laskea niin suurta arvoa.

19.30 **Hannakaisa Heikkinen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kiitos myös minulta ministerille. Olette kyllä laittanut koko persoonanne peliin suomalaisen ruuan ja suomalaisen maanviljelijän eteen. Erityisesti vientiponnisteluista kiitän minäkin teitä ja koko hallitusta, ne ovat aivan mittavia. Mutta vielä paljon enemmän pystyisimme tekemään kotimaassa.

Julkisen sektorin elintarvikehankinnat ovat pitkälti yli 300 miljoonaa euroa. Omassa maakunnassani Pohjois-Savossa laskettiin yhdeksän elintarvikeryhmän kohdalta, mitenkä eri kaupungit ja kunnat käyttävät kotimaista ja tuotua tavaraa: Kuopioon tuotiin 20 prosenttia, kotikuntaani Kiuruvedelle 1 prosentti. Lähiruokaa Kuopiossa käytettiin 10 prosenttia, Kiuruvedellä melkein 60 prosenttia. Tässä emme ole täysin onnistuneet, että me saisimme tämän viestin omiin kuntiimme, että niillä hankinnoilla, mitä me teemme kuntapäättäjinä, on valtava aluetaloudellinen merkitys ja merkitys suomalaiselle ruuantuotannolle. Mitä olette ajatelleet, että tässä tehdään lisää ja paremmin?

19.31 **Johanna Karimäki vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kotimaisen ruuan tuotannosta on tärkeää pitää huoli, ja maatalouden kriisipaketti on hyvin ymmärrettävä, joskin se tulee kohdistaa niille, jotka sen todella tarvitsevat.

Muutenkin maataloutta pitää sopeuttaa muuttuvaan ilmastoon ja myös Itämeren suojeluun. Me tarvitsemme lisää proteiinipitoisia kasviksia, mutta toisaalta viime kesänä gammayökköset veivät ison osan härkäpapusadosta. Teillä on iso haaste edessänne mukauttaa maanviljelyä, jotta se sopeutuu tulevaisuuteen ja voimme huolehtia ruokahuollosta.

Vaelluskaloista sanoisin sen, että kun te nyt lopetitte kärkihankkeen, niin tilanne on kyllä todella toivoton, koska alun perinhän sinne ei laitettu mitään uutta rahaa vaan ensinnäkin rahat leikattiin ja sitten te keksitte uuden kärkihankkeen. Vaelluskalojen elinvoimasta on todellakin huolehdittava, ja tulevalle hallituskaudelle jää isoksi tavoitteeksi tehdä isompi hanke, niin että [Puhemies koputtaa] vaelluskalat saadaan elvytettyä.

19.32 **Hannu Hoskonen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On todella hämmästyttävää, että vihreät jatkavat tätä samaa, hyvin niukan totuuden levittämistä metsiemme tilasta. Jopa ilmastoguru, vihreidenkin arvostama WMO:n pääsihteeri Petteri Taalas toteaa julkisessa lausunnossaan, että hän on kehunut Suomen metsien hoitoa ja hakkuita erittäin avoimesti kansainvälisillä foorumeilla, ja ihmettelen suuresti, että totuus ei teille, vihreät, vältä tässä asiassa. Onhan käsittämätöntä, että vaikka ihan Metsäntutkimuslaitoksen virallisissa mittauksissa ja myös ennusteissa on, että kun metsät hoidetaan hyvin, niin Suomen potentiaalinen metsien kasvu voi nousta 150 miljoonaan mottiin vuodessa — se on se ehdoton maksimi, mikä tältä pinta-alalta saadaan irti — niin te levitätte jatkuvasti määrätietoisesti väärää tietoa. Eikö teillä ole mitään vastuuta siitä, mitä te puhutte? [Hanna Halmeenpää pyytää vastauspuheenvuoroa] Edustaja Halmeenpääkin tässä viittoo ja huitoo sillä keinoin kuin olisi ikään kuin totuuden suuri haltija, mutta numerot ovat muuta. Teillä on oikeus omiin mielipiteisiinne, edusta Halmeenpää, mutta ei omiin totuuksiin. Ja [Puhemies koputtaa] jos ette minua usko, niin Petteri Taalas tietää tämän asian minua paremmin.

19.33 **Hanna Halmeenpää vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tässähän ei ole mistään mielipidetaistelusta kyse, vaan me olemme vedonneet muun muassa tuoreimpiin arvioihin BIOS-tutkimusyksiköltä, joka on siis laatinut arvion Suomen YK:lle tekemästä päästöjen maaraportista. Olemme vedonneet myös Suomen ilmastopaneelin lausuntoon, joka toteaa, että hiilinielujen pieneneminen voi tällä menolla jatkua vielä vuosikymmeniä, pahimmillaan vuosisadan loppuun saakka. Ja olemme vedonneet hallituksen omaan ilmasto- ja energiastrategian vaikutusarvioon, jonka mukaan hiilinielut pienenevät strategian vaikutuksesta niin paljon, että kaikki muut päästövähennystoimet tehdään tyhjiksi ainakin vuoteen 2030 saakka. Että minkään mielipidekerhon lausunnoista tässä ei ole kyse, vaan maamme ja kansainvälisesti arvostettujen tutkijoiden lausunnoista. Me olemme tästä aivan perustellusti huolissamme.

19.34 **Esko Kiviranta kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri ansaitsee tietenkin kiitoksen siitä, että maatalous saa tässä tilanteessa hieman kriisitukea. Mutta sitäkin tärkeämpää on, että maatalouden kriisinkestokykyä pitkällä tähtäyksellä voitaisiin parantaa. Suomen maataloudella on kasvava merkitys Euroopankin mittakaavassa, kun Etelä-Euroopassa tuotanto-olosuhteet koko ajan heikkenevät.

Toiveet kiinnittyvät vuorineuvos Reijo Karhisen selvitykseen, jota odotamme. Hänhän on tunnettu talous- ja finanssiasiantuntijana mutta ei ehkä niin paljon maatalouden asiantuntijana. Kysyisinkin arvoisalta ministeriltä: annetaanko hänelle kaikki mahdollinen tuki,

niin että hän voisi ottaa tässä tehtävässä huomioon kaikki yhteiskuntapolitiikan lohkot ja tehdä niistä arvionsa ja huomautuksensa?

19.35 **Markku Eestilä kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Metsäpolitiikka on ollut Suomelle hyvin tärkeätä, ja erityisen tärkeätä on ollut se, että me olemme pitäneet päätöksenteon omissa käsissämme. Minä ymmärrän sen, että ilmastopolitiikka ja metsäpolitiikka halutaan naittaa keskenään ja tehdä päätöksiä, joilla maailma pelastuu. Mutta minä kysyn ministeriltä: mitä mieltä te olette, onko Suomen metsäpolitiikka ollut järkevää? Sadan vuoden aikana metsien puumäärä on lähes kaksinkertaistunut. Samoiten on käynyt kasvulle, sekin on lähes kaksinkertaistunut. Se on vähintään 110 miljoonaa kuutiota vuodessa. Me tiedämme, että kun me teemme aukkoja, niin siellä käytetään taimia, joiden kasvupotentiaali on aivan erilainen, ne ovat jalostettuja, jolloin se tarkoittaa sitä, että tulevaisuudessa entistä enemmän kasvu lisääntyy ja hiilensidonta lisääntyy. Minä en tiedä näistä mielipidekerhoista, mutta onko tämä Suomen menestyksekäs historia otettu huomioon? Ja miten on, ministeri, jatketaanko samalla linjalla?

19.36 **Markku Pakkanen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Lähiruoan ystävänä ja suurkuluttajana kannan toki huolta, että suomalainen ruoka menestyisi. Kuulinkin, että ministeri oli tehnyt markkinointimatkan tuonne vähän päiväntasaajan alapuolelle. Voiko näin käyttää ministeristä taiteilijanimeä Crocodile Dundee, koska hän nautti siellä paikallista lähiruokaa?

Itse koen näin, että tuo kriisipaketti, mikä viljelijöille osoitettiin, oli tarpeellinen. Niin kuin täällä on kuultu, se saa laajan tuen. Omasta puolestani kannan suurta huolta tästä huoltovarmuuskysymyksestä, kun muutamissa lehtikirjoituksissa on kirjoitettu näin, että huoltovarmuuden kannalta ei ole välttämätöntä kotimaisen maatalouden elintarvikehuolto. Mitä mieltä ministeri on? Olenko oikeasta asiasta huolissani?

19.37 **Eero Reijonen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tässä salissa on ehkä vihreitä lukuun ottamatta hyvin yksimielinen käsitys siitä, että metsät ovat kuitenkin Suomen kansantalouden kannalta hyvin keskeisessä roolissa ja niitä on viime vuosina hoidettu hyvin. Myös eduskunta on selkeästi lähtenyt tukemaan metsänhoitoa Kemera-tukien kautta. Ne ovat hyvin merkittävässä roolissa olleet. Myös metsäautotiet on otettu hyvin vahvasti huomioon. Se on tärkeätä tilanteessa, jossa tänä päivänä puumarkkinat vetävät ihan hyvin.

Itse ainakin olen nauttinut kovasti kesän aikana noista raivaussahahommista ja omalta osaltani kantanut korteni kekoon siinä, että metsät olisivat paremmassa kunnossa myöskin jatkossa, ja näin tulee tehdä. Kysyn ministeriltä: mikä on Kemera-tukien käyttöaste ja onhan niin, että jatkossakin myös tähän on budjetissa rahaa löytymässä?

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Otan muutaman puheenvuoron tähän, ja sitten ministeri voi valmistautua vastaamaan.

19.39 **Harry Wallin sd** (vastauspuheenvuoro): Valtiovarainvaliokunnan maatalousjaosto vieraili Pohjois-Pohjanmaalla elokuun loppuvaiheessa — täällä ovat Korhonen ja Eestilä, jotka olivat matkassa mukana — se oli erittäin hyvä ja opettavainen matka. Me vierailimme viimeisenä kohteena tällaisella Viskaalin tilalla, joka on erittäin merkittävä tila sillä

alueella ja jonka tulevaisuudensuunnitelmat ovat tosi korkealla: puolen hehtaarin pihatto ja sitten 1 200 nautaa. Hiilineutraalia lihaa tuotetaan sillä alueella, koska sinne ei tule yhtään liittymää. 100 hehtaaria on hakattu metsää keskeltä korpea, siellä olivat maansiirtokoneet käynnissä, ja oli kyse biolaitoksesta. Ja nyt vaikka tällä tilalla on jo ympäristölupa, viranomaiset ovat sitten päätyneet siihen, että tälle biolaitokselle pitää hakea myöskin ympäristölupa, vaikka se parantaa sen tilan ympäristöedellytyksiä. Lupasimme sieltä lähtiessämme, että nostamme tämän esiin. Kysyn nyt ministeriltä: Kuinka voi olla niin, että kun tilalla on ympäristölupa ja hiilineutraaliustilanne siellä paranee, niin sitten kuitenkin pitää hakea uudelleen? [Puhemies koputtaa] Eikö riittäisi rakennuslupa siihen?

19.40 **Eerikki Viljanen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Viitaten edellisiin puheenvuoroihin totean, että on totta, että Äänekosken suuri investointi oli jo valmisteilla tämän hallituksen aikana ja edellisen aikana sille nuotteja laadittiin. Se on saatu nyt kuitenkin valmiiksi, kuten lukuisia muitakin hankkeita on tehty tai on vireillä.

Metsäsektorille on syntynyt tuhansia työn ja yrittämisen paikkoja myös tuon Äänekosken erinomaisen hankkeen lisäksi, mikä on todella hieno asia. Olisikin hienoa, jos täällä osattaisiin antaa laajemmin kiitosta hallituksen politiikalle, joka on osaltaan luonut pohjaa investoinneille, vahvistanut yrittämisen edellytyksiä ja antanut uskoa ja varmuutta investoijille ja niille, ketkä investointeja suunnittelevat. Unohtaa ei sovi sitäkään, että edustaja Semin mainitseman teknisen kehityksen lisäksi nykyiselle metsäalan kasvulle pohjaa on luonut suomalaisten omistamien metsien hyvä ylisukupolvinen hoito, joka on mahdollistanut kasvun kaksinkertaistumisen ja korjattavan puun laadun paranemisen.

19.41 **Teuvo Hakkarainen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Noista susista pikkuisen. Minä annan esimerkin Keski-Suomesta. Siellä oli tämmöinen Malla-susi, joka oli pantasusi, ja netistä sai seurata, missä se kulkee. Käytiin Luonnonvarakeskuksessa, ja sieltä tuli ilmoitus, ettei Keski-Suomessa ole sutta, vaikka samaan aikaan sitä sai seurata netistä. Tälle Malla-sudelle kävi sitten Kinnulassa huonosti, se varmaan lähti susien taivaaseen tai johonkin joutui sitten sieltä. Samaan aikaan Kinnulassa ryöstettiin kioskinpitäjä neljä kertaa — poliisit eivät tulleet sinne paikalle — mutta kun Malla-susi katosi, niin kyllä tulivat helikopterien ja kaikkien kanssa etsimään, että mihin se susi joutui. Elikkä tämä vihreitten politiikka on semmoista, että ollaan enempi näistä koppiaisista ja susista huolissaan kuin ihmisistä. [Naurua]

19.42 **Kari Kulmala sin** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Luomutuotannosta ei ole vielä ymmärtääkseni puhuttu tällä tunnilla mitään. Luomuviljely kuitenkin lisääntyy koko ajan: kaksi vuotta sitten noin 9,9 prosenttia peltoalasta oli luomulla, ja viime vuonna se oli 11,4. Esimerkiksi Pohjois-Karjalassa, maakunnassani, luomutuotannossa on noin 27 prosenttia tällä hetkellä.

Olen aika paljon tekemisissä näitten luomutuottajien kanssa, ja he ovat erittäin huolissaan siitä, että näitä kaikenlaisia tarkastuksia, mitkä luomutuotantoon kuuluvat, on tuhottoman paljon. Yksikin tuottaja tässä viime viikolla lähetti minulle laskun näytille. Siinä oli tarkastaja käynyt toteamassa heidän peltonsa, ja puolentoista tunnin työstä lasku oli 457 euroa. Arvoisa ministeri, onko tällaisiin tarkastuksiin tulossa muutosta, lähinnä siten [Puhemies koputtaa] että ne vähenisivät, vai onko EU ainut, joka niitä voi vähentää?

19.43 **Peter Östman kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Lupaan tällä kertaa olla puhumatta sudesta, uskon, että aikaisempi viestini meni perille. Sen sijaan haluan kyllä esittää kiitoksen hallituksen metsäpolitiikalle.

Olen hiukan hämmentynyt näistä erilaisista tilastotiedoista ja viittauksista erilaisiin tutkimuksiin. Vihreät ovat huolissaan siitä, että nyt otetaan liian iso poistuma. Katsoin Luken sivuilta, ja haluaisin kysyä ministeriltä, onko Luken sivuilla oikeata tietoa, kun siellä lukee näin: ”Puuston vuotuinen kasvu on 70-luvun alun jälkeen ollut selvästi poistumaa suurempi. Viimeisin mitattu kasvu on 109,9 miljoonaa kuutiometriä vuodessa, kun vuotuinen poistuma on suurimmillaan ollut 82 miljoonaa kuutiometriä vuonna 2015.” Muistaakseni vihreät olivat osan ajasta hallituksessa.

19.44 **Hanna Halmeenpää vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ehkä tässä on syytä mennä vähän suurempiin sfääreihin ja todeta, että ihmiskunta on tähän mennessä onnistunut pysäyttämään vain yhden globaalin ympäristökatastrofin, [Hannu Hoskonen: Me puhuttiin metsätalouspolitiikasta!] ja se on otsoniaukon suureneminen. Me emme ole onnistuneet toistaiseksi, ja hallituskin sen on myöntänyt, pysymään vaikkapa YK:n sitoumuksissa, joihin olemme siis sitoutuneet, ja pysäyttämään luonnon monimuotoisuuden heikkenemistä. Ja vaikkapa täällä Suomessa viimeisen kymmenen vuoden aikana ihan tavanomaisten metsälajien — kuten vaikkapa hömötiaisen ja töyhtötiaisen — kannat ovat puolittuneet. Ei tässä pelkästään koppiaisista tai lahopuista tai hiilinieluista ole kyse, vaan kyse on myös siitä, että metsät elinympäristönä ovat vaarantuneet jo tällä nykyisellä metsäpolitiikallamme. Me emme ole koskaan sanoneet, etteivätkö puunjalostusteollisuus ja metsät luonnonvarana olisi yksi Suomen tukijaloista. Näin on ja tulee olemaan, arvoisa edustaja Reijonen. [Keskustan ryhmästä: Onko?] — On. — Olemme olleet [Puhemies: Aika!] vain siitä huolissamme, jos hakkuut merkittävästi kasvavat, [Puhemies: Aika!] ja siitä ovat asiantuntijat esittäneet kritiikkiä,

19.45 **Reijo Hongisto sin** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Östman tuossa totesi, että susista puhuminen riittää, mutta mikäli, kollegat, sallitte, niin minä vielä ihan vähän hämmennän tätä soppaa. Nimittäin Aamulehti julkaisi 21.6.2017 jutun ”Hullun hommaa” — Poromiehelle maksettiin pedoista vuodessa yli 150 000 euroa vahingonkorvausta: ”Vähintään 40 000 euron korvauksia on maksettu joka vuosi 13—25 henkilölle eri puolille poronhoitoaluetta.” Nämä rahat mitä ilmeisimmin on maksettu tällaisen erityisen periaatteen elikkä Lex Halla -lain mukaan, jolloinka muutamalle eteläisimmälle poronhoitoalueen paliskunnalle on maksettu korotettua korvausta petojen syömistä poroista. Olen antanut itse itseni ymmärtää, että hyvä hallitus on nyt puuttumassa tähän Lex Hallan toimintaan ja puretaan tämä Lex Halla, jolloinka pohjoisen alueen petokorvausrahoja on mahdollisuus käyttää myöskin täällä etelämmässä, missä niitä on valitettavasti jouduttu leikkaamaan. Ministeri, onko näin, [Puhemies koputtaa] että Lex Hallaa ollaan purkamassa?

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Sitten edustaja Myllykoski, ja sen jälkeen ministeri vastaa.

19.47 **Jari Myllykoski vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Miellyttävää on se, että oikeastaan näkemykset — ne, mitkä itsekin toin esille — olivat sitä, että nyt viljelijöille pitää mahdollisuuksia antaa. Täällä jo kysyttiinkin sitä, kuinka tämä valtionta-

kausjärjestelmä tulee toimimaan, ja minun mielestäni se on se oikea. Erittäin matalakorkoinen laina antaa mahdollisuuden niille toiminnanharjoittajille, jotka näkevät vielä tulevaisuuden sille, että me voimme harjoittaa maataloutta. Se on se kädenojennus, mikä pitää ehdottomasti antaa.

Siitä kritiikistä, mitä täällä on tullut sitten energiaverotuksen osalta: On minun mielestäni kohtuullista kysyä tässä tilanteessa, että jos kuivuri ei pyörikään tänä vuonna niin paljon, niin onko se sitten oikea kriteeri. Minä ymmärrän, että nämä tuotantokustannukset eivät vähene, paitsi sitten ehkä kuivaamisen osalta, kaikki muu säilyy edelleen kustannuksina. Se yleiseurooppalainen viljojen hintojen [Puhemies koputtaa] nousu ei paikkaa kaikkea.

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Ja sitten vastauspuheenvuoro, ministeri Leppä, 5 minuuttia.

19.48 **Maa- ja metsätalousministeri Jari Leppä:** Arvoisa rouva puhemies! Oliko se nyt 50 minuuttia, kun näitä kysymyksiä oli aika paljon? [Puhemies: Siinä oli yksi nolla liikaa!] — Yksi nolla liikaa, selvä. Yritetään.

Arvoisa puhemies! Valtavan paljon hyviä kysymyksiä ja hyviä kommentteja. En varmaan ehdi ihan kaikkiin vastata, mutta aloitan sillä, mihin täällä erittäin moni viittasi, tällä pitkäjänteisyydellä. Se on se huoli. Se liittyy huoltovarmuuteen, se liittyy tulevaisuudenuskoon, se liittyy tulevaisuuden investointeihin ja siihen, haluavatko nuoret ihmiset lähteä alalle ruuantuottajiksi vaiko eivät. Tämä on iso, iso kysymys, ja olen todella tyytyväinen siihen, että koko Suomen kansa on hyvin pitkälle, mittauksien mukaan 90-prosenttisesti, sen takana, että Suomessa omaa ruokaa tuotetaan myös jatkossa. Eduskunta on laidasta laitaan samaa mieltä. Tämä on hyvä lähtökohta.

Tämä on myös vastaus edustaja Korhosen kysymykseen. Meillä on kaikki mahdollisuudet ja edellytykset sille, että Suomi ruuantuotannon osalta voi olla elintarviketalouden kasvun maa. Ja se on se, joka meitä vie eteenpäin ja ajaa eteenpäin, myöskin niin, että nuoret uskaltavat lähteä investoimaan. Tämä on erittäin pääomavaltainen ala. Kaikki me tiedämme sen, että valtavat investoinnit vaaditaan, jotta pystytään modernilla tavalla ja kestävällä tavalla ruokaa tuottamaan. Kestävää pitää olla, oli sitten kysymyksessä ruuantuotanto, oli sitten kysymyksessä metsäpuolen asiat. Se on selvä.

Muutamaan täsmäkysymykseen vielä vastaus.

Energiaveron palautus: On ihan totta, eihän tämä ole välttämättä moderni keino toimia. Mutta kun näitä keinoja käytiin lävitse siten, että ne osuisivat mahdollisimman hyvin, niin siellä piti olla useammanlaista vaihtoehtoa. Ja tämä oli yksi niistä, jonka me halusimme ottaa mukaan. Ei se ole ainoastaan se kuivuri, joka siellä sitä energiaa syö, vaan kyllä siellä syö sitä moni muukin asia. Eivät koneet liiku ilman energiaa, ja sen vuoksi se on tällä kertaa mukana. Mutta pitkällä tähtäimellä tämä ei varmasti ole se tapa. Edustaja Harakka ja kaikki muutkin, jotka tähän, ihan oikein, viittasitte, tämä ei ole tietenkään se tapa, meidän pitää yhdessä löytää niitä kestävämpiä keinoja, se on ihan päivänselvä asia.

Luomuasian ainakin edustaja Kulmala täällä otti esille. Luomustrategiaa uudistetaan, sen valmistelutyö on käynnissä, ja siihen kiinnitetään aivan erityinen huomio. Yhdessä teh-

dään se työ, jotta pystytään myöskin tuosta luomuasiasta se kaikki hyöty saamaan, mitä siinä on. Se on yksi meidän elintarviketuotantomme kruunuista.

Edustaja Wallin, järjestöjen valtionosuuksista: Ei voi olla kyllä hirvittävän ylpeä siitä toimintamallista, myönnetään se. Me olimme sen liikkumavaran osalta erittäin tiukassa raossa, missä me pohdimme sitä. Kyllä ne olivat moneen kertaan meillä pöydällä. Tietysti tässä kohtaa toivon jälleen kerran sitä samaa niin kuin aina ennenkin, että eduskunta suhtautuu myötämielisesti tähän asiaan. Se on eduskunnan käsissä.

Metsien käytöstä on moni täällä puheenvuoron käyttänyt. On selvää, että hallitus on oman strategiansa valinnut. Se strategia on se, että me haluamme tehdä Suomesta hiilineutraalin maan, ja se meidän tavoitteemme on samanlainen kuin Ruotsilla eli vuoteen 2045, ja se on kovin koko Euroopassa, ja jos emme metsiämme käytä, me emme ikinä sitä saavuta. Me tarvitsemme kiertotaloutta, me tarvitsemme biotaloutta, me tarvitsemme digitaalisuutta, me tarvitsemme uutta teknologiaa, uutta osaamista, uusia tuotteita ja kaikkia näitä yhdessä, muuten se ei onnistu.

Tuo, että metsät ovat kasvaneet ja kasvavat paremmin kuin koskaan, antaa meille valtavan mahdollisuuden, ja se hakkuukertymä ei ole lähelläkään sitä, mitä metsät kasvavat, ja vaikka se hiilivaraston kasvu hetkeksi hidastuukin, niin sehän ei lopu mihinkään vaan se jatkaa kasvuaan. Mutta se kasvu hidastuu, sen hiilivaraston kasvu hidastuu, kun me käytämme. Mutta samaan aikaan me pystymme korvaamaan merkittävän määrän uusiutumattomia luonnonvaroja niillä tuotteilla, joita me metsästä saamme. Ja tästä yhtälöstä tulee se kestävyys, jota me tavoittelemme erittäin kunnianhimoisilla tavoilla.

Valtiontakaus on erittäin merkittävä — se unohtui tuosta alustuspuheenvuorostani — se on erittäin merkittävä, ehkä kaikkein tärkein täsmätoimi on valtiontakaus. Se tulee voimaan toivon mukaan ensi vuoden alusta, näin on ainakin hallituksen suunnitelma. Me tuomme pikaisesti ne tarvittavat muutokset tänne eduskuntaan, jos tarvitaan lakimuutos, tai jos se menee muilla muutoksilla, niin ne tehdään nopeasti, niin että tämä saadaan käyntiin ensi vuoden alusta. Tällä pystytään kohtuullisen pienellä summalla vivuttamaan merkittävä rahasumma kaikkein tukalimmassa asemassa oleville tiloille. Tämä on erittäin, erittäin merkittävä asia.

Yksi uusista toimista maatalouden tukalan kannattavuustilanteen osalta on ilman muuta vuorineuvos Karhisen selvitystyö. Sille selvitystyölle annetaan kaikki mahdollinen tuki, on annettu ja tullaan antamaan, ja ne toimet, joita tämä hallitus ehtii tehdä Karhisen selvitystyön pohjalta, tehdään. Se pohjaa myöskin seuraavan hallituksen työtä toivon mukaan. Tässä yhteydessä esitän jo sen toivomuksen, että kun meistä varmasti joku siellä seuraavassakin hallituksessa on, niin hän jatkaisi tätä työtä, samoin kuin jatkaisi vientiponnisteluja, samoin kuin jatkaisi, edustaja Karimäki, vaelluskalojen reittien avaamista. 7,8 miljoonaa euroa on laitettu siihen rahaa kiinni, enemmän kuin koskaan [Puhemies koputtaa] tähän mennessä. [Peter Östman: Entä sudet? — Jari Myllykoski: Ei ne ui!]

Susien osalta meillä on susien hoitosuunnitelman päivittäminen. Todennäköisesti me emme anna nyt susiasetusta lainkaan vaan me menemme lain ja tämän uuden ohjaavan sudenhoitosuunnitelman mukaan, jolloin me saamme ne häirikköyksilöt ja vaaraa aiheuttavat yksilöt poistettua. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Jatketaan debattia vielä jäljellä olevat 5 minuuttia, täällä syntyi puheenvuoropyyntöjä.

19.54 **Pertti Hakanen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kiitoksia ministerille hyvistä vastauksista. Äsken tuli laajaa settiä myös siitä, millä tavalla tuota pakettia tosiaan pitkällä aikavälillä tullaan hyödyntämään.

Otan vielä yhden kysymyksen tuohon valtiontakaukseen liittyen: onko nyt varmuus myös siitä — kun ei osata ihan tarkkaan arvioida, kuinka paljon tilat tätä lainoitusta tulevat hakemaan — että valtiontakaus ei tule missään määrin rajoitteeksi vaan sillä oikeasti pystytään ne kaikki hädässä olevat tilat sitten myöskin varmuudella lainoituksen piiriin saattamaan?

Toinen asia, jonka otan tässä puheenvuorossani esiin: Viennin edistämiseen panostetaan merkittävästi, ja kuulimme juuri terveiset ministeriltä vienninedistämismatkalta. Yksi iso huoleni on se, millä tavalla me nyt oikeasti voimme turvata sen, että tämä afrikkalainen sikarutto ei jalkaudu tänne Suomenniemelle. Juuri viime päivinä tuli terveisiä taas Belgiasta, jossa on uusia tapauksia. Tässä tarvitaan ihan merkittävästi myöskin riistanhoidollisia toimenpiteitä [Puhemies koputtaa] mutta myöskin taloudellisia resursseja.

19.56 **Markku Eestilä kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tästä valtiontakauksesta: Toivottavasti, ministeri, asia hoidetaan niin, että pankit eivät pyörittele näitä entisiä velkoja ja sitten saa valtiota takaamaan, jolloin se tuki käytännössä valuu pankeille. Pidetään nyt siitä huoli, että näin ei pääse käymään. En tiedä, onko kenelläkään ollut edes suunnitelmissa, mutta sitä on tässä iässä jo oppinut tämän ennaltaehkäisyn tärkeyden.

Sitten, arvoisa ministeri, on erittäin mieluista kuulla, että suhtaudutte tuohon petopolitiikkaan ja susipolitiikkaan niin, että jollakin tavalla pystyttäisiin vastaamaan ihmisten hätään ja varsinkin niitten metsästäjien hätään, kun heiltä menee koiria ja he eivät pääse koirilla metsästämään. Se on heidän kulttuuriaan, nämä suvut ja perheet ovat tietyllä alueella, esimerkiksi Itä-Suomessa, harjoittaneet metsästystä koirien avulla sukupolvesta toiseen, ja jotenkin he ovat asianomistajia minun käsitykseni mukaan.

Ja eihän tästä nyt niin hirveää riitaa kannata rakentaa, mutta näin järkevästi ajatellen välillä harvennamme niitä susia ja ehkä jopa laumoja, jotka ovat niin sanottuja gangsterilaumoja — oppineet koiria tappamaan ja metsästämään — koska ei Suomen ja Venäjän populaatio missään nimessä ole vaarassa. Suomen alue on pieni reuna-alue, ja Venäjällä [Puhemies koputtaa] susia riittää.

19.57 **Krista Mikkonen vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Oli hyvä kuulla, kun ministeri tosiaan totesi tämän, että nyt nämä metsähakkuiden lisäämiset tarkoittavat sitä, että hiilivarastot pienenevät, [Hannu Hoskosen välihuuto] ja käytännössä siis meidän nettopäästömme nyt ensin kasvavat, tosin sitten myöhemmin tilanne on toinen. Tämä on se asia, mistä me vihreät olemme olleet huolissamme, koska meidän mielestämme ilmastonmuutoksen hillitsemiseksi tarvitaan keinoja. Nyt emme voi odottaa.

Mutta sinänsä se käsitys, että vihreät eivät kannattaisi metsien käyttöä, ei pidä paikkaansa. Me näemme metsän uusiutuvana luonnonvarana ja kannatamme sen kestävää käyttöä. Se tarkoittaa myös sitä, että puuta pitäisi pystyä jalostamaan mahdollisimman pitkälle ja siitä pitäisi tehdä pitkäikäisiä tuotteita, jolloin ne myös säilyisivät hiilivarastona jatkossa. Sen takia esimerkiksi puurakentaminen on yksi semmoinen tärkeä asia, ja siihen liittyen kysyisin, onko ministeriössä valmisteltu [Puhemies koputtaa] toimenpiteitä siihen, miten edelleen helpotetaan puurakentamista.

19.58 **Jari Myllykoski vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Eestilä kerkesi pilkille ennen edustaja Myllykoskea. On erittäin tärkeätä huomioida se, että tästä tukijärjestelmästä ei tule pankkien rahastusjärjestelmä. Me kaikki tiedämme sen, että kun joku saa löysää, niin joku ottaa sen itselleen. Tässä on nyt tärkeää huolehtia siitä, että tämä todellakin viedään.

Mutta olisin kysynyt ministeriltä erityisesti siitä, että kun viimeiset päätökset satovahingoista on tehty, niin sen jälkeen on tullut kovasti kritiikkiä siitä, että tämä nykyinen vakuutuspohjainen järjestelmä ei toimi, ja nyt sitten täällä on hallituksen toimena koroista luopuminen ja annetaan helpotusta siihen: Onko nyt mahdollista, että tämä hallitus vielä valmistelisi asiaa? Tiedän, että hallituspuolueistakin tulee sitä, että olisi tämmöinen yhteinen rahastojärjestelmä, [Puhemies koputtaa] tuottajien ja valtion välinen, joka olisi ketterämpi, nopeampi ja huomattavasti toimivampi [Puhemies: Aika!] kuin tämä vakuutusjärjestelmä.

19.59 **Teuvo Hakkarainen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kirves on paras metsänhoitaja ja hiilinielun kasvattaja, semmoinen käsitys minulla on — tuossa on hyvä kuva, kun aikanaan harvensin metsää.

Mutta tuosta metsäteollisuudesta: Onko semmoinen tullut mieleen ministerille, että metsäteollisuus on varmasti tällä hetkellä paras valuutantuoja tähän maahan, koska metsäteollisuus ei ole niin kuin metalliteollisuus taikka teknologiateollisuus, ne tarvitsevat tuontia? Se on melkein täysin omavaraista, ja viennistä tulevat rahat, ne tulevat meidän kaikkien käyttöön. Elikkä tähän — nyt on investointeja tulossa muun muassa Kuopioon — millä tavalla ministeri ottaa huomioon sen, että sinne investoidaan, eikä niitä investointeja muun muassa ylimääräisillä ympäristösäännöksillä ja muilla torpata?

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Ja sitten annetaan vastauspuheenvuoro ministeri Lepälle tämän päätteeksi. 2 minuuttia, olkaa hyvä.

20.00 **Maa- ja metsätalousministeri Jari Leppä:** Kiitos paljon, arvoisa puhemies! Jäi edelliseltä kierrokselta vastaamatta vielä yhteen asiaan elikkä maatalouden tutkimusrahoihin: Jaan tuon huolen ja olen myöskin huolissani sen kehityksestä. Siksi toivonkin, että kun viime kaudella tehtiin tuo rahoitusrakenteen muutos, niin että Suomen Akatemialle annettiin entistä enemmän allokointimahdollisuutta tutkimusrahoille, niin myös siellä nähdään se merkitys, joka biotaloudella, maataloudella, metsätaloudella on meidän Suomen taloudelle ja meidän kestävyydelle ja sille, että me otamme ja teemme osamme myös ilmastonmuutoksen torjunnassa — se on äärimmäisen tärkeä asia.

Mutta sitten näihin muutamiin muihin asioihin, kysymyksiin:

Edustaja Hakkaraiselle tuosta metsäteollisuuden omavaraisuudesta: Näinhän se on, itse asiassa taitaa olla niin, että uusi Äänekosken tehdas tuottaa energiaa kaksi ja puoli kertaa sen, mitä se itse käyttää, elikkä ne ovat vahvasti omavaraisia. Tätä tarkoitin juuri sillä, kun sanoin, ettei pidä pelkästään nähdä sitä, paljonko hakataan, vaan myös se, paljonko sillä korvataan muita, huonompia vaihtoehtoja, vaikkapa energiantuotannossa, tai muita, joita tehdään fossiilisista raaka-aineista.

Ja sitten sanottakoon se vielä toiseen kertaan: siis hiilinielujen kasvu pienenee — eivät hiilinielut pienene, vaan hiilinielujen kasvu pienenee — kun me hakkaamme. Jos hakataan enemmän. Siis hallitushan ei hakkaa yhtään mottia vaan metsäteollisuus.

Puurakentaminen: Äärimmäisen tärkeä asia, sitä on edistetty monin eri toimin ja edistetään jatkossakin erittäin vahvasti, niin että se etenee. Meillä betoni hallitsee erittäin vahvasti varsinkin julkista rakentamista, ja siksi me kaikki, myös kuntapäättäjinä, voimme olla myöskin tässä — ja toivon, että olemme — viestinviejinä.

Sitten valtiontakausasia: Juuri näin, kuten täällä monet teistä sanoivat, että sen pitää olla aito, se ei saa pääomittua, ja juuri tämän paketin rakentamisessa meillä hallituksessa oli yksi tärkeä periaate ja tavoite, se, että se mahdollisimman vähän pääomittuisi muualle ja että se tukipaketti menisi suoraan sinne hädässä oleville tiloille. Tämä on yksi niitä asioita, josta halutaan ilman muuta pitää huoli.

Afrikkalaisen sikaruton torjunnassa tarvitaan järeitä keinoja, ja niitä tulee. Edelleenkin me vahvistamme noilla rajoilla ja maahantulopaikoilla olevia toimintoja. Me teemme siihen lainsäädäntöä. Velvoitamme siellä myöskin niin satamia kuin lentokenttiä kuin kaikkia muitakin paikkoja, mihin tänne väkeä tulee, nyt sitten toimimaan entistä vahvemmin tämän viheliäisen taudin osalta.

Metsästystä on helpotettu: sitäkin tullaan vielä edelleenkin helpottamaan, jotta me saamme pidettyä villisikakannan kurissa. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Siirrytään puhujalistaan. Ensimmäisenä edustaja Hoskonen.

20.03 **Hannu Hoskonen kesk:** Arvoisa herra puhemies! Nyt, kun ministeri on vielä paikalla, niin susitilanteesta haluan kertoa ihan tämän päivän tapahtumia. Kotini lähellä Ilomantsissa, siinä, missä lapset käyvät koulua, sitä tietä pitkin menevät koulupäivinä joka aamu kouluun, siinä on nyt kolmen viikon aikana pyörinyt susia. Yksikin rouva, joka aamulla oli aamulenkillä, omalla huudollaan karkotti sen suden metsään. Siinä oli kaksi pientä lasta koulumatkalla. Kukaan ei tiedä, mitä olisi tapahtunut, jos tämä kyseinen rouva ei olisi sattunut paikalle. Johtopäätöksenä siitä, mitä on tapahtunut kolmen viikon aikana: Nyt vasta saatiin sen suden poistolupa. Ensin se oli karkotuslupa. Kun täällä etelässä tapahtuu niin, että susi tulee asutuksen lähelle, sitten on Ilmavoimat, Maavoimat ja Merivoimat, poliisi ja pelastuslaitos ja kaikki viranomaiset liikenteessä. Eivätkö ihmiset ole tasa-arvoisia lain edessä, niin että ihmisen elämää ja terveyttä turvataan aidosti? Onko todella niin, että sen pienen ihmisen, joka sen suden kohtaa — vaikka nyt siinä Varpukujan kevyen liikenteen väylällä, mikä menee liikuntahallille — henki pitää vaarantaa? Suomalainen suurpetopolitiikka on mennyt aivan käsittämättömäksi, karannut käsistä täysin. Ja Luonnonvarakeskuksen viimeinen kanta-arvio väittää susia olevan vain hyvin pieni määrä, se ei pidä puoliksikaan paikkaansa, niitä on paljon, paljon enemmän. Mutta joka tapauksessa, jos emme tee tälle asialle jotakin, niin toivon hartaasti, että sitä päivää ei minun silmieni, eikä kenenkään silmien, tarvitsisi nähdä, että pieni lapsi joutuu suden raatelemaksi. Läheltä piti -tilanteita on monia ollut. Olen siitä tässä talossa puhunut sen kymmenen kertaa, vaan ei meinaa asia vaan edetä. Tämä on asia, joka on myös ihmisarvokysymys. Kumpi tässä maailmassa on tärkeämpi: se ihmislapsi, joka kävelee kouluun koulutiellä, vai se peto, joka jolkottelee siinä samalla tiellä? Eikä tunnu häiritsevän ketään, olen siitä hyvin murheellinen.

Toisena asiana metsäasiaa. Kun vihreät ovat tässä keskustelussa maalailleet totuuksia milloin mihinkin asentoon, niin kannattaisi vihreiden ainakin muistaa se, että he olivat Kataisen hallituksessa aikanaan hyväksymässä vuoteen 2025 saakka ulottuvaa kansallista metsästrategiaa. Siinähän nimenomaan sovittiin siitä, että metsien käyttöä lisätään, hakkui-

ta lisätään ja hoitoa lisätään. Näin on tapahtunut. No, toki ymmärrän, että vihreät loikkasivat tästä, kielsivät tämmöistä koskaan tehneensä, ja nyt saavat sitten taas levittää tämmöisiä vaihtoehtoisia totuuksia, joita muutamassa toisessa valtiossa tehdään aika suuressa mittakaavassa. Vaihtoehtoiset faktat ovat siellä muotia. Näköjään on Suomeenkin tämä tauti levinnyt.

Arvoisa puhemies! On hyvin, hyvin surullista, että meidän todellisia mahdollisuuksiamme yksi puolue tässä talossa mollaa koko ajan ja kirjoittelee niistä omia totuuksiaan ja levittää niitä vielä ihmisille muka totuuksina. Esimerkiksi äsken lukemani Petteri Taalaksen kannanotto Suomen metsätaloudesta kuvatkoon sitä, miten alan huippuasiantuntija maailmalla kertoo meistä totuuksia, ja te vain vääristelette niitä lukuja. Se on totta, että meillä on metsiä hakattu paljon. Siitä huolimatta sekä hiilinielu että metsävarasto, puuvarasto, kasvaa koko ajan. Koko ajan molemmat kasvavat. Ne molemmat ovat viime sodan jälkeen tuplautuneet, vaikka menetimme sodassa kuitenkin pinta-alaammekin, parhaat alueet menivät tuonne rajan taakse. Siitä huolimatta meillä on enemmän metsää kuin koskaan Suomen itsenäisyyden historian aikana, yli kaksinkertainen määrä siihen verrattuna, mitä sodan jälkeen meillä oli käsissämme. Siitä huolimatta tämä tilanne ei teille vältä. Te vain vaihtoehtoisia faktoja syötätte ihmisille ja sen jälkeen ihmettelette, miksi teitä ei ymmärretä. Olisiko joskus hyvä tunnustaa tosiasiat? Sitä hartaasti teiltä toivon. Ihmettelen kyllä suuresti, etteivät edes Metsäntutkimuslaitoksen tiedot teille vältä. Suomessahan on metsätutkimus maailman vanhinta, yli sata vuotta vanhaa tutkimusta. Kaikki puut tiedetään motilleen, hakkuut tiedetään motilleen, ja sekään ei teille vältä. Mitä te sitten uskotte? En minä mahda tälle tilanteelle mitään. Joka tapauksessa, hyvät edustajakollegat, toivoisin hartaasti, että kuitenkin tämä totuuden viljely... Kun me puhumme tässä talossa siitä, miten meidän tulisi kohdella toisiamme, niin aloitettaisiinko siitä, että hyväksyttäisiin vaikka tosiasiat.

Lopuksi, arvoisa puhemies, vielä maataloudesta. Toki metsätalous on iso, tärkeä osa maataloutta, koska monen tilan nettotuloista noin puolet tulee metsätalouden puolelta. Mutta kuitenkin kun nyt on tämmöinen yleinen kansallinen yksimielisyys siitä, että maanviljelijä tarvitsee oikeudenmukaisen osan siitä tuottamastaan tuotteesta, suomalaisesta puhtaasta ruoasta, joka meidän ruokapöytäämme matkaa sitten monen mutkan kautta, niin toivotaan nyt, että maatalouden kohdalla tämä muistetaan sitten vielä kymmenenkin vuoden päästä eikä tässä ruveta tekemään tätä samaa tilastojen vääntelyä kuin tuolla metsätalouden puolella on tapahtunut. Sitä hartaasti toivon.

20.09 **Kari Kulmala sin:** Arvoisa puhemies! Ministeri Soini piti esimerkillisen puheen tuossa muutamia tunteja sitten. Ja kuten ministeri mainitsi, ilmastonmuutos on myös mahdollisuus. Arktinen alue tulee nähdä Suomessa uutena, meitä hyödyttävänä mahdollisuutena. Kun ilmasto lämpenee, avautuu Euroopan pohjoisella rajalla käyttöömme täysin uusi meri. Ilmastonmuutos edellyttää meiltä toimia. Meidän tulee varautua sen mukanaan tuomiin haitallisiin vaikutuksiin, ja samalla työtä on tehtävä edelleen ilmastonmuutoksen ehkäisemiseksi. Vaikka muutokset ovat uhka, tuo ilmaston lämpeneminen mukanaan myös uusia mahdollisuuksia. Näistä kuulee harvoin tässä salissa puhuttavan. Uhkista puhujia kyllä riittää.

Näen mahdollisuutena Jäämeren avautumisen. Seuraavien vuosikymmenten aikana jäistä vapaa pohjoinen meri on realiteetti, joka meidän on huomioitava. Koska jo nyt Kiina ja muut suurvallat valmistautuvat toimimaan meidän lähialueillamme, myös Euroopan on he-

rättävä ja valmistauduttava muutokseen. Euroopan etuna on rakentaa tie- ja ratayhteydet etelä—pohjois-suunnassa mantereen rannalta toiselle rannalle. Toimivat liikenneyhteydet, ja erityisesti Suomi, ovat tässä maantieteellisesti avainasemassa. Me olemme Euroopan pohjoinen jäsenmaa ja suunnittelemme jo nyt ratayhteyttä Jäämerelle. Eurooppalainen rataverkosto, joka yhdistäisi Välimeren ja Jäämeren, yhdistäisi samalla koko Euroopan etelä—pohjois-suunnassa. Jotta tämä olisi mahdollista, meidän tulee vakuuttaa eurooppalaiset kumppanimme tämän hankkeen tärkeydestä. Suomen EU-puheenjohtajuuskausi tarjoaa tähän erityisen mahdollisuuden, jota emme saa nyt hukata. Puheenjohtajuuskauden aikana voimme kertoa muille, mitä yhtenäinen ja yhdistetty Eurooppa tarjoaa esimerkiksi puolalaisille tai italialaisille.

Suomen halkaiseva ratayhteys, joka jatkuisi eteläiseen Eurooppaan asti, toimisi meille todellisena talouden käynnistyskaapelina. Se loisi virtaa Suomen talouteen, auttaisi pieniä ja keskisuuria yrityksiämme saamaan asemaa Euroopan markkinoilta. Samalla voisimme toimia sillanpääasemana Euroopan ja Aasian markkinoilla. Mielestäni Jäämeren ratahankkeen tulee kulkea myös Kajaanin ja Joensuun kautta Niiralaan, mistä se jatkuu Venäjän ja Kazakstanin kautta silkkitienä Kiinaan saakka.

Nämä väylät tulee huomioida jo nyt teiden ja rautateiden runkolinjauksissa. Tällä hetkellä näin ei ole. On erinomainen asia, että hallitus panostaa ministeri Soinin johdolla arktiseen alueeseen ja myös Itämereen tässä budjettiesityksessä.

20.13 **Sari Tanus kd:** Arvoisa puhemies! Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikan tärkeänä osana ovat naisten ja tyttöjen oikeuksien ja siinä tärkeänä osana tyttöjen ja naisten seksuaali- ja lisääntymisterveyden, nimenomaan terveyden, edistäminen. Tässä selkeänä kärkenä pitää olla ennaltaehkäisy ja varhainen auttaminen, väärinkäytöksiin napakasti puuttuminen ja tyttöjen ja naisten suojeleminen niiltä. Eli Suomen voimakkaana kärkenä, linjamme mukaisesti, pitää nimenomaan olla ehkäisy, ehkäisy, ehkäisy — ehkäisy raskauksilta, ehkäisy väärinkäytöksiltä, ehkäisy laiminlyönneiltä, tyttöjen ja naisten suojeleminen ikäviltä asioilta.

Tuhannet ja tuhannet aborttia miettivät ja abortin läpikäyneet käyvät iltavigilioissa ja muissa vastaavissa tilaisuuksissa, jotkut vuosikymmenten ajan, jotkut aina abortin vuosipäivänä sitä pientä lasta muistaen. Tämä on kaikkien, myös oikeuskanslerin, hyvä tietää. Miksi ulkoministerillä ei olisi ollut oikeutta osallistua vigiliaan, jossa muistetaan abortoituja lapsia, kun abortin tehneitä naisiakin niihin tilaisuuksiin osallistuu? Useissa näissä tilaisuuksissa kipuillaan myös yhdessä abortin syystä tai toisesta tehneiden naisten kanssa. Miksi ulkoministerillämme ei muka olisi ollut oikeutta siihen? Totta kai oli. Ja kuka oikeasti päättelisi valtion virallista kantaa ministerin vigiliaan osallistumisen perusteella? Ei sitten kukaan.

Miksi vastaavaa asiaa ei nostettu esiin, kun esimerkiksi ministeri Stubb heilutteli ja puhui suuresti Euroopassa sukupuolineutraalin avioliittolain puolesta, vaikka laki silloin oli toinen Suomessa? Olen todella hämmästynyt tässä salissa tänään käydystä vaahtoamisesta liittyen ulkoministeri Soinin toimintaan. Annan tukeni Soinille ja arvostan hänen suoraselkäistä toimintaansa. Toivottavasti tahallaan väärinymmärtäminen ja turhanpäiväinen vaahtoaminen tässä salissa loppuvat. Epäluottamukselle ei oikeasti ole minkäänlaista tarvetta. Ja minä, joka tässä puhun, olen tehnyt työtä naisten ja tyttöjen kanssa lähemmäs 30 vuotta naisten, kaikenikäisten naisten, oikeuksia puolustaen.

Abortti on Suomessakin laillistettu, mutta kuka teistä ajattelee ja sanoo tyttärilleen, että muutama abortti elämässäsi edistää terveyttäsi? Eikö selvästi painoteta, että ehkäisystä on ehdottomasti huolehdittava ja jos joku tekee väkivaltaa, niin siitä on ehdottomasti kerrottava ja väärintekijät saatava vastuuseen? Eikö kaikin keinoin pyritä neuvomaan ja ohjaamaan lapsiamme, suojelemaan tyttöjä ja naisia kaikilta ikäviltä seksuaali- ja lisääntymisterveyteenkin vaikuttavilta kokemuksilta?

Minusta aborttiin liittyen keskustelu on vääristynyt. Barrikadeilla olisi hyvä nostaa esiin ihan muuta. Valaisenpa asiaa esimerkillä: Jos isolla sotkuisella rakennustyömaalla joku juoksentelee pikkushortseissa ilman suojakenkiä, kaatuu, saa nauloja jalkoihin mutta ei halua jalkojen hoitoa, ei puhdistusta, ei antibioottia tulehdukseen vaan alkaa suoraan vaatia, että haluaa jalan amputaation, ja on barrikadeilla siitä, että jokaisella on oikeus omaan kehoon ja jalan amputaatioon, niin eikö tätä pidettäisi mielettömänä? Ai, että jokaisella olisi oikeus omaan kehoon ja halutessaan jalan amputaatioon? Kuka tällaista kannattaisi? Ja tässä kyse on kuitenkin vain jalasta, ei elävästä pienestä ihmisestä. Eikö jalan haavat puhdistettaisi ja käytettäisi antibioottia tarvittaessa? Ja ennen muuta, eikö painotettaisi ja vaadittaisi, että rakennustyömaalla ei juoksennella ilman suojaavia kenkiä? Ja jos sattuisi vahinko, niin tarvittava hoito pitäisi saada heti. Amputaation puolesta ei barrikadeilla olisi kukaan.

Vastaavasti seksuaali- ja lisääntymisterveyden parantamista ajatellen kärjessä pitää olla ensiksi hyvä seksuaalineuvonta ja raskauden ehkäisy, ja jos on epäily, että ehkäisy on pettänyt, niin silloin jälkiehkäisy käyttöön. Kerta toisensa jälkeen barrikadeilla on toistettu, että jokaisella naisella on oikeus omaan kehoonsa. Kyllä, lapsen siemeniä ei tuuli tuo kenellekään, vaan jokaisella naisella tulee olla oikeus siihen, kuinka kehonsa kanssa toimii. Jos lasta ei haluta, ehkäisyä on käytettävä. Viestin pitäisi olla selkeä.

Ihmisoikeudet kuuluvat aivan jokaiselle iästä, asuinpaikasta ja toimintakyvystä riippumatta. Ihmisoikeudet kuuluvat myös jokaiselle naiselle, myös sille pienelle tytölle tai pojalle, joka siellä kohdussa asustaa. [Puhemies koputtaa] Jos asennetta ja tahtotilaa riittää, voimme hyvin hoitaa niin raskaana olevan äidin kuin pienen kohdussa asuvan tytön tai pojan elämää eteenpäin. Ei nainen, joka on kokenut abortin tai joutunut sellaisia tekemään, toivo sellaista kokemusta läheisilleen, ei kenellekään, ei edes vihamiehilleen.

Arvoisa herra puhemies! Ilmeisesti minun täytyy pyytää toinen puheenvuoro, vai voinko jatkaa vielä vähän?

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: No, kyllä te voitte jatkaa. Maksimiaika on 7 minuuttia, joskin 5 minuuttia on suositus.

Eikö Suomen tyttöjen ja naisten seksuaali- ja lisääntymisterveyden edistämisessä kärjen pidä ehdottomasti ja selkeästi olla ennaltaehkäisy? Mikään tätä alempi tavoite ei voi olla edistyneen maan tavoite, jos todella halutaan edistää kaikkien tyttöjen ja naisten terveyttä ja hyvinvointia.

Laittomia abortteja ei soisi missään tehtävän. Laittomien aborttien tekemisen poistamiseksi on tehtävä työtä. Ehkäisystä pitää huolehtia niin, ettei kenenkään tarvitsisi harkita laillistakaan aborttia. Laillisten aborttien myötä meillä on iso joukko monella tavalla traumatisoituneita naisia niin abortin tehneiden naisten kuin abortin suorittamiseen joutuneen henkilökunnankin keskuudessa. Monet näistä traumatisoituneista tytöistä ja naisista tarvitsisivat apua ja tukea, tapahtumien ja tuntemusten kunnollista läpikäyntiä. [Puhemies ko-

puttaa] Ituprojektissa on abortin läpikäyneille vertaistukiryhmiä, joissa sadat tytöt ja naiset ovat saaneet apua.

Arvoisa herra puhemies! Toivoisin, että täällä kovaan ääneen messuavat tutustuisivat joihinkin näistä tarinoista ja ymmärtäisivät, [Puhemies koputtaa] kuinka paljon abortti todellisuudessa rikkoo naista.

Ja aivan viimeiseksi, arvoisa herra puhemies, toivottavasti Suomella tavoitteet ovat korkeammalla ja pystymme tarjoamaan ja viemään maailmallekin korkeampilaatuista tyttöjen ja naisten seksuaali- ja lisääntymisterveyden edistämistä. Asiat on mahdollista hoitaa niin, että kaikkien elämää kunnioitetaan. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Arvoisat edustajat, niin kuin eilen illalla tänäkin iltana muistutan siitä, että nämä aikataulusuositukset 5 minuutista ovat suosituksia, joissa toivotaan itse kunkin jollakin tavalla pystyvän pitäytymään puheenvuorossaan. Jos kuitenkin on todella perusteltua tarvetta jatkaa, niin sitten se ehdoton raja on se 7 minuuttia.

Kysymyshän tässä on siitä, että jos pelisäännöt sovitaan ja jotkut niitä kovin paljon ohittavat ja ylittävät, niin se on sitten pois joltakin toiselta jatkossa, seuraavilta puheenvuoronpitäjiltä, ei muuten pois, mutta ainakaan eivät pääse haluamallaan ajalla tänne puhumaan. Toivon ystävällisesti, että tämä otettaisiin jatkossa huomioon.

20.22 **Matti Semi vas:** Arvoisa puhemies! Siirrytään nyt ulkopolitiikan puolelta sisäpolitiikkaan välillä.

Sisäministeriön talousarviossa — kun katselin niitä lukuja — oli erittäin hyviä päätöksiä tehty. Niistä pitää todella kiittää sitä. Yksi tärkeimpiä asioita, mistä itse olen puhunut paljon, on se, että tähän poliisin ennalta ehkäisevään työhön täytyy olla mahdollisuuksia ja sitä pitää pystyä tekemään sillä intensitiivisyydellä, että se tuottaa meille paljon hyvää tulosta ja kasvattaa meidän nuoriamme. Se 2,5 miljoonan euron lisäys on ihan tervetullut.

Sitten toinen puoli, mikä minusta oli erittäin hyvä, kun itse olen tuolta Itä-Suomesta kotoisin: kun nimenomaan sieltä ja koko Lapista ja muulta harvaan asutulta alueelta ovat vähentyneet poliisit erittäin runsaasti, niin sinne on nyt saatu tämmöistä haasteellista toimintaa varten rahaa, mikä on ihan tervetullutta ja hyvä. Mistä poliisit? Minusta sitä pitää lähestyä varmaan siten, että kun tätä poliisikoulutusta on ajettu liian paljon alas, niin ehkä olisi viisainta tutkimuspuolelle palkata. Meillä on akateemisesti, korkeakoulutettuja, tutkijoita, ja ne pystyvät tekemään sitä työtä, ja poliisille annettaisiin tämä valvontatehtävä enempi. Sillä tavalla asiaa voisi viedä eteenpäin. Meillä on pitkät välimatkat, ja välimatkat vaativat sitten, että poliiseja pitäisi olla enemmän alueella. Se on erittäin tervetullutta, että tämä mahdollisuus on luotu siihen.

Sitten semmoisia puutteita: Itse olisin kaivannut niihin, ja niitä asioita jatkossakin pidän esillä, eli pitäisi löytyä tähän harmaan talouden tutkimiseen riittävän paljon ja enempi rahaa, koska tiedetään se, että harmaan talouden kautta meiltä häviää kuitenkin verotuloja pois. Siihen liittyy tämä raskaan liikenteen valvontayksikön perustaminen. Minä kaipaan sitä nimenomaan siihen, että se turvaisi suomalaisen raskaan liikenteen yrittäjän mahdollisuuden kilpailla kabotaasiliikennettä vastaan, kun vaatimukset ja toimenpiteet ovat liikenteen seassa yhtäläiset. Ne tarkistaisivat ajopiirturit, kuormat, sen, että kuormat on oikein sidottu, renkaat ja jarrut toimisivat autossa, että ne olisivat niin kuin viimeisen päälle, ettei käy niin kuin tässä pari vuotta sitten, kun oli latvialaisia rekkoja, jäi puolenkymmentä kiin-

ni ilman jarruja tuossa tullin luona, kun Tulli teki erikoistarkastuksen. Se on liikenneturvallisuudenkin kannalta erittäin tärkeää, että meillä olisi tämmöistä valvontaa enempi, ja tämmöinen yksikkö tarvittaisiin.

Sitten minä olen vähän harmissani, että tätä pakolaiskiintiön korotusta ei lähdetty viemään eteenpäin. Kyllä minä olisin toivonut, että olisi pikkuhiljaa lähdetty tavoittelemaan sitä 2 500 pakolaista, että olisi saatu tarjota apua niille, jotka välttämättömästi sitä tarvitsevat. Jos mietitään, että maailmassa on tällä hetkellä joku 68,5 miljoonaa pakolaista, jotka ovat paenneet sotaa ja väkivaltaa, niin kyllä sieltä varmaan semmoisia perheitä löytyy, jotka pystytään ottamaan tänne ja joita pystytään hoitamaan, tarjoamaan parempaa tulevaisuutta. Sitä olisin kaivannut tähän enempi.

20.26 **Johanna Karimäki vihr:** Arvoisa puhemies! Mennyt kesä oli historiallisen kuiva ja kuuma. Itämeri velloi leväpuurossa. Viljasatoa menetettiin. Ilmastonmuutoksen torjunnalta ei kukaan voi enää paeta. Meillä ei ole planeetta B:tä. Meidän on tehtävä kaikkemme eikä yhtään vähempää ilmastotalkoissa.

Missä viipyy hallituksen lupaama kivihiilenpolton kieltolaki? Ja turpeenpoltollekaan ei näy loppua, vaikka siitä tulee suuret ilmastopäästöt ja suoluontoa menetetään. Hallituksen tavoitteena ovat ylimitoitetut hakkuut, jotka puolittavat metsien hiilinielut vuoteen 2030 mennessä. Se heikentää luonnon lajirikkautta ja vähentää eliöstöä. Lisäksi tutkijoiden mukaan kaikki hallituksen ilmastotoimet vesittyvät ja päästöt lisääntyvät.

Myös leikkaukset koulutuksesta ja kaikkein heikoimmilta jatkuvat. Tämä ei ole oikeudenmukainen eikä tulevaisuuteen katsova budjetti.

Itämeren suojeluun ensi vuodelle luvattu 15 miljoonaa euroa on tärkeä, mutta tarvitaan enemmän. Maataloustukijärjestelmä on sopeutettava ilmastoon ja Itämeren suojeluun. Ympäristötuet on kohdennettava aidosti vaikuttaviin toimiin, ja ruuantuotantoon tarvitaan lisää proteiinirikkaita kasveja.

Luonnon monimuotoisuus hupenee pelottavaa vauhtia, mutta hallitus on puolittanut luonnonsuojelualueiden hankinnan määrärahan. Soidensuojelun täydennysohjelma on jo neljättä vuotta keskeytetty, vaikka monet linnut tarvitsevat suoympäristöä. Monet eliöt tarvitsevat lahopuuta. Näin ei voi jatkua. Luonnon ja ilmaston on oltava päätösten keskiössä.

Hallitus antaa anteliaita veronalennuksia autoiluun, mutta ne eivät kohdistu ekologiseen biokaasuautoiluun. Auton muuntaminen kaasuautoksi on ekoteko. Miksi silloin rangaistaan raskaammalla verotuksella? Ministeri Berner onneksi lupasi budjettikeskustelussa, että näihin autoveroihin on palattava ja harkittava niitä uudelleen.

Ilmastonmuutoksen torjunnan kannalta liikenne on saatava paremmin raiteilleen. Uudenmaan maakunnassa arjen työmatka- ja koululiikenne tarvitsee raiteita länteen, itään ja pääkaupunkiseudulle. Rantaradalle Karjaalle tarvitaan kaksoisraiteet, ja sen ensimmäinen vaihe on Espoon kaupunkirata. Myös Porvoon suuntaan kaivataan lähijunaliikennettä. Hanko—Hyvinkää-radan sähköistys on tärkeä hanke myös teollisuuden kuljetusten ja viennin kannalta. Nyt Hangon kaupungin läpi huristavat rekat, joten kuljetukset on saatava raiteille. Valitettavasti hallitus ei ole näihin hankkeisiin panostanut. Työtä jää paljon tulevalle hallitukselle.

Koulutus on kasvun ja työllisyyden ajuri ja pienen maan paras valtti. Hallitus ei kuitenkaan korjaa tekemiään jättimäisiä leikkauksia tieteeltä, tutkimukselta, korkeakouluilta ja ammattikouluilta. [Timo Heinonen: Vasta korjataan teidän tekemiänne leikkauksia!] Koulutuksessa on valtavasti tarpeita, sillä pelkän peruskoulun varassa olevien ihmisten työlli-

syysaste on vain 40 prosenttia. Meidän on saatava jokaiselle nuorelle koulutuspaikka, panostettava aikuiskoulutukseen, muuntokoulutukseen ja elinikäiseen oppimiseen.

Suomessa on 120 000 köyhää lasta, joiden perheissä on osattomuutta. Miltä tuntuu lapsesta, joka ei pääse retkille ja harrastuksiin kavereiden kanssa? Emme halua lasten luokkayhteiskuntaa. Jokaisella lapsella on oltava mahdollisuus harrastaa, mutta köyhyys syrjäyttää. Silti perusturvan indeksijäädytykset jatkuvat. Köyhimmille olennaisia tukia ei koroteta. On häpeällistä, että hallituksen tuet valuvat rikkaimmille. Lapsiperheköyhyys kasvaa. Eläkeläisköyhyys kasvaa. Moni pienituloinen eläkeläinen miettii, ostaako ruokaa vai lääkkeitä, kun raha ei riitä kaikkeen.

Tulevalle hallitukselle jää paljon korjattavaa, [Kari Kulmala: Sitä odotellessa!] mutta yhden asian nostan, joka muuttuu paremmaksi kaikkien eduskuntaryhmien yhteistyöllä. Meillä on tässä maassa paljon puolustettavaa, paljon kaunista. Sen itsenäisyydestä kiitän sotaveteraaneja. Vihdoin kaikille rintamaveteraaneille ja sotainvalideille turvataan kotiin vietävät palvelut. Hauraat, iäkkäät veteraanit saavat näin tukemme kiitoksin.

20.31 **Timo Heinonen kok:** Arvoisa herra puhemies! Hyvät edustajakollegat! Tämän hallituksen aloittaessa tilanne oli aika lailla erilainen. Meillä oli pitkä vaikea talouden aika takana, ja silloin asetettiin nykyhallituksen toimesta viisi tavoitetta talouden kuntoon laittamiseksi: velkaantumisen taittaminen suhteessa bruttokansantuotteeseen, se, että velanotto päättyy 2020—2021, tällä vaalikaudella kokonaisveroaste ei nouse, työllisyysaste nostetaan 72 prosenttiin, ja työllisten määrä kasvaa 110 000:lla.

Nyt tilanne on täysin toisenlainen kuin vajaa neljä vuotta sitten. Itse asiassa talouskasvu on tällä hetkellä jopa noin 3 prosentin luokkaa. Taidamme olla suhdanteen huipulla, sillä tuoreimmat arviot osoittavat, että ensi vuonna talouskasvu hivenen hidastuisi, noin 2 prosenttiin, ja sen jälkeen, vuonna 2020 ja siitä eteenpäin, jäisi tuollaiselle hieman pysyvämmälle matalan kasvun tasolle, noin puoleentoista prosenttiin. Kasvu on ollut siis poikkeuksellisen vahvaa vuodesta 2016 lähtien.

Ja nyt kun katsomme näitä tavoitteita, joita asetettiin keväällä 2015, niin voidaan todeta, että yli 110 000 työllistä on enempi. Se on saavutettu. Työllisyysaste menee tänä vuonna 72 prosenttiin, ja hallituspuolueet ovat jo aika yksituumaisesti todenneet, että katsetta pitää kääntää eteenpäin ja kohti 75 prosentin työllisyysastetta, sellaista yleistä pohjoismaista tasoa, ja se varmasti jaetaan aika lailla myös oppositiopuolueiden kanssa, että sen pitää olla ensi kauden tavoite, ja tehdään jo nyt sitten etunojassa työtä sinnekin. Ensi vuonna työttömyys arvioiden mukaan laskee alle 7 prosentin ja julkinen talous tasapainottuu. Budjetin pitäisi olla tasapainossa viimeistään 2020. Ja julkinen talous on vahvistunut jopa 6 miljardilla. Täytämme itse asiassa tällä hetkellä Emun kaikki kriteerit.

Tämä ensi vuoden budjetti, jota nyt olemme tämän viikon käsitelleet, lisää sosiaalista oikeudenmukaisuutta, puuttuu maamme osaajapulaan, siihen kohtaanto-ongelmaan, että avoimia työpaikkoja on kymmeniätuhansia mutta samaan aikaan työttömiä on paljon, eli siihen, että heidän osaamisensa kohtaisi. Tällä budjetilla nopeutetaan työllistymistä ja parannetaan turvallisuutta ja tuetaan myös suomalaista ruuantuotantoa.

Meillä on tällä hetkellä haasteita sen takia, että talous hyvästä kasvusta huolimatta ei näy kaikille eli meillä työttömyys ei ole laskenut sillä tavalla kuin talouskasvun olisi odottanut sitä tekevän. Kyse on tällä hetkellä siitä, että monen työttömänä olevan osaaminen, esimerkiksi it-taidot, ei ole sellaista, että se täyttäisi tämän päivän vaatimukset. Sen takia tehdään panostuksia siihen, että saadaan täydennyskoulutusta ja uudelleenkoulutusta.

Isoin kehysriihen panos ohjataan itse asiassa tutkimukseen ja kehitykseen. Se oli tärkeä asia, että tutkimus ja kehitys nostetaan uudelleen sille kuuluvaan arvoon. Työttömien koulutuksen jo mainitsin. Isona asiana varhaiskasvatuksen tasa-arvoraha noin 10 miljoonaa, sillä varhaiskasvatus on vaikuttavinta, ja tällä pystytään pienentämään ryhmäkokoja ja lisäämään henkilökuntaa. Lukiolain toimeenpanoa vahvistetaan 10 miljoonalla ja ammattikoulun reformin toimeenpanoon lisätään ensi vuodelle 15 miljoonaa euroa. Itse asiassa hyvinkin merkittävä asia on myös koulutuksen tasa-arvon edistäminen. Nyt ensimmäistä kertaa otetaan käyttöön toisen asteen oppimateriaalilisä, noin 600 euroa vuodessa. Se on merkittävä apu siihen, että toisen asteen opinnot eivät jää rahasta kiinni. Tänään on tehty hieno päätös: kieltenopetus alkaa jatkossa ensimmäisellä vuosiluokalla.

Ja aivan lopuksi, arvoisa puhemies, haluan antaa kiitosta toimista suomalaisen ruuantuotannon turvaamiseksi kuten myös Itämeren ja lähivesien puhtauden takaamiseksi. Hienoa on myös se, että eriarvoisuutta vähennetään korottamalla sairaus-, vanhempain-, kuntoutus- ja erityishoitorahaa 80 eurolla kuukaudessa. Ja en malta olla loppuun toteamatta, että yksi tämän budjetin hienoimpia ratkaisuja on se, että kaikki suomalaiset sotiemme veteraanit tuodaan samalle viivalle samojen palveluiden piiriin kuin missä tähän asti ovat olleet vain sotainvalidit. Myös poliisien määrää lisätään ja myös Puolustusvoimiin panostetaan lisää.

Tällä on hyvä edetä kohti uutta vuotta.

20.37 **Eerikki Viljanen kesk:** Arvoisa puhemies! En ehtinyt sosiaali- ja terveysministeriön pääluokan debattiin saada puheenvuoroa, joten nostan tässä nyt yhden sosiaali- ja terveysministeriön momentille kuuluvan asian esille. Täällä on tänään kiitelty moneen kertaan Välitä viljelijästä -hankkeelle budjettiehdotukseen kirjattua lisärahoitusta. Yhdyn kiitoksiin: hanke on erittäin tärkeä. Se on toiminut hyvin, kuten vastaavat elyjen rahoittamat alueelliset hankkeetkin. Eli siis toiminta, jossa autetaan pahimpiin tilanteisiin joutuneita viljelijöitä löytämään ratkaisuja ahdinkoonsa — oli ahdingon syy sitten taloudellinen, terveydellinen tai parisuhteisiin taikka elinkeinon murrokseen liittyvä — on erittäin tärkeää. On tärkeää, että on olemassa puolueettomia henkilöitä, joihin voi luottaa ja joiden tehtävänä on käyttää ammattitaitoansa ratkaisujen löytämiseen yhdessä autettavien kanssa.

Ainoa negatiivinen asia näiden jaksamista tukevien hankkeiden jatkorahoitukselle onkin se, että pelkään, että niiden tarve ja palveluiden kysyntä tulevat kasvamaan räjähdysmäisesti tulevan vuoden aikana — näin siitäkin huolimatta, että ministeri ja eduskunta ponnistelevat maatalouden kannattavuuden ja tulevaisuusnäkymän parantamiseksi myös tämän budjetin avulla.

20.38 **Kari Kulmala sin:** Arvoisa puhemies! Ministeri Virolainen puhui hyvin kehitysyhteistyöstä. Siihen on panostettava. Hallitus leikkasi tällä kaudella kehitysyhteistyöstä 300 miljoonaa euroa. Suuntaus on ollut jyrkässä ristiriidassa kestävän kehityksen Agenda 2030:n ja sen rahoitusta ohjaavan tavoitteen kanssa. Viime vuosina onkin ollut entistä tärkeämpää, että rahoitus kohdistuu oikeisiin kohteisiin ja hankkeisiin.

Olen ollut tämän hallituskauden puolueemme edustajana kehityspoliittisessa toimikunnassa ja saanut samalla tutustua kehitysyhteistyömme kohteisiin muun muassa Nepalissa. Nepal on Suomen toiseksi tärkein kahdeksasta kehitysyhteistyökohteesta. Sen niin sano-

tulla maaohjelmalla on kolme päätavoitetta: terveyden parantaminen puhtaan veden ja sanitaation avulla, laadukkaan opetuksen takaaminen kaikille sekä naisten ja syrjittyjen aseman vahvistaminen. Suomen Nepalissa tekemällä kehitysyhteistyöllä on erittäin hyvä maine ja vastaanottajien luottamus. Maan länsiosissa noin 30—40 prosenttia talouksista ilmoittaa edelleen kärsivänsä ravinnonsaannin vaikeuksista, ja jopa 40 prosenttia naisista ilmoittaa, ettei heillä ole lainkaan koulusivistystä, ja kolmasosa ei osaa lukea lainkaan, tytöistä puhumattakaan. Lapsiavioliitot ja taloudelliset esteet ovat Nepalissa heille suurimpia koulunkäynnin esteitä.

Suomi on toiminut hallitusohjelman mukaisesti Nepalissakin aktiivisesti erityisesti naisten ja tyttöjen seksuaali- ja lisääntymisterveyden ja oikeuksien puolesta, ja tätä työtä on ehdottomasti jatkettava. Uskon, että todellinen muutos lähtee naisista ja tytöistä ja heidän olosuhteidensa parantamisesta. Sukupuolten tasa-arvo on kestävän kehityksen ehto, ja sitä Suomen tulee kaikessa toiminnassa korostaa. Kehityspolitiikan tärkeimmät tavoitteet ja periaatteet, kuten tasa-arvon edistäminen, tulee vakiinnuttaa pysyvämmälle tasolle. Kehityspolitiikan tulisi perustua pitkälle aikavälille, koska hallituskausittain vaihtuva ohjelma ei palvele pitkän aikavälin tavoitteita eikä näin ollen tarjoa riittävää ohjausta tavoitteiden saavuttamiseksi.

Keskeistä koko toiminnalle on johdonmukaisuus, toiminnan laatu, jatkuvuus, joustavuus sekä kyky ottaa huomioon erilaiset toimintaympäristöt. Kehitysyhteistyön keskiössä tulee olla kaikkein köyhimpien ja sorrettujen ihmisten elinmahdollisuuksien tukeminen kokonaisvaltaisesti. Suomen kehityspolitiikkaa ja -yhteistyötä on tarpeen mukaan muutettava niin, että se edistää paremmin sukupuolten välistä tasa-arvoa ja vahvistaa tuloksellisemmin naisten ja tyttöjen oikeuksia ja asemaa, kuten hallitusohjelmassa on sovittu.

Arvoisa puhemies! Kehitysyhteistyössä tulee keskittyä tuloksellisuuteen. Sitä, mitä ei voi mitata, ei voi kehittää. Finanssisijoituksia suunnataan vahvasti jatkossa ilmastotoimiin, sillä lahjamuotoinen apu ei mitenkään riitä tarpeisiin. Tarvitaan myös yksityisiä pääomia. Pakolaisuuden juurisyitä tulee hoitaa muun muassa kehitysyhteistyön ja kriisinhallinnan avulla, alueina erityisesti Afganistan, Lähi-idästä Irak ja Syyria sekä Afrikan sarven alue, Somalia ja Etiopia. Kehitysyhteistyöavun rahoitusta jokaisessa kohdemaassa tulee seurata jatkossakin tarkoin, ettei tapahdu väärinkäytöksiä.

Arvoisa puhemies! Kehitysmaat etenkin Afrikassa tarvitsevat puhtaasti tuotettua energiaa, panostuksia maatalouden tuottavuuteen, pankkipalveluita, sanitaatiota ja ylipäätään satoja miljoonia kunnollisia työpaikkoja — kaikkea sitä, mikä kehittyneissä maissa on ollut itsestäänselvyys. Esimerkiksi Afrikassa on edelleen 900 miljoonaa ihmistä ilman sähköä ja työmarkkinoille tulee joka vuosi toistasataa miljoonaa ihmistä lisää.

Investoinneilla on kova kiire myös ilmastonmuutoksen takia. Ilmaston kannalta on ratkaisevaa, miten kehitysmaat tuottavat energiansa ja miten esimerkiksi Afrikan metsät saadaan suojeltua nopeasti etenevältä metsäkadolta. Finnfundin kaltaiset kehitysrahoittajat ovat avainroolissa. Finnfund on tehnyt paljon sen eteen, että kaikkein köyhimmät ihmiset, etenkin naiset, pääsevät tavallisten pankkipalveluiden piiriin, voivat perustaa pankkitilin, vastaanottaa ja siirtää rahaa, saada pieniä lainoja, jopa vakuutuksia. Tällaisilla palveluilla on valtava merkitys etenkin pienviljelijöille ja naisille, joilla ei ole ollut mahdollisuuksia saada kohtuuhintaista lainaa siemeniin tai työkaluihin tai minkäänlaista vakuutusta kadon varalta. Näen hallituksen panostuksen kehitysyhteistyöhön tervetulleena palautuksena siitä, mitä aikaisemmin on leikattu.

Edustaja Tanus piti erinomaisen puheen joku aika sitten aborteista. Itse olin Grönlannissa Pohjoismaiden neuvoston kokouksessa, ja siellä tuli esiin, että esimerkiksi Nuukissa syntyy vähän yli 900 lasta vuodessa mutta abortteja tehdään huomattavasti enemmän. Jossain on vika, sanon minä.

20.44 **Tarja Filatov sd:** Arvoisa puhemies! Tässä salissa on käytetty paljon puheenvuoroja sen puolesta, että työllisyys on parantunut ja työttömyys on alentunut, ja itsekin olen iloinen noista luvuista, mutta toivoisin, että me menisimme hieman syvemmälle niiden lukujen sisälle, jotta me emme ikään kuin tule pettäneeksi itse itseämme tässä kehityksessä, sillä jos ajattelemme hallituksen politiikan toimivuutta, niin se, että kasvun ennustetaan kuitenkin hiipuvan jatkossa, on huolestuttava piirre. Ja yksi tekijä, ainoastaan yksi tekijä siellä taustalla, on varmasti se, miten meillä on osaavaa työvoimaa saatavilla. Jos mietimme sitä nopeaa rakennemuutosta, mikä tässä yhteiskunnassa on, niin meidän pitäisi pystyä vastaamaan paremmin osaamistarpeisiin, mitkä ovat jatkuvasti muuttuvia.

Me kävimme kyselytunnilla keskustelua siitä, mitä on tapahtunut ammatillisessa koulutuksessa. Jos katsomme ihan raakoja talouslukuja budjetissa, niin 200 miljoonan leikkaus ammatilliseen koulutukseen — sinne, missä meillä on eniten keskeyttämisiä, sinne, missä meillä on paljon sellaisia opiskelijoita, jotka tarvitsevat erityistä tukea, sinne, missä lähiopetustunnit alkavat hiipua lähes olemattomiin — on todella iso riski Suomen tulevan kasvun kannalta. Ja kasvu on oleellista, koska sitä kautta me pystymme generoimaan työpaikkoja.

Toinen oleellinen kysymys, jota pitäisi arvioida, on se, mitä työllisyysaste nykypäivänä pitää sisällään. Alkuvuodesta me törmäsimme siihen, että työtunnit olivat vähentyneet, vaikka työttömien määrä oli vähentynyt ja työllisyysaste oli parantunut. Onneksi nyt tämän toisen vuosineljänneksen tulokset ovat parempia tästä näkökulmasta. Elikkä se kertoo siitä, että ihan oikeasti niitä töitä tehdään enemmän, eikä pelkästään siitä, että meidän tilastoissamme tapahtuu jotakin rakenteellista työelämän muutoksesta johtuvaa muutosta. Mutta jos me ajattelemme, että nykypäivänä työllisyysaste ikään kuin arvottaa samalla tavalla ihmisen, joka tekee kokoaikaisesti hyväpalkkaista työtä, elää ilman mitään sosiaalisia tulonsiirtoja, ja ihmisen, jolla on ehkä tunti kuukaudessa töitä, niin joku näiden kahden asian välillä ei ole yhteismitallista.

Ja se, mikä minua huolettaa, on budjetin toimeentulotukimenojen kasvu. Ajatellaanpa, mitä meidän työllisyydessämme on tapahtunut. Usein tässä salissa sanotaan, että työllisyys on parasta sosiaaliturvaa. Olen itsekin sanonut usein niin, mutta alan olla sitä mieltä, että tuo väite on vanhanaikainen sen vuoksi, että työllisyys ei läheskään aina ole parasta sosiaaliturvaa. Esimerkiksi pienituloisuusrajan alla olevista lapsiperheistä puolessa toinen vanhemmista käy töissä ja silti siellä eletään köyhyydessä ja silti siellä ollaan pienituloisuusrajan alapuolella. Ja se johtuu niistä muutoksista ja siitä kahtiajakautuneisuudesta, mitä meidän työelämässämme on tapahtunut.

Mutta kaikkein huolestuttavinta minusta on se, että vaikka meillä työllisyysluvut — makroluvut — ovat menneet niinkin paljon positiiviseen suuntaan kuin budjettikirja näyttää, samaan aikaan budjetissa lukee, että ensi vuonna joudutaan käyttämään toimeentulotukimenoihin enemmän rahaa kuin tänä vuonna. Tässä yhtälössä mättää joku, ja se pitäisi analysoida. Ketkä ovat niitä ihmisiä, jotka ikään kuin ajautuvat työstä huolimatta toimeentulotukiriippuvaisiksi? Miten sitä voitaisiin ehkäistä? Sillä jos ihminen joutuu työtulojen

lisäksi hakemaan toimeentulotukea, niin se syö työn arvoa. Ja se syö myös sitä kannustavuutta, joka työelämässä on.

Toinen asia, josta haluaisin sanoa, on tämä niin sanottu kuntakokeilu, josta on puhuttu jo aika paljon. Me olemme siinä tilanteessa, että ministerin sitkeys ajaa omaa uudistustaan suhteessa kohti maakuntauudistusta alkaa muuttua vaaralliseksi jääräpäisyydeksi. Koska kuntakokeilut ovat loppumassa, se tarkoittaa sitä, että niihin ei pystytä enää ottamaan uusia vaikeassa asemassa olevia työttömiä siitä huolimatta, että tulokset ovat olleet hyviä eri puolilla Suomea. Ja jos me palaamme siihen vanhaan lainsäädännölliseen tilaan, mikä meillä on, niin siellä pohjalla ovat leikatut työhallinnon resurssit. Siellä ei ole läheskään samanlaista resurssia vastata pitkäaikaistyöttömyyden purkamiseen kuin aiemmin, vaan siellä on huonompi resurssi.

Ja jos ajattelemme, että tässä talossa on olemassa pilottilainsäädäntö, joka itse asiassa on pysyvää lainsäädäntöä, joka on hyvin pitkälle yksityistävää lainsäädäntöä meidän julkisiin työvoimapalveluihimme nähden, niin se on tällä hetkellä jumissa perustuslakivaliokunnassa. Ja me tiedämme, että perustuslakivaliokunnassa on sote-asiat, siellä on tiedustelulakiasiat, siellä on paljon isoja asioita, joita hallituspuolueetkin haluavat preferoida tällä vaalikaudella ja viedä niitä eteenpäin. En ihan jaksa uskoa, että sieltä yhtäkkiä huomenna tai ylihuomenna putkahtaa lausunto pilottilaista, varsinkin, kun tuo laki on perustuslain näkökulmasta hyvin ongelmallinen. Siellä tehdään isoja, fataaleja muutoksia esimerkiksi siihen, millaisia ovat tulevaisuuden viranomaistehtävät ja mitä yksityiset yritykset voivat tehdä, sellaisia muutoksia, jotka liittyvät siihen, että asioita, joita aiemmin on pidetty perustuslain vastaisina, nyt yhtäkkiä pidettäisiinkin perustuslain mukaisina. Kun esimerkiksi tähän asti on oltu sitä mieltä, että edes kunnat eivät voisi päästä kaikkiin työttömän tietoihin käsiksi, nyt niihin voisivat tämän pilottilain perusteella päästä käsiksi yksityiset yritykset. En jaksa uskoa, että se on läpihuutojuttu perustuslakivaliokunnassa. Ja jos tuo laki ei valmistu, niin meillä on pitkä tauko rakennetyöttömyyden purkamisessa.

Arvoisa puhemies! Kolmas asia ihan lyhyesti. Hallitus on aivan oikein ja kunnioitettavasti lisännyt omaehtoisen koulutuksen mahdollisuutta työttömille. Tästä nostan hattua, se on minusta hieno asia. Mutta samaan aikaan on ajettu voimakkaasti alas työvoimapoliittista koulutusta, jonne pääsevät ne työttömät, jotka eivät pääse niihin omaehtoisiin kouluttautumisiin. Tämä on yksi taustatekijä osaavan työvoimapulan taustalla, ja toivoisin, että tämä nähtäisiin. Budjetissa on pieniä panostuksia tälle puolelle, mutta suhteessa leikkauksiin ne ovat pieniä, kun pohjalla on paljon isompi leikkaus. Ja se on kuitenkin se väline, jolla nimenomaan työttömiä koulutetaan. Omaehtoiseen koulutukseen menevät ne, jotka muutenkin kouluttautuvat varmemmin ja halukkaammin, mutta me tarvitsisimme koulutusta myös niille, jotka eivät ihan aina ole itse sinne niin innosta kiljuen menossa.

20.51 **Jari Myllykoski vas:** Arvoisa herra puhemies! Ihan aluksi vielä vähän paluuta tuohon debattikeskusteluun, mikä ”kolmen M:n” osalta oli. Toivoisin, että jo nyt hallitus pystyisi linjaamaan tämän ratkaisunsa jälkeen sen, että... Satovahinkokorvausjärjestelmää uudistettiin niin, että se tuli vakuutusmuotoiseksi, ja nyt hallitus reagoi niin, että satovahinkomaksujen veroista luovutaan. No, se on pieni kädenojennus, ja se tapahtuu tässä nopeasti, mutta nyt tarvitsisi pohtia aidosti. Me tiedämme, että tässä eduskunnassa oppositio- ja hallituspuolueitten välillä on yhtenäinen näkemys siitä, että vakuutusjärjestelmään siirtyminen satovahingoissa ei ollut se oikea ratkaisu, vaan nyt tarvitaan erilaisia rahastojärjes-

telyjä, missä tuottajat, valtio, ehkä joitakin alueellisia toimijoitakin on mukana kartuttamassa sitä rahastoa, missä voidaan paikallisemmin ja nopeammin satovahinkoihin reagoida kuin jos tämä toimimaton vakuutusjärjestelmä sitten verotuksen kautta saa tukea. Me vasemmistoliitossa haluamme tällekin sektorille kestävää verouudistusta.

Ja ruokaan liittyy myös niitä mahdollisuuksia, joita voimme tehdä, sillä maataloudella on suuri vaikutus luonnon monimuotoisuuteen ja ilmastonmuutokseen. Yksilön arjessa ruokavalinnat ovat yksi vaikuttavimmista keinoista oman ekologisen jalanjäljen pienentämiseen. Ympäristövastuu ei kuitenkaan saa jäädä yksilön valintojen varaan, vaan koko ruokajärjestelmää on korjattava merkittävästi. Yhtenä semmoisena yleisenä ajattelumuutoksena: Me olemme kuukausi, kaksi sitten kokeneet sen, kuinka puolustusministeri tuohtui kovasti kasvisruoasta, kun sitä tuli. Jotenkin kun puhutaan kasvisruoasta ja siitä, että sitä yhteiskunnassa halutaan edistää, niin siihen tulee tämmöinen hihhulivarjo päälle. Haluaisin kuitenkin kertoa teille, että ne, jotka tuottavat kasvisruokaa, ne maatalousyrittäjät, ovat tosissaan tässä asiassa, eivät he ole mitään hihhuleita. Tai sitten myös näitä jalostavia jatkoketjuja tässä samassa keskustelussa vähätellään niin, että he ovat hihhuleita. Tämä on yritystoimintaa, mikä on kestävämpää, ja sanoisin, että tämä on tuottajalle aivan yhtä suuri potentiaali kuin liha. Minä kyllä syön lihaa mutta haluan kertoa tämän, ettei pidä näkemyksellisesti ja asenteellisesti vaikuttaa siihen, että joku tuotantosuunta on yhteiskunnallisessa keskustelussa epätasa-arvoisessa asemassa perinteisen elintarviketuotannon kanssa. Se koko tuotantoketju ansaitsee oman arvostuksensa, ja tässä suhteessa me myöskin pystymme asioita edistämään.

On ihan selvää, että maan multavuutta on lisättävä, viljelymuotoja löytyy tutkijoiden ja tuottajien yhteistyöllä. Eli uusia menetelmiä pitää hakea, jotta me voimme edelleen kehittää ja parantaa maan tuottavuutta, mutta se tarkoittaa sitä, että sen maan pitää olla muokattavissa ja se pystyy tuottamaan hyvin elintarvikkeita tai rehuja.

Kotimainen alkutuotanto ja jalostusketju ovat tärkeitä niin elävän maaseutumaiseman kuin ruokaturvankin kannalta. Tästä me olemme kaikki samaa mieltä. Meidän pitää mahdollistaa se, että meidän maaseutumme on elävä, jo senkin takia, että jos kaikki asuisivat kaupungissa, tulisi aika pitkiä työmatkoja, herra puhemies, kun meillä ihmiset kävisivät viljelemässä maita siellä 50 tai 100 kilometrin päässä, missä he eivät asu. Joten pitää ymmärtää se, että elämä on valintoja täynnä, meidän pitää teknologiaa edistää niin, että meillä on mahdollisuutta maataloutta edistää myös niin, että tämä digitalisaatio saavuttaa maaseudun ja sitä kautta mahdollistaa myös siellä asumisen. [Puhemies koputtaa]

Suomessa ei ole tällä hetkellä yleistä pakkausveroa, ainoastaan juomapakkauksiin sovelletaan veroa. Pakkauksista yleisesti ottaen aiheutuu kuitenkin huomattava ympäristörasitus. Suomen tulisi selvittää ja mahdollisesti ottaa käyttöön yleinen pakkausvero, jonka suuruus vaihtelisi eri pakkausmateriaalien ja pakkaustyyppien ympäristöhaittojen mukaan. Tämä sekä tuottaisi valtiolle [Puhemies koputtaa] verotuloja että ohjaisi kestävämpien pakkausten käyttöön. Vaihtoehtoisesti pakkausten ympäristörasitetta [Puhemies koputtaa] tulisi vähentää tiukemman valmistus- ja kierrätyssääntelyn kautta.

Arvoisa herra puhemies! Tämä tällä kertaa.

20.57 **Pekka Haavisto vihr:** Arvoisa puhemies! Ajattelin vielä näin illan ratoksi käsitellä vähän sitä, millä tavalla tämä budjettikirja tai budjettiesitys vastaa niihin globaaleihin haasteisiin, joita näemme ympärillämme. Oli ilo kuulla edustaja Kulmalan puheenvuoro

kehitysyhteistyötä koskevalta osin. Siihen on helppo yhtyä, niihin sisällöllisiin näkemyksiin.

Mutta, arvoisa puhemies, mielestäni ongelma on nyt aika vakavasti tässä kehitysyhteistyön määrässä ja siinä, mitkä ovat meidän kansainväliset lupauksemme. Olemme sitoutuneet siihen 0,7 prosentin bkt-tasoon, ja tälläkään hetkellä hallitus ei esitä mitään rahoitussuunnitelmaa eikä mitään polkua, miten tälle tasolle päästäisiin. Edellisen hallituksen aikana sitä varten luotiin oma rahoitusmekanismi. Käytettiin päästöhuutokauppatuloja, ja tällä tavalla saatiin potti kasvamaan muistaakseni yli 0,6:n, joka oli kuitenkin aika lähellä 0,7:ää, ja nyt tarvittaisiin tällainen uusi rahoituskeino, oli se sitten lentovero tai jokin muu vero, jonka tulot voitaisiin suoraan kohdistaa näihin kehitysyhteistyörahoihin — tätä pitäisi mielestäni eduskunnassa pohtia.

Sitten nostan yhden budjettikirjaan liittyvän asian, josta hallitukselle voi antaa tunnustuksen: Eli se on se ajattelutapa, joka on otettu käyttöön kestävästä kehityksestä raportoitaessa ja YK:n Agenda 2030:n tavoitteiden osalta. On hyvä, että yleisperusteluissa on tällainen luku, jossa näitä asioita on koottu yhteen, ja sitten myöskin jokaisen ministeriön kohdalla on tämä kestävän kehityksen kohta erikseen pääluokkakohtaisesti. Hyvä, että tämä on tuotu poikkileikkaavana asiana esille, ja se vastaa esimerkiksi niitä ajatuksia, joita Sitrassa on tällaisesta ilmiöpohjaisesta julkisesta hallinnosta, että käsittelisimme myös näitä temaattisesti eikä vain eri siiloissa.

Mutta ehkä yksi asia on sellainen, johon voisimme tarkemmin eduskunnassakin palata. Se on se, että 90-luvulta muistaakseni vuoteen 2001 asti budjettikirjan liitteenä oli tällainen ympäristö ja luonnonvarat -liite, jonka oli tehnyt Tilastokeskus, Suomen ympäristökeskus ja ympäristöministeriö, jossa käsiteltiin luonnonvarojen tilaa ja sitä trendiä, mitä niille oli vuoden aikana tapahtunut: metsävarat, kaivoskysymykset, muut olivat siellä esillä. Tällaista dataa ja tilastoa mielestäni aika kipeästi kaivattaisin. Se voisi laajentuakin, vaikka tällaiseksi kestävän kehityksen liitteeksi tai Agenda 2030 -liitteeksi, mutta se olisi hyvää tietoa eduskunnalle päätöksenteon pohjaksi ympäristön, luonnonvarojen ja muiden kestävän kehityksen kysymysten käsittelemiseksi.

Sitten, puhemies, aivan lopuksi muutama sana rauhan ja turvallisuuden kysymyksistä: Rauhan ja turvallisuuden asiat ovat tietysti olennainen osa Suomen globaalipolitiikkaa, ja myöskin näissä YK:n kestävän kehityksen tavoitteissa on tavoite 16, rauha, turvallisuus, hyvä hallinto. Siinä mielessä nämä asiat vastaavat sitä. Tässä budjettikirjassa on ulkoministeriön pääluokan kohdalla mainittu meille hyvin tärkeä tavoite, joka on naisten asema konflikteissa, naisten ja tyttöjen aseman turvaaminen eli tämä YK:n päätöslauselma 1325, josta muun muassa Elisabeth Rehn on hyvin tunnettu maailmalla. Mutta tämän rinnalle pitäisi yhtä vahvana nostaa YK:n päätöslauselma 2250, joka on Nuoret, rauha ja turvallisuus. Tämän ympäriltä Suomi on jo kehittänyt hyvää profiilia ja voisi edelleen kehittää sitä, miten eri puolilla maailman nuoret voitaisiin saada enemmän näihin teemoihin mukaan.

Myöskin yksi asia, joka kiinnittää huomioni, on, että budjettikirjan rakenteessa sitä, mitä teemme sotilaallisessa kriisinhallinnassa, siviilikriisinhallinnassa, rauhanvälityksessä, ei oikeastaan ole minnekään koottu, se on täällä sirpaleina. Etsitään sisäministeriön pääluokasta, etsitään ulkoministeriön pääluokasta, mutta sitä ei ole visionäärisesti koottu yhteen. Siinäkin mielessä voitaisiin ajatella, että tässä vähän ylitettäisiin siiloja ja koottaisiin selkeästi budjettikirjaan se paketti, mitä teemme siviilikriisinhallinnan, sotilaallisen kriisinhallinnan ja rauhanvälityksen puolella. Tämä olisi tärkeä tieto ja antaisi kokonaiskuvan myöskin eduskunnalle. — Kiitos, arvoisa puhemies.

21.01 **Kari Kulmala sin:** Arvoisa puhemies! Mielestäni tämä budjettiesitys ehkäisee varsin hyvin eriarvoisuutta. On hyvä muistaa, että indeksijäädytys ei koske toimeentulotukea ja indeksijäädytyksestä huolimatta vähimmäismääräiset päivärahat nousevat sekä takuueläke nousee ja lääkekatto laskee.

Vähimmäismääräiset sairaus- ja vanhempainpäivärahat, kuntoutusraha ja erityishoitoraha korotetaan työmarkkinatukea vastaavalle tasolle. Tämä vähentää eriarvoisuutta. Päivärahat nousevat 80,50 eurolla kuukaudessa. Nuorten ammatillisen kuntoutuksen kriteerejäkin lievennetään ja nuorille maksetaan jatkossa kuntoutusrahaa koko kuntoutuspäätöksen ajalta. Nämä tukevat erityisesti vaikeassa asemassa olevien nuorten opiskelua ja työllisyyttä.

Myös lääkekorvausten vuosittaista omavastuurajaa alennetaan. Tämän vaikutus valtionosuuteen on noin 5 miljoonaa euroa. Sairauspäivärahan 55 päivän omavastuuosuuskin poistetaan ja sairauspäiväraha maksetaan samoin periaattein kaikille vähintään vähimmäismääräisenä. Tämä lisää valtion menoja 4,4 miljoonaa euroa.

Takuueläkkeen korottamiseen hallitus ehdottaa 10 miljoonaa euroa, minkä johdosta takuueläke nousee arviolta 9 euroa kuukaudessa. Takuueläkkeen korotus vähentää perustoimeentulotukimenoja noin 0,7 miljoonalla eurolla. Myös eläketukea, nuorten kuntoutusrahaa sekä ammatillisen kuntoutuksen vähimmäismääräistä päivärahaa korotetaan vastaavasti takuueläkkeen tasolle. Myös eläkkeen lepäämään jättämisen raja nousee takuueläkkeen tasolle. Lisäksi pitkäaikaistyöttömien eläketukea eli niin sanottua Lex Lindströmiä jatketaan. Mielestäni nämä ovat oikeita toimia eriarvoistumisen ehkäisemiseksi.

Arvoisa puhemies! Sotilastapaturman ja palvelussairauden korvaamiseen on tulossa budjetista parannuksia. Voisi sanoa, että viimeinkin. Hallitus esittää, että asevelvollisuutta tai siviilipalvelusta suorittavalla olisi vammautuessaan oikeus uuteen kertakorvaukseen. Sotilastapaturman tai palvelussairauden seurauksena kuolleen lähiomaisella olisi oikeus jatkossa henkivakuutusluontoiseen uuteen kertakorvaukseen. Muutokset koskisivat tietenkin myös vapaaehtoista varusmiespalvelusta suorittavia naisia.

Varusmiehille maksettaisiin uusi kertakorvaus sotilastapaturmana tai palvelussairautena korvattavan vamman tai sairauden aiheuttamasta pysyvästä haitasta. Kertakorvauksen suuruus olisi enimmillään 210 000 euroa. Varusmiespalveluksessa sotilastapaturman tai palvelussairauden seurauksena kuolleen varusmiehen lähiomaisilla olisi oikeus henkivakuutusluontoiseen kertakorvaukseen. Korvauksen suuruus olisi menehtyneen puolisolle 200 000 euroa ja lapsille 40 000 euroa. Jos kuolleella varusmiehellä ei olisi puolisoa tai lapsia, niin hänen vanhemmillaan olisi oikeus saada kertakorvauksena 20 000 euroa. Tänä iltanakin on useammassa puheessa toivottu, että tämä korvaus tulisi myös takautuvasti, mutta ilmeisesti takautuvia lakeja ei Suomessa laadita.

Arvoisa puhemies! Myös veteraaneille, asevelvollisille ja lähiomaisille on tulossa tukea. Veteraaneja tuetaan 28,7 miljoonalla eurolla enemmän kuin vuoden 2018 varsinaisessa talousarviossa. Jatkossa rintamaveteraaneille kohdennetaan samat kotiin vietävät palvelut kuin sotainvalideille, 1.11.2019 lukien. Pidän näitä uudistuksia erittäin isänmaallisina, ja ilmeisesti tähänkin tarvittiin oikea ministeri, että nämä saatiin aikaiseksi. Oppositiosta nämäkään uudistukset eivät olisi tulleet voimaan.

21.06 **Timo Heinonen kok:** Arvoisa herra puhemies! Vielä haluan muutaman sanan sanoa tässä keskustelun loppupuolella turvallisuudesta, mutta sitä ennen haluan kyllä kiittää kokeneita edustajakollegoita, Filatovia ja Haavistoa, hyvistä puheenvuoroista. Joku aina

kysyy, että mitä siellä illalla tehdään. Tällaisia puheenvuoroja olisi hyvä isommankin yleisön kuunnella, ja tällaista keskustelua ehkä enempikin tähän saliin saisi mahtua.

Maamme turvallisuusympäristö on itse asiassa ollut erittäin vahvassa muutoksessa jo vuodesta 2008 lähtien tietyllä tavalla lähiympäristön osalta ja vuodesta 2012 sitten ehkä vielä merkittävämmälläkin tavalla. Nämä muutokset ovat vaikeasti ennakoitavia ja varsin nopeita. Tällä hallituskaudella on jouduttu tekemään, ja on tehty, merkittävästi toimia, joilla on vahvistettu maamme turvallisuutta ja myös vahvistettu maamme asemaa osana länttä. On tehty kahdenvälisiä sopimuksia lukuisia, Ruotsin kanssa syvennetty puolustusyhteistyötä mutta myös Saksan, Ison-Britannian ja viimeksi Ranskan kesken. Itse pidän myönteisenä sitä, että Nato-keskeisyyden sijaan Euroopassa EU-valtiot ovat ottaneet entistä isompaa roolia omasta turvallisuudestaan, ja siinä nämä kahdenväliset sopimukset ovat olleet keskeisessä roolissa.

Myös lainsäädäntöämme on päivitetty merkittävällä tavalla, muun muassa puututtu ison reserviläisarmeijan akilleenkantapäähän eli nopeuteen ja liikkeelle saamiseen, eli joukkojen reagointikykyä on parannettu lainsäädäntöä päivittämällä, mutta myös kansainvälistä avunantoa ja avun vastaanottamista koskeva lainsäädäntö on saatu lopulta voimaan.

Maamme puolustuskyky muodostuu lopulta puolustusjärjestelmän sotilaallisista suorituskyvyistä, kansallisesta viranomaisyhteistyöstä ja sen lisäksi tästä kansainvälisestä puolustustyhteistyöstä. Itse pidän erittäin tärkeänä, että maamme puolustuksen ylläpidon kehittämisessä painotamme kaikkien puolustushaarojen valmiuden kehittämistä ja samaan aikaan käytöstä poistuvien suorituskykyjen korvaamista ja tiedustelua, kyberpuolustamista ja kaukovaikuttamista. Näillä kaikilla osa-alueilla on tehty merkittäviä toimenpiteitä tämän neljän vuoden aikana.

Materiaalihankinnat ovat olleet suuria. Paraikaa on käynnissä Laivue 2020 -hanke, jolla Merivoimien kalustoa uusitaan. Samaan aikaan valmistaudutaan erittäin merkittävään Hornetien korvaamiseen HX-hankkeen kautta, ja myös rynnäkkökiväärit ovat tulossa uusintaikään, ja toivon, että näihin löytyy suomalainen tekijä, kun rynnäkkökiväärit meidän Maavoimille uusitaan.

Arvoisa puhemies! Lopuksi kiitosta siitä, että maanpuolustusjärjestöille budjetoidaan nyt toisen kerran se, mitä tähän toimintaan tarvitaan. Eli olemme päässeet pois näistä minun mielestäni aika lailla teatraalisista leikkauksista, jotka eduskunta sitten vuosi toisensa jälkeen on palauttanut. On järkevämpi käyttää työaikaa täällä eduskunnassa, valiokunnissa ja myöskin valtiovarainvaliokunnan jaostoissa, siihen, että käymme asiaa niiden kipukohtien kautta läpi emmekä tällaisten teatraalisten leikkausten korjaamiseen kerta toisensa jälkeen.

Myös Puolustusvoimiin tulee lisää virkoja. Tiedustelulainsäädäntö toivottavasti saadaan voimaan mahdollisimman pikaisesti. Myös sotilaallisesta kriisinhallinasta on huolehdittu. Viime aikoina on tehty ratkaisuja siitä, että jatkamme läsnäoloa muun muassa Irakissa. Ehkä tulevaisuudessa on arvioitava hieman uudelleenkin sitä, miksi olemme näissä operaatioissa mukana. Enää niistä ei ehkä ole saatavissa sellaista hyötyä, mikä vahvistaisi meidän maan omaa osaamista siellä, vaan ehkä enempikin on kyse tällaisesta yhteisestä vastuusta vakauttaa ympäristöä hieman kauempanakin Euroopasta.

Arvoisa puhemies! Pidän myönteisenä sitä, että turvallisuuteen panostetaan, niin ulkoiseen turvallisuuteen — Puolustusvoimien, armeijan näkökulmasta — kuin myös sisäiseen turvallisuuteen lisäämällä määrärahoja poliisille, suojelupoliisille ja niin pois päin. Turvallisuus on isossa osassa tässä budjetissa.

21.11 **Teuvo Hakkarainen ps:** Arvoisa puhemies! Pikkusen tuosta kehitysavusta. Vuodesta ja vuosikymmenestä toiseen tässä salissa väännetään kättä siitä, mikä olisi oikea taso vuotuiselle kehitysavulle. Paljon vähemmän keskustellaan siitä, miten pieni osuus tuosta rahasta menee sinne, minne se on tarkoitettu. Ja sitten on aihe, josta monet mieluiten vaikenevat: mitä on kaikella tällä rahalla ja vaivalla saavutettu? [Kari Kulmala: Kannattaa käydä katsomassa!]

Jo kauan kehitysavun päämääränä on ollut väestönkasvun hillitseminen. On ollut lukuisia sinänsä varmasti hyviä hankkeita esimerkiksi terveydenhuollon ja koulutuksen ja varsinkin naisten ja tyttöjen koulutuksen kehittämiseksi. [Kari Kulmala: Ja veden saannin!] Mutta tyly totuus on se, että on käynyt juuri päinvastoin kuin oli tarkoitus: Afrikan väestö paisuu hallitsemattomasti kymmenillä miljoonilla ihmisillä joka ainoa vuosi, ja se paisuu paisumistaan riippumatta siitä, miten monta sataa miljoonaa suomalaisten veronmaksajien rahaa kaadetaan kehitysavun pohjattomaan kitaan.

Arvoisa puhemies! Koko kehitysapu pitää laittaa vapaaehtoisuuden pohjalle, koska siinähän sen hyväntahtoisuuden sitten itse kukin voi näyttää. Valtion budjetista ei pidä laittaa enää euroakaan Afrikan väestön kasvattamiseen. Ulkoasiainneuvos, eläkkeellä oleva suurlähettiläs Matti Kääriäinen on kirjoittanut kirjan Kehitysavun kirous. Hän on ollut 40 vuotta kehitysapuyhteistyössä ja sanoo, että 1 prosentti siitä menee perille. Minä luen katkelman: ”Kehitysavun antaminen köyhille maille ei ole johtanut niihin tavoitteisiin, jotka sille alun perin asetettiin. Äärimmäinen köyhyys on häviämässä lähinnä sellaisissa maissa, joille kehitysapua ei ole annettu — vaikka virallinen propaganda toista väittääkin. Monissa maissa kehitysapu tukee paikallista eliittiä, ei demokratisoitumista. Kaiken kukkuraksi kehitysmaista karkaa pääomia lähes kymmenen kertaa kehitysavun verran, monikansalliset yritykset kiertävät veroja ja veroparatiiseihin kertyy tuhansia miljardeja euroja. Edes kehitysavun ammattilaiset eivät tiedä, kuka kehitysapulaivaa ohjaa ja mihin suuntaan.” Tämä oli Matti Kääriäisen kirjasta Kehitysavun kirous. [Kari Kulmala: Miltä vuodelta?] — Se on ihan nykyään ilmestynyt. — Luulisin, että tämmöinen ihminen tietää, mitä se on. Täällähän me osaamme puhua valkoisen mustaksi ja mustan valkoiseksi, mutta tottahan täällä harvoin tulee. Meikäläinen kun astuu tähän, niin silloin sitä rupeaa tulemaan.

Sitten vielä: Jos halutaan, että tehdään rehellistä tästä hommasta — mehän osaamme puhua, niin kuin äsken sanoin, vaikka puhelinluettelosta — niin 10 miljoonaa tuohon rahaa sieltä kehitysapulippaasta, ja lupaan, että 2 miljoonaa tuhlaan, ostan kaikkia hyviä autoja ja kaikkea muuta, mutta 8 miljoonaa jää siitä, ja käyn katsomassa, että menee perille joka ainoa kopeekka, mitä sitä on. Ja varmasti on suurempi hyöty kuin tällä touhulla, mitä nyt tehdään: kiillotetaan sitä omaa kilpeämme täällä. — Kiitoksia.

21.15 **Kari Kulmala sin:** Arvoisa puhemies! Arvostamani edustaja Hakkarainen kertoi vähän kehitysavusta. Minä olen käynyt myös katsomassa, minnekä ne rahat menevät. Nepalissa kävin vuoristokylässä, ja sinne oli tänä vuonna tammikuussa tullut ensimmäisen kerran juokseva vesi. Se maksoi 10 000 euroa siihen kylään. Nyt niitten naisten ei enää tarvitse neljää tuntia vuorokaudessa kuljettaa vettä sieltä kauempaa vaan he voivat keskittyä sen omasta perheestään huolehtimiseen ja muihin kotitaloustöihin. [Teuvo Hakkaraisen välihuuto]

Mutta sitten mennäkseni puolustusministeriön pääluokkaan:

Ensi vuoden talousarvioesitys sisältää puolustusministeriön pääluokan määrärahoja noin 9 prosenttia enemmän kuin vuoden 2018 talousarviossa. Tämä lisäys aiheutuu lähin-

nä Laivue 2020 -hankkeen vuoden 2019 rahoitusosuudesta, joka sisältyi pääosin jo vuoden 2018 talousarviossa myönnettyyn tilausvaltuuteen. Määrärahatasoa nostaa myös hallitusohjelmaan perustuva lisäys materiaalisten suorituskykypuutteiden korjaamiseen. Lisäksi hallinnonalan toimintamenomäärärahoihin on lisätty noin 10 miljoonaa euroa sotilastiedustelulain toimeenpanoon hallituksen lakiesityksen mukaisesti. Puolustusvoimien henkilöstömäärää saadaan lisättyä noin sadalla henkilötyövuodella, mihin käytetään vajaa 6 miljoonaa euroa. Tämä on välttämätön lisäys, jolla lievitetään Puolustusvoimien henkilöstöpulaa, joka näkyy jo arjessa henkilöstön jaksamisongelmina.

Yleisen asevelvollisuuden edellytykset turvataan. Koko palveluskelpoinen miespuolinen ikäluokka koulutetaan. Varusmiesten maastovuorokausien määrä ja reservin kertausharjoitusten määrä pidetään vuoden 2018 tasolla.

Myös maanpuolustusjärjestöjen tukemiseen esitetään suunnilleen samaa euromäärää kuin eduskunnan hyväksymässä vuoden 2018 talousarviossa. Tällä voidaan turvata jatkossakin niiden ensiarvoisen tärkeä työ. Pidän näitä seikkoja erittäin tärkeinä ja toivon samaa jatkuvuutta myös seuraavalta hallitukselta.

Arvoisa puhemies! Nuorten metsästäjien riistanhoitomaksu puolittuu. Hallitus esittää, että nuorten, alle 18-vuotiaiden metsästäjien riistanhoitomaksu puolitetaan ensi vuoden alusta lukien. Tämä on erinomainen vastaantulo nuorille metsästäjille. Tällä toimella annetaan positiivinen signaali nuorison huomioimiseksi hyvän harrastuksen parissa. Viime vuoden lopulla eduskunnassa käsiteltiin riistanhoitomaksujen korotusta. Maa- ja metsätalousvaliokunnan kokouksessa esitin, että nuorilta riistanhoitomaksu puolitetaan ja muiden osalta esitys on hyväksyttävissä. Teimme yksimielisesti valiokunnan mietintöön lausumaehdotuksen.

Vuonna 2016 metsästäjätutkinnon suoritti 10—14-vuotiaissa 893 ja 15—19-vuotiaissa 1 067 nuorta. Alle 18-vuotiaista riistanhoitomaksun maksaa vuosittain noin 8 600 henkilöä, joten nuorten riistanhoitomaksun alennuksesta aiheutuu jatkossa noin 160 000 euron vähennys maksukertymään eli suomeksi sanottuna ei yhtään mitään siihen nähden, mikä merkitys tällä päätöksellä on nuorille metsästäjille. Pidän tätä esitystä toteutuessaan yhtenä parhaista, millä saadaan nuoret pojat ja tytöt hyvän harrastuksen pariin. Metsästys on monilla alueilla ainut harrastusmahdollisuus.

Vielä lisää tästä Nepalista edustaja Hakkaraiselle: Siellä tapasin hyvin paljon naisia, jotka kävivät tänä vuonna ensimmäisen kerran suihkussa. Se oli heidän ensimmäinen kokemuksensa siitä, ja he olivat noin viisikymppisiä naisia.

21.20 **Teuvo Hakkarainen ps:** Arvoisa puhemies! Kyllä sillä prosentilla saadaan tuommoisiakin aikaan ja monta hyvää kaivoakin on tehty, mutta se tulos on niin olematon siihen rahamäärään nähden, että se pystytään tekemään toisellakin tavalla.

Minulla on kokemusta kehitysapuhommasta: Aikanaan Nicaraguassa kävin sahoja laittamassa. Siellä oli tehty kehitysapua suomalaisten veronmaksajien rahoilla. Mitä oli saatu aikaan? Sirppitalkoot laitettu pystyyn. Yhtään mitään ei ollut tehty muuta kuin työväenlauluja opeteltu laulamaan, tai opetettu niitten kansalaiset laulamaan. Minä menin sinne ja sanoin, että se kun mennään tuonne sirkkelin viereen ja ruvetaan tekemään töitä, tuo leipää suuhun, ja paljon paremmin kuin se laulu. Sitten Suomeen tuli hyviä raportteja sieltä, että mitenkä hyvin se toimii. Olihan ne koneet sinne laitettu kaikki, mutta ei ollut koulutettu niitä käyttämään. Minä muuten tein sen, enkä pyytänyt siitä lantin lanttia. [Puhemies koputtaa] Että siinä olisi esimerkkiä edustajille, voisi jokainen mennä sinne tekemään sitä, näyt-

tämään, miten se homma toimii. Sitten se vallankumous siellä päättyi, sandinistihallitus kaatui ja sinne jäivät venäläisten vanhat vehkeet. Nimittäin siellä oli näitä työläispataljoonia, ne kävelivät niitä vuorenrinteitä ylös ja alas, ja punaliput heiluivat. Mutta kun vallankumous meni ohi, ei ollut auttajia. He olisivat tarvinneet sitä apua sitten siellä niitten vanhojen romujen kanssa. Mihinkä se auttamistahto lähti sitten, kun se vallankumous kaatui? Tämä on täysin ideologista, tämä homma, kun sitä apua viedään tuonne — tai ei täysin, mutta sillä tavalla osaksi. Jos sitä auttamishalua olisi ollut niin hirveästi, niin ne samat porukat olisivat varmasti menneet niitä zetoreja työntämään siellä käyntiin ja lapioimaan sinne vuorenrinteelle. Mutta nyt kun vallankumous meni ohi, niin se hyväntahtoisuus loppui.

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.